TOP SECRET

CE

este

Opus Dei?

povești despre Dumnezeu,
sânge, bani și credință

NOAM FRIEDLANDER

Noam Friedlander

Ce este Opus Dei?

poveşti despre Dumnezeu, sânge, bani şi credinţă

Introducere

Opus Dei şi originile sale în zilele noastre, o călătorie la New York presupune de obicei un tur al oraşului şi cumpărături. Este un magnet pentru turiştii gălăgioşi, care se pricep să aleagă cele mai ieftine oferte sau cele la mare modă, luând cu asalt oraşul împânzit de zgârie-norii cu o arhitectură impozantă. Mergeţi spre Murray Hill, un cartier elegant din centru, aproape de Manhattan, şi veţi găsi în apropiere Empire State şi clădirile Chiysler, dar şi locuri frecvent vizitate de pasionaţii de modă, Jimmy Choo şi magazinul universal Lord&Taylor. În 2001, un nou-venit s-a mutat în cartier: Opus Dei.

„New York este centrul muncii şi al activităţii din Statele Unite", spune Brian Finnerty, director naţional de comunicaţii al Sfintei Cruci şi al Opus Dei. „Aproape tot ce intră în Statele Unite trece prin New York. Este extrem de potrivit pentru noi să fim aici."

Potrivit? O alegere interesantă a acestui termen, de vreme ce New Yorkul este de fapt o alegere ciudată pentru o organizaţie romano-catolică, cunoscută

pentru profilul său secretos. Clădirea de 17 etaje, aflată la intersecţia dintre Lexington Avenue şi Strada 34, şi care a costat în jur de 47 de milioane, este sediul central naţional al Opus Dei din SUA. Departe de a fi discretă, clădirea are în jur de 12.369 de metri pătraţi, şase etaje fiind alocate organizaţiei naţionale. Se pare că Opus Dei vrea să se facă remarcată.

Dacă sunteţi destul de norocoşi să fiţi invitaţi în acest sediu central, veţi descoperi o clădire autonomă, asamblată pentru o armată de catolici de tot felul, care combină atât o mănăstire de maici, cât şi o parohie, cu un centru pentru întâlniri educaţionale şi instructive ale membrilor Opus Dei. Sunteţi obosit? Catolicii osteniţi pot rămâne peste noapte într-unul dintre cele 100 de dormitoare. Vreţi să mâncaţi ceva? Sunt şase săli de mese. Pe lângă acestea, vizitatorii se pot bucura de biblioteci, camere de zi, săli de şedinţe şi birouri. Bineînţeles că rugăciunea nu este ignorată, astfel că la etajele doi, opt şi şaisprezece se află mai multe capele, decorate cu lemn şi marmură. Totuşi, în mod straniu, această construcţie modernă pare demodată şi învechită ca stil – un edificiu din cărămidă roşie în locul materialelor tradiţionale rezistente ca sticla şi metalul. Ar putea acest lucru să reflecte credinţele lor tradiţionale?

Dacă staţi la colţul străzii de vizavi, veţi remarca

oameni care se înghesuie permanent să intre şi să iasă; dar dacă hoinăriţi pe lângă dependinţe, veţi observa că pe alte două străzi mai sunt două intrări separate, una pentru femei şi cealaltă pentru bărbaţi. De asemenea, locurile de parcare sunt separate pentru bărbaţi şi femei. Segregarea pe sexe este doar una dintre particularităţile organizaţiei Opus Dei şi printre puţinele lucruri vizibile în lumea din afară.

Fratele Vladimir Feltzman, fost membru al Opus Dei şi preot romano-catolic respectat, care lucrează acum pentru dioceza Westminster din Londra, explică problematica segregaţiei: „Este doar o chestiune care ţine foarte mult de bărbat", spune el într-un interviu. „Femeile sunt femei, ele nu sunt considerate fiinţe umane pentru că sunt emotive şi nu se pot stăpâni, aşa cum fac bărbaţii. Rolul lor tradiţional este de a-şi creşte copiii şi de a-şi susţine soţul."

Astfel, faptul că bărbaţii şi femeile intră separat în această clădire publică importantă, grandioasă şi formidabilă arată cât de puţin se ştie despre această mişcare. Ce este Opus Dei? Cui aparţine Opus Dei? Unde şi mai ales cum a reuşit această mişcare să adune banii necesari pentru construcţia clădirii de 57 de metri înălţime în centrul Manhattanului? Ar trebui să ne temem de Opus Dei?

O scurtă investigaţie asupra organizaţiei

demonstrează că, deşi nu are foarte mulţi membri, prezenţa ei pe glob este fenomenală. Mulţi membri deţin poziţii influente în toată lumea. Membrii simpli şi oficialii de rang înalt din Opus Dei au ieşit deseori în public să afirme faptul că ţelul lor nu este acela de a domina lumea sau de a avea influenţă politică pe întreg globul. Din contră, Opus Dei susţine că ţelul lor este de a contribui la misiunile de evanghelizare ale Bisericii. Acest rol şi-l asumase mişcarea iezuită, fosta forţă bisericească de cucerire a lumii, ale cărei misiuni de convingere şi evanghelizare s-au estompat de-a lungul secolelor, lăsând ca Opus Dei să fie inima Bisericii, demonstrând că este cea mai dinamică forţă din interiorul Bisericii Catolice din ultimii 50 de ani ai secolului XX.

Opus Dei a primit aprobarea papală nu numai pentru că a dovedit că este o misiune de evanghelizare de succes, ci şi pentru că activitatea organizaţiei de pe întreg globul s-a concretizat în şcoli, universităţi şi reşedinţe, care s-au fondat pe baza principiilor Opus Dei. Astfel, teoriile conspiraţiilor privind Opus Dei sunt foarte numeroase, dar cele mai multe sunt exagerate şi nedovedite.

De asemenea, criticii comentează că Opus Dei pare să se adreseze doar „elitei”, ceea ce alimentează şi mai mult teoriile conspiraţioniste. Opus Dei a negat aceste

speculaţii prin faptul că mulţi dintre primii membri nu au fost decât simpli creştini. În ceea ce priveşte atragerea „elitei", există o explicaţie simplă. Când s-a înfiinţat organizaţia, instinctul de autoconservare era tot ce conta. Ce cale mai bună s-ar fi putut găsi pentru a asigura existenţa continuă a unei organizaţii decât atragerea acelora care aveau poziţii de influenţă şi putere? Totuşi, pentru a înţelege provenienţa acestor teorii, este important să analizăm originile mişcării în sine.

Rostiţi cuvintele „Opus Dei" şi veţi primi răspunsuri dintre cele mai diferite. Un om de ştiinţă vă va spune că înseamnă „Lucrarea Domnului". Cei care au citit cartea *Codul lui da Vinci,* scrisă de Dan Brown, vor şti că este o mafie sfântă, alcătuită din călugări furioşi, care se autoflagelează. Unii catolici cred că este un cult sau o sectă, iar alţii acceptă faptul că aceasta are un loc în Biserica Catolică. Totuşi, cei mai mulţi sunt de părere că, în prezent, Opus Dei este una dintre cele mai controversate grupări din Biserica Catolică. Această presupusă stare de mister şi contradicţie i-a atras lui Dan Brown atenţia pentru *Codul lui da Vinci,* chiar dacă el pretinde că a muncit din greu să descrie corect şi echilibrat organizaţia.

Gândindu-se la imaginile create de Dan Brown, printre care şi cea a călugărului criminal albinos, este

normal ca romanul lui Brown să fie perceput ca un afront la adresa Opus Dei. Aceasta este o organizaţie bazată pe loialitate şi unul dintre cele mai mari angajamente se referă la caracterul ei secretos. Este o politică a organizaţiei Opus Dei care se referă la acţiunea de secretizare ca la „discreţia sfântă". Foştii membri afirmă că această „omertă sfântă" este susţinută şi de propria Constituţie. Există cel puţin o versiune care citează obligaţia „de a ascunde numărul membrilor faţă de persoanele din afară" şi „de a păstra mereu o tăcere prudentă cu privire la numele altor membri şi de a nu dezvălui nimănui propriul statut de membru Opus Dei". Prin blocarea informaţiilor către cei care nu sunt membri se creează suspiciune şi resentimente. Totuşi, timpurile s-au schimbat. Birourile de presă ale organizaţiei Opus Dei din întreaga lume – din Africa, Oceania şi Asia, America (de Nord şi de Sud) şi Europa – sunt foarte nerăbdătoare să ofere date despre organizaţie şi să răspundă, totodată, la criticile şi acuzaţiile care li se aduc. Totuşi, în ciuda acestei sincerităţi, există şi persoane refractare.

În articolul din 1995, „Opus Dei în Statele Unite", care a apărut într-o revistă iezuită ce critica Opus Dei, reverendul James Martin, preot iezuit, scria că „pentru critici, Opus Dei este o organizaţie de cult puternică, chiar periculoasă, care se foloseşte de secretizare şi de

manipulare pentru a-şi îndeplini obiectivele”.

Dar fondatorul organizaţiei Opus Dei, Josemaría Escrivá de Balaguer, este de altă părere: „Noi nu suntem religioşi. Nu semănăm cu nicio religie şi nicio autoritate din lume nu ne poate cere să fim religioşi. Totuşi, în Opus Dei, noi venerăm şi iubim statutul religios. Dacă ar apărea neînţelegeri, acestea ar arăta lipsa spiritului creştin, deoarece credinţa noastră presupune unitate, nu rivalitate şi divizare.”

Încă mai sunt câţiva foşti membri Opus Dei care, după ce au părăsit organizaţia, au vorbit împotriva ei. „Înainte să mă înscriu, nu mi s-au arătat statutele şi regulile Opus Dei”, declară un fost membru Opus Dei care doreşte să rămână anonim, „şi nu ştiam că există reguli. Când am locuit la Centrul de Studii, ni s-au predat lecţii despre ele şi eram încurajaţi să le memorăm, pentru că nu aveam voie să luăm notiţe. Erau în spaniolă, aşa că trebuia să ni le traducă cineva. Episcopii fiecărei arhidioceze în care activează Opus Dei au o copie în latină. ODAN (un site web pentru Opus Dei Awareness Network – Reţeaua de Informare despre Opus Dei) tocmai a publicat, pentru prima dată, o traducere în engleză.”

„Le respect experienţa”, spune Andrew Soane, ofiţerul de relaţii publice pentru Opus Dei din Londra, „dar cred că este atipic. De asemenea, cred că situaţia în

care cineva părăseşte Opus Dei este aproape similară cu destrămarea unei căsnicii. Îţi iei angajamentul faţă de Opus Dei, apoi o părăseşti. Poate fi traumatizant pentru oameni şi eu cred că mulţi dintre ei au suferit.

Dar cred că este necesar să amintesc că majoritatea celor care au părăsit Opus Dei au rămas în termeni amiabili cu organizaţia şi, peste ani, aproape jumătate dintre ei s-au întors şi au reînceput să participe la întruniri. Suntem în relaţii amiabile cu foştii membri, iar ei sunt în relaţii amiabile cu noi."

Totuşi, teoriile şi conspiraţiile în legătură cu organizaţia sunt numeroase. „Membrii trăiesc un fel de viaţă dublă", spune Paul Baumann, un editorialist al revistei liberal-catolice *Commonweal.* „În societate, ei sunt doctori şi avocaţi de succes, care se evidenţiază datorită autonomiei şi priceperii lor profesionale; în afara slujbei, ei trebuie nu numai să se angajeze într-o viaţă de rugăciune (în slujba binelui), ci şi să fie direct răspunzători în faţa celor mai mari decât ei în «muncă» (mai problematic)."

Motivul acestei suspiciuni se poate datora faptului că Opus Dei nu dă publicităţii declaraţii despre bani sau liste cu numele membrilor. Structura internă este ţinută secretă şi nu se dezvăluie nimic nici despre societăţile pe acţiuni controlate de membrii organizaţiei. De asemenea, organizaţia dă raportul, o dată la cinci ani,

numai Papei, datorită statutului ei de prelatură. Acesta i-a fost acordat organizaţiei de către Papa Ioan Paul al II-lea, în 1982, care a permis organizaţiei Opus Dei să aibă propriul episcop, preşedintele general, care are jurisdicţie mondială în privinţa muncii spirituale şi a organizării membrilor.

Totuşi, organizaţia neagă toate afirmaţiile nefondate despre caracterul secretos. „Nu este secret", spune Bill Schmitt, fost director de relaţii cu publicul al organizaţiei Opus Dei. „Este privat. Ceea ce este o mare diferenţă." Într-un interviu din 1967, fondatorul Escrivá era de părere că „membrii detestă caracterul secretos".

Apărarea lui Schmitt este susţinută de Marc Carroggio, ofiţerul de presă din Roma: „Avem 84.000 de membri. Printre aceştia sunt «permanenţii», cei ca mine, şi «asociaţii». Permanenţii depun jurământ de castitate, sărăcie, ascultare şi trai creştin, în conformitate cu învăţăturile Opus Dei. Noi locuim împreună în case sau în centre pastorale care sunt în număr de 1654. Fiecare centru are un director. Asociaţii sunt membri militanţi care au voie să se căsătorească şi să aibă copii. În plus, mai sunt şi «cooperatorii» sau suporterii activi, în număr de câteva sute de mii. De asemenea, sunt în jur de 1500 de preoţi Opus Dei." Carroggio spune că listele cu permanenţii şi asociaţii

nu sunt secrete, dar sunt „confidenţiale”, pentru că apartenenţa religioasă este „o chestiune personală”.

În ciuda protestelor organizaţiei Opus Dei, acuzele despre secretizare au continuat, iar statutele mişcării nu sunt disponibile publicului larg, ci exclusiv elitei şi membrilor de prim rang ai organizaţiei. Scuza organizaţiei Opus Dei? De când a primit binecuvântarea Papei Ioan Paul al II-lea, organizaţia a predat statutele episcopilor fiecărei dioceze unde activează Opus Dei. Mişcarea crede că acest mod de operare este suficient. De asemenea, organizaţia are o revistă numită *Cronica,* cu difuzare internă, care nu poate fi procurată cu uşurinţă în afara mişcării.

În concluzie, Opus Dei este o organizaţie sfântă, care, potrivit criticilor, a stat la masă cu cei mai faimoşi dictatori ai secolului XX. O ambiţie de temut a transformat-o din cea mai privată organizaţie într-o prezenţă la vârf în inima celei mai mari religii ale lumii, lucru care s-a realizat începând din 1928. Acum, a rămas ca numai o singură persoană să poată răspunde la întrebări, Sanctitatea Sa, Papa. Cum şi unde a început Opus Dei şi, în acelaşi timp, unde îşi au originea toate acuzele şi criticile care planează asupra organizaţiei?

Capitolul I
Unde a început totul?

Escrivá a spus întotdeauna că este interesat de aristocraţie pentru sânge, inteligenţă şi bani. Deoarece, pentru Dumnezeu, numai cei mai buni sunt îndeajuns de buni. Mielul trebuie să fie pur, perfect, fără pată. Acest concept face trimitere la un lucru care a existat întotdeauna. Numai cel mai bun este dăruit lui Dumnezeu. Primul născut. Nu al doilea. Şi nici femeile.

Părintele Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei, septembrie 2004

Josemaría Escrivá de Balaguer, un catolic evlavios, a fondat Opus Dei în Spania, în 1928. Se născuse în pragul secolului XX în Barbastro, nordul Spaniei, în Aragon.

În mod semnificativ, Spania era o ţară împărţită în regiuni numeroase, ceea ce a dus la un stat insular şi fragmentar. O fortăreaţă strategică, datorită poziţiei ei între Africa şi Europa, cu graniţe atât la Oceanul Atlantic, cât şi la Marea Mediterană, ţara a fost invadată de-a lungul secolelor de fenicieni, greci, cartaginezi, romani, goţi, arabi, francezi, portughezi şi englezi, fiecare invazie lăsându-şi amprenta asupra societăţii spaniole.

Revoluţiile industriale care au măturat Europa de-a lungul secolului al XIX-lea trecuseră deja prin Spania, care, alături de Portugalia, era una dintre cele mai sărace ţări din Europa la începutul secolului XX. Poporul spaniol suferea. Hrana era insuficientă, educaţia era minimală, iar sănătatea era precară: în 1900, s-au înregistrat 128 395 de cazuri de mortalitate infantilă la o populaţie de 18.600.000 (în comparaţie cu 11.590 de morţi, în 1976, la o populaţie de 36 de milioane).

În plus, între regiunile din Spania erau discrepanţe uriaşe în privinţa dezvoltării economice şi a progresului tehnologic. Regiuni din Catalonia sau ţinuturile basce au avut un punct de sprijin puternic în secolul XX, dar în primii ani ai veacului al XIX-lea, regiuni precum Aragonul, Noua Castilie şi Andaluzia rămăseseră înglodate cu un secol în urmă. În aceste zone, ţăranii locuiau pe pământuri sălbatice (şi adesea sterpe), administrate de aristocraţi sau burghezi bogaţi. Aceşti ţărani rareori erau angajaţi pentru un an întreg şi, când rămâneau fără lucru, erau lăsaţi într-o stare de foamete cumplită.

În interiorul Spaniei nu exista mobilitate socială – oamenii rămâneau în afacerea de familie şi rareori urcau trepte sociale. Dacă te năşteai sărac în Spania, rămâneai sărac, în timp ce bogaţii rămâneau bogaţi.

Spania nu se afla pe rutele turistice obişnuite – spre deosebire de prezent, când Costa del Sol şi Costa Brava sunt destinaţii asaltate de turişti europeni.

În plus, ţara pierduse ultimele colonii de peste mări – Cuba, Puerto Rico şi Filipine – în războiul dintre Statele Unite şi Spania, din 1898. Imperiul dispăruse şi, izolată de restul Europei prin marele lanţ al Pirinei lor, Spania s-a închis în carapace, timp în care Biserica Catolică şi-a consolidat influenţa pe care deja o avea asupra psihicului naţional. Aceasta era, practic, singura instituţie care putea pretinde că ţinuse ţara unită în trecut.

La începutul anilor 1920, Spania era formată dintr-o jumătate de duzină de „regate" şi fiecare îşi avea propriile administraţii, legi şi Cortes (parlament) – numai regele Spaniei unea aceste regate, dar puterea lui, în acea vreme, era incredibil de limitată. În plus, numai bărbaţii aveau drept de vot – şi de-abia în 1931 o nouă prevedere din Constituţie a stipulat că femeile au drept de vot şi, de asemenea, că pot fi alese în orice funcţie publică. Totuşi, exista un singur liant în întreaga Spanie – Biserica, o forţă puternică, al cărei cuvânt rareori era pus la îndoială. Spania şi-a pornit cuceririle în Lumea Nouă în numele Bisericii şi al evanghelizării. Pentru unii oameni, Biserica însemna adevărata Spanie.

Dar semnele de nemulţumire în rândurile săracilor se înmulţeau. Au avut loc proteste semnificative la adresa stării precare a economiei şi poporul şi-a manifestat furia împotriva situaţiei sociale, stagnantă şi represivă. Antonio Maura, prim-ministru conservator care a venit la putere în 1907, a legalizat grevele, a reformat sistemul judiciar, a încercat să reglementeze rentele rurale şi să facă alegerile mai corecte. Însă eforturile sale au eşuat. În încercarea de a introduce reforme liberale, el s-a distanţat de anarhiştii care începuseră să câştige teren printre spaniolii lipsiţi de drepturi civile. Combinată cu alianţa dintre partidul liberal şi cel republican, îndepărtarea de stânga a lui Maura a condus la revolte ale anarhiştilor în câteva regiuni, în special printre lucrătorii de la fermele din Andaluzia şi muncitorii din Barcelona. Monarhia parlamentară din Spania şi-a pierdut stabilitatea în mijlocul nemulţumirii crescânde exprimate de societatea spaniolă, iar grupurile politice au recurs la violenţă. Carliştii au reprezentat unul dintre grupurile implicate în lupte.

Carliştii, o facţiune regalistă din secolele al XIX-lea şi XX, îşi au originea în anii 1830, fiind discipoli ai lui Don Carlos de Borbón (ei credeau că Don Carlos era moştenitorul de drept, însă, la moartea Regelui Fernando al VII-lea în 1833, fiica acestuia, prinţesa Isabela, a fost desemnată moştenitoare). Mişcarea

carlistă s-a dezvoltat fiind fondată pe ideea de monarhie absolutistă şi o reîntoarcere la Inchiziţie. Până în 1909, în timpul revoltelor din Barcelona, existau zvonuri potrivit cărora carliştii se adunaseră în număr foarte mare pentru o revoltă, iar în mănăstirile din jurul oraşului se strângeau arme. O ruptură la nivel naţional era mai mult decât iminentă.

Mişcările republicanilor, care făceau presiuni pentru o democraţie mai puternică, au dus la reforme constituţionale. Prima bază a unei mici, dar puternice mişcări socialiste a început să crească în fabricile şi minele din provinciile bască şi asturiană. În alte părţi, sentimentele regionaliste din Catalonia s-au transformat în proteste, prin care se revendica autonomia. Regele Alfonso al XIII-lea a încercat să intervină şi, drept rezultat, şi-a pierdut prestigiul – supuşii lui l-au perceput drept un intrigant, cu ambiţii personale exagerate.

Aceste glasuri nemulţumite aveau să conducă la dezvoltarea unei mişcări radicale ce dorea schimbare – şi, în cele din urmă, la un guvern republican pentru Spania, la alegerile din 1931. Noul guvern s-a format repede şi relativ fără piedici, deoarece miniştrii se pregăteau de ani de zile. Niceto Alcalá Zamora a fost ales şeful statului, iar el l-a desemnat pe Manuel Azaña să fie ministru de război. Republica şi-a propus să

remedieze toate cauzele fragmentării şi dezordinii – separatiştii, relaţia dintre Biserică şi stat, valorile sociale, reforma agrară, rolul armatei şi disputele dintre proprietarii de pământ, comercianţi şi ţărani.

La acea dată, Barcelona, capitala Cataloniei, era cea mai mare susţinătoare a noii republici – probabil din acest motiv s-a dovedit a fi un succes, Catalonia era centrul industrial al Spaniei în timpul anilor 1930, concentrând 70% din toată industria şi 50% din muncitori. De asemenea, Barcelona era cea mai puternică voce a mişcării separatiste – a susţinut şi a ales un guvern despre care spera că o va elibera.

Aşa arăta lumea în care s-a născut Escrivá, în 1902. Familia lui o ducea bine cu banii. A fost unul dintre cei şase copii, dintre care numai doi au supravieţuit – Carmen (care s-a născut în 1899 şi a murit în 1957) şi fratele lor, Santiago (care s-a născut mult mai târziu, în 1919, şi a murit în 1994). Ca mulţi alţi copii din acele vremuri, şi micuţul Josemaría Escrivá s-a îmbolnăvit când era prunc. Drept urmare, mama lui, Dolores, născută în Barbastro, l-a dus la un mic altar închinat Fecioarei Maria din Torreciudad, sanctuar şi loc de pelerinaj, iar rugăciunile ei pentru viaţa copilului au fost ascultate. Escrivá s-a însănătoşit, lucru care, mai târziu, a fost consemnat de discipolii Opus Dei ca fiind unul dintre primele miracole, mai ales că îi muriseră

între timp trei surori – Rosario, când avea doar un an, Dolores la cinci şi Asunción (cunoscută drept Chón), imediat după ce împlinise opt ani.

Probabil ca urmare a acestui „miracol”, Escrivá a fost educat de piarişti, un ordin romano-catolic pentru bărbaţi, a căror scop era să ofere, gratis, educaţie şi instrucţie, în special băieţilor săraci. Totuşi, potrivit istoricilor, familia lui Escrivá o ducea destul de bine cu banii. Dolores avea o bucătăreasă şi un servitor era angajat să facă munca grea, în timp ce tatăl, José, îşi avea propria afacere cu textile.

Dar perioada de prosperitate nu avea să dureze. Când Josemaría avea 13 ani, afacerea cu textile a tatălui său a dat faliment în regiunea Aragon (dar şi Barbastro), viaţa era grea în anii premergători Primului Război Mondial. Economia agrară, pe care se baza comerţul din Barbastro, era în declin, iar regiunea ducea lipsă de bănci şi de alte instituţii financiare care să crediteze micile afaceri ce trebuiau să supravieţuiască vremurilor grele.

Când Don José s-a declarat falimentar, familia a trebuit să vândă casa, să-şi concedieze servitorii (lucru nemaiîntâlnit în clasa de mijloc a Spaniei din acele timpuri) şi să se mute. În 1915, familia Escrivá s-a mutat la Logroño, un oraş din aceeaşi regiune, unde José a început să lucreze ca asociat într-un magazin de haine

pe nume „La Gran Ciudad de Londres” (Marele oraş Londra).

Era o perioadă de schimbări în viaţa familiei Escrivá, care acum nu mai avea bani. Dimineţile, tânărul Escrivá frecventa *institutio* de stat din Logroño, iar după-amiezile mergea la un „colegiu tutorial”, Sfântul Anton, condus de laici.

La acea vreme, Logroño era o capitală de provincie cu 25 000 de locuitori şi, deşi oraşul în sine era prosper, familia Escrivá locuia într-un apartament de 7 m2, la etajul patru, fără lift şi fără încălzire. Era un loc neprimitor şi reprezenta, cu siguranţă, o schimbare faţă de prima perioadă din Barbastro, când familia lui Don José trăise ca o familie obişnuită de burghezi. Aici, în Logroño, cu Don José lucrând pentru un salariu de funcţionar, familia trebuia să se descurce „provizoriu” cu Dona Dolores şi fiica ei Carmen, care făceau toate treburile casnice.

Conform legendei Opus Dei, Escrivá şi-a primit chemarea spirituală imediat după ce s-a mutat la Logroño. În iarna lui 1918, în timp ce se plimba pe străzile acoperite cu zăpadă din Logroño, Escrivá a văzut urmele lăsate pe zăpadă de un călugăr carmelit, care mergea desculţ. Ni se spune că în acel moment Escrivá a simţit că are o chemare personală către Dumnezeu, care a aprins scânteia ce i-a deşteptat

interesul pentru creştinism. „A interpretat urmele de paşi ca pe un semn că Dumnezeu vrea ceva de la el”, scrie Michael Clark, autorul cărţii *Reason to Believe* (*Motivul de a crede*).

„Dumnezeu te cheamă să Îl slujeşti”, va explica Escrivá mai târziu, şi, „din ceva obişnuit... devine ceva sfânt, ceva divin, ascuns îndărătul celor mai obişnuite situaţii...”

Ca urmare a „chemării” sale, Escrivá şi-a început studiile ecleziastice în Logroño, lucru care a condus la admiterea sa la seminarul din dioceza Zaragoza, în 1922. În timpul studiilor, Escrivá a urmat şi studii de drept civil, cu acordul superiorilor. În acea vreme, viaţa spirituală a lui Escrivá a început să se bazeze tot mai mult pe sfânta împărtăşanie, în timpul vizitelor la biserica Santa Virgen del Pilar, unde îşi căuta îndrumarea zilnică.

După cum îşi va aminti mai târziu Escrivá, „de când am simţit acele semne de la Dumnezeu, am căutat să duc la îndeplinire, pe cât am fost în stare, în micimea mea, ceea ce aştepta El de la o biată unealtă... Şi, cu acele dorinţe arzătoare în suflet, m-am rugat mereu, într-o rugă neîncetată. Îmi tot ziceam: *Domine, ut sit. Domine, ut videam,* ca bietul om din Evanghelie, care striga că Dumnezeu le poate face pe toate: «Doamne, de-aş putea vedea! Doamne, de s-ar îndeplini!»”

Escrivá era silitor şi era considerat un student conştiincios, dar viaţa lui avea să se schimbe din nou. Tatăl lui a murit în 1924, cu trei luni înainte ca el să fie hirotonisit diacon, şi acum era datoria lui de fiu să fie sprijin pentru familie. Singurii copii încă în viaţă erau sora lui, Carmen, care avea douăzeci şi cinci de ani, şi fratele mai mic, Santiago, care avea numai cinci ani.

La începutul anului 1925, mama lui Escrivá i-a adus pe Carmen şi Santiago la Zaragoza, nu departe de seminar, şi, pe 28 martie 1925, Escrivá a fost hirotonisit preot. Tânărul Escrivá s-a mutat la Perdiguera, o mică parohie rurală, pentru o scurtă şedere de numai două luni, înainte de a se întoarce la Zaragoza. În 1927, episcopul lui Escrivá îi permite acestuia să se mute la Madrid pentru a-şi obţine doctoratul în drept. În tot acest timp, a întreţinut pe sine şi familia din alte slujbe, inclusiv din predarea de cursuri de drept.

„Era o persoană plină de energie", spune episcopul Javier Echevarría, prelat Opus Dei, în 2002, la celebrarea unui centenar de la naşterea lui Escrivá. „Era puternic, înţelegător şi optimist. Întotdeauna se purta responsabil, era generos şi plin de zel pentru semenii săi."

Zelul său s-a văzut pe 30 septembrie 1928, când s-a retras la Madrid, la reşedinţa misionarilor de la biserica Sfântul Vicente de Paul, pentru cinci zile. După numai

două zile, Escrivá spunea că a primit „inspiraţia sa de la Dumnezeu”. Pe 2 octombrie, Escrivá era în camera lui şi studia, citea nişte notiţe şi medita când a avut viziunea.

„Am avut viziunea despre Lucrare în timp ce citeam aceste notiţe”, va scrie Escrivá mai târziu. „Profund mişcat, am îngenuncheat – eram singur în cameră – şi I-am mulţumit Domnului şi mi-am adus aminte de emoţia [pe care mi-a produs-o] zgomotul clopotelor de la biserica Fecioara Îngerilor... Dacă alţii se sacrifică atât de mult pentru Dumnezeu şi pentru semenii lor, n-aş putea să fac şi eu la fel? Am început să am idee despre ce este Iubirea, să îmi dau seama că inima mea tânjea după ceva măreţ, după iubire.” Astfel s-a născut mişcarea – deşi, până la începutul anilor 1930, numele de Opus Dei nu a fost folosit.

„A spus că a avut o inspiraţie divină”, explică fratele Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei, care a locuit cu Escrivá la Roma. „Aceasta i-a sugerat că nu numai măicuţele, sau călugării, sau «profesioniştii» care erau total dăruiţi, ci toată lumea din exterior, creştini care duceau o viaţă normală – toţi oamenii (a) sunt copiii Domnului, după cum spune Sfântul Petru, şi (b) toţi sunt chemaţi şi sunt capabili să tânjească după iubire, indiferent de unde sunt şi ce fac. Cu alte cuvinte, ei nu trebuie să devină măicuţe sau călugări

ori rabini sau altceva special. Poţi fi un profesionist de primă clasă şi, fiind cât de bun poate fi o fiinţă umană, poţi să îţi îndeplineşti vocaţia."

„Datoria ta este să te sfinţeşti pe tine", spune Escrivá. „Da, chiar şi tu. Cine spune că acest lucru este doar pentru preoţi şi pentru religioşi? Domnul nostru le-a spus tuturor, fără excepţie: «Fii desăvârşit, aşa cum şi Tatăl Tău ceresc este»."

Cardinalul Luciani, patriarhul Veneţiei, care mai târziu va deveni Papa Ioan Paul I, spunea despre Escrivá chiar înainte să fie ridicat la rang de papă, în 1978: „Dacă îi venea o idee sau o frază, chiar şi în mijlocul unei conversaţii, îşi scotea un carneţel din buzunar şi nota un cuvânt sau o jumătate de rând, pentru a le folosi mai târziu în scrierile sale. În afară de faptul că scria cărţi (care sunt foarte citite chiar şi astăzi), s-a dăruit plin de energie şi tenacitate promovării marelui proiect spiritual: organizarea mişcării Opus Dei. Există un proverb care spune: «Dă-i aragonezului un cui şi-l va bate cu propriul cap». Ei bine, monseniorul Escrivá scria: «Sunt din Aragon. Sunt foarte încăpăţânat». Nu pierdea niciun minut."

Escrivá şi-a petrecut următorii ani studiind la Universitatea din Madrid, făcându-şi cunoştinţe şi întâlnind tot felul de lume, în timp ce continua să predea – încă mai trebuia să îşi întreţină mama şi fraţii.

Lucrând în linişte, Escrivá a început să îşi împărtăşească idealul oamenilor cu care intra în contact. O sursă importantă de membri noi o reprezenta Academia Cicuéndez, unde preda dreptul roman şi canonic. (Cicuéndez era o academie privată, asemănătoare Institutului Amado, unde predase Escrivá în Zaragoza; studenţi la Drept care nu puteau frecventa cursurile normale ale universităţii s-au înscris aici ca studenţi „neoficiali", şi ei formau majoritatea membrilor.).

Sunt dovezi că, în această perioadă, Escrivá a servit drept capelan pentru o organizaţie de binefacere cunoscută sub numele de Fundaţia pentru Bolnavi, care fusese iniţiată în Madrid de un grup de femei catolice. Această muncă presupunea vizite la spitalele publice, astfel dându-i lui Escrivá posibilitatea de a căuta potenţiali recruţi care şi-ar fi dedicat viaţa lui Opus Dei. Ceea ce s-a şi întâmplat, bolnavii din spitale, unii dintre ei în stare gravă, s-au dovedit a fi foarte uşor de recrutat. „Opus Dei a crescut printre bolnavii şi săracii din spitalele Madridului", scria Escrivá referindu-se la „energia" pe care o primea în urma rugăciunilor făcute de bolnavii pe care îi vizita adesea. De asemenea, Escrivá a scris despre orele pe care le-a petrecut în cocioabele din Madrid, ascultând confesiunile copiilor şi spunând: „Obişnuiam să mă

duc la culcare mort de oboseală".

Cu trecerea timpului, Escrivá a adunat în jurul lui un grup de studenţi şi de absolvenţi loiali, printre care şi pe José Romeo, fratele mai mic al unui discipol al lui Escrivá, student la Drept în Zaragoza Un al doilea grup era format din preoţi, în timp ce un al treilea aduna muncitori şi funcţionari pe care Escrivá îi întâlnise în timpul unei prelegeri ţinute la o misiune organizată de Fundaţia pentru Bolnavi, în iunie 1930.

Despre tânărul Escrivá, părerile sunt împărţite. În timp ce episcopul Javier Echevarría, actualul prelat al Opus Dei, îl laudă fireşte pe fondatorul mişcării, sunt alţii care se îndoiesc de talentul acestuia. Unul dintre ei, Manuel Mindán, care susţine că l-a cunoscut pe Escrivá în timpul tinereţii acestuia, îl descrie ca „pe un om şters, introvertit şi cu o mare lipsă de energie... Nu înţeleg cum a putut un om atât de lipsit de inteligenţă să ajungă aşa departe". Luând în considerare ce a spus Mindán – ne întrebăm cât de originale erau ideile şi crezurile lui Escrivá. Dăduse Escrivá peste ceva nou? Dacă îl citărm pe Feltzman, Opus Dei era, de fapt, „parte dintr-o mişcare ce se regăsea în toată Europa".

„O femeie îl întreba pe episcop: «Ce ai vrea să fac?». Şi el spunea: «Aş vrea să fii jurnalistă» [ori] «Aş vrea să fii mamă» sau «Aş vrea să fii orice», şi ea reuşea", explică Feltzman. „În acest context lucra Opus Dei."

Din rândurile scrise de John Henry Newman [englezul anglo-catolic, care a fost unul dintre fondatorii Mişcării Oxford din secolul al XIX-lea şi care credea că Biserica trebuie să fie activă în comunitate] aflăm că: „Într-o astfel de mişcare toţi suntem chemaţi spre sfinţenie. Nu doar profesioniştii, ci toată lumea. Dar când Escrivá a spus lucrul acesta în Spania, a fost o idee nouă fantastică".

În plus, potrivit celor scrise de John Martin în ziarul *The Remnant*: „De fapt, o astfel de organizaţie deja exista şi era chiar acolo, în Spania. Aceasta se numea Colaboratorii Parohiali ai Domnului Hristos, fondată în 1922 de un spaniol iezuit zelos, cu nume franţuzesc, François de Paule Vallet". După spusele lui Martin, părintele Vallet, care a murit în 1947, a fost discipolul organizaţiei „30 de zile de exerciţii spirituale ale Sf. Ignaţiu de Loyola", care, după cum descoperise, aveau drept rezultat o remarcabilă putere de regenerare a credinţei. El a condensat aceste exerciţii într-o perioadă de cinci zile şi s-au dovedit atât de populare, încât descoperirea lui a avut impact în toată Franţa (conducând la apariţia lui „La Cité Catholique", o reţea de grupuri catolice formate din laici care studiau doctrina catolică şi încercau să îl reinstaureze pe Isus rege al societăţii). De asemenea, Martin susţine că Vallet a fost alungat din Spania, dar se pare că influenţa

şi învăţăturile lui au rămas. După cum subliniază Martin, alungarea lui a avut loc în 1928, chiar în anul în care Escrivá şi-a început lucrarea la Opus Dei.

De la început, Escrivá a simţit că era important să creeze o organizaţie în interiorul Bisericii Catolice care să pună accent pe laici, în loc să se concentreze numai pe spiritualitatea clerului – astfel încât să îi facă pe catolici (şi necatolici) mai conştienţi de importanţa sfinţeniei în viaţa cotidiană şi să Îl slujească pe Dumnezeu prin muncă obişnuită şi sarcini de zi cu zi. Principiul de bază era simplu: oricine putea ajunge la sfinţenie oferindu-i lui Dumnezeu munca sa zilnică. Ideea că munca unei persoane laice era la fel de importantă (în ochii lui Dumnezeu) ca aceea a preoţilor era un concept nou în Spania. Această dogmă este susţinută şi astăzi de membri.

După cum va scrie mai târziu Escrivá în cartea *Camino* (*Calea*, publicată în spaniolă în 1934 sub titlul *Consideraciones Espirituales,* înainte de a deveni foarte răspândită, în 1939, sub titlul *The Way*): „Dacă vrei să te dedici lui Dumnezeu pe pământ, nu trebuie să fii erudit (femeile nu au nevoie să fie savante: este de ajuns să fie prudente), dar trebuie să fii spiritual şi într-o legătură strânsă cu Domnul prin rugăciune...”

În aparenţă, ideile lui Escrivá erau inovatoare şi democratice – era o ideologie radicală. Înainte de

crearea organizaţiei Opus Dei, calea spre „sfinţenie” era considerată potrivită clerului sau altor lucrători în slujba religiei. Credinţa că oameni care nu aparţineau clerului erau şi ei acum sfinţi ţinea de o filosofie interesantă. Totuşi, dacă veţi răzui stratul de la suprafaţa ideilor lui Escrivá, veţi da peste numeroase doctrine vechi ale Spaniei. Societatea spaniolă nu a tratat femeile după principiul egalităţii (ca multe alte naţiuni din Europa acelor vremuri), celor de alte credinţe li se arăta foarte puţină toleranţă, cât despre homosexualitate, aceasta nu era nicidecum acceptată. Aceasta era Spania anilor 1930. În timp ce în ţară aveau loc mari schimbări, în interiorul organizaţiei Opus Dei s-au schimbat foarte puţine. Se considera un bastion al păstrării tradiţiei şi credinţei – şi a rămas închisă în lumea sa tradiţională şi învechită.

Îndată ce a conturat o nouă ideologie, pentru Escrivá următoarea mişcare logică a fost să câştige repede noi recruţi pe care să îi pună la treabă. *Cronica,* revista internaţională a organizaţiei Opus Dei, nota o declaraţie a lui Escrivá cu privire la recrutare: „Această constrângere sfântă este necesară”.

Escrivá era în căutare de bărbaţi – în primele etape ale organizaţiei Opus Dei, femeile nu intrau în calcul – dar nici aceştia nu puteau fi orice fel de bărbaţi. Încă de la început, a avut o idee clară despre ce gen de oameni

dorea ca membri. În acest moment, ideea de credinţă democrată a început să pălească. Oamenii de care avea nevoie trebuiau să fie inteligenţi, să aibă relaţii, să fie educaţi, potenţiali lideri şi factori de decizie.

Lumea academică era (şi încă mai este) cel mai evident loc pentru a începe. Ca factori-cheie, Escrivá a iniţiat studenţi, s-a pus bine cu cei din clasa de mijloc, dar şi cu cei din eşalonul înaltei societăţi. După cum spune Feltzman: „Îi voia pe cei mai buni. Escrivá a spus întotdeauna că este interesat de aristocraţie pentru sânge, inteligenţă şi bani. Deoarece, pentru Dumnezeu, numai cei mai buni sunt îndeajuns de buni". Şi astăzi, centrele rezidenţiale ale organizaţiei Opus Dei sunt amplasate lângă universităţi sau în cartiere prospere.

Ideea de a recruta candidaţi educaţi şi cu relaţii nu era nouă. Ea merge înapoi în timp până la Renaştere, iar teoria *Cuius regio, eius religio* înseamnă, literal, „a cui este conducerea, a aceluia este şi religia". Poţi să începi de la conducătorul unui grup, de la vârf, şi să lucrezi spre bază. O credinţă anacronică ce funcţionase şi pentru evanghelişti creştini. Pentru a-i converti pe conducătorii tribali, primii misionari romano-catolici convertiseră triburile în totalitate, cel puţin cu numele, pentru că aceştia continuau în mod frecvent să-şi venereze propriii zei.

Totuşi, susţinătorii organizaţiei Opus Dei neagă că

acesta ar fi fost singurul mijloc de recrutare – să înceapă cu „capul grupului”. În schimb, ei doresc să sublinieze că Escrivá a căutat să convertească oameni din toate structurile societăţii.

Când şi-a început activitatea Opus Dei, Escrivá s-a folosit de cunoştinţele dobândite în timpul studenţiei sale la Logroño şi Zaragoza şi, de asemenea, a căutat sprijin la preoţii cu care împărţise locuinţa în perioada petrecută la Madrid. Ideea de reţea a fost (şi a rămas) un factor-cheie pentru membrii organizaţiei Opus Dei şi pentru Escrivá, când a pornit totul.

Escrivá şi-a petrecut mult timp, la sfârşitul anilor 1920, mergând pe străzile Madridului sau intrând în mici cafenele, adesea frecventate de studenţi, pentru a-şi explica teoriile şi credinţele. Se asigura că aceştia au înţeles căutarea sfinţeniei în lumea pământească (unul dintre principiile de bază ale organizaţiei Opus Dei) şi le arăta cum să aibă o legătură cu Dumnezeu în orice moment al zilei, chiar dacă studiau, munceau, călătoreau, se relaxau, acasă ori cu prietenii. În mod frecvent, Escrivá aducea studenţi în casa mamei sale, unde aceştia îşi petreceau timpul într-o atmosferă plăcută.

Unul dintre membrii marcanţi a fost Isidoro Zorzano, inginer la căile ferate andaluziene din Malaga şi unul dintre foştii colegi de clasă ai lui Escrivá, pe care acesta

îl întâlnise întâmplător pe stradă, în 1930, când Zorzano căuta călăuzire spirituală, „Îmi amintesc de Isidoro Zorzano”, scria Santiago Escrivá, fratele mai mic al lui Josemaría. „A fost coleg cu Josemaría în ultimii trei ani de liceu la Institutul Logroño. Obişnuia să spună că era uimit de modul în care fratele meu reuşea să ia numai note mari, fără să facă mare efort şi să acorde prea mult timp studiului, în timp ce el (Zorzano) trebuia să studieze ore în şir pentru a obţine note decente.”

Când s-a înscris Zorzano, Escrivá a trimis scrisori către toţi cunoscuţii, atât din capitala spaniolă, cât şi din afara ei, şi, de asemenea, i-a întrebat pe membrii din congregaţia sa (Escrivá încă mai lucra pe post de capelan) dacă aceştia ştiu cumva candidaţi de sex masculin potriviţi. Cu mult timp în urmă, Escrivá îşi făcuse un număr de prieteni influenţi atât printre clerici, cât şi printre laici, începând să extindă Opus Dei prin intermediul scrisorilor, în timp ce îşi cultiva cunoştinţele din aristocraţie şi, încet, dar sigur, începea să strângă câţiva discipoli.

Unul dintre aceşti discipoli a fost Miguel Fisac, student la Arhitectură, care mai târziu va juca un rol important pentru baza de pornire a organizaţiei Opus Dei. „Pedro Casciaro m-a dus la reşedinţa DYA [primul centru al Opus Dei, care s-a deschis în 1933 şi a devenit

reşedinţa studenţilor de la colegiu – la început un apartament închiriat unde studenţii puteau merge pentru cazare în anumite circumstanţe] şi m-a prezentat lui Josemaría Escrivá... Ca şi mine, Pedro Casciaro şi Francisco Botella au studiat arhitectura şi au locuit la reşedinţă. Ei s-au alăturat organizaţiei Opus Dei şi au început să mă bată întruna la cap să mă înscriu şi eu. Era un preot tânăr şi plăcut [Escrivá] şi am avut o conversaţie plăcută şi m-a invitat să mă alătur lor."

Opus Dei recruta bărbaţi, dar, în 1930, la doi ani de la fondarea organizaţiei, Escrivá a susţinut că a avut o a doua „revelaţie", devenind mai deschis, pe măsură ce mişcarea a început să recruteze atât bărbaţi, cât şi femei. Curând după acestea, Escrivá a înfiinţat filiale separate ale mişcării Opus Dei pentru bărbaţi şi femei, ceea ce a însemnat începutul unei frecvente separări pe sexe în interiorul organizaţiei. Totuşi, în context contemporan, această discriminare masculin/feminin era caracteristică societăţii spaniole a anilor 1920.

Şi astăzi mai există două filiale separate în interiorul organizaţiei Opus Dei – una pentru bărbaţi, cealaltă pentru femei – iar segregarea pe sexe este foarte rigidă, cu sedii separate în reşedinţele organizaţiei Opus Dei.

„Atitudinea lui faţă de femei era groaznic de edwardiană", explică Feltzman. „Există două tipuri de

membre permanente [în interiorul organizaţiei Opus Dei]. Există membrele permanente obişnuite şi membre permanente auxiliare. Permanentele se îmbracă în alb, în timp ce auxiliarele poartă verde şi nimeni nu le poate schimba ierarhia. Permanentele din clasa de mijloc trebuie să doarmă pe o scândură, nu pe saltea, şi nu au voie să strângă la piept prunci pentru că ar fi tentate să aibă propriii copii. Dar permanentele auxiliare, pentru că sunt „dure" şi „insensibile", pot dormi în pat şi pot îmbrăţişa bebeluşi, pentru că acest lucru nu le va afecta. Aşa arată o mentalitate edwardiană. Totul este ceva de genul femeile din clasa de sus – femeile din clasa de jos."

În 1932, Escrivá s-a retras pentru o săptămână. În acest timp, şi-a stabilit un plan riguros şi a creat o listă exigentă cu sacrificii de sine. Să ţină post negru o zi pe săptămână, să nu mănânce dulciuri şi să bea apă doar în timpul liturghiei. Aceea a fost şi perioada când pus în practică şi mortificările tradiţionale, folosind biciul cu mai multe capete – un bici din corzi – şi aşa-numitul *cilic,* o versiune modernă a tradiţionalei cămăşi din păr aspru. (Astăzi, când spunem *cilic,* ne referim la un lanţ cu ţinte, care poate fi purtat în jurul taliei.) De asemenea, dormea pe duşumea trei nopţi pe săptămână şi a hotărât să nu se plângă nimănui de viaţă şi alte probleme, „decât în cazul în care căuta

călăuzire spirituală".

După această perioadă, în 1934, Escrivá îi scria părintelui Sánchez, călăuza sa spirituală, şi îi spunea: „Părinte, Domnul nostru îmi cere fără îndoială să îmi încep penitenţa. Şi fiindcă Îi sunt credincios în această privinţă, Lucrarea pare să primească un nou impuls". Ca mulţi alţi credincioşi, şi-a dat seama că analiza serioasă şi dedicată credinţei lui i-a adus rezultatele pe care le căutase – şi anume o mai mare claritate în încercarea de a organiza Opus Dei.

În acea perioadă, Escrivá avea probleme financiare. Trebuia să îşi susţină familia şi nu avea noroc de finanţări pentru organizaţia Opus Dei, care în acele momente era abia la început. Potrivit celor scrise de John Coverdale, în cartea sa *Uncommon Faith* (*Credinţa neobişnuită*), acesta a fost momentul din cariera lui Escrivá în care i s-a oferit un drum în viaţă. El spune că Ángel Herrera, preşedintele naţional al Acţiunii Catolice şi editor al revistei *El Debate,* a vrut să deschidă un centru în Madrid, unde să formeze preoţi tineri. Escrivá a fost invitat să fie directorul spiritual al centrului, lucru care i-ar fi conferit o influenţă considerabilă şi putere în conducerea Acţiunii Catolice din Spania. În schimb, Escrivá a ales să muncească în continuare pentru Opus Dei, spunând: „Apreciez oferta, dar nu pot să o accept. Trebuie să urmez calea...

pe care mi-o arată Dumnezeu”.

Era o decizie pe care Escrivá trebuia să o ia, ţinând cont de faptul că aceste două mişcări erau total diferite, dacă ar fi avut succes cu Opus Dei, atunci ar fi trebuit să întoarcă spatele acestei oportunităţi. Acţiunea Catolică, o mişcare ce apăruse la începutul anilor 1930, era alcătuită din laici care luau parte (susţinând totodată) la activităţile apostolice oficiale ale ierarhiei. De fapt, în 1932, grupul Acţiunii Catolice spaniole, de bărbaţi necăsătoriţi cu vârste între 16 şi 30 de ani, a început să planifice un pelerinaj la altarul Sfântului Iacob Apostolul în Spania, pentru anul 1937. Ţelul lor de atunci era să evanghelizeze toată lumea vorbitoare de limbă spaniolă. Opus Dei preconiza ca bărbaţi laici (şi chiar şi femei) să îndeplinească apostolatul în primul rând în lume, dar fără un mandat oficial, pe cale ierarhică.

După cum s-a menţionat, până în 1934, Escrivá publicase prima formă a cărţii *Calea*, sub numele de *Consideraţii spirituale.* Ulterior, în acel an, a devenit evident că primul apartament pe care îl închiriase Escrivá pentru academia DYA era deja prea mic. În toamna anului 1934, el a mutat academia într-un apartament mai mare, oferind nu numai activităţi de predare şi învăţare, ci şi cazare pentru un număr mic de studenţi la universitate.

Lui Escrivá i-a luat timp pentru a-şi desăvârşi lucrarea în societatea spaniolă, dar, la numai cinci ani de la viziune, strategiile erau puse la punct: îi recrutase pe cei mai buni, avusese în acest sens succes deplin, apoi îi trimisese în lume, să sădească şi mai multe seminţe. Totuşi, următorii zece ani ai mişcării au fost ani nesiguri pentru Opus Dei. Ca mulţi alţi catolici, mulţi membri ai Opus Dei (deşi nu toţi) au considerat că nu pot fi decât de o singură parte, când armata republicană a luat cu asalt ţara în timpul Războiului Civil, şi anume de partea generalului Franco. Nu numai că acesta lupta pentru Spania, dar, în ochii multor catolici, el lupta pentru libertatea creştinismului. Susţinându-l pe Franco, Opus Dei a întors spatele republicanilor. Dacă Franco pierdea, Opus Dei şi, mai ales, catolicismul ar fi avut de suferit. Dacă generalul era victorios, Opus Dei şi mulţi alţi catolici ar fi primit poziţii înalte în timpul stăpânirii lui Franco. Erau vremuri când oamenii se ascundeau, aveau loc persecuţii şi domnea teama -, dar şi de speranţă şi credinţă în Franco. Organizaţiei Opus Dei şi catolicilor din toată Spania le mai rămăseseră să spere că Franco va câştiga.

Capitolul II
O cruciadă istorică

Comuniştii au fost îngrozitori; masacre, persecuţii, torturi, violuri. Apoi a venit Franco, cu invazia lui din sud, şi a câştigat în cele din urmă datorită lui Hitler şi Mussolini. Deci, cine sunt salvatorii creştinismului? Hitler, Mussolini. În Spania, nimeni nu ştia încă despre lagărele de concentrare, astfel că, în anii 1936, 1937, 1938, s-a crezut că salvatorul creştinismului a fost Hitler. Aşa s-a considerat atunci. Acest lucru era de înţeles, fie că ne place sau nu. Dacă v-aţi fi ascuns pentru că eraţi persecutaţi şi deodată venea Franco cu soldaţii săi, cu căştile lor în formă de găleată pentru cărbuni, şi Forţele Aeriene *Luftwaffe* germane care îl sprijineau, aţi fi spus: „Mulţumim lui Dumnezeu că am fost eliberaţi".

Părintele Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei, septembrie 2004

La 26 iulie 1936, când a început Războiul Civil din Spania, 18 călugăriţe din mănăstirea Sfântul Iosif au pornit prin Madrid deghizate în haine laice. Unele au găsit adăpost la familii catolice, iar altele s-au ascuns în subsolul hotelului Hibernia. Două zile mai târziu, cinci călugăriţe s-au aventurat afară din hotel. Două s-au dus

la un cămin din apropiere, în timp ce trei dintre ele au plecat pe stradă. Cele trei călugăriţe au fost văzute de un soldat care îşi lua prânzul într-o maşină de teren parcată în zonă. A lăsat mâncarea şi a strigat spre un coleg: „Împuşcă-le, sunt călugăriţe”. Cele trei femei nu aveau unde să fugă, erau prinse în capcană şi ştiau că moartea era iminentă.

Miliţia republicană le-a împuşcat pe cele trei călugăriţe carmelite în mijlocul străzii. Există declaraţii că, după ce au tras asupra lor, una dintre ele a murit pe loc, iar un şofer de autobuz a refuzat să o ducă la spital pe a doua. În schimb, a ţinut să îi dea el lovitura de graţie, în timp ce a treia călugăriţă alerga de colo-colo înnebunită, până când o altă bandă de miliţieni avea să o execute şi pe ea. Un sfârşit sângeros, dar aceasta era o întâmplare obişnuită pentru preoţi, călugări şi măicuţe în anii 1930.

O lună mai târziu, chiar Escrivá era să fie prins de forţe anticatolice. Potrivit biografilor lui Escrivá, pe 30 august 1936, preotul se ascundeam casa unui prieten. În jurul orei două după-amiaza, un grup de soldaţi căutau, prin împrejurimi, catolici – duşmanii statului. Soldaţii au sunat la sonerie şi, în timp ce o menajeră bătrână s-a dus să deschidă uşa, Escrivá şi cei doi însoţitori au dispărut pe scara de serviciu, pentru a se ascunde în pod.

Escrivá a scăpat ca prin urechile acului – soldaţii erau gata să le găsească ascunzătoarea plină de funingine şi neaerisită – iar el şi însoţitorii lui au trebuit să stea ascunşi acolo până la ora nouă seara, când au fost siguri că scăpaseră.

Faptul că reuşeau mereu să scape însemna pentru Escrivá, ca şi pentru adepţii lui şi chiar pentru alţi preoţi catolici, că Opus Dei continua să fie foarte discretă în privinţa operaţiunilor sale. Din 1931, de la proclamarea republicii în Spania, fuseseră vremuri periculoase pentru orice organizaţie catolică. Mulţi spanioli şi-au dat seama că Biserica avea prea multă avere şi putere politică. Timp de secole, religia romano-catolică fusese religia oficială a Spaniei, iar Biserica fusese o forţă importantă în guvernul spaniol şi exercitase o influenţă considerabilă în privinţa educaţiei şi a libertăţii de exprimare. Unii membri ai clerului aveau chiar şi locuri în Senat, o cameră a parlamentului spaniol, Cortes.

Începând cu anii 1930, guvernul republican a devenit tot mai puternic şi, astfel, s-a ivit şansa răzbunării împotriva catolicilor.

La urma urmei, catehismul complet al Bisericii, republicat în 1927, eticheta liberalismul ca fiind „cel mai cumplit păcat... Un păcat de moarte, în majoritatea cazurilor”. O coaliţie din mai multe partide formată de

socialişti şi republicani din clasa mijlocie domina guvernul şi cele mai importante partide doreau schimbări definitive ale instituţiilor sociale, politice şi economice din Spania. Pentru a reuşi acest lucru, reformiştii republicani, în parte, doreau să restructureze armata şi să diminueze puterea Bisericii – două instituţii care se bucuraseră de poziţii privilegiate în societatea spaniolă.

Curând după ce a fost proclamată republica, ministrul justiţiei a publicat o declaraţie în care critica bogăţia Bisericii Catolice. Alte reforme au inclus şi legalizarea divorţului, care fusese ilegal în timpul Spaniei catolice, anihilarea rolului Bisericii în educaţie şi reducerea gărzilor de ofiţeri. În mod firesc, toate acestea au avut un efect devastator pentru Biserică. Din 1933, conducerea Bisericii a cerut separarea acesteia de stat şi şi-a retras influenţa din multe şcoli.

„Am aflat cu multă tristeţe că, în această privinţă, la început s-a declarat public că statul nu are o religie oficială, astfel reafirmându-se separarea lui de Biserică, lucru decretat, din păcate, în noua Constituţie spaniolă", scria Papa Pius al XI-lea unui grup de arhiepiscopi spanioli, în 1933. „Nu vom întârzia să repetăm că este o eroare gravă să se afirme că această separare este legitimă şi bună în sine, pentru o naţiune aproape în totalitate catolică. Separarea, dacă este

considerată bună, este o consecinţă primejdioasă – cum noi am declarat adesea, în special în enciclica *Quas Primas* – a laicităţii sau, mai degrabă, apostazia societăţii, care tinde astăzi să se îndepărteze de Dumnezeu şi, astfel, şi de Biserică."

Astfel, ura faţă de catolici sporea şi mai mult, iar vremurile erau periculoase pentru preoţi şi pentru liderii religioşi. Asasinarea preoţilor reprezenta un scop pentru patrulele de stradă, grupuri independente de miliţie sau pentru oricine voia să fie eroul zilei. În consecinţă, când s-au confruntat cifrele finale, s-a descoperit că, în timpul acestui conflict, au fost ucişi 184 de preoţi seculari, 2365 de bărbaţi religioşi (preoţi, călugări şi alţii) şi 283 de călugăriţe – mai târziu, Papa Ioan Paul al II-lea i-a canonizat pe câţiva dintre aceşti martiri ai Războiului Civil din Spania.

În mod firesc, Biserica Catolică era ostilă la încercările guvernului de a-i diminua puterea şi la antipatia evidentă a acestuia faţă de religie. În plus, din cauza persecuţiilor îndurate de mulţi catolici, rebeliunea lui Franco Francisco a primit ajutor declarat din partea Bisericii. Naţionaliştii lui au fost întâmpinaţi ca apărători ai religiei, în timp ce republicanii erau duşmanii Bisericii.

După ce armata s-a revoltat împotriva guvernului republican, în 1936, Franco a sărit imediat să fie liderul

insurecţiei. O scrisoare intitulată „Cele două oraşe”, scrisă de arhiepiscopul de Salamanca, Enrique Pli y Deniei, i-a fost trimisă lui Franco pentru a-i arăta acestuia susţinerea arhiepiscopului (şi a catolicilor). Scrisoarea îl cita pe Sfântul Augustin, pentru că arhiepiscopul făcea distincţia între oraşul pământesc (zona republicană), în care predominau ura, anarhia şi comunismul, şi oraşul celest, unde Dumnezeu, eroismul şi martiriul erau la conducere. Arhiepiscopul de Salamanca nu era singurul care îl susţinea pe Franco – toţi catolicii din lume s-au grupat în jurul dictatorului spaniol.

„Te consider marele apărător al adevăratei Spanii”, îi scria lui Franco arhiepiscopul de Westminster, „al ţării principiilor catolice, unde justiţia şi caritatea catolică vor fi aplicate pentru binele comun, sub un guvern ferm şi iubitor de pace.”

În august 1936, episcopii germani au elaborat o scrisoare pastorală în care îl felicitau pe Hitler pentru decizia lui de a-l ajuta pe Franco. Decizia Papei de a-i transforma pe catolicii ucişi în martiri a fost urmată de o recunoaştere oficială a guvernului lui Franco, pe 28 august 1937.

Franco avea sprijin de la toată Europa. Armata lui era susţinută de trupe din Germania nazistă (Legiunea Condor) şi Italia fascistă (Corpo Truppe Volontari), în

timp ce Portugalia lui Salazar le acordase ajutor naţionaliştilor încă de la început. Bătălia lui Franco în Spania era văzută ca un război sfânt, o cruciadă. În timp ce Pli y Deniei se referea la „duşmanii satanici ai Spaniei", arhiepiscopul de Valladolid a numit războiul „cea mai eroică cruciadă din istorie" şi foarte mulţi cardinali, episcopi şi preoţi au susţinut acelaşi lucru. Câteva luni mai târziu, cardinalul Goma, arhiepiscop de Toledo şi primul arhiepiscop al Spaniei, a elaborat o scrisoare pastorală (*El Caso España,* 24 noiembrie 1936) în care a numit războiul „o adevărată cruciadă pentru religia catolică. Hristos versus Anticrist sunt implicaţi în bătălia pentru sufletele noastre".

Franco era considerat protectorul credinţei – un cruciat modern, luptând pentru dreptate. De asemenea, Papa Pius al XI-lea a sprijinit cauza binecuvântând un grup de spanioli exilaţi şi făcând o diferenţă clară între eroismul creştin al naţionaliştilor şi barbarismul sălbatic al republicanilor.

„Războiul Civil din Spania", zicea Papa Pius al XI-lea în ziua de Crăciun a anului 1936, „anticipează ceea ce se pregăteşte pentru Europa şi pentru întreaga lume dacă naţionaliştii nu vor lua măsuri adecvate împotriva răului."

După moartea lui Pius al XI-lea în 1939, succesorul lui, Pius al XII-lea, a continuat să îi ofere lui Franco

sprijin papal: „Naţiunea aleasă de Dumnezeu”, scria Pius al XII-lea, „ca instrument principal în evanghelizarea Lumii Noi şi ca bastion al credinţei catolice le-a oferit prozeliţilor materialismului ateist din secolul nostru cea mai mare dovadă că valorile eterne ale religiei şi ale spiritului rămân deasupra tuturor... Poporul spaniol... (care) a venit să apere credinţa şi civilizaţia creştină... şi ajutat de Dumnezeu, care nu îi abandonează pe cei care cred în El... şi împotriva provocărilor ateismului. Dumnezeu, în milostenia Lui, va conduce Spania pe drumul sigur al măreţiei voastre tradiţionale şi catolice”.

Cei doi papi şi-au dat seama că Războiul Civil din Spania fusese punctul maxim. Catolicii au continuat să fie persecutaţi – bisericile erau rase de pe suprafaţa pământului, preoţii erau desfiguraţi şi apoi ucişi (de obicei, după raiduri cu maşina cunoscute drept *Paseos,* fiind spânzuraţi la marginea drumului), călugăriţele erau violate şi mulţi catolici au fost forţaţi să trăiască în ascunzători subterane. După război, s-a estimat că 12% din călugării spanioli, 13% din preoţi şi 20% din episcopi fuseseră omorâţi, în timp ce mulţi alţii fugiseră peste hotare.

Un astfel de preot, părintele Juan María de la Cruz, mergea de la gară spre casa unui prieten când a trecut pe lângă o biserică a „de Los Juanes”. Preotul a văzut

oameni care vandalizau interiorul bisericii şi se pregăteau să îi dea foc, aşa că a alergat spre acel loc să îşi exprime dezacordul. Când le-a spus oamenilor că este preot, a fost dus la închisoarea Modelo din Valencia. În august 1936, împreună cu alţi nouă prizonieri, de la Cruz a fost dus în sudul Valenciei pentru a fi împuşcat. Istoria Războiului Civil din Spania este plină de mărturii asemănătoare celei lui de la Cruz.

Escrivá a fost unul dintre „norocoşii" care au supravieţuit. De-a lungul anului 1936, Escrivá a fost forţat să se ascundă în casa mamei lui, care se mutase la Madrid cu celălalt fiu, iar oamenii din organizaţia sa s-au văzut nevoiţi să trăiască în ascunzători subterane.

Conform biografilor oficiali ai lui Escrivá, acesta a căutat, în următoarele câteva luni, un adăpost temporar într-o clinică de psihiatrie, prefăcându-se că este nebun şi fiind ajutat de dr. Suils. Suils fusese coleg de clasă cu Escrivá la Logroño şi le oferise refugiu câtorva oameni în azilul său privat din Madrid. Totuşi, detractorii organizaţiei Opus Dei pretind că Escrivá chiar era bolnav şi se folosesc de internarea lui ca de un mijloc de atac împotriva organizaţiei, afirmând că liderul Opus Dei a fost, după toate dovezile lor, nebun. Susţinătorii lui spun că acesta s-a prefăcut a nu fi în toate minţile pentru a scăpa de forţele comuniste, care

voiau să îl omoare pe el şi pe alţi preoţi. În plus, fratele lui Escrivá, Santiago, l-a însoţit în azil, la fel ca şi alţi membri Opus Dei, Gonzáles Barredo şi Jiménez Vargas.

Dar azilul nu era un loc sigur, pentru că miliţia începuse să bănuiască că unii pacienţi erau refugiaţi şi, la un moment dat, şi-au făcut apariţia la azil şi au ridicat un pacient. Drept urmare, după câteva luni, Escrivá a părăsit azilul şi, împreună cu alţi câţiva însoţitori, a reuşit să intre în consulatul Insulelor Honduras.

În timpul Războiului Civil din Spania, consulatul Hondurasului a devenit o ascunzătoare obişnuită pentru refugiaţi – în consecinţă, mâncarea era foarte puţină şi atmosfera era încărcată de frică. Escrivá şi însoţitorii lui şi-au dat seama că nu pot sta prea mult acolo aşa că, în octombrie 1937, un grup mai mare a fugit din Madrid la Valencia. Escrivá, José María Albareda, Sainz şi Tomás Alvira au găsit o maşină şi destulă benzină pentru a ajunge la destinaţie, unde urmau să-i întâlnească pe Pedro Casciaro şi Francisco Botella. De la Valencia, Escrivá, Albareda, Jiménez Vargas, Alvira şi Sainz au luat un tren de noapte către Barcelona, înainte de a face aranjamentele să treacă graniţa către noua lor destinaţie, o lună mai târziu.

„În octombrie 1937”, îşi aminteşte Miguel Fisac, unul

dintre însoţitorii lui Escrivá, care plecase din Madrid pentru a i se alătura acestuia, „Juan Jiménez Vargas, un doctor din Lucrare [Opus Dei], a apărut la mine acasă. M-a luat şi mi-a dat acte de identitate false. În acea noapte, am plecat cu trenul luând banii pe care reuşise tata să îi strângă pentru noi. După o călătorie plină de peripeţii, ne-am întâlnit cu Casciaro şi Botella la Valencia şi am ajuns la Barcelona, unde Escrivá şi încă trei ne aşteptau. După o lună în Barcelona şi după o altă lună în care ne-am ascuns în Pirinei, am plecat spre Andorra şi Franţa şi, de acolo, am ajuns la San Sebastián – aşa numita «Zonă Naţională».”

Grupul s-a împărţit în trei – primul grup, Escrivá, Albareda şi Jiménez Vargas, a luat autobuzul de la Barcelona la Oliana, la 40 de kilometri de Andorra. Al doilea grup, format din Casciaro, Botella şi Fisac, a mers înainte pe un drum de ţară, pentru a evita punctul de control militar de la Basella (cei trei ar fi atras atenţia, fiindcă erau la vârsta la care trebuiau să fie în armată). Iar al treilea grup era format din Sainz şi Alvira, care şi ei erau la vârsta încorporării. Bărbaţii s-au reîntâlnit în pădurea Rialp şi au avut parte de o călătorie dificilă pe un teren accidentat, care a inclus şi un ocol la nord de graniţa cu Franţa, înainte de a merge spre sud, la Pamplona, în Spania, în decembrie 1937.

În ianuarie 1938, grupul primise, în sfârşit, rezidenţă

în Burgos, în provincia Castilla-Léon, în nordul Spaniei. Călătoria se dovedise cu siguranţă dificilă, dar îi impresionase pe toţi însoţitorii lui Escrivá – în special fiindcă, potrivit tradiţiei interne a Opus Dei, însăşi Fecioara Maria mersese alături de Escrivá prin trecătoarea din pădure.

Ultima destinaţie a lui Escrivá, Burgos, este un oraş vechi, care se întinde la picioarele unui castel înălţat pe un deal de lângă râul Arlanzón. În iulie 1936, acesta devenise reşedinţa oficială a guvernului naţionalist al generalului Franco şi era folosit ca bază pentru campaniile spre Madrid şi statele basce. Din moment ce Burgos era o zonă naţionalistă, Escrivá era (relativ) liber să îşi exercite credinţa.

„Obişnuiam să facem plimbări pe malurile râului Arlanzón", va scrie Escrivá mai târziu. „Acolo vorbeam şi, în timp ce ei îşi deschideau inimile, încercam să îi călăuzesc cu sfaturi potrivite, pentru a le confirma deciziile ori pentru a le deschide noi orizonturi în viaţa spirituală. Şi, întotdeauna, cu ajutorul lui Dumnezeu, am făcut tot ce am putut să îi încurajez şi să le aprind în inimi dorinţa de a-şi trăi viaţa într-un spirit cu adevărat creştin. De multe ori, în plimbările noastre, paşii ne purtau până la abaţia Las Huelgas. Alteori, ne duceam spre catedrală."

Burgos s-a dovedit a fi un loc propice pentru Escrivá,

pentru că, în această perioadă petrecută la reşedinţa naţionaliştilor, şi-a terminat lucrarea cea mai importantă ce avea să devină *Camino.* De asemenea, Burgos s-a dovedit a fi un centru de relaţii foarte folositor; Escrivá şi-a făcut câţiva prieteni influenţi care ar fi aprobat „catolicismul naţional" pe care îl aprofunda el în carte. În *Cantino,* Escrivá recapitulează teoria lui despre „catolicismul naţional", dar se inspiră şi din doctrina Trento, care canoniza uniunea dintre Biserică şi stat. Maxima 525 din *Cantino* începe: „A fi catolic înseamnă să îţi iubeşti ţara şi acea iubire să nu fie pe locul doi".

În ciuda faptului că Escrivá lucra şi scria în ascunzătoarea lui, prin Madrid circulau constant zvonuri că ar fi fost omorât. În acest moment, Escrivá introduce legi stricte de disciplină, control şi cenzură pentru a proteja mişcarea, fiind o perioadă dramatică pentru primii discipoli şi membri ai Opus Dei (erau numai câţiva) fiindcă erau vânaţi de forţe antireligioase. A fost o perioadă grea şi pentru mama lui Escrivá – există o mărturie conform căreia republicanii prinseseră un bărbat pe care îl confundaseră cu fiul ei, l-au omorât, apoi l-au spânzurat în faţa casei ei.

Escrivá a continuat să le scrie discipolilor membri ai Opus Dei în timp ce se afla la Burgos, deoarece

comunicarea era factorul-cheie pentru Opus Dei. La terminarea războiului urma să aibă nevoie de aliaţi pe care să poată conta, mai ales pentru că erau vremuri grele, iar ei trăiau în exil, în nord. Escrivá şi discipolii săi împărţeau toate resursele, fiindcă aveau foarte puţine mijloace de subzistenţă, dar au reuşit să supravieţuiască, muncind cot la cot, în timp ce Escrivá se ruga, făcea penitenţă şi postea.

Războiul Civil era pe sfârşite şi, în martie 1939, cu Franco victorios, lui Escrivá şi discipolilor săi li s-a spus că se pot întoarce la Madrid. S-au întors în oraşul lor pe 28 martie 1939 – cu numai două zile înainte să fie anunţat sfârşitul războiului.

Nu a fost cea mai caldă primire. În ciuda faptului că tot Madridul sărbătorea – 200.000 de trupe fuseseră aduse în oraş pentru a lua parte la o paradă a victoriei grandioasă pentru triumful lui Franco, Opus Dei trebuia să muncească. Reşedinţa Academiei fusese complet distrusă şi gruparea trebuia să o reconstruiască repede. Totuşi, din moment ce majoritatea membrilor Opus Dei îl susţinuseră pe Franco în timpul Războiului Civil, organizaţia putea sărbători, cel puţin, succesul liderului spaniol - fiindcă era şi o victorie a Bisericii.

„Lupta noastră este o cruciadă”, spunea Franco într-o declaraţie din iulie 1938, „în care este în joc soarta Europei... Nu a fost dificil să salvăm peste trei milioane

de spanioli de la barbarismul roşu în timpul celui de-al doilea an triumfal."

Ca urmare a intrării lui Franco în Madrid, pe 27 martie 1939, ministrul italian de externe, Galleazo Ciano, ginerele lui Mussolini, scria în jurnalul său: „Madridul a căzut şi, odată cu capitala, au căzut toate celelalte oraşe ale Spaniei Roşii. Războiul s-a terminat. Este o victorie nouă, formidabilă pentru fascism, poate cea mai mare de până acum". Până la 31 martie, toată Spania era în mâinile naţionaliştilor. De la cartierul general al lui Franco s-a emis un buletin final pe 1 aprilie 1939. Scris de mâna lui Franco, acesta spunea: „Astăzi, cu Armata Roşie captivă şi dezarmată, trupele noastre victorioase şi-au îndeplinit obiectivele militare finale. Războiul s-a sfârşit".

De asemenea, Franco a primit o telegramă de la Papă, în care acesta îi mulţumea pentru bucuria imensă pe car e i-a adus-o „victoria catolică" a Spaniei. Această victorie a contribuit foarte mult la imaginea personală, construită cu grijă, a lui Franco, aceea de cruciat medieval, de apărător al credinţei şi restaurator al măreţiei spaniole, şi la relaţia sa cu Biserica, în care vedea un element important al noului său regim.

În timp ce Franco îşi sărbătorea victoria, oamenii lui îşi reveneau din şocul Războiului Civil. Cei care trecuseră prin trauma războiului experimentaseră ura

şi violenţa şi îşi văzuseră ţara divizată – cu mulţi alţii care flămânziseră şi îşi pierduseră casele în timpul conflictului. După război, printre supravieţuitori exista dorinţa de a-şi îndeplini aspiraţiile personale politice şi religioase pentru a-şi reconstrui ţara devastată.

„Comuniştii au fost groaznici; masacre, persecuţii, torturi, violuri", explică părintele Vladimir Feltzman. „Şi apoi a venit Franco... iar el a câştigat datorită lui Hitler şi lui Mussolini. Aşadar care sunt salvatorii creştinătăţii? Hitler, Mussolini. Totuşi, în Spania, nimeni nu ştia de lagărele de concentrare, aşa că, de-a lungul anilor 1936, 1937, 1938, Hitler a apărut ca salvatorul creştinătăţii. Aşa a fost atunci. Acest lucru era de înţeles, fie că ne place sau nu. Dacă v-aţi fi ascuns pentru că eraţi persecutaţi şi deodată venea Franco cu soldaţii săi, cu căştile lor în formă de găleată pentru cărbuni, şi Forţele Aeriene *Luftwaffe* germane care îl sprijineau, aţi fi spus: «Mulţumim lui Dumnezeu că am fost eliberaţi»."

Astăzi, mulţi dintre discipolii lui Escrivá neagă faptul că acesta ar fi fost un discipol loial al lui Franco şi Hitler. Totuşi, după cum s-a declarat, comunismul era inamicul creştinătăţii, iar Franco şi Hitler erau văzuţi ca salvatorii credinţei Se presupune că Escrivá ar fi spus atunci: „Hitler este împotriva evreilor, Hitler este împotriva slavilor, acest lucru înseamnă că Hitler este

împotriva comunismului". Totuşi, există o dispută între Opus Dei şi foştii membri ai organizaţiei în legătură cu această declaraţie. Este firesc ca membrii Opus Dei să nu creadă că Escrivá ar fi putut face o asemenea declaraţie; însă Feltzman susţine că ar fi rostit-o.

La începutul anilor 1930, în Europa, comunismul era inamicul principal. „Aceste idei continuau să existe în toată Europa", adaugă Feltzman. „În Statele Unite, sub conducerea lui Reagan, dar şi acum, comunismul era «Axa Răului» şi, astfel, oricine era împotriva comunismului era de partea creştinătăţii. Acesta este motivul pentru care Hitler a fost susţinut de creştini şi de membrii Opus Dei. Şaptezeci dintre ei chiar se oferiseră voluntari să meargă şi să lupte în ceea ce se numea Brigada Albastră, pe frontul de est. Niciunul nu a fost acceptat. Toţi erau profesori şi nu erau pregătiţi, dar aşa îi percepea lumea."

În cartea sa *Omagiu Cataloniei,* George Orwell comentează faptul că, la începutul regimului Franco, dictatorul spaniol nu putea fi comparat „strict" cu Hitler sau cu Mussolini. Când Franco a dobândit importanţă, lovitura sa a fost văzută ca o rebeliune militară, susţinută atât de aristocraţie, cât şi de Biserică, şi nu era o încercare de a impune fascismul, susţine Orwell. În schimb, scopul lui Franco era de a

„reinstaura feudalismul” – comunismul era inamicul şi chiar şi un ziar englezesc, *Daily Mail,* îl prezenta pe Franco drept un patriot care îşi eliberase ţara de „diavolii roşii”.

Pentru Spania, războiul direct s-a încheiat pe 1 aprilie 1939 – deşi rezistenţa de gherilă împotriva lui Franco a continuat până spre sfârşitul anilor 1940, ceea ce înseamnă că participarea Spaniei la cel de-al Doilea Război Mondial s-a limitat la declaraţii, tratate, politică, decât la lupta dincolo de propriile graniţe. Deşi simpatiza cu puterile fasciste din Germania şi Italia şi se pregătea să le ofere ajutor, Franco a ţinut Spania departe de o implicare directă în conflict, excepţie făcând faptul că a trimis o divizie care să lupte de partea germanilor, pe frontul de est.

Ulterior, el a orientat ţara spre o poziţie neutră, dar, până la sfârşitul războiului, Franco a fost văzut ca ultimul dictator fascist în viaţă. Cu o ţară dezorganizată, Franco avea nevoie de discipoli capabili, inteligenţi şi înflăcăraţi pentru a-şi implementa noul regim. Opus Dei s-a dovedit capabilă de o asemenea încercare.

Mişcarea a început să capete importanţă în politica Spaniei, în reformele legislative şi în educaţie.

Pentru a ne da seama de succesul Opus Dei, este important să înţelegem cum a înflorit această

organizaţie în timpul lui Franco. La sfârşitul Războiului Civil, în mişcarea Opus Dei mai erau doar cincisprezece membri. Unul dintre aceştia, José Isasa, murise în luptă, în timp ce alţi trei părăsiseră Opus Dei chiar înainte de război. Totuşi, deşi organizaţia nu era prea numeroasă în 1939, în mai puţin de 20 de ani, trei dintre recruţii săi aveau să se numere printre cei mai importanţi oameni, responsabili pentru conducerea echipei care a revitalizat economia spaniolă. E posibil ca acest lucru să conteze pentru motivele care stau la baza conspiraţiilor permanente ce se referă la Opus Dei – cum de au reuşit atât de mult, într-un timp atât de scurt?

Capitolul III
Franco învinge şi Opus Dei se extinde

Din păcate, mulţi jurnalişti plasează Opus Dei sub litera „F" de la „Franco"... Asta nu înseamnă că Escrivá a fost franchist. A sfârşit doar prin a fi de partea lor.

Andrew Soane, ofiţerul de presă al filialei Opus Dei din Londra, martie 2005

Victoria lui Franco a dus la restaurarea privilegiilor Bisericii. În timpul lui Franco, religia romano-catolică a fost singura religie care a avut un statut legal; alte

servicii religioase nu puteau să fie făcute publice şi numai Biserica Romano-Catolică putea deţine proprietăţi sau tipări cărţi. Guvernul nu numai că a continuat să plătească salarii preoţilor şi să subvenţioneze Biserica, dar a şi ajutat la reconstrucţia bisericilor distruse în război. S-au aprobat legi privind abolirea divorţului şi interzicerea vânzării de contraceptive. Educaţia religioasă catolica a devenit obligatorie în şcoli. În schimb, Franco şi-a acordat dreptul de a numi episcopi romano-catolici în Spania, dar şi pe acela de a-şi exercita puterea în desemnarea membrilor clerului chiar până la nivelurile de bază, numind în funcţie preoţii în parohii.

Totuşi, în timp ce catolicii prosperau, ţara suferea, mai ales cei din tabăra învinsă. În cartea sa, *The Undefeated* (*Neînvinşii*), Martha Gellhorn subliniază faptul că au fost în jur de 300.000 de execuţii în cei şase ani de la preluarea puterii de către Franco. Ea afirmă că, până în 1941, mulţi republicani spanioli au fugit din ţară şi s-au alăturat Maquis (Rezistenţa franceză). Drept rezultat, începând de la mijlocul anilor 1940, a existat o relaţie strânsă între Maquis şi grupurile de rezistenţă spaniolă în toată Franţa.

În ciuda acestor grupuri de insurgenţi, Franco deţinea controlul şi, datorită credinţei lui Escrivá în „catolicismul naţional”, în cadrul căruia credinţa

religioasă şi identitatea politică erau absolute, Opus Dei a înflorit în timpul lui Franco. „Au devenit parte a regimului franchist, pentru că Franco avea nevoie de oameni competenţi şi membrii Opus Dei erau competenţi”, spune Feltzman.

În 1939, Opus Dei număra doar câţiva membri, nu avea bani, sediu central şi nici statut legal Escrivá şi discipolii săi loiali au întocmit un plan simplu: să atragă noi membri, să găsească o locaţie permanentă pentru a construi un nou sediu central, să obţină aprobarea papală şi să răspândească ideile Opus Dei.

În plus, după cum sugerează unii membri Opus Dei, acesta a fost momentul în care organizaţia ar fi putut fi etichetată drept „secretoasă”, lucru care, mai târziu, a condus la suspiciunea care planează asupra Opus Dei. „La sfârşitul războiului, fondatorul [Escrivá] i-a reunit pe membrii Opus Dei”, sugerează Andrew Soane, ofiţerul de presă al Opus Dei, „dar nu cred că se gândea că era ceva de ascuns în Opus Dei. Privind în urmă, chiar nu era nimic de ascuns, mai ales ţinând seama de faptul că autorităţile catolice erau atunci la putere. Nu era nevoie ca organizaţia să fie clandestină. În această perioadă, cei mai mulţi catolici erau foarte deschişi, recunoşteau faptul că erau catolici şi vorbeau despre triumful în Războiul Civil. Fondatorul nu a făcut aşa ceva. Nu a aprobat stindarde. Nu a aprobat înscrisuri

religioase pe uşile bisericii. Astfel, ţinând cont de contextul acelor vremuri, a existat un alt motiv pentru care Opus Dei a fost catalogată drept «secretoasă».”

După cum s-a subliniat, în acea perioadă, tendinţa de a se face legătura între catolicism şi sprijinul oferit de regimul lui Franco nu se împăca cu accentul pe care îl punea Opus Dei pe libertatea politică a catolicilor. După cum susţinea Escrivá, „Opus Dei nu doreşte şi nu poate să aibă păreri asupra problemelor lumeşti şi îndoielnice, deoarece ţelurile ei sunt exclusiv spirituale. Referitor la subiectele unei discuţii libere, fiecare membru al Lucrării are opinii *personale* pe care şi le exprimă liber şi pentru care *răspunde personal*”. Totuşi, a existat o tendinţă permanentă de a se face o legătură între Opus Dei şi Franco, lucru care a condus la neînţelegeri permanente între organizaţie şi criticii ei.

În 1939, la câteva luni de la sfârşitul Războiului Civil, Escrivá deschisese o nouă reşedinţă la Madrid (reşedinţa DYA), pe strada Jenner, nr. 6, lângă Paseo de la Castellana, artera principală din Madrid. Îşi petrecea timpul călătorind săptămânal spre diferite oraşe din Spania, în căutare de noi recruţi tineri. În 1941, pe când Escrivá se afla într-una dintre aceste „misiuni” şi le ţinea predici preoţilor într-un adăpost din Lérida, a murit mama lui. Câţiva ani mai târziu, Escrivá spunea: „Am crezut întotdeauna că Domnul nostru voia un

sacrificiu de la mine, ca o dovadă externă a dovezii mele de iubire pentru preoţii din diocezǎ, şi că mama mea va interveni special pentru a continua acea lucrare".

Preotul era acum singurul susţinător pentru ceilalţi doi membri ai familiei – fratele lui, Santiago, şi sora sa, Carmen. Totuşi, Escrivá mai avea o familie de care să aibă grijă – Opus Dei. Ca părinte şi mentor al organizaţiei, el avea datorii pastorale faţă de discipolii lui, care deveneau din ce în ce mai numeroşi. Până în 1945, se deschiseseră în Spania în jur de zece case pentru membrii permanenţi sau membrii celibatari, dar, şi în acest stadiu, organizaţia era destul de mică.

Până în 1944, Escrivá fusese singurul preot care slujea pentru Opus Dei, dar trei dintre membrii veterani ai mişcării erau aproape de hirotonisire – José Luis Múzquiz, care, mai târziu, va ajuta ca Opus Dei să se lanseze în Statele Unite, în 1949; José María Hernández de Garnica, care a lucrat în multe ţări din Europa, şi Álvaro del Portillo, care mai târziu va deveni preşedintele general al Opus Dei.

Pe 25 iunie 1944, Múzquiz, Hernández de Garnica şi del Portillo au primit Ordinele Sfinte din mâinile episcopului de Madrid. Potrivit rapoartelor, Escrivá nu a vrut să fie prezent la ceea ce părea a fi un succes sau un triumf. A stat acasă şi s-a rugat. După cum va scrie

mai târziu: „Rolul meu este să mă ascund şi să dispar, aşa încât numai Isus să poată străluci”. În ciuda faptului că nu a participat la tripla hirotonisire, Escrivá a avut o rugăminte stranie...

„Când era student, Escrivá obişnuia să fumeze”, scria, într-un ziar italian, cardinalul Luciani, cel care avea să fie mai târziu Papa Paul I, „dar când s-a dus la seminar, i-a dat portarului pipele şi tutunul. Nu a mai fumat niciodată. Totuşi, în ziua când cei trei preoţi ai Opus Dei au fost hirotonisiţi, el a spus: «Eu nu fumez şi niciunul dintre voi trei nu fumează. Álvaro, va trebui să te apuci de fumat pentru că nu vreau ca ceilalţi să simtă că nu sunt liberi să fumeze dacă vor».”

În afară de fumat şi de câştigarea de noi discipoli preoţi, în anii 1940, preocuparea principală a lui Escrivá a fost să obţină recunoaştere oficială de la Vatican pentru a deveni parte din Biserica Romano-Catolică. Pentru ca fenomenul apostolic să reuşească, aceasta trebuia să aibă un cadru legal. Escrivá ştia că Opus Dei nu ar fi reuşit niciodată, dacă s-ar fi îndepărtat de ierarhia ecleziastică.

Totuşi, în anii următori, mulţi din cadrul Curiei Romane ajunseseră să privească Opus Dei cu mare suspiciune, pentru că aceasta obţinuse influenţă şi putere. În ciuda credinţelor tradiţionale, Opus Dei era o nou-venită în cadrul Curiei Romane şi, în consecinţă,

deranja status-quoul celorlaltor organizaţii contemporane ei. Nu numai că Opus Dei era diferită, dar se dovedea a fi plină de succes în a coopta noi membri influenţi. Ca rezultat al politicii şi al resentimentelor faţă de Opus Dei din cadrul Bisericii, unii membri ai clerului au instigat la atacuri verbale şi au răspândit, în acea perioadă, zvonuri defăimătoare, în încercarea de a-l discredita pe Escrivá şi munca acestuia.

Criticii lui Opus Dei au scris că mişcarea era „masonică" şi „o sectă eretică", în timp ce în Barcelona, cartea *Camino* (*Calea*), a lui Escrivá, era arsă pe rug. La un moment dat, la liturghia publică organizată de congregaţia Mariane, de care aparţineau câţiva membri Opus Dei, un predicator a fost identificat de la amvon, aşa că acesta a fost nevoit să plece în timpul slujbei. Între timp, prin Madrid circulau zvonuri conform cărora Escrivá fusese denunţat oficial Sfântului Scaun pentru credinţele sale eretice (fapt datorat implicării laicilor în chestiuni spirituale) – lucru care nu se întâmplase, deşi se făceau unele eforturi, neoficial, pentru condamnarea lui Escrivá de către Vatican.

În acest timp, Escrivá îşi descria durerea şi dezamăgirea provocate de cei care îl criticau atât pe el, cât şi mişcarea lui. Totuşi, Escrivá şi-a găsit nişte susţinători, printre care episcopul Madridului, care i-a

dat o aprobare scrisă, ceea ce a ajutat cauza Opus Dei să câştige o mai mare recunoaştere şi credibilitate. Stareţul de la Montserrat, o mănăstire benedictină de lângă Barcelona, îi scrisese episcopului Madridului, Leopoldo Eijo y Garay, pentru a-l întreba despre zvonurile referitoare la Opus Dei. „Ştiu totul despre Opus", scria episcopul. „Credeţi-mă, părinte reverend, Opus [Lucrarea] este cu adevărat Dei [a Domnului], de când s-a înfiinţat şi în toate iniţiativele şi lucrările sale... Totuşi, este bine că oamenii critică organizaţia. Ar putea fi un motiv de uimire, dacă Domnul nostru nu ne-a obişnuit deja că acelaşi lucru se întâmplă cu multe dintre lucrările sale."

Mai târziu, într-o altă scrisoare către stareţ, Eijo y Garay îl descrie pe Escrivá ca fiind „un preot modest, ales de Dumnezeu pentru a sfinţi multe suflete, umil, prudent, sacrificându-se pe sine, extrem de supus faţă de prelatul său, remarcabil de inteligent, cu o solidă educaţie doctrinară şi spirituală, un entuziast neobosit, un apostol al educării elevelor în spirit creştin".

De fapt, pe 19 martie 1941, Eijo y Garay a acordat Opus Dei prima aprobare de diocezã şi apoi şi pe cea ecleziastică. Un membru al Opus Dei declara despre eveniment: „Pe deplin conştient de spiritul, scopurile, mijloacele şi rezultatele Opus Dei, episcopul Madridului îl încurajase pe fondator încă de la început

şi îi binecuvântase munca”.

Se pare că susţinerea episcopului a avut efectul scontat. În următorii trei ani, Opus Dei a primit diferite aprobări de la Sfântul Scaun. În 1943, problema canonică a hirotonisirii a fost rezolvată când s-a decis ca membrii Opus Dei să fie hirotonisiţi preoţi – drept urmare, a fost fondată Societatea Clerică a Sfintei Cruci. Un an mai târziu, în 1944, au fost hirotonisiţi primii membri ai Opus Dei: Múzquiz, Hernández de Garnica şi del Portillo, sub conducerea episcopului Madridului. La scurt timp, lui Escrivá i-a fost acordat titlul de „monsenior” de către Papa Pius al XII-lea.

Papa Pius al XII-lea i-a acordat titlul de „monsenior” lui Escrivá, dar atunci de ce întâmpinase o opoziţie atât de virulentă – de fapt, de ce existase atâta împotrivire la adresa Opus Dei? În acest timp, câţiva preoţi vizitau casele tinerilor care se înscriseseră în Opus Dei (sau pe ale acelora care se gândeau să o facă) şi îi preveneau pe părinţi că, prin afilierea la acest grup eretic, copiii lor erau în pericol de a-şi pierde sufletul pe veci. Acesta pare începutul problemelor pe care Opus Dei le-a întâmpinat mai târziu.

Totuşi, de ce atrăgea mişcarea toată această mânie? Una dintre teorii ar fi că oponenţii Opus Dei criticau mesajul Lucrării despre chemarea universală la sfinţenie, la fel ca şi posibilitatea atingerii sfinţeniei

personale prin munca proprie în lume, fără a fi preot sau a aparţine unui ordin religios. Pe scurt, inovaţiile Opus Dei reprezentau o ameninţare la adresa stabilităţii Bisericii. Exista şi teama că mişcarea ar fura potenţiali oameni cu vocaţie din rândul preoţimii sau al ordinelor religioase.

În acest timp, nunţiul papal din Spania aştepta răspunsuri de la Opus Dei – chiar furau din potenţialii candidaţi la preoţie? După cum s-a descoperit, pe parcursul anului 1940, majoritatea oamenilor care s-au alăturat Opus Dei la acea vreme nici nu se gândiseră vreodată la viitorul lor ca preoţi sau ca membri ai vreunui ordin bisericesc, dar erau curioşi şi atraşi de perspectiva sfinţeniei personale. După cum va explica Papa Ioan Paul al II-lea mai târziu, „organizaţia avea ca ţel sfinţenia vieţii oamenilor, în timp ce aceştia rămâneau în viaţa de zi cu zi, păstrându-şi la locurile lor în societate şi în profesiile lor”.

Opus Dei a înfruntat opoziţia şi în afara Madridului; organizaţia s-a răspândit în alte oraşe ale Spaniei – Valencia, Barcelona, Zaragoza, Valladolid şi Sevilia. Expansiunea a continuat în toată Europa şi membrii erau recrutaţi din Portugalia, Anglia, Italia, Franţa, Germania şi Irlanda. Odată cu dezvoltarea pe plan internaţional, Opus Dei avea nevoie, mai mult ca niciodată, de aprobarea Papei.

În 1946, Escrivá s-a mutat la Roma pentru a trata cu oficialii de la Vatican şi a fost întâmpinat cu braţele deschise de monseniorul Giovanni Battista Montini, subsecretar de stat la Vatican (mai târziu avea să devină Papa Paul al VI-lea). Deşi Escrivá călătorise prin toată Europa pentru a pregăti începutul „Lucrării Opus Dei" şi alesese Roma ca punct de pornire, a subliniat dorinţa Opus Dei de a „sluji Biserica aşa cum Biserica doreşte să fie slujită". Se spune că Pius al XII-lea şi Ioan al XXIII-lea şi-au exprimat frecvent afecţiunea şi stima faţă de Escrivá.

„Pentru mine, pe o scară a iubirii, Papa urmează după Sfânta Treime şi Fecioara Maria", spunea Escrivá mai târziu într-un interviu. „Nu pot uita că Sfinţia Sa Pius al XII-lea a fost acela care a fost de acord cu Opus Dei într-o vreme în care oamenii considerau spiritualitatea noastră *erezie.* Nu aş putea uita că primele cuvinte de bunătate şi afecţiune pe care le-am primit la Roma, în 1946, au fost din partea monseniorului Montini. De câte ori l-am vizitat pe Ioan al XXIII-lea, farmecul lui patern şi binevoitor mi-a rămas bine întipărit în memorie. Odată, i-am spus: «În Lucrarea noastră, toţi bărbaţii, catolici sau nu, au fost mereu primiţi cu dragoste. Nu de la Înălţimea Voastră am învăţat ce este ecumenismul». Papa Ioan a râs, vizibil emoţionat. «Ce ţi-aş putea spune mai mult?

Pontifii romani au avut mereu înţelegere şi afecţiune pentru Opus Dei».”

Pe 31 august 1946, Escrivá s-a întors la Madrid cu „o aprobare a obiectivelor organizaţiei” de la Papa Pius al XII-lea, document pe care Statul Papal nu îl mai emisese de peste un veac. Apoi, un an mai târziu, Papa a recunoscut Opus Dei ca pe „un institut laic”. În ciuda afecţiunii evidente a lui Escrivá pentru Papă şi pentru bunătatea lui, Escrivá nu era mulţumit cu titlul de „institut laic”, pentru că era convins că mai erau multe alte mişcări care fuseseră recunoscute drept instituţii seculare.

Atât de mult credea Escrivá în Opus Dei, încât voia să îi dea organizaţiei sale un nou statut care să o evidenţieze ca pe ceva original şi important. Pentru acest lucru, organizaţia trebuia să facă schimbări în propria Constituţie: „oblaţii” au devenit „asociaţi”, „superiorii” au devenit „directori superiori” (la care membrii Opus Dei puteau merge pentru a cere călăuzire spirituală), iar „institutul laic” a devenit „asociaţie”. Asociaţii sunt asemenea permanenţilor, în privinţa faptului că trăiesc în celibat, dar, de obicei, nu locuiesc în clădirile Opus Dei. (Din motive personale, nu pot fi permanenţi, poate din cauza faptului că au un părinte în vârstă de care trebuie să aibă grijă sau fiindcă au o afacere de familie care nu le-ar permite să se mute

în alt oraş.) Grija principală era să nu lase impresia că Opus Dei seamănă cu un ordin religios sau cu un institut laic.

De fapt, Escrivá pretindea, aşa cum fac şi discipolii lui astăzi, că inventase ceva nou în spiritualitatea catolică.

Reuşita lui Escrivá de la Roma şi acceptul ulterior al membrilor din cadrul Curiei au reprezentat punctul de plecare pentru aprobarea de la Vatican, care a fost obţinută pe 16 iunie 1950. De atunci a fost posibilă admiterea bărbaţilor şi femeilor drept „cooperatori ai Opus Dei", lucru care le permite discipolilor necatolici şi chiar necreştini, să ajute la acţiunile apostolice, la acţiunile de caritate şi să participe la rugăciunile Opus Dei. Organizaţia primise aprobarea şi acceptul papal.

În timp ce Escrivá îşi întărea legăturile în Italia, viaţa din Spania sub conducerea lui Franco se dezvolta frumos, iar membrii Opus Dei începeau să aibă funcţii tot mai înalte în eşalonul politic spaniol. Legătura strânsă dintre Opus Dei şi regimul lui Franco este subliniată şi de prietenia dintre José Maria Albareda Herrera, membru Opus Dei, şi José Ibáñez Martín, ministrul educaţiei (1939–1951) din timpul regimului lui Franco, dar care nu era membru al organizaţiei.

Ibáñez Martín s-a împrietenit cu Herrera în timpul Războiului Civil, când Ibáñez Martín se refugiase la

ambasada statului Chile din Madrid. După război, Herrera a devenit vicepreşedinte al Consejo Superior de Investigaciones Científicas (CSIC), înfiinţat pentru a îmbunătăţi standardele educaţiei în Spania. Aceasta era o poziţie de prim rang pentru oricine, cu atât mai mult pentru un membru permanent al Opus Dei. Datorită relaţiilor de lucru dintre Ibáñez Martín şi Herrera, Opus Dei a reuşit să-şi consolideze prezenţa în diferite universităţi din toată Spania.

Folosind nou-înfiinţata editură, cu numele de Ediciones Rialp, Florentino Pérez Embid şi colegii săi s-au hotărât să traducă în spaniolă filosofia europeană conservatoare. Comentatorii acelor timpuri şi-au dat seama că activitatea lui Pérez Embid la editură era o modalitate de a face parte din aparatul cultural al administraţiei Franco. O altă legătură dintre Opus Dei şi guvernul Franco a fost Laureano López Rodó, care a organizat CSIC din punct de vedere administrativ. López Rodó s-a împrietenit cu amiralul Carrero Blanco (care nu era membru Opus Dei), vechi colaborator al lui Franco, iar aceste prietenii au ajutat Opus Dei să ia avânt şi să beneficieze de recunoaştere în ochii publicului.

Opus Dei era, într-adevăr, în plină ascensiune în spaţiul politic spaniol, iar scriitorul Penny Lernoux a ajuns la concluzia că dezvoltarea rapidă a organizaţiei i

se datora lui Carrero Blanco, afirmând că mulţi membri Opus Dei au avansat rapid în timpul regimului Franco, când Carrero Blanco conducea ţara ca premier. (Carrero Blanco a fost viceamiral al Spaniei în 1963, amiral în 1966, a controlat afacerile guvernului ca vicepremier, din 1967 până în 1973, şi a devenit premier în iunie 1973.) Mulţi comentatori spanioli au fost de asemenea de acord că, până la asasinarea lui Carrero, în decembrie 1973 (vezi Capitolul XIII), liderii Opus Dei exercitau cea mai puternică influenţă în politica conservatoare din Spania.

În anii de după Războiul Civil, erau numeroase posturi universitare vacante în toată Spania. Mulţi dintre profesori ori fuseseră executaţi, ori erau în exil. Situaţia era atât de gravă, încât multe universităţi abia puteau funcţiona şi era normal ca guvernul să dorească să ocupe acele locuri cu candidaţi corespunzători din punct de vedere ideologic. Totuşi, pentru a asigura o audiere corectă a potenţialilor profesori, s-a organizat o examinare numită *oposición* şi un tribunal format din alţi membri ai corpului profesoral.

S-a crezut că, datorită rolului lui Herrera ca vicepreşedinte al CSIC, acesta a fost în măsură să controleze *oposiciónes* şi mulţi membri ai Opus Dei au reuşit să ocupe catedrele vacante. Potrivit unor estimări ulterioare, până la începutul anului 1950, o treime din

toate departamentele universitare din Spania erau conduse de membri ai Opus Dei.

Acest lucru se practică şi astăzi. Opus Dei continuă să-şi instaleze sediile centrale lângă universităţi de elită. În consecinţă, recrutează adesea noi membri din mediul academic, lucru care, bineînţeles, îi sporeşte faima la Vatican. În timp ce multe organizaţii catolice nu reuşesc să aibă niciun impact, Opus Dei are succes în recrutarea de noi membri, care mai sunt şi catolici bine instruiţi şi distinşi – o forţă râvnită de mulţi.

Când Franco a preluat puterea, a reuşit să facă fuziunea între ideologia incompatibilă a Falange („falangă", un partid politic de extremă dreapta spaniol, având legături strânse cu Hitler şi Mussolini) şi partidele carliste pe care le conducea. În ciuda puterii (de atunci) a susţinătorilor falangişti şi carlişti, membrii Opus Dei aveau încă roluri-cheie în administraţia Franco, iar organizaţia începuse să se dezvolte vertiginos în timpul regimului acestuia.

În acest timp, care era cu adevărat relaţia dintre Escrivá şi Franco? Iată ce spune monseniorul Álvaro del Portillo, într-un interviu cu un ziarist italian, Cesare Cavalleri: „Referitor la franchism, trebuie să amintesc că sfârşitul Războiului Civil spaniol a însemnat renaşterea vieţii bisericeşti, a asociaţiilor religioase, a şcolilor catolice... în acele împrejurări, deşi fondatorul

ştia despre reuşita lui Franco de a aduce pacea în ţară, a trebuit să facă faţă la două pericole: pe de o parte, manipularea credinţei catolice, o încercare a unor grupuri de a monopoliza reprezentarea catolicilor în viaţa publică; şi, pe de altă parte, o tendinţă a anumitor cercuri catolice de a folosi puterea publică pe post de armă laică".

Însuşi Franco făcea următoarea declaraţie publică, pe 14 mai 1946: „Pentru noi, statul perfect este statul catolic. Nu este de ajuns pentru noi, pentru popor, să fim creştini pentru a ne asigura că preceptele morale ale acelui ordin sunt îndeplinite; şi legile trebuie să menţină principiile şi să pedepsească abuzul. Marea deosebire, diferenţa dintre sistemul nostru şi sistemul neofascist, este caracterul catolic al regimului care guvernează astăzi destinul Spaniei. Nici rasismul, nici persecuţiile religioase, nici violenţa faţă de conştiinţă, nici imperialismul împotriva vecinilor noştri, nici cea mai mică umbră de cruzime nu îşi au locul în atitudinea catolică şi spirituală care ne ghidează viaţa". Cu această atitudine şi cu braţele deschise i-ar fi întâmpinat Franco pe membrii Opus Dei şi pe catolicii practicanţi. Este important de amintit că, în acele vremuri, sub regimul Franco, credinţa catolică era foarte populară şi răspândită în Spania.

Între 1940 şi 1950, Opus Dei şi-a continuat lucrarea în

privinţa organizării „educaţionale” – erau mulţi profesori Opus Dei care aveau poziţii de putere – şi, spre sfârşitul anilor 1950, organizaţia s-a orientat spre economie. Consilierii au considerat că economia trebuia să fie deschisă faţă de investiţiile şi puterile economice internaţionale, altfel Spania ar fi ajuns la faliment. O piaţă liberă ar fi anihilat piaţa neagră, inevitabilă într-o economie aflată sub comandă militară. Franco şi-a dat seama de primejdii (liberalismul economic ca un teren propice liberalismului politic), dar a înţeles că nu are ce face. Reformele, conduse de tineri membri titraţi ai Opus Dei, cunoscuţi sub numele de „catolici tehnocraţi”, au adus prosperitate oamenilor. În plus, de la sfârşitul anilor 1950, turişti europeni şi investitori din Statele Unite au început să vină în Spania.

Opus Dei combina ideologia capitalismului de succes cu disciplina catolică. Guvernul Franco din 1957 era văzut ca „un guvern de tehnocraţi”, cu Opus Dei pe o poziţie fermă la conducere. Falangiştii s-au împotrivit ideii de a orienta regimul spre influenţe capitaliste, dar propunerile lor au fost respinse, şi membrii Opus Dei au primit locuri importante în cabinetul Franco. Printre aceştia se aflau Álvaro (sau Alberto) Ullastres Calvo, care era ministrul comerţului, şi Mariano Navarro Rubio, avocat pentru Consiliul de Stat, secretar la

Trezorerie şi, mai târziu, directorul Băncii Spaniei. Şi, nu în cele din urmă, mai era şi Laureano López Rodó, unul dintre principalii iniţiatori ai restructurării cabinetului – falangiştii fuseseră alungaţi.

Opus Dei căpăta din ce în ce mai multă putere. Spre sfârşitul anilor 1950 şi în anii 1960, Franco a încredinţat economia şubredă a Spaniei unui grup de membri Opus Dei – cei trei menţionaţi plus Gregorio López Bravo. S-a dovedit o mişcare abilă, din moment ce aceşti tehnocraţi au reuşit să salveze Spania, care se afla pe marginea prăpastiei financiare. Au propus măsuri pentru stoparea inflaţiei, au redus controlul guvernului asupra economiei şi au aliniat politicile şi procedurile economice ale Spaniei la standardele europene. Toate acestea au fost introduse în „Planul de stabilizare pe 1959" şi au deschis drumul pentru schimbările economice remarcabile ale Spaniei din anii 1960. În această decadă, producţia industrială şi standardele de viaţă din Spania au cunoscut o creştere spectaculoasă. Opus Dei salvase Spania.

Rezultatele planului de stabilizare, care transformase economia Spaniei, s-au văzut între anii 1959–1967, când a devenit cunoscut sub numele de *desarrollismo* („dezvoltare" economică). În rolurile lor cheie din guvernul Franco, membrii Opus Dei au importat modele din „planul de indicatori" al Franţei De

exemplu, în anul 1958, un act de colaborare colectivă permitea angajaţilor şi angajatorilor să negocieze salariile (care fuseseră reglementate de Ministerul Muncii) la nivel de fabrică.

Problemele cu falangiştii au rămas în actualitate. Pe 28 octombrie 1966, Escrivá a trecut la acţiune şi i-a scris lui José Solis, preotul care conducea mişcarea falangistă:

Mult stimate prieten: Am aflat despre campania de presă neloială pe care o duc falangiştii aflaţi în subordinea Excelenţei Voastre împotriva Opus Dei. Vă mai repet o dată că membrii Opus Dei – fiecare dintre ei – sunt total liberi, la fel de liberi ca şi cum nu ar aparţine Opus Dei, în toate problemele laice sau în cele teologice, în cele care nu ţin de credinţă şi cu care Biserica nu este de acord. Prin urmare, nu are sens să faceţi public faptul că o persoană aparţine Lucrării, atunci când vine vorba de chestiuni politice, profesionale sau sociale – după cum nu ar avea sens nici ca, atunci când se vorbeşte despre activităţile politice ale Excelenţei Voastre, să se aducă vorba despre soţia, copiii sau familia Voastră... Vă rog frumos să încetaţi această campanie împotriva Opus Dei, atâta timp cât Opus Dei nu a făcut nimic ca să merite acest lucru...

Totuşi, în timp ce mişcarea falangistă încerca să le facă probleme celor de la Opus Dei, aceştia din urmă erau încă membri de rang înalt şi ocupau locuri importante în departamentele de Educaţie şi de Finanţe din cabinet Potrivit lui Arthur Jones, editor de stânga la *Naţional Catholic Reporter,* „10 dintre cei 19 miniştri noi ai cabinetului spaniol al lui Franco din 1969" erau membri ai Opus Dei.

Dar Luis Tellez, director regional al Opus Dei din New York, neagă acest lucru. El susţine că, deşi unii membri ai Opus Dei erau miniştri în cabinet, existau şi membri ai Opus Dei antifranchişti, de exemplu, unul dintre ei fiind, bunăoară, un reputat jurnalist spaniol, care a fost exilat de către dictator.

Tellez este susţinut de Vittorio Messori, autorul cărţii *Opus Dei: Leadership and Vision in Today's Catholic Church* (*Opus Dei: Conducere şi viziune în Biserica Catolică de astăzi*). Messori afirmă că, dintre cei 116 miniştri numiţi de Franco pentru 11 cabinete diferite între anii 1939 şi 1975, numai opt erau membri ai Opus Dei. Dintre cei opt, unul a murit la numai trei luni de la numire, iar patru dintre ei au fost în funcţie pentru un singur mandat. Membrii Opus Dei vor să sublinieze faptul că ei nu au ajuns, în niciun moment, să reprezinte o majoritate în vreunul dintre cabinete. De fapt, Messori

susţine că ideea unui cabinet dominat de Opus Dei este, pur şi simplu, un „mit”.

În interviul acordat lui Cavalleri, del Portillo adăuga: „Mi se pare că acei membri ai Lucrării, care au colaborat de bunăvoie cu regimul Franco, pe răspunderea lor, au lucrat pentru binele ţării; ei au repurtat succese pe care toată lumea le recunoaşte astăzi, pentru prosperitatea economiei, scoaterea Spaniei din izolare şi orientarea ei spre Europa”.

Opus Dei a numit următorii opt membri de cabinet Potrivit organizaţiei, aceştia sunt: López Rodó (1957–1974: între 1957 şi 1965 a lucrat pentru „preşedinţie” şi nu pentru „cabinet”), Alberto Ullastres Calvo (1956–1965), Mariano Navarro Rubio (1957–1965), Gregorio López Bravo (1962–1974), Juan José Garda Espinosa (1965–1969), Faustino García Moncó (1965–1969), Vicente Mortes Alonso (1969–1974), Fernando Herrero Tejedor (martie-iunie 1975). Aşa că, dacă dintr-un număr total de 115 miniştri, numai aceştia opt au fost membri ai Opus Dei – o forţă prea puţin importantă – de ce mai există zvonuri? Ce a făcut Opus Dei ca să se aleagă cu reputaţia de apropiată a mişcării lui Franco? Sau de forţă spaniolă dominatoare?

„Şi, fără îndoială, un aspect însemnat a fost că aţi avut oameni în aceste poziţii înalte”, explică Andrew Soane, „şi faptul că Opus Dei a început în Spania şi

acolo este locul în care au devenit faimoşi. Dar au fost membri ai Opus Dei care au fost exilaţi de Franco."

Antonio Fontán, membru Opus Dei, a fost directorul cotidianului naţional independent *Madrid,* din 1967 până în 1971. În 1968, timp de patru luni, guvernul a suspendat acest ziar liberal, care era în favoarea democraţiei şi împotriva regimului Franco. Fontán a fost dat în judecată de 19 ori şi amendat de zeci de ori şi, până în octombrie 1971, autorităţile i-au cerut lui Fontán să demisioneze, iar, câteva luni mai târziu, au închis ziarul pentru totdeauna. Un membru al Opus Dei care să se opună lui Franco? Într-adevăr. Şi nu a fost singurul - un lucru convenabil adesea uitat de aceia care îi aşază pe toţi adepţii Opus Dei în tabăra lui Franco. După opinia membrilor Opus Dei, acest lucru le arată discipolilor că sunt „liberi" să ia decizii politice personale şi că nu sunt ghidaţi de o „forţă" exterioară (de exemplu, confesorii lor din Opus Dei).

Editorul şi principalul proprietar al ziarului *Madrid,* Rafael Calvo Serer, a fost un alt membru Opus Dei care a vorbit împotriva lui Franco. După moartea lui, în 1988, ziarul *The Times* din Londra scria în necrolog; „Eforturile [lui] de pionierat, de-a lungul ultimilor ani ai regimului lui Franco, au pregătit terenul pentru dezvoltarea presei libere din acea ţară". După ce ziarul a fost închis, în 1971, şi au fost vândute şi birourile,

clădirea a fost aruncată în aer, în aprilie 1973. Sub ameninţarea unui proces şi a unei condamnări la închisoare, în urma unui editorial în care abia ascunsese printre rânduri faptul că îl critica pe Franco, Calvo Serer a fugit la Paris, unde a continuat să îl critice pe Franco în articole din *Le Monde, Le Figaro, International Herald Tribune* şi alte publicaţii străine.

Unul dintre membrii Opus Dei care a aparţinut cabinetului franchist, López Rodó, susţine că ar fi fost ciudat dacă niciunul dintre miile de membri Opus Dei din Spania n-ar fi fost în politică. Argumentul lui se baza pe faptul că, dacă niciunul dintre ei nu ar fi fost în guvern, atunci oamenii s-ar fi gândit că exista un fel de interdicţie pentru Opus Dei de a nu apărea în viaţa publică sau de a urma o anumită direcţie politică. Dacă lucrurile ar fi stat astfel, Opus Dei nu ar fi putut câştiga.

O revistă italiană, *Famiglia Cristiana,* apărută cu puţin timp înainte de canonizarea lui Escrivá, în 1992, conţinea un articol despre Opus Dei şi explora presupusa implicare profundă a acestei organizaţii în regimul franchist, citând pasaje dintr-o scrisoare pe care Escrivá i-o scrisese lui Paul al VI-lea, în 1964:

Părinte Sfânt, permiteţi-mi să spun că membrii permanenţi şi cei asociaţi ai Opus Dei care lucrează cu Franco în posturi guvernamentale sau în administraţie

fac acest lucru. Din proprie iniţiativă şi pe proprie răspundere; şi nu în posturi insignifiante, ci ca politicieni la fel ca oricare alţi cetăţeni – cu siguranţă mult mai numeroşi – care lucrează în poziţii identice şi care aparţin Acţiunii Catolice, Asociación Catolica Naţional de Propagandistas etc. Din câte ştiu eu, singurul care a cerut permisiunea superiorilor pentru a lucra în guvernul Franco a fost Martín Artajo [preşedinte al Acţiunii Catolice Spaniole], ministru al afacerilor externe timp de 13 ani. În schimb, când profesorul Ullastres şi profesorul Lopez Rodó au fost numiţi ministru al comerţului şi, respectiv, comisar pentru Planul de Dezvoltare Economică şi Socială, am aflat din presă vestea despre aceste două numiri, pe care ei le-au acceptat de bunăvoie.

Revista mai povestea şi că: „Se pare că impresia greşiţi despre Opus Dei a apărut în urma refuzului permanent al fon datorului şi al membrilor de a se înscrie în politică, după reguli oficiale, drept «un singur partid»".

Ideea că însuşi Escrivá l-a sprijinit pe Franco este susţinută de următoarea scrisoare de la fondator, scrisă pentru preşedinte pe 23 mai 1958.

Excelenţei Sale Francisco Franco Bahamonde,

Şeful Statului Spaniol

Excelenţa Voastră,

Aş vrea să adaug cele mai sincere felicitări ale mele numeroaselor felicitări pe care le-aţi primit cu ocazia promulgării *Principiilor Fundamentale.*

Absenţa mea forţată de pe pământul nostru natal, în serviciul Domnului şi al sufletelor, în loc să îmi scadă iubirea pentru Spania, mai mult a sporit-o, dacă aşa ceva mai este cu putinţă. Din perspectiva eternului oraş Roma, am reuşit să văd mai bine ca niciodată frumuseţea acelei prea iubite fiice a Bisericii, care este ţara mea natală, pe care Domnul nostru a folosit-o adesea ca pe un instrument pentru apărarea şi propagarea sfintei credinţe catolice.

Deşi străin de orice activitate politică, nu mă pot abţine să nu mă bucur, ca preot şi ca spaniol, că vocea autoritară a şefului statului proclamă „Naţiunea spaniolă consideră ca o datorie de onoare să accepte legea Domnului potrivit singurei şi adevăratei doctrine a Sfintei Biserici Catolice, credinţa inseparabilă a conştiinţei naţionale care va inspira legislaţia ei". Este credinţa tradiţiei poporului nostru catolic că se vor găsi întotdeauna cele mai bune garanţii pentru succesul legilor guvernului, siguranţa unei păci drepte şi de durată în sânul naţiunii, la fel ca şi binecuvântarea divină pentru poziţiile deţinute de autorităţi.

L-am rugat pe Dumnezeu, Stăpânul nostru, să-i ofere Excelenţei Voastre toate bucuriile şi să vă înzestreze cu toate harurile pentru a putea să vă duceţi la bun sfârşit tot ce aveţi de îndeplinit Excelenţă, vă rog să acceptaţi expresia celei mai adânci stime şi să fiţi încredinţat de rugăciunile mele pentru toată familia dumneavoastră.

Rămân al dumneavoastră cel mai devotat întru credinţa în Domnul,

Josemaría Escrivá de Balaguer

Roma, 23 mai 1958

Deşi, la acest moment din viaţa lui, Escrivá locuia de fapt la Roma şi nu în Spania, scrisoarea sa şi alte acţiuni de acest fel pot fi interpretate ca arme politice şi ar trebui judecate în contextul epocii. Cele mai multe dintre scrisorile trimise lui Franco, la acea vreme, aveau o notă vădit slugarnică şi Escrivá încerca să se asigure că generalul îi ia în considerare părerile. Scrisoarea afirmă, încă o dată, credinţa lui Escrivá în „catolicismul naţional", precum şi susţinerea sa pentru regimul Franco.

Ar fi putut fi, desigur, o mişcare pur „politică" a preotului pentru a face cunoscut statutul său şi al discipolilor săi din timpul regimului franchist, dar, la acea etapă, când Opus Dei se stabilise ferm în cabinetul Franco, această scrisoare pare să fie mai mult o

confirmare a încrederii lui în Franco. Opus Dei nu numai că avea membri care lucrau în guvernul Franco, dar mai erau şi cei din sistemul de educaţie.

După cum s-a discutat până acum, sprijinul acordat de Escrivá lui Franco este justificat atunci când se discută în adevăratul context Văzându-şi discipolii catolici suferind în timpul Războiului Civil, era normal ca el să fie de partea lui Franco la conducerea Spaniei – deşi discipoli şi contemporani ai lui Escrivá au negat că preotul ar fi fost un susţinător înfocat.

În această perioadă, Opus Dei a devenit suspectă prin organizarea şi importanţa pe care le avea în ţară, dar, privind înapoi în istorie, nu este greu de găsit legătura dintre Biserică şi stat Câteva secole mai devreme, iezuiţii folosiseră structuri similare pentru a obţine sprijini şi noi membri - în plus, au existat o mulţime de grupări catolice care au făcut tradiţie de-a lungul Spaniei şi în politica Spaniei. Totuşi, Opus Dei, o organizaţie nouă şi diferită, a atras cei mai mulţi detractori datorită statutului lor de „noi vedete".

Potrivit membrilor Grupului de rugăciune Maria Auxiliadora, „Escrivá a alcătuit structura Opus Dei copiind modelul iezuit de organizare, dar i-a adăugat trăsăturile unei loji secrete de masoni şi o componentă totalitară".

Bineînţeles că Opus Dei s-a simţit jignită de acuzaţiile

referitoare la „trăsătura politică fascistă” (membrii organizaţiei au discutat permanent despre libertatea lor personală) şi totuşi, în secolul XX, Opus Dei a fost mereu văzută ca o ameninţare de către ceilalţi catolici şi de unii comentatori politici. De la începutul ei umil, din 1928, şi de-a lungul a 30 de ani, mişcarea ajunsese la poziţia de „a salva” ţara la sfârşitul anilor 1950. Imediat după această perioadă, organizaţia a fost poreclită „Octopus[1] Dei” sau „Holy Octopus”, pentru că, după succesul pe care l-a avut în Spania, de la mijlocul anilor 1950, a început să se întindă în Europa şi în fostele colonii spaniole din America de Sud.

Capitolul IV
Naziştii, Papa, forţele oculte şi Opus Dei

Nu trebuie să se uite niciodată ce a întreprins Biserica, în special anumite personalităţi de încredere din cadrul ei, în acei ani [imediat după război] pentru a salva naţia noastră, adesea de la o moarte sigură. Şi în Roma, punctul de tranzit al rutelor de evadare, s-au făcut o mulţime de lucruri.

Hans Ulrich Rudel, purtător de cuvânt internaţional al mişcării neonaziste, în 1970

---

[1] Joc de cuvinte, în engleză *octopus* înseamnă „caracatiţă" (n. tr.).

La 8 mai 1945, Europa sărbătorea: naziştii fuseseră învinşi. Războiul cu Japonia încă mai continua, dar, în Europa, Hitler îşi luase pastila de cianură şi Germania era înconjurată de forţele aliate. Totuşi, sărbătoarea de pe continent nu a durat prea mult. Naţiunile victorioase erau acum ruinate financiar şi, în consecinţă, Europa era săracă şi din punct de vedere cultural: regizorii, artiştii şi vizionarii plecaseră spre locuri mai sigure, în timpul războiului. Cel de-al Doilea Război Mondial a fost cel mai mare (şi mai scump) conflict armat din istoria lumii, cu cele mai multe victime în rândul civililor dintre toate războaiele lumii. În această perioadă de confuzie şi de haos a luat naştere legătura dintre Vatican şi „reţele subterane" sovietice.

Aşa-numitele reţele subterane erau rute secrete de evadare folosite de spioni, fugari, prizonieri politici sau ofiţeri sub acoperire, în afara (sau în interiorul) diverselor ţări de pe glob, deşi a fost un fenomen frecvent, în special în Europa La sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, existau sute de reţele subterane prin care veneau oameni din ţările din estul Europei, aflate sub ocupaţie sovietică. Reţelele subterane au reprezentat, de asemenea, rute de evadare pentru criminalii de război nazişti, la sfârşitul celui de-al Treilea Reich, în timp ce fugeau spre Argentina, Chile

şi alte ţări de pe glob, cu ajutorul, printre altele, şi al Vaticanului.

Totuşi, trebuie remarcat că numai anumite persoane de la Vatican se presupune că au fost implicate în organizarea de reţele subterane şi nu întreg Vaticanul ca entitate. De exemplu, un prelat din Roma, cunoscut ca fiind pronazist, episcopul Hudal, a făcut rost de la Crucea Roşie de paşapoarte, bilete şi vize spre America Latină pentru nazişti fugari. Hudal a fost demascat în 1949 şi reţeaua lui a fost anihilată datorită presiunii din partea Vaticanului. Totuşi, luându-i în considerare pe oamenii din interiorul Vaticanului care fuseseră implicaţi şi legăturile strânse şi numeroase dintre Opus Dei şi Vatican, oare nu jucase şi organizaţia un rol?

Călugărul Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei, susţine contrariul: „Opus Dei nu a avut nicio influenţă la Vatican, până în jurul anului 1948. Cred că l-au ajutat o dată pe un membru Opus Dei din Iugoslavia să scape, dar ei nu aveau nicio putere la acea vreme. Opus Dei nu a avut legături strânse cu Vaticanul până după Al Doilea Conciliu al Vaticanului, până la IP2 (Ioan Paul al II-lea)". Dacă aşa stau lucrurile, de unde au apărut aceste zvonuri de conspiraţie?

În a doua jumătate a secolului XX, mulţi teoreticieni ai conspiraţiilor de câte ori voiau să eticheteze ceva ca

fiind „rău” aduceau în discuţie partidul şi ideologia naziste. În privinţa Opus Dei, nu este corect să se facă legătura între organizaţie şi mişcarea nazistă, dar o scurtă investigaţie pe internet demonstrează că sunt destule persoane care continuă să stabilească această legătură. Totuşi, Feltzman susţine că Opus Dei era abia la începuturi în timpul celui de-al Doilea Război Mondial în plus. În această perioadă, organizaţia lupta să supravieţuiască, în timp ce Escrivá şi discipolii săi se străduiau să se ferească de gloanţele comuniste şi de *Paseos* (masacrele de la miezul nopţii ale căror victime erau membri ai au fost atribuite clerului).

Totuşi, zvonurile au persistat Unul dintre motivele acestor teorii se datorează faptului că ideologia lui Escrivá este percepută ca fascistă – oamenii se aşteaptă să urmeze ordinele date de către liderii lor. Iar ODAN (Opus Dei Awareness Network [Reţeaua de Informare despre Opus Dei], alcătuită în mare parte de foşti membri Opus Dei) scrie: „Liderii au control total asupra oamenilor subordonaţi lor prin intermediul discuţiilor săptămânale, când învaţă tot ce trebuie pentru a-i manipula pe discipoli”.

„Opus Dei este adesea acuzată, în lumea presei, că ar fi o organizaţie politică”, spune dr. John Roche, fost membru Opus Dei. „Potrivit statutului său, este chiar interesată de clasa conducătoare şi caută să obţină

influenţă politică. Dar o asemenea influenţă *nu* implică o ideologie politică particulară, şi, ca să fiu corect faţă de Opus Dei, *în cei paisprezece ani în care am fost membru, nu am observat nicio intenţie politică de partid.* Totuşi, membrii ei împărtăşesc vagi atitudini politice care diferă ca intensitate, în funcţie de timp şi de loc. Acestea sunt rezultatul luptei lipsite de compromisuri împotriva comunismului, a concepţiei religioase fundamentaliste, a companiilor internaţionale şi a îndelungatei lor afilieri la grupul oamenilor de afaceri şi la cea a militarilor din Spania. Este, prin urmare, foarte atrăgătoare pentru extrema dreaptă." Drept rezultat, Opus Dei este adesea asociată cu mişcările fasciste şi, datorită prezenţei ei zilnice la Vatican, a fost adesea asociată cu reţelele subterane.

Susţinerea de către Opus Dei a guvernului franchist a fost văzută adesea ca un indiciu al faptului că organizaţia s-a implicat în a ajuta mişcările de extremă dreaptă la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial. Bineînţeles că nu există nicio dovadă că Opus Dei a avut vreo legătură cu numeroşii refugiaţi care au invadat Spania, pe când Franco încerca să ofere un cămin celor din al Treilea Reich, deposedaţi de drepturi în urma războiului.

Cu graniţe periculoase şi nepăzite, Spania s-a dovedit a fi una dintre primele ascunzători importante pentru

nazişti, care se strecuraseră pe lângă Aliaţi şi aveau nevoie de o ţară pentru a-şi pierde urma, înainte de a se muta într-o nouă locaţie din America Latină sau, în unele cazuri, în Orientul Mijlociu.

Deci, aşa cum s-a mai spus, în această perioadă şi, mai ales, în anii de după Războiul Civil, Opus Dei era prea ocupată să se regrupeze şi să se reînfiinţeze – în 1939, avea mai puţin de 20 de membri. Aceştia nu ar fi avut timp să echipeze reţelele subterane şi să se implice personal în aceste activităţi, şi erau foarte puţin vizibili în politica Spaniei la acea vreme. În ciuda acestor lucruri, zvonurile au persistat.

Un alt motiv pentru care criticii fac legătura între Opus Dei şi partidul nazist se datorează presupusei atitudini a lui Escrivá faţă de Hitler, care, în timpul războiului, era văzut de mulţi ca un salvator al creştinătăţii împotriva atacurilor forţelor comuniste antireligioase.

„După război", susţine Feltzman, „naziştii erau consideraţi a fi în regulă. Unul dintre cele mai mari motive de critică [la adresa Opus Dei] se referă la faptul că, în biserica principală de la sediul Opus Dei din Roma, există într-o vitrină un «altar», asemănător celor ale luptătorilor medievali. Au pus acolo săbii care aparţinuseră membrilor care fuseseră în armată şi deveniseră preoţi, şi tot acolo erau şi trei pumnale cu

svastica pe ele. Bineînţeles că acum nu mai sunt acolo. Când l-am întrebat pe rectorul Colegiului Roman, acesta a spus: «A, dar ei au luptat pentru lucruri în care credeau». Exista acest fel de atitudine din moment ce Escrivá spusese: «Ştiţi, Hitler nu ar fi putut să omoare şase milioane, trebuie să fi fost cel mult trei». Cred că înţelegeţi de ce credea el asta. Dacă cineva [Hitler] îţi salvează viaţa şi apoi, după numai cinci ani, este acuzat de genocid... şi este o persoană la care tu ai visat şi pentru care i-ai mulţumit lui Dumnezeu în toţi acei ani? Te întoarce pe dos."

Bineînţeles că, de-a lungul timpului, părerile s-au schimbat, dar acestea erau presupusele crezuri iniţiale ale lui Escrivá, la sfârşitul războiului. În această perioadă, Hitler era considerat un erou de către mulţi creştini. „Hitler împotriva evreilor", spunea Escrivá, „Hitler împotriva slavilor, acest lucru înseamnă Hitler împotriva comunismului." Aceste sentimente conduc la opinia că Opus Dei i-a ajutat pe nazişti în timp ce aceştia fugeau din Europa. Bineînţeles că nu există nicio dovadă că membrii Opus Dei sau organizaţia ar fi făcut aşa ceva.

Părintele Vladimir Feltzman a părăsit organizaţia la începutul anilor 1990. În tinereţea lui, petrecută la Roma, începând cu 1965 şi mai târziu, Feltzman a avut o relaţie strânsă cu Escrivá, din moment ce fondatorul a

fost pentru tânărul preot, ca şi pentru alţi tineri, un al doilea tată. Astfel, spune Feltzman, el a avut acces la multe informaţii secrete şi la gândurile intime ale fondatorului. Bineînţeles că membrii Opus Dei au păreri diferite în privinţa lui Feltzman, pentru că nu există dovezi scrise sau de altă natură ale vorbelor lui Escrivá în acest caz. Ei sunt foarte siguri că Feltzman a auzit sau a interpretat greşit ce spunea Escrivá. Această divergenţă continuă să agite spiritele între Opus Dei şi părintele Feltzman.

Dezbatereaa început în ianuarie 1992 (la un an de la canonizarea lui Escrivá), când în *Newsweek* s-a făcut afirmaţia că acesta fusese de partea lui Hitler. Ca răspuns la articol, un catolic, Domingo Diez-Ambrona, i-a scris prelatului Opus Dei de la Roma, pentru a relata o conversaţie pe care o avusese când se întâlnise cu Escrivá din întâmplare, în 1941. Nu a fost singura persoană care a procedat aşa. *Newsweek* a primit scrisoare după scrisoare, în car e acesta era descris ca „un om blând", care „a iubit evreii" şi că, atât Maria, cât şi Isus, cele două iubiri ale vieţii sale, au fost evrei.

„Era un preot care avea informaţii precise despre poziţia Bisericii şi a catolicilor din Germania sub dictatura lui Hitler", le spunea Diez-Ambrona celor de la *Catholic Herald,* în februarie 1992. „Părintele Josemaría mi-a vorbit cu foarte multă convingere

despre atitudinea sa împotriva acelui regim anticreştin şi cu o energie care demonstra clar marea lui iubire de libertate.

Trebuie să menţionez că nu era aşa de uşor în Spania acelor timpuri să găseşti oameni care să condamne sistemul nazist atât de categoric sau care să denunţe cu atâta fermitate rădăcinile anticreştine ale acestuia. Aşa că respectiva conversaţie, care a avut loc într-un moment de importanţă istorică, înainte să fie dezvăluite toate crimele nazismului, continuă să mă impresioneze profund."

Episcopul Álvaro del Portillo făcea, de asemenea, o declaraţie în urma articolului din *Newsweek.* „Este absolut contrar realităţii să afirmi aşa ceva despre un om care a iubit atât de mult evreii şi care a condamnat atât de ferm orice fel de tiranie".

În 1975, însuşi Escrivá, într-un interviu acordat în Venezuela, îi spunea reporterului evreu: „Îi iubesc pe evrei foarte mult, pentru că îl iubesc pe Isus la nebunie, iar El este evreu. Şi nu am spus că El a fost, ci că El este. *Iesus Christus heri et hodie, ipse et in saecula* [Isus Hristos cel de ieri, de azi şi dintotdeauna]. Isus Hristos continuă să trăiască şi El este evreu ca şi tine. Şi cea de-a doua iubire a vieţii mele este tot evreică – Fecioara Maria Binecuvântată, Mama lui Isus Hristos. Aşa că vă privesc cu multă afecţiune".

Central de informare a Prelaturii Opus Dei din Anglia afirmă că: „Sfântul Josemaría a publicat cărţi, a apărut în emisiuni televizate şi şi-a trăit viaţa sub ochii lumii. Începând cu anul 1959, când a fost intervievat în *The Times,* a devenit foarte cunoscut pe plan internaţional. În scrierile sau acţiunile lui (înregistrate sau nu) nu există nimic care să poată susţină acuzaţia că este antisemit sau susţinător al lui Hitler. Şi nimeni nu poate afirma că acesta ar avut asemenea înclinaţii de-a lungul vieţii".

Părintele José Orlandis, unul dintre cei mai în vârstă membri în viaţă ai Opus Dei (în 2005), spunea că „pe 15 septembrie 1939, la o zi după ce mă rugase să mă înscriu în Opus Dei, în timp ce ne retrăgeam la Valencia, fiind cu părintele [Escrivá] în camera sa, acesta mi s-a confesat, fără să îl întreb nimic: «În această dimineaţă mi s-a oferit să ţin sfânta liturghie în Polonia, această ţară catolică ce trece printr-o teribilă invazie a naziştilor»".

În ciuda protestelor şi a dovezilor aduse de Opus Dei şi Escrivá, comentatorii sunt nerăbdători să facă legătura dintre organizaţie şi o altă afacere nazistă – cea a deja menţionatelor „rute de evadare". Unul dintre motivele acestei teorii este că un pion important în controversata afacere cu „rutele de evadare" se presupune că a fost episcopul Giovanni Montini, care,

mai târziu, în anii 1960, va deveni Papa Paul al VI-lea. Montini a fost catalogat în câteva cărţi şi pe câteva site-uri web ca fiind un colaborator care a lucrat pentru „rutele de evadare”, dar nu a fost niciodată declarat trădător şi nici nu a fost denunţat public ca fiind simpatizant al naziştilor. Opus Dei a fost amestecată, la rândul ei, în această poveste, pentru că Montini, deşi avea numele. Legat de „rutele de evadare”, se dovedise a fi un aliat al Opus Dei atunci când Escrivá ajunsese prima dată la Roma cu petiţia în care cerea susţinerea Vaticanului.

Montini a lucrat îndeaproape cu cardinalul Pacelli şi, când acesta a fost ales Papa Pius al XII-lea, Montini deţinea titlul de secretar de stat. Cea mai mare parte a activităţii lui Montini din această perioadă a rămas un mister – mai însemnată fiind implicarea lui în activităţile diplomatice ale Vaticanului în cel de-al Doilea Război Mondial. Contactele repetate ale Vaticanului cu contele Galeazzo Ciano, ministrul fascist al afacerilor externe şi ginerele lui Mussolini, rămân reprobabile. Se pot stabili aceste legături? Unii ar trage singuri concluziile: Montini, un lider presupus simpatizant al fasciştilor, şi Opus Dei, o ramură a Bisericii Catolice, care avea nevoie de protecţia lui Montini.

Părerile sunt împărţite în privinţa lui Montini, ca

susţinător al Opus Dei. În câteva rapoarte contemporane se susţine că Escrivá „ar fi denunţat modul în care Montini a îndrăznit să se alăture protestelor europene faţă de sentinţele la moarte semnate de Franco", o situaţie ce devenise problematică pentru Escrivá, care nu era de acord cu numărul execuţiilor ordonate de Franco, după victoria sa. Totuşi, în afară de aceste dovezi de mânie la adresa cardinalului, nimic nu neagă relaţia înfloritoare a Opus Dei cu forţele papale, după ce organizaţia s-a mutat la Roma De asemenea, există anumite pasaje în cărţile lui Escrivá care sunt pline de laude la adresa omului despre care istoria Opus Dei spune că a fost un prieten al mişcării.

În timp ce Opus Dei încerca să intre în graţiile Papei Pius al XII-lea, acesta se presupune că era implicat în alte activităţi mai dubioase. Potrivit celor susţinute de autorii John Loftus şi Mark Aarons, în cartea lor *Unholy Trinity: The Vatican, the Nazi & Soviet Intelligence* (*Nesfânta Treime: Vaticanul, naziştii şi serviciile secrete sovietice*), contrabanda nazistă era autorizată personal de Papa Pius al XII-lea şi condusă de sfătuitorul său politic, Montini. Cartea analizează rolul rutelor de evadare ale Vaticanului în contrabanda nazistă şi implicarea serviciilor secrete sovietice în manipularea evenimentelor. Persoane de la Vatican simpatizau de

mult cu lupta extremei drepte împotriva comunismului şi au organizat programe pe scară largă pentru a ajuta la evadarea a zeci de mii de nazişti şi colaboratori din Germania, Austria, Croaţia, Slovacia şi Ucraina şi din alte ţări est-europene.

În afară de acele zvonuri legate de simpatia Papei pentru nazişti, au existat altele care susţineau că, în primii săi ani de activitatea, când Papa era nunţiu papal la München, l-a primit pe Hitler acasă la el, târziu, într-o noapte, şi i-a dat Führerului o mare sumă de bani pe care să îi investească în economia înfloritoare a Germaniei. Această mărturie este oferită de un martor ocular, menajera lui, sora Pascalina Lehnert, dar există păreri împărţite în privinţa veridicităţii ei.

Cei care criticau relatarea surorii Pascalina notau poziţia publică adoptată de Pacelli (Papa Pius al XII-lea) împotriva naziştilor, în 1937, când era secretar de stat al Vaticanului. Pacelli a conceput enciclica lui Pius al XI-lea, care condamna nazismul ca pe o doctrină împotriva creştinătăţii – ceea ce a condus la confiscarea tiparniţelor şi la întemniţarea multor catolici din Germania. Apoi, în 1942, când Pacelli a devenit Pius al XII-lea, a făcut o declaraţie publică în care condamna persecuţiile – ceea ce a dus la şi mai multe persecuţii şi, drept rezultat, Pius al XII-lea a încetat să mai protesteze

public, lucru care a funcţionat, fiindcă grupurile persecutate au pledat alături de el să nu îi mai supere pe nazişti.

În plus, în februarie 2005, în revista lunară *Inside the Vatican* (*În interiorul Vaticanului*), este consemnat un fragment din declaraţia sorei Pascalina, în mărturia ei în faţa Congregaţiei (Sesiunea CLXIII, 17 martie 1972): „Papa nu numai că a deschis porţile Vaticanului ca să îi protejeze pe cei persecutaţi, dar el a încurajat şi mănăstirile de maici sau de călugări să ofere găzduire. Vaticanul oferea provizii pentru aceşti oameni. Acuzaţiile că Pius al XII-lea a fost indiferent la nevoile acestor oameni nu sunt fondate. Mi-a ordonat să cheltuiesc banii moşteniţi de el şi fondurile personale pentru cei care doreau să plece din Italia şi să meargă în Canada, Brazilia sau în alte ţări. Fiecare persoană care voia să emigreze avea nevoie de 8000 dolari. Papa m-a rugat de multe ori să trimit familiilor de evrei câte un plic sigilat în care erau 1000 de dolari sau chiar mai mult".

Acţiunile lui Pius al XII-lea din timpul Holocaustului rămân contradictorii. El a refuzat cererile de ajutor invocând neutralitatea, în timp ce dădea declaraţii în care, în general, condamna nedreptăţile. Dar, în particular, el a adăpostit un număr mic de evrei şi a vorbit cu câţiva oficiali, pe care i-a încurajat să îi ajute

pe evrei. Se estimează că Papa a salvat un număr de aproximativ 700 000 de evrei din lagărele de concentrare, pentru care a emis certificate de botez false şi pe care i-a ascuns în sanctuarele mănăstirilor de maici sau de călugări.

Reuşita Papei de a salva 700 000 de evrei subliniază influenţa pe care s-ar fi putut să o aibă şi faptul că a ales să nu rămână tăcut în atât de multe cazuri. Se spune că Pius al XII-lea nu era îngrijorat numai de faptul că ar fi putut urma represalii naziste şi că, de fapt, ceea ce spusese el nu avea să-i fie de nici un folos, ci îi era şi teamă că avea să se dezvolte comunismul în ţările în care nazismul fusese înfrânt.

„Catolicismul poate fi văzut după cum se doreşte", spunea Hans Ulrich Rudel, purtător de cuvânt la Biroul de Relaţii Internaţionale al Mişcării Neonaziste, în 1970. „Dar nu trebuie să se uite niciodată ce a întreprins Biserica, în special anumite personalităţi de încredere din cadrul acesteia, în acei ani [imediat după război] pentru a salva naţia noastră, adesea de la o moarte sigură. Şi la Roma, punctul de tranzit al rutelor de evadare, s-au făcut o mulţime de lucruri. Cu resursele sale inepuizabile, Biserica i-a ajutat pe mulţi dintre ai noştri să ajungă peste hotare. În acest mod, în secret şi în linişte, poate fi contraatacată dorinţa nebună a naţiunilor victorioase de a se răzbuna şi a pedepsi."

Când Germania nazistă s-a destrămat, oficialii din cadrul Bisericii şi-au făcut datoria şi au organizat o campanie masivă de ajutorare pentru miile de catolici care se refugiau din ţările est-europene, fugind din calea comunismului. În acea perioadă, moralitatea oamenilor ajutaţi să scape s-a deteriorat. Acest punct de vedere este exprimat de Christopher Simpson în cartea sa *Blowback* (*Reculul armei*), în care explorează recrutarea naziştilor de către Statele Unite. Simpson susţine că, după război, se făcea cu greu distincţie între catolicii care „erau responsabili de crime împotriva umanităţii" comise de puterile Axei şi aceia care erau „persecutaţi pentru că, pur şi simplu, se opuneau sovieticilor". După război, Europa era într-o stare de mare confuzie, refugiaţii ajungeau la Roma ca să scape de jafurile armatelor germane şi sovietice care prăduiau satele, iar Roma îi primea cu braţele deschise. Acest subiect a fost foarte important pentru Vatican – comentatorii au observat că intenţia Vaticanului a fost aceea de a-i îndepărta pe oamenii „buni" de „răul" comunismului.

Drept rezultat, se estimează că 30.000 de nazişti au fost ajutaţi să scape spre Statele Unite, Marea Britanie, Canada, Australia, Noua Zeelandă şi spre cea mai faimoasă destinaţie, America de Sud. Printre cei „salvaţi" se numărau şi următorii: Klaus Barbie,

„măcelarul din Lyon”; Franz Stangh, comandant la Treblinka; Gustav Wagner, comandant al lagărului de exterminare de la Sobibor; Alois Brunner, un oficial al programului de deportare a evreilor; Adolf Eichmann; doctorul Joseph Mengele; şi adjunctul Führerului, Martin Bormann.

John L. Allen Jr., care scrie pentru *Naţional Catholic Reporter,* a încercat să explice acţiunile Papei Pius al XII-lea, care folosea, cape o scuză, „răul” comunismului: „Nu există nicio dovadă că Pius al XII-lea ştia despre aceste întâmplări. Totuşi, Papa sigur a ştiut de imaginea generală: foştii nazişti foloseau birourile Vaticanului atunci când părăseau Europa. De ce ar fi tolerat acest lucru? Un singur cuvânt anticomunism. Tot timpul, Vaticanul a făcut referire la ateismul Uniunii Sovietice şi nu la nazismul Germaniei, ca fiind ameninţarea globală cea mai mare. În anii premergători celui de-al Doilea Război Mondial, această analiză aliniase Vaticanul unui număr de partide creştin-democrate şi clerical-fasciste din estul Europei. Acele guverne care s-au grăbit să primească nazişti erau, în mod invariabil, catolice – de exemplu, Slovacia, cu monseniorul Josef Tiso, şi Croaţia cu Ante Pavelič. Într-adevăr, pentru aproape întreg secolul XX, ideea de bază pentru catolici se referea la faptul că un anticomunist este un prieten al Bisericii”.

În 1998, Vaticanul a emis o confesiune de 14 pagini despre păcatele prin omisiune ale Vaticanului din epoca nazistă. Considerată de mulţi lideri evrei drept „un eşec regretabil”, analiza documentului relevă eşecul lui de a recunoaşte rolul [Bisericii] în perioada de după război. Dr. Efraim, director al Biroului Israelian de la Centrul Simon Wiesenthal, spunea: „Documentul nu face nicio referire la rutele de evadare – rutele subterane – la care au ajutat câţiva preoţi; nu face nicio referire la adăpostul oferit fugarilor nazişti de către unele biserici sau despre declaraţiile antisemite ale unor conducători ai Bisericii după război”.

Relaţia dintre foştii nazişti care s-au refugiat folosind rutele de evadare şi Vatican a ajuns în atenţia lumii odată cu procesul lui Adolf Eichmann, din 1961. Vaticanul emisese pentru Eichmann un paşaport de refugiat cu numele de Ricardo Klement, după ce acesta se întâlnise cu un călugăr franciscan, al cărui nume nu se menţionează, şi un preot croat, părintele Krunoslav Draganovič. Draganovič a lucrat la una dintre rutele de evadare, Intermarium, care era condusă de agenţii din SUA, împreună cu ajutorul lui Draganovič din Genoa. Atât americanii, cât şi englezii erau foarte implicaţi în Intermarium, pentru că doreau ca foştii nazişti să devină agenţi speciali în Occident – aceştia erau oameni valoroşi pentru noul Război Rece care se prefigura. O

altă rută de evadare, ODESSA (Organisation der Ehemaligen SS Angehorigen), care urmează să fie dovedită, a devenit faimoasă datorită romancierului Frederick Forsyth şi a sursei lui, vânătorul de nazişti, Simon Wiesenthal.

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, oamenii din eşaloanele de conducere ale partidului nazist nu erau asociaţi numai cu Vaticanul. Reprezentanţii de înalt rang al celui de-al Treilea Reich erau implicaţi în poveşti cu societăţi „secrete" şi ordine „oculte". Unul dintre aceste grupuri a fost Societatea „Thule" (Thulegesellschaft), fondată în 1919, un cult rasist, religios, cu orientare etnică, satanică şi antisemită.

Au apărut numeroase teorii despre toţi cei din „cercul restrâns" al lui Hitler, de exemplu Heinrich Himmler (fiul unui director de şcoală catolică), Joseph Goebbels (născut într-o familie de catolici stricţi, din clasa muncitoare din Rheydt, în Renania) şi Julius Streicher (publicist, editor şi scriitor pentru ziarul de propagandă din Germania, *Der Stürmer*) nu numai că erau buni catolici, ci şi membri atât în partidul nazist, cât şi ai societăţii „Thule". „Thule" era văzută ca „mama" Partidului Socialist German, condus de Streicher şi de radicalii de extremă dreapta Oberland Freikorps.

În cartea sa, *The Gods of Eden* (*Zeii din Eden*), William

Bradley atrage atenţia asupra faptului că Hitler, în urma performanţei din München, din 1919, când a identificat soldaţii procomunişti care trebuiau împuşcaţi, a fost numit într-un departament politic secret – comandamentul districtual al armatei. Acesta era un post foarte important, din moment ce comandamentul districtual era finanţat de industrialişti germani care doreau să ajute la lupta împotriva comunismului. În plus, la acea vreme, unul dintre liderii proeminenţi de la comandamentul districtual era Ernst Rohn – un membru al societăţii „Thule". Rohn nu era singurul; la acea vreme, mulţi membri din comandamentul districtual aveau legătură cu „Thule", care credea în „rasa ariană superioară" şi predica venirea unui „Mesia" german care ar conduce Germania spre glorie şi spre o nouă civilizaţie ariană.

Bineînţeles că Hitler s-a potrivit foarte bine profilului de lider mesianic şi Bradley nu este singurul care face legătura dintre Führer şi organizaţia „Thule". În cartea *The Unknown Hitler* (*Hitler cel necunoscut*), scrisă de Wulf Schwarzwaller, autorul comentează activităţile lui Hitler din 1919. Nu numai că liderul nazist s-a înscris în comandamentul districtual, dar a cunoscut un bărbat, pe nume Dietrich Eckart, care a avut o mare influenţă în viaţa lui. Un bogat publicist şi editor-şef al unei publicaţii antisemite, *Auf gut Deutsch*, Eckart era,

de asemenea, un ocultist militant, care făcea parte dintr-un cerc restrâns al societăţii „Thule”, dar şi din alte ordine ezoterice. În plus, Hitler i-a dedicat cartea sa, *Mein Kampf* (*Lupta mea*).

Alţi scriitori din acea perioadă discută, de asemenea, despre crearea de noi religii inventate de Himmler, bazate pe vechi culte neopăgâne, care stăteau la baza câtorva societăţi secrete. În cartea *Satan and the Swastika* (*Satan şi svastica*), Francis King relatează despre diferite ceremonii neopăgâne la care erau obligaţi să asiste recruţii SS – Himmler însuşi inventase religia SS, care îşi avea originea, în mod cert, în iubirea lui pentru ocult şi veneraţia sa pentru zeul Woden.

Atunci când caută o ţintă uşoară, criticii Opus Dei se folosesc de aceste ordine clandestine şi societăţi secrete, mai ales când se presupune că sunt implicaţi lideri catolici, precum Himmler, şi au tendinţa de a face legătura între acestea două, din moment ce ambele au indivizi dinamici în cadrul unei organizaţii mici. Drept rezultat, oamenii se grăbesc să judece, iar caracterul unei organizaţii secrete (sau o organizaţie „privată”, aşa cum vor cei de la Opus Dei să sublinieze), ca acelea inventate de membrii Partidului Nazist, conduce la suspiciune, confuzie, teamă şi, în cazul Opus Dei, la ignoranţă.

De când Opus Dei este considerată o societate

secretă, rămâne întrebarea: ce au de ascuns? În perioada de confuzie şi teroare de după război, unii au văzut în înfiinţarea şi dezvoltarea Opus Dei mai mult o forţă ameninţătoare decât ca una religioasă în slujba binelui. Deşi este evident că Opus Dei nu face parte din categoria societăţilor de tip „Thule", este o societate care pare selectivă, puternică şi care nu este total deschisă, nu seamănă cu societăţile obişnuite. Este firesc să pară că ar ascunde ceva în culise aflate în întuneric. După cum am explicat mai devreme, după Războiul Civil din Spania, lipsa, în cadrul Opus Dei, a unei „catolicităţi" clare a condus la ideea că era secretoasă, mai ales când restul Spaniei îşi celebra credinţa.

Drept rezultat, confuzia şi ignoranţa au condus la paranoia, de aceea mulţi cred că Opus Dei este o mică parte dintr-o forţă mai mare. Câteva cercetări mai profunde au făcut legătura între Opus Dei şi alte societăţi secrete, precum cavalerii de Malta, Ordinul Suveran Militar de Malta, cunoscut şi ca Ordinul Suveran Militar al Sfântului Ioan de Ierusalim. O fraternitate apropiată de Biserica Romano-Catolică, ai cărei membri trebuiau să fie catolici şi să fi făcut armata. Ei participă la ceremonii secrete, poartă haine feudale ritualice şi îşi însuşesc o mentalitate de clasă/castă ca parte a iniţierii în dogma rozicruciană

(care mai cuprindea masonii „liberi”, cavalerii templieri şi Stăreţia Sionului).

„Cavalerii de Malta formau un club în care se înscriau numai catolicii aristocraţi”, explică Feltzman. „Acesta este o regenerare a Renaşterii medievale. Este un club în care te poţi înscrie dacă eşti invitat. Te îmbraci într-o robă lungă şi este un loc pentru aristocraţii bogaţi, catolici de dreapta, care au ca scop să arate decorativ, să fie dintre noi.” Au puncte comune cu Opus Dei? Se pare că da. Opus Dei, care se adresa oamenilor bogaţi şi puternici, ar fi găsit potenţiali membri la întâlnirile cavalerilor de Malta, printre influenţii aristocraţi, catolicii de dreapta. „Este genul de lac în care ar pescui Opus Dei”, adaugă Feltzman, „pentru că Opus Dei trăieşte să facă Opus Dei şi mai mare. Ei cred că Opus Dei este salvarea.”

Cât despre alte societăţi (precum cavalerii templieri), aceşti rozicrucieni sunt dedicaţi studiului ştiinţelor metafizice şi mistice – nu au legătură cu domeniul Opus Dei. Însă acest lucru nu i-a oprit pe teoreticieni să pătrundă într-un teritoriu (nedovedit şi neexplorat) cu teorii fantasmagorice, conform cărora Papa Ioan al XIII-lea a fost Mare Maestru al Prioriei din Sion, în timp ce era suveran pontif, sau că Sf. Bernard, creatorul Ordinului Cistercian (fondat în 1098), s-a implicat în formarea cavalerilor templieri (apăruţi în 1118). Toate

acestea nu sunt dovedite, dar astfel de teorii pot circula liber, în timp ce speculaţiile împânzesc internetul.

S-au mai făcut comparaţii între Opus Dei şi aceste grupuri religioase, dar chiar pot avea vreo legătură? Până acum, numai în scrieri de ficţiune – investigaţii ştiinţifice mai recente au adus dovezi împotriva presupunerilor legate de Stăreţia Sionului. Ideea unui Papă ca mare maestru se datorează, în mare măsură, cărţii *Codul lui da Vinci* a lui Dan Brown, dar speculaţiile se perpetuează.

În privinţa masonilor „liberi", în timp ce aceştia aveau legături cu extrema dreaptă, pare puţin probabil ca acest grup să fi avut vreo legătură cu Hitler, în anii 1940. „Există un singur element periculos, acela că am copiat de la ei", spunea Hitler când îi descria pe masoni. „Ei formau un fel de nobilime preoţească. Mai degrabă au dezvoltat decât să formuleze o doctrină ezoterică, dar au împărtăşit-o prin simboluri şi mistere în diferite etape ale iniţierii. Organizarea ierarhică şi iniţierea prin ritualuri simbolice, trebuie s-o spunem, fără să ne batem prea mult capul cu imaginaţia stârnită de magie şi de simboluri de cult, toate acestea au un element periculos şi despre acel element vorbesc eu acum. Nu înţelegeţi că partidul nostru trebuie să aibă această trăsătură...? Un ordin, o ordine ierarhică a preoţiei laice."

Totuşi, nici masonii, care practicau o preoţie laică, nu au avut legătură cu Opus Dei. Potrivit lui Feltzman, „Opus Dei era împotriva masonilor, pentru că masonii de pe continent fuseseră totdeauna, de la Revoluţia Franceză, în mod tradiţional anticreştini şi anticatolici. Masonii erau duşmanii". Totuşi, în această perioadă şi înainte de alegerea sa ca Papă, Montini nu a stat degeaba: „Nu va mai apărea o nouă generaţie până nu va fi pace între aceste două societăţi religioase [de exemplu, masonii „liberi" şi Biserica]", scria preotul. Montini încerca să unească cele două puteri. De fapt, la moartea lui Montini, iată ce se spunea într-o analiză despre masonii „liberi", parte dintr-un necrolog: „Este pentru prima dată când un lider al uneia dintre cele mai mari organizaţii din Vest s-a dus dintre cei vii fără să considere masonii o organizaţie ostilă".

În ciuda protestelor lui Feltzman, menţionate mai devreme, natura percepută ca secretă a Opus Dei a continuat să îi lege de alte societăţi secrete. După cum s-a dovedit mai târziu în istoria Opus Dei, unii dintre presupuşii membri au fost asociaţi cu scandaluri de proporţii şi s-a crezut că sunt (sau cel puţin au fost asociaţi cu) membri ai altor organizaţii, cum ar fi masonii italieni, grupul de dreapta P2 (Propaganda Due). Nimic nu a dovedit vreo legătură între Opus Dei şi nazişti şi este foarte probabil ca nimeni să nu o poată

face vreodată. Este o acţiune imposibilă, dar, din moment ce Opus Dei este privită cu suspiciune, zvonurile nefondate vor persista.

Capitolul V
Preluarea Vaticanului

Doamne, oare ai fi putut să mă laşi să înşel atât de multe suflete întru credinţă, când eu am făcut totul pentru măreţia Ta, ştiind că este voinţa Ta? Este posibil ca Sfântul Scaun să spună că am venit mai devreme cu un secol? Când Te-am văzut, am lăsat totul în urmă şi Te-am urmat! Nu am vrut să înşel pe nimeni. Tot timpul nu am vrut să fac nimic altceva decât să Te slujesc. E posibil să fi făcut un lucru grav?

Josemaría Escrivá, anii 1940

Influenţa crescândă a Opus Dei la Vatican i-a îngrijorat pe critici. Pentru cei din afară, organizaţia este văzută ca o putere în spatele tronului papal – un grup care are abilitatea de a alege un nou papă pe criterii personale şi capacitatea de a face schimbări majore în doctrina catolică. Cât de adevărate sunt aceste presupuneri? Cât de multă putere deţine la Roma?

Teoriile despre conspiraţii vor susţine că Opus Dei

are „puteri totale”, dar, din moment ce nimeni nu neagă prezenţa Opus Dei la Roma, ceea ce uită să amintească toţi criticii este faptul că Opus Dei nu numai că a fost primită cu braţele deschise de Vatican, dar, de asemenea, şi mai ales încă de la început, a avut puţini membri. Acest capitol este dedicat cu precădere unei analize a modului în care Opus Dei este socotită o putere publică puternică la Sfântul Scaun şi a motivelor care au stat la baza acestor păreri.

Pentru a recapitula: în timpul anilor 1940, Escrivá trimisese membri ai Opus Dei experimentaţi să facă noi recrutări în Portugalia, Anglia şi Italia. Mai târziu, mişcarea s-a extins în Franţa, Germania şi Irlanda. Organizaţia s-a răspândit şi pe plan internaţional şi a devenit clar, în scurt timp, că Escrivá trebuia să demonstreze că Opus Dei era o organizaţie religioasă serioasă. Dacă urma să se extindă şi să se bucure de susţinere în lumea catolică, avea nevoie de aprobarea Sfântului Scaun.

Escrivá credea că Opus Dei era diferită de alte organizaţii catolice din cadrul Bisericii – întreaga vocaţie apostolică a Opus Dei se distingea de alte confrerii şi uniuni pioase recunoscute de Codul Legii Canonice. În plus, în anii 1940, un grup de membri Opus Dei sperau să fie hirotonisiţi; era vital să rezolve aspectele legale de care ar fi avut nevoie în acest scop.

Puteau să fie preoţi Opus Dei? Aprobarea legală din partea Vaticanului era vitală.

Drept rezultat, Álvaro del Portillo, unul dintre discipolii lui Escrivá, a vizitat Sfântul Scaun în februarie 1946 pentru a prezenta Vaticanului documentele, dar i s-a spus că trebuie să vină însuşi Escrivá, dacă era să se înfăptuiască ceva. Criticii s-au întrebat adesea de ce nu a făcut această primă călătorie însuşi Escrivá, dar, potrivit site-ului web personal, preotul era bolnav şi suferea de o formă acută de diabet, încă din 1944.

„Doctorii credeau", spunea Escrivá „că aş fi putut muri în orice clipă. Când mă duceam la culcare, nu ştiam dacă mă voi mai trezi a doua zi. Şi când mă trezeam dimineaţa, nu ştiam dacă voi supravieţui până seara."

Escrivá s-a însănătoşit destul cât să ajungă la Barcelona şi, de acolo, conform planului, trebuia să meargă la Genova cu vaporul. Între timp, Escrivá le predica discipolilor: „Doamne, oare ai fi putut să mă laşi să înşel atât de multe suflete întru credinţă, când eu am făcut totul pentru măreţia Ta, ştiind că este voinţa Ta? Este posibil ca Sfântul Scaun să spună că am venit mai devreme cu un secol? Când Te-am văzut, am lăsat totul în urmă şi Te-am urmat! Nu am vrut să înşel pe nimeni. Tot timpul nu am vrut să fac nimic altceva

decât să Te slujesc. E posibil să fi făcut un lucru grav?”

Temerile lui privind organizaţia s-au înmulţit pe când îşi continua călătoria spre Genova. Împreună cu José Orlandis, un tânăr student la drept civil, s-au îmbarcat pe vasul cu abur J.J. Sister. Când au ajuns în Golful Leului, o furtună a zdruncinat vaporul atât de rău, încât toată lumea de la bord (inclusiv căpitanul) a fost lovită de rău de mare. „Era de parcă diavolul nu voia să ajungem noi la Roma!”, spunea Escrivá la acea vreme.

Del Portillo, care avea rolul de ambasador al lui Escrivá la Roma, a sosit la Genova pentru a-i conduce pe Orlandis şi Escrivá la Vatican, unde Escrivá va petrece anul 1946 lucrând cu oficiali. În timp ce Escrivá şi Opus Dei erau întâmpinaţi cu căldură de monseniorul Giovanni Battista Montini, subsecretar de stat la Vatican, alţii erau sceptici în privinţa faptului că Opus Dei îşi găsise un loc adecvat în structura Bisericii.

După cum se va descoperi, Escrivá şi viitorul Papă Paul al VI-lea erau prieteni apropiaţi încă din 1946 şi Montini a fost primul oficial al Curiei care s-a interesat de ceea ce încerca Escrivá să facă. Escrivá l-a descris ca fiind cea mai prietenoasă persoană pe care o întâlnise la Roma. Totuşi, un fapt foarte puţin cunoscut este acela că, în 1947, când Escrivá a fost făcut prelat domestic pentru Papă (o poziţie care aduce cu ea şi titlul de

„monsenior”) numirea a fost făcută de Montini, care (după cum va afla Escrivá mai târziu) a plătit din banii săi taxa pentru numire. Într-o scrisoare din acel an (22 aprilie), adresată noului monsenior, Montini i-a scris că Opus Dei era un semn de speranţă (*una speranza*) pentru Biserică.

Mai târziu, când Montini a devenit Papă, s-a întâlnit de câte va ori cu Escrivá, iar una dintre aceste întâlniri rămâne memorabilă. La 21 noiembrie 1965, Sfântul Părinte a inaugurat Centrul ELIS – o şcoală tehnică pentru studenţii înscrişi în Opus Dei (de către Papa Ioan al XXIII-lea), care presupune o dimensiune spirituală. Vizibil emoţionat, Montini l-a îmbrăţişat pe Escrivá şi a spus că tot ce era acolo era Lucrarea Domnului (joc de cuvinte: *Tutto, tutto qui e Opus Dei*). Acestea cu greu pot fi cuvintele unui om care nu admiră sau nu crede în Opus Dei.

S-a spus, de asemenea, că Montini a folosit *Calea,* cartea de meditaţii scrisă de Escrivá şi a făcut cunoscut faptul că aceasta l-a ajutat pe plan spiritual. Înainte să se întâlnească, acesta îi scrisese într-o scrisoare, din 2 februarie 1945: „Paginile cărţii sunt un apel vibrant şi plin de simţire pentru inimile noastre tinere şi generoase; le dezvăluie idealuri sublime, îi fac pe tineri să reflecteze şi să se gândească serios, să se pregătească să trăiască o viaţă supranaturală la maximum...

[Această carte] este deja fructificată în mediul universitar spaniol. Sunt foarte fericit că volumul are deja aşa rezultate încurajatoare şi voi continua să mă rog la Dumnezeu să o binecuvânteze şi să ajungă să aibă o recunoaştere mai largă pentru binele multor suflete".

Criticile şi zvonurile care înconjoară Opus Dei şi activitatea ei, incluzând şi presupunerile că organizaţia s-a folosit de mijloace necinstite pentru a obţine acces şi recunoaştere, l-au supărat pe Escrivá, care va scrie mai târziu: „La început, aceste zvonuri m-au deranjat, dar au dus la o iubire pentru pontiful roman, care era mai puţin «spaniolă», de exemplu mai puţin emoţională, răsărită în inimă – născută dintr-o reflecţie teologică şi, prin urmare, mai profundă. De atunci spun mereu: «În Roma mi-am pierdut inocenţa» şi acest eveniment a fost foarte folositor pentru sufletul meu".

Până la mijlocul anilor 1940, primii trei preoţi ai Opus Dei au fost hirotonisiţi. Toţi trei erau ingineri. Del Portillo şi-a continuat rolul de colaborator apropiat al lui Escrivá şi, după cum s-a menţionat anterior, José Maria Hernández de Garnica a lucrat în Europa, în timp ce José Luis Múzquiz a plecat în Statele Unite. În 1946, şase noi membri Opus Dei au fost hirotonisiţi şi de atunci înainte hirotonisirile au devenit un

eveniment obişnuit.

Escrivá mutând centrul operaţiunilor la Roma, era timpul ca organizaţia să găsească un cămin în Oraşul Etern. „A făcut acest lucru în 1947, graţie eforturilor unei ducese italiene, desprinsă parcă din paginile lui Henry James – Virginia Sforza Cesarini", scria John Martin în ziarul *The Remnant.* „Datorită eforturilor ei, Opus Dei a putut să achiziţioneze o clădire în Viale Bruno Buozzi care, pe vremuri, adăpostise ambasada ungară la Sfântul Scaun. Escrivá i-a pus numele Villa Tevere (Casa Tibrului), a aranjat-o şi acum, cu poziţia asigurată, a împins lucrurile mai departe, spre alte fronturi."

Unul dintre site-urile web destinate scrierilor şi activităţii lui Escrivá nu face, în paginile sale, nicio referire la Cesarini. În schimb, site-ul spune că proprietatea a fost obţinută „aproape fără fonduri" şi cu „încurajarea unor oficiali din cadrul Curiei". De fapt, singurul detaliu asupra căruia ambele părţi au căzut de acord este că, într-adevăr, casa se află pe Viale Bruno Buozzi. În timp ce sediul central era în construcţie, membrii Opus Dei locuiau într-o mică gheretă la intrare (cunoscută ca *pensionato*) până când s-au putut muta în Villa Tevere.

Un alt critic al viziunii romane a lui Escrivá descrie o altă casă – revenind mereu la viziunile grandioase

legate de acest centru din articolul lui John Martin –, fără nicio menţiune referitoare la sărăcie. Potrivit lui Martin, Miguel Fisac, un arhitect spaniol cunoscut şi unul dintre primii „permanenţi" Opus Dei (a rămas singurul, din 1936 până 1955), îşi aminteşte că Escrivá era o persoană căreia nu îi displăcea să se înconjoare de lux, mai ales în sediul central din Roma. După cum spune Fisac: „Milioane de pesetas au fost investite în obiecte de proastă calitate artistică, dar în stil renascentist, pentru că toate aceste detalii frivole erau de cea mai mare importanţă pentru el".

Lucrările de construcţie au durat în jur de 12 ani şi, deşi nicio cifră nu a fost publicată, Robert Hutchison, în *Their Kingdom Come* (*Vie împărăţia lor*), estimează costul final la aproximativ 10 milioane de dolari. De unde a avut Opus Dei banii? Probabil că din strângeri de fonduri şi donaţii (de fapt, se pare că avusese loc un proiect de colectare de fonduri pentru clădire, desfăşurat în lumea întreagă), însă Hutchison aduce vorba despre o sursă dubioasă, dar nu intră în detalii.

Membrii Opus Dei privesc şi în prezent Villa Tevere cu adoraţie. „Anul trecut, Don Flavio Capucci mi-a prezentat Villa Tevere", spunea Martin Ketterer la o conferinţă în 2003. „Se simte prezenţa fondatorului peste tot. În fiecare colţ, pe fiecare palier, ridicase mici altare, plin de atenţie creativă pentru copiii săi: Flavio

mi-a arătat unul, în mod special, o mică scobitură în biserica Fecioarei Maria a Păcii. Sfântul Josemaría colecţionase un număr de săbii care aparţinuseră membrilor Lucrării când aceştia luptaseră pentru patria lor. Le vedeai imediat ce urcai scările şi te făceau să te opreşti şi să te uiţi la ele. A vrut să ne oprim să reflectăm asupra importanţei vitale a vieţii interioare." Este un punct de vedere pe care îl descrie şi în *Calea:* „Ce este pacea? Pacea este în strânsă legătură cu războiul. Pacea este rezultatul victoriei. Mie pacea îmi cere o luptă continuă".

Până în 1948, Escrivá fondase Colegiul Roman al Sfintei Cruci, unde, de-a lungul timpului, numeroşi membri de sex masculin ai Opus Dei au studiat şi au primit o formaţie profund spirituală şi pastorală, în timp ce urmau cursuri la diferite instituţii educaţionale pontificale din Roma. Pentru femei, noul lor centru (fondat mai târziu, în 1953) era cunoscut la Roma drept Colegiul Roman Fecioara Maria. După câţiva ani în Roma, aceşti bărbaţi şi femei s-au întors în locurile lor natale sau au plecat spre alte zone, pentru a recruta noi membri Opus Dei.

„Au înfiinţat o instituţie numită *Christ Centro Romano In Contri Statutotare",* explică părintele Vladimir Feltzman. „Este un loc de întâlnire din Roma. În ochii lumii, scopul acestei instituţii era de a oferi un loc unde

studenţi din lumea întreagă, care studiau la Roma şi se simţeau singuri, puteau veni şi primi alinare sufletească şi spirituală. Dar motivul era că reprezenta un loc unde erau invitaţi călăuzitori actuali sau viitori ai Bisericii, pentru a le da posibilitatea de a se întâlni cu Opus Dei."

Instituţia le oferea membrilor Opus Dei şansa de a primi educaţie spirituală şi pastorală în spiritul Opus Dei direct de la Escrivá, în timp ce urmau şi cursuri de filosofie, teologie, drept canonic şi Sfânta Scriptură la universităţile pontificale din Roma. De la mijlocul până spre sfârşitul anilor 1940, absolvenţi ai centrului roman erau trimişi în Europa, iar Escrivá îi vizita adesea pentru a le vedea progresul. În 1945, sora Lucia, vizionara din Fatima, l-a rugat pe Escrivá să vină în Portugalia, iar în 1949, cardinalul Faulhaber al Münchenului l-a invitat în Germania pentru a-i prezenta viziunea lui. Opus Dei câştiga recunoaştere în Europa. Între timp, Opus Dei devenea din ce în ce mai mare în Italia. În august 1949, 30 de studenţi italieni şi-au început pregătirea la o vilă de lângă reşedinţa de vară a Papei, din Castelgandolfo. Aceasta a fost mai târziu înlocuită cu o clădire mai impunătoare, Villa delle Rose, o reşedinţă a femeilor, care aparţinea Colegiului Roman Sfânta Maria.

1950 este văzut ca anul de aur din istoria Opus Dei.

La acea dată, organizaţia masculină avea 2400 de membri, în timp ce organizaţia feminină avea 550 de membre. În plus, lui Escrivá i se îndeplinise dorinţa: Pius al XII-lea acordase aprobarea definitivă pentru Opus Dei. Acest lucru le permitea celor căsătoriţi să se înscrie în Opus Dei, iar clerul laic era primit în Societatea Preoţească a Sfintei Cruci.

După numai doi ani, Opus Dei fonda prima sa universitate – Universitatea Navarra în Pamplona. Escrivá a considerat-o un loc unde credinţa se adăuga ştiinţei şi culturii: „Şi acum, ca şi în trecut, deşi sună ca o poveste monotonă, unii oameni încearcă să reînvie incompatibilitatea dintre credinţă şi ştiinţă, dintre cunoaşterea umană şi revelaţia creştină. Dar această incompatibilitate poate apărea – şi atunci numai aparent – dintr-o neînţelegere a elementelor problemei. Dacă lumea a venit de la Dumnezeu, dacă El a creat omul după chipul şi asemănarea Sa şi i-a dat o scânteie divină, scopul intelectului nostru ar trebui să fie descoperirea înţelesului divin ascuns în toate lucrurile, chiar dacă aceasta poate fi obţinută numai prin muncă asiduă". Deşi Escrivá vedea, fără îndoială, în universitate o capodoperă educaţională, aceasta putea fi folosit ca un centru de recrutare pentru organizaţie. Prin faptul că aici erau admişi doar cei mai buni şi mai strălucitori, ce loc putea fi mai potrivit pentru a forma

noi membri pentru cauza sa?

În Roma, Escrivá încă mai făcea cuceriri. Centrul se extindea şi, datorită susţinerii Vaticanului, devenea mai influent, încet, dar sigur. Escrivá i-a lăudat adesea pe papii alături de care a lucrat de-a lungul anilor. Această „înţelegere" şi „afecţiune" au cunoscut, totuşi, un moment greu în cei mai tulburenţi ani din istoria Vaticanului – Conciliul Vaticanului din 1962, cunoscut, mai degrabă, ca Vatican II.

Prezenţa şi politica Opus Dei din Roma contrastau izbitor cu viaţa italiană din acea perioadă. Sfârşitul anilor 1950 şi anii 1960 au fost descrişi de Federico Fellini în filmul *La Dolce Vita,* din 1960. În film, Marcello Mastroianni îl juca pe Marcello Rubini, un jurnalist atrăgător care îşi petrecea ziua cu celebrităţi şi cunoştinţe bogate căutând să se refugieze în petreceri şi, bineînţeles, în sex. Bălăcitul în fântâna Trevi şi sexul neprotejat cu modele blonde nu se potriveau cu lumea Opus Dei. Acesta a fost momentul în care Opus Dei a invitat un tânăr arhiepiscop polonez la sediul lor din Roma. Numele lui era Karol Wojtyla şi avea să devină Papa Ioan Paul al II-lea.

„Wojtyla venea din Polonia, unde totul era de o moralitate stridentă, fiindcă ţara era controlată de comunism", spune Feltzman, „şi ajunge la Roma, unde primează sexul, drogurile şi rock and roll-ul: *dolce vita.*

Este invitat la *Christ Centro,* unde toată lumea este imaculată, respectabilă, tradiţională... Aşa că atunci când devine cardinal şi, mai târziu, Papă, de cine îşi aduce el aminte?" Bineînţeles că răspunsul, conform lui Feltzman, se referă la Opus Dei.

Dar, la acel moment, Wojtyla era un tânăr arhiepiscop şi cea mai presantă problemă la începutul anilor 1960 era Vatican II (cel de-al 21-lea Conciliu al Bisericii Romano-Catolice). Scopul conciliului era să analizeze renaşterea spirituală a Bisericii şi reconsiderarea poziţiei acesteia în lumea modernă – chestiuni care, desigur, îi interesau pe Opus Dei.

Conciliul, convocat de Papa Ioan al XXIII-lea, a strâns laolaltă peste 2 000 de episcopi romano-catolici din toată lumea să discute viziunile Papei de *aggiornamento* („modernizare") a Bisericii. Una dintre chestiuni i-a atras atenţia lui Escrivá: accentul pe care l-a pus conciliul pe rolul important al laicilor creştini în Biserică.

„Când Ioan al XXIII-lea şi-a anunţat decizia de a chema un Conciliu Ecumenic", spunea Vaticanul, Preafericitul Josemaría a început să se roage şi i-a pus şi pe alţii să se roage pentru această măreaţă iniţiativă a celui de-al doilea Conciliu Ecumenic de la Vatican", după cum scria Vaticanul într-o scrisoare din 1962. „În urma deliberărilor conciliului, *magisterium* solemn

urma să confirme aspecte fundamentale ale spiritului Opus Dei, cum ar fi chemarea universală către sfinţenie, munca profesională ca mijloc pentru sfinţenie şi apostolat; standardele legale şi axiologice ale libertăţii creştine; şi Sfânta Liturghie, ca rădăcină şi centru a vieţii interioare. Preafericitul Josemaría s-a întâlnit cu preoţii conciliului şi cu experţi, care au văzut în el un premergător al ideilor celui de-al doilea Conciliu al Vaticanului. Identificându-se profund cu învăţăturile conciliului, el s-a preocupat să le introducă treptat în activităţile formative ale Opus Dei din toată lumea."

În ciuda fastului de la Vatican din acea perioadă, potrivit fostului preot Opus Dei, Vladimir Feltzman, Vatican II a fost, de fapt, o lovitură atât pentru Opus Dei, cât şi pentru Escrivá. „Escrivá era adeptul laicităţii şi al Bisericii timpurii", explică Feltzman, „pentru că toată Biserica era pentru cler, pentru epoca medievală, Renaştere şi fervoare. Liturghia în latină şi aşa mai departe. În anii 1960, Opus Dei a început să ţină liturghia în engleză, să se citească în engleză şi aveam altare cu faţa la oameni. Atunci a venit Vatican II şi a spus că este în regulă să avem altare cu faţa la oameni şi liturghia în dialect. Prin urmare, ce face Opus Dei? Întoarce altarul cu spatele, doar ca să fie diferiţi. Este ca şi când te-ai lăsa în voia vântului atunci când

navighezi: «Oriunde vor merge ei, noi vom merge în partea cealaltă».”

Criticii lui Opus Dei au spus că elementele celei de-a treia sesiuni a Vaticanului II, din noiembrie 1964, care au adus în organizaţie femei, bărbaţi religioşi ori laici, l-au înfuriat pe Escrivá - care se presupune că a pus la punct o nouă Constituţie a liturghiei. Această Constituţie promova o participare mai activă a oamenilor la liturghia văzută ca act principal al adoraţiei publice a romano-catolicismului şi a fost primul pas al schimbărilor care, până în 1971, includeau înlocuirea limbii latine, limba străveche a slujbei, cu limbi naţionale.

Deşi prima reacţie faţă de conciliu, în cadrul lumii catolice, a fost una favorabilă, au existat, bineînţeles, şi păreri contradictorii. Grupurile de romano-catolici conservatori au început să se teamă că reformele au fost prea radicale. Mai târziu, nemulţumirea generală s-a estompat şi unii critici au trebuit să facă faţă autorităţii conciliului şi a papilor care au îndeplinit decretele.

Opoziţia faţă de schimbările din liturghia Bisericii au devenit subiect de dispută pentru aceia care erau nemulţumiţi de schimbări. Totuşi, trebuie observat că Opus Dei nu făcea parte din acest grup. De fapt, mulţi preoţi din Opus Dei deja urmau noul rit, spre deosebire de alte organizaţii ale Bisericii. Cel mai proeminent

lider al „catolicilor tradiţionalişti”, cei care respinseseră reformele doctrinare şi disciplinare instituite de Vatican II, era un arhiepiscop francez pensionar, Marcel Lefebvre. În 1970, Lefebvre a fondat un grup internaţional cunoscut drept *Fraternitatea preoţească a Sfântului Pius al X-lea* şi a declarat că reformele Vaticanului II „au apărut din erezie şi vor sfârşi în erezie”. Eforturile de reconciliere între Roma şi arhiepiscopul Lefebvre s-au dovedit fără succes – Papa Paul al VI-lea l-a suspendat din exerciţiul funcţiunilor ca preot şi episcop, dar el şi-a continuat activităţile, printre care şi hirotonisirea preoţilor, pentru ca aceştia să oficieze în biserici tradiţionale. Lefebvre a fost excomunicat în 1988. Comparaţi acest lucru cu faptul că Opus Dei a primit statut de „Prelatură Personală” în 1982 – recompensă care se obţinea foarte greu, de către cineva care era „disident”.

Opus Dei continuă să nege că Escrivá a fost nemulţumit de Vatican II, dar zvonurile au continuat S-a sugerat că Papa Ioan îl rugase pe Escrivá să participe la Vatican II, dar când acesta a refuzat un rol în desfăşurarea evenimentului, Álvaro del Portillo a fost desemnat secretarul Comisiei de Disciplină a Credinţei. În această perioadă, Papa Ioan a murit şi cardinalul Giovanni Montini a devenit următorul Papă, un om care a susţinut foarte mult Opus Dei, chiar din

ziua în care Escrivá a venit la Roma.

Sunt unele poveşti care chiar susţin că Escrivá s-a simţit atât de frustrat şi de supărat pe Vatican II, încât a vrut să se mute în Grecia, să devină preot ortodox. După cum s-a dovedit, Escrivá a vizitat Grecia în 1967, dar a fost o vizită apostolică pe care a făcut-o împreună cu del Portillo şi Echevarría, pe 26 februarie.

Pe 10 martie, Escrivá scria, din Atena, Conciliului General: „Această călătorie se apropie de sfârşit şi este, fără îndoială, istoria Lucrării pe aceste meleaguri. Să ne rugăm – câteodată unii vor să ne rugăm mai puţin, dar este inevitabil – să ne aplecăm asupra noastră şi să ne gândim la viitorul lucrării – al Lucrării Domnului – pe care trebuie să o facem aici, în acest colţ al Mediteranei, nu va fi uşor, dar nici greu".

Acestea nu sunt cuvintele unui om care doreşte să părăsească Biserica Catolică şi să se stabilească în Grecia în plus, potrivit lui Andrew Soane: „Impresia generală pe care şi-a făcut-o fondatorul, în urma acestei călătorii, a fost că ar fi dificil să înceapă Lucrarea în Grecia Climatul social şi religios din acel moment nu era favorabil dezvoltării unei activităţi apostolice la cote maxime. Ca în toate locurile, ar fi mers înainte prin puterea rugăciunii, a mortificării şi a muncii. Totuşi, dacă circumstanţele nu se schimbau, era mai prudent să fie calm. Nu era momentul potrivit să înceapă Opus

Dei în Grecia”.

Rapoartele continuă să susţină că, iniţial, Escrivá a întors spatele Vaticanului II – este din nou o acuzaţie pe care Opus Dei o respinge categoric. „Atitudinea fondatorului faţă de Vatican II”, continua Soane, „a fost un amestec de bucurie şi acceptare a mesajului (care era minunat pentru Opus Dei) şi îngrijorare faţă de situaţia Bisericii, din moment ce conciliul era obişnuit să încurajeze mai mult agende personale – o situaţie căreia Papa [Ioan Paul al II-lea] i-a pus punct.”

„După cum văd eu lucrurile”, spunea Escrivá într-un interviu pentru ziarul *Palabra* din Madrid, „în prezent, poziţia doctrinară a Bisericii poate fi exprimată ca «pozitivă» şi, în acelaşi timp, «delicată», ca în toate momentele dezvoltării. Pozitivă, fără îndoială, pentru că bogăţia doctrinară a Conciliului Vatican II a orientat întreaga Biserică, toată preoţimea oamenilor lui Dumnezeu, pe o direcţie nouă, extrem de încrezătoare a fidelităţii reînnoite faţă de planul de salvare care ne fusese încredinţat. Dar şi delicată, deoarece concluziile teologice la care s-a ajuns nu sunt, ca să fim sinceri, nici abstracte, nici de natură teoretică. Ele fac parte dintr-o teologie *viabilă* supremă...”

„Nu conciliul este cel cu care fondatorul nu a fost de acord”, continuă Soane, „ci cu unele dintre interpretările neoficiale ale lui, care au apărut ulterior

şi care (aparent) au creat confuzie printre laici în privinţa învăţăturilor Bisericii. Pentru a da exemple concrete, despre care a vorbit Escrivá, unii au spus despre confesiune că nu mai este necesară, că este descurajată adoraţia sfinţilor, că nu mai era nevoie să se insiste pe doctrină, ci mai degrabă pe bune intenţii. Acestea nu sunt idei pe care să le promoveze conciliul, dar fondatorul Opus Dei s-a evidenţiat pentru că le-a criticat (poate fi văzut făcând acest lucru în instantanee filmate în anii 1970).”

Pentru Opus Dei, tema centrală a Vatican II – că toată lumea are chemare spre sfinţenie – a oferit organizaţiei confirmarea tuturor principiilor pe care le predica Escrivá; şi o chestiune în privinţa căreia, iniţial, Escrivá fusese catalogat drept „neortodox”. „Poate că cea mai elocventă dintre aceste idei este predica «Iubind lumea cu pasiune»”, spune Soane, „alături de conceptele materialismului creştin (care «respinge categoric» prezentarea vieţii creştine ca pe ceva total spiritual) şi, de asemenea, poate, în mod special, libertatea oamenilor laici.”

„Libertatea este ideea esenţială pe care o adoptă Opus Dei”, adaugă Soane. „Membrii Opus Dei, catolici în viaţa publică, nu reprezintă Opus Dei sau Biserica Catolică când propun soluţii pentru problemele cu care se confruntă societatea. Nu reprezintă pe nimeni

altcineva decât pe ei înşişi. Eşecul de a înţelege libertatea şi implicaţiile ei de-a lungul istoriei este singura zonă care a dus la cele mai multe neînţelegeri în legătură cu Opus Dei."

Rapoartele Opus Dei despre Vatican II contrazic punctul de vedere al lui Feltzman, care descrie un om supărat pe reformele Vatican II, fiindcă simţea că promovarea disciplinei şi a muncii asidue urma să nu mai aibă succes. Deşi unele reforme respectau multe dintre crezurile Opus Dei, Escrivá simţea că pierde controlul şi acest lucru îl deranja. „Era speriat că totul o să se destrame", spune Feltzman. „Toată disciplina, toată ortodoxia. Era atât de speriat; a început să codifice totul, să noteze totul, de la câtă lenjerie intimă ar trebui să ai, până la câte ceşti să foloseşti. Frica lui îi dicta acest fel de control."

În ciuda acestor contradicţii, aproape toată lumea (chiar şi criticii lui Opus Dei) sunt de acord că Vatican II le-a dat lui Escrivá şi organizaţiei Opus Dei unele oportunităţi şi validare. Biserica accepta, pentru prima oară, că munca făcea parte dintr-un plan divin, iar Opus Dei a declarat public că *Lumen Gentium,* Decretul despre Apostolatul Laicităţii, şi *Gaudium et Spes* s-au inspirat din învăţăturile lui Escrivá. Înainte de Vatican II, laicii erau văzuţi mai degrabă ca nişte elemente pasive ale Bisericii, fiind conduşi, exclusiv, de preoţi,

decât ca nişte membri responsabili ai credinţei, jucându-şi rolul – aşa cum fac şi în cadrul Opus Dei. *Lumen Gentium* susţinea că „toţi creştinii, în orice moment al vieţii lor, sunt chemaţi spre împlinirea unei vieţi creştine şi spre perfecţiunea iubirii".

„În ciuda numeroaselor interpretări distorsionate, conciliul nu a discutat în principal despre rolul laicilor în Biserică", scria C. John McCloskey, preot Opus Dei, „ci, mai degrabă despre rolul catolicilor laici în lume, o distincţie esenţială şi una cu multe consecinţe profunde, atât pentru societate, cât şi pentru cultură. Toate acestea pot servi ca o introducere la fenomenul dezvoltării Opus Dei în lumea întreagă şi cum acesta poate fi un aspect al strategiei din lumea largă a pontificării lui Ioan Paul al II-lea, ca şi abordările rapide ale mileniului anunţat. Nu este niciun secret că, în timp ce toţi pontifii romani ale căror perioade au coincis cu creşterea şi dezvoltarea Opus Dei, încă din 1928, au aprobat foarte mult mesajul şi misiunea organizaţiei, Ioan Paul al II-lea – poate ca rezultat al pregătirii lui prin muncă şi educaţie – a analizat, în profunzime, importanţa ei şi a jucat un rol decisiv în a încuraja dezvoltarea, prin faptul că le-a acordat statut juridic definitiv, clădirea pentru Universitatea Pontificală a Sfintei Cruci şi, în cele din urmă, l-a sanctificat pe fondatorul ei, Preafericitul Josemaría

Escrivá".

Vatican II a fost important şi pentru un alt aspect: a creat o formă canonică cu numele de „prelatură personală" şi, astfel, a deschis drumul pentru ca Opus Dei să devină, douăzeci de ani mai târziu, în 1982, o Biserică dotată cu prelatură personală.

Vatican II a publicat şi *Human Vitae,* care discută despre contracepţie şi condamnă metodele artificiale de procreare. Documentul susţine că există două motive pentru contactele sexuale: cel „unificator" şi cel în scopul creaţiei. Drept rezultat, prezervativele, chiar dacă sunt folosite în perioada nefertilă sau pentru a evita infecţii, distrug scopul „unificator" al contactului sexual; folosirea lor este împotriva învăţăturilor Bisericii, după cum se subliniază clar în *Human Vitae.* Se spune că, atunci când s-a lansat *Human Vitae*, Escrivá îl respinsese, declarând că motivul nu era destul de puternic ca să se opună contracepţiei. Au apărut zvonuri conform cărora Karol Wojtyla (mai târziu Papa Ioan Paul al II-lea) a rezolvat chestiunea, spunând că el îl convinsese pe Papă să respingă schimbarea doctrinei Bisericii în favoarea contracepţiei virtuale.

Întâmplător, deşi Opus Dei a fost criticată fiindcă a fost prea riguroasă în atitudinea sa faţă de sex şi contracepţie, trebuie notat că, ulterior, în iulie 2004, un preot Opus Dei, părintele Martin Rhonheimer, scria în

The Tabiet: „Campaniile care promovează abstinenţa şi fidelitatea sunt cu siguranţă şi, în cele din urmă, singurul remediu pe termen lung pentru a combate SIDA. Aşa că nu există niciun motiv pentru Biserică să considere folositoare campaniile care promovează prezervativele pentru viitorul societăţii umane. Dar nici că Biserica ar putea educa spunând că oamenii care au un stil de viaţă imoral ar trebui să le evite [prezervativele]".

Cu toate aceste schimbări care aveau loc în inima Bisericii Catolice, Escrivá a văzut Opus Dei ca pe miezul, centrul pur al Bisericii. „Dumnezeu a ales Opus Dei pentru a salva Biserica Lui", era una dintre remarcile sale favorite şi, acum, era mai potrivită ca niciodată. Şi atâta timp cât Wojtyla le rămânea prieten, organizaţia ştia că îi venise şi ei rândul. Probabil că din cauza relaţiei strânse dintre Opus Dei şi Wojtyla şi a viziunilor mai stringente ale Lucrării, în special într-o societate modernă în permanentă schimbare, organizaţia a fost subiectul unor atacuri frecvente. Este acest lucru justificat? Nu în întregime, deşi bineînţeles că există unele îndoieli cu privire la atitudinea faţă de Vatican II; dar în termenii practicii doctrinale, cel puţin, în această etapă – după Vatican II, de la începutul anilor 1970 – sunt puţine motive de a suspecta că Opus Dei „preluase Vaticanul" şi puţine dovezi să

demonstreze că, în special în această etapă, a avut vreo influenţă majoră asupra papalităţii.

Capitolul VI
Noii Conchistadori ai Americii de Sud

America Latină este un tărâm fertil pentru prozelitismul Opus Dei...

Opus Dei... în special în America Latină este asociată cu dictatorii, detaşamentele morţii şi politicile opresive.

Lee Cormie, profesor de Teologie
la Universitatea din Toronto

Asemenea conchistadorilor spanioli, care au invadat şi au împânzit Lumea Nouă în secolul al XVI-lea, Opus Dei şi-a trasat ca obiectiv să cucerească America de Sud. Misiunea a început în 1947, în Mexic, şi, într-o perioadă scurtă, de câţiva ani, s-a extins spre Chile, Argentina şi chiar mai departe. Mexicul a devenit repede o fortăreaţă a Opus Dei şi cel mai mare avanpost din Lumea Nouă. Numărul membrilor a crescut cu o viteză ameţitoare şi, curând, totalul acestora a ajuns pe locul al treilea, după Spania şi Italia.

Dar acest succes a avut preţul lui. Anii de la mijlocul secolului XX au reprezentat o perioadă de schimbări sociale şi politice majore pe continent. Era, de

asemenea, o perioadă de tiranie, industrializare rapidă şi represiune brutală. În timp ce îşi pledau cauza, membrii Opus Dei se mişcau liberi între ţări, se întâlneau cu despoţi şi dictatori ori catolici liberali care li se împotriveau.

Ambasadorul Opus Dei în Mexic era Pedro Casciaro, arhitect, teolog şi prieten apropiat al lui Josemaría Escrivá. Între cei doi se crease o legătură puternică, ei reuşiseră să evadeze împreună, în timpul Războiului Civil din Spania. În iarna anului 1937, au întreprins o călătorie lungă şi dificilă, traversând Pirineii spre Andorra, oficiind liturghia pe timpul călătoriei şi, în cele din urmă, au reintrat în Spania, în zona liberă din nord. Aşa au pecetluit devotamentul şi prietenia lor: Escrivá îi însărcinase pe foarte puţini cu misiuni aşa de importante. Casciaro a renunţat la conducerea Opus Dei din Madrid şi a pornit pe mare din Bilbao, Spania, cu misiunea de a converti continentul din faţa lui. Când a ajuns în portul mexican Veracruz, la 18 ianuarie 1949, avea la el foarte puţini bani şi un portret al Fecioarei, Nuestra Señora del Rocío (Fecioara din Rouă). Lucrul cel mai de preţ din bagajul lui era o listă cu persoane înstărite. A trecut la muncă imediat şi, o lună mai târziu, deja stabilise primul centru Opus Dei în afara Europei, pe strada Londra (Calle Londres), nr. 33, în oraşul Mexico, capitala Mexicului.

Impozanta locaţie, primul cămin al Opus Dei de pe Caile Londres, era situată într-o zonă foarte populată, pentru că Mexico City este una dintre cele mai aglomerate zone, cu o populaţie de aproape 22 de milioane de locuitori, care trăiesc pe o suprafaţă de 750 de kilometri pătraţi. De aici a început Casciaro să construiască reţeaua Opus Dei. Lista lui de persoane a deschis uşile spre tot ce avea Mexicul mai măreţ şi mai bun.

Nu numai că avea o listă folositoare cu persoane importante, dar Casciaro era la curent cu faptul că relaţiile dintre Mexic şi Biserica Catolică fuseseră tensionate, între anii 1920 şi 1930. În anii 1920, preşedintele Plutarco Elías Calles dusese o bătălie cu Biserica Catolică pe tot parcursul mandatului său. Momentul de criză fusese în 1926, când José Moray del Río, arhiepiscopul oraşului Mexico, a declarat că populaţia catolică nu se poate supune prevederilor Constituţiei din 1917. Ignorând declaraţia lui del Río, Calles a decis să implementeze câteva prevederi constituţionale: procesiunile religioase au fost interzise; instituţiile educaţionale ale Bisericii, mănăstirile de maici şi de călugări au fost închise; călugăriţele şi preoţii străini au fost deportaţi; iar preoţilor li s-a cerut să fie de acord cu guvernul înainte de li se da permise pentru a-şi îndeplini datoriile religioase.

Drept rezultat, Biserica şi discipolii săi au făcut grevă, pe 31 iulie 1926. În următorii trei ani, nu s-au mai oficiat slujbe şi în tot oraşul bande de militanţi romano-catolici (*Cristeros*) atacau oficiali şi clădiri guvernamentale şi dădeau foc şcolilor publice. În replică, guvernul a reacţionat cu o forţă copleşitoare, folosind armata şi grupurile partizane ale Cămăşilor Roşii, pentru a se lupta cu *Cristeros.*

Până în 1929, revolta s-a liniştit, iar *Cristeros* au trebuit să depună armele şi să accepte cele mai multe condiţii ale guvernului. Biserica Catolică şi credincioşii au perceput-o ca pe o luptă pentru supravieţuire – tradiţiile religioase şi-au unit forţele împotriva modernizării. Potrivit lui Edwin Williamson, în *The Penguin History of Latin America (Istoria Americii Latine*), Mexicul rural era „copleşitor" de catolic.

Drept rezultat, încercările anti-Biserică ale *caudillos* de a introduce un model laic în şcoli, în detrimentul educaţiei religioase cu care ţăranii erau mult mai obişnuiţi, s-a dovedit un lucru incredibil de nepopular.

Mexicul suferea – lupte interne, neînţelegeri religioase şi, ca majoritatea altor naţiuni în timpul anilor 1930, criza economică – şi producţia ţării suferea. Deşi nu mai era preşedinte ales, Calles a mai lucrat încă în spatele scenei, din 1928 până în 1934, încurajând intensificarea controlului exercitat de stat şi

represiunea brutală din ţară. În aceste vremuri dificile, anticlericalismul a înflorit, iar fascismul Cămăşilor Aurii i-a terorizat pe catolici şi pe alţi opozanţi ai regimului. Guvernatorul statului Tabasco a aprobat legi anticatolice extreme, puse în aplicare de *pistoleros,* cei care dădeau foc bisericilor, şi mulţi catolici trăiau într-o stare de teroare, în acea perioadă.

Până în 1934, guvernul opresiv ajunsese în declin. Presat de alegerile prezidenţiale care se apropiau, Calles a făcut pace între elementele de stânga ale partidului său, nominalizându-l pe Lázaro Cardenas, un guvernator foarte popular, pentru a-i urma la preşedinţia Mexicului lui Abelardo Rodríguez, în 1932. Cardenas participase la conflictul revoluţionar şi înaintase în grad, de la simplu ofiţer la general de brigadă. La început suspicios în privinţa lui Cardenas, Calles a sperat că va urma modelul celor trei dinaintea lui (Emilio Portes Gil, 1928–1930; Pascual Ortiz Rubio, 1930–1932; şi Rodriguez, 1932–1934). Dar nu a fost cazul.

Cardenas s-a dovedit un preşedinte radical şi onest şi a simţit că Elías Calles voia să se regrupeze, să-şi recâştige puterea şi să-l alunge de la preşedinţie. Drept rezultat, Cardenas a lovit primul. Pe 9 aprilie 1936, l-a arestat pe Calles şi l-a scos dincolo de graniţe. Când poliţia, cu un detaşament de soldaţi, a intrat în

dormitorul lui Calles, l-a găsit citind ediţia în spaniolă a cărţii *Mein Kampf*.

Preşedintele Cardenas le-a dat chiar de la început ţăranilor neliniştiţi ceea ce doreau: pământ. Această măsură a câştigat pentru revoluţia sa un fond popular de bunăvoinţă. În acelaşi timp, a început să lucreze la o propunere de reconciliere cu Biserica. Aceasta a fost continuată de succesorul său, Ávila Camacho, catolic practicant.

Camacho a fost cel care a condus industrializarea rapidă a ţării. În cele din urmă, economia a început să crească în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Statele Unite au construit fabrici şi au oferit ajutor tehnologic şi financiar, în schimbul explorării resurselor minerale ale Mexicului şi, drept rezultat, ţara a devenit o parte însemnată a efortului de război al SUA. Când Statele Unite au intrat în război împotriva puterilor Axei, Mexicul le-a urmat.

În urma prieteniei dintre cele două ţări, a venit şi bogăţia. Mexico City s-a transformat, s-au construit drumuri noi, şcoli şi fabrici. A apărut o clasă de mijloc, care s-a extins, satisfăcând cererile financiare şi profesionale ale unei economii în plin avânt. Era momentul potrivit ca Opus Dei să sosească în Mexic.

Aşa cum se transforma economia Mexicului, tot astfel se transforma şi politica. Sosirea organizaţiei Opus Dei,

la sfârşitul anilor 1940, a coincis cu noua direcţie a luptei politice a mişcării Sinarhiste (Sinarquista) şi a altor grupări de dreapta. Uniunea Naţională Sinarhistă (Unión Nacional Sinarquista; UNS) fusese fondată în 1937, de un grup de activişti catolici conduşi de José Antonio Urquiza (care a fost ucis în aprilie 1938). Gruparea a publicat radicalul *Sinarquista Manifesto*, în opoziţie cu politica guvernului de atunci, PRI (Partidul Revoluţionar Instituţional), condus de preşedintele Lázaro Cardenas (PRI fusese cunoscut înainte ca PRM, Partidul Revoluţiei Mexicane).

„Este absolut necesar să existe o organizaţie compusă din adevăraţi patrioţi", declara manifestul UNS, „o organizaţie care lucrează pentru reformarea drepturilor fundamentale ale fiecărui cetăţean şi salvarea ţării-mamă. Spre deosebire de utopiştii care visau o societate fără guvernatori şi legi, Sinarhismul susţinea o societate guvernată de o autoritate legitimă, care emana din activitatea democratică a oamenilor şi garanta cu adevărat ordinea socială în care toţi îşi găsesc fericirea adevărată." Se poate spune că manifestul a avut ceva urme din Opus Dei prin el.

Ideologia UNS rezultă din gândirea catolică social conservatoare a anilor 1920 şi 1930. Se bazează pe circulara papală *Rerum Novarum,* a Papei Léon al XIII-lea, care deja îşi lăsase amprenta asupra

regimurilor lui Engelbert Dollfuss în Austria, Antonio Salazar în Portugalia şi Francisco Franco în Spania. Ideologia mexicană punea accentul pe cooperare socială, în opoziţie cu conflictul de clasă şi socialismul, la fel ca şi ierarhia şi respectul pentru autoritate opusă liberalismului. În contextul politicii mexicane, aceasta înseamnă opoziţia faţă de politica centralistă, semisocialistă şi anticlericală a regimului PRI.

Drept rezultat, membrii UNS au fost denunţaţi ca fascişti şi persecutaţi de guvernul Cárdenas. Totuşi, mişcarea UNS care avea legături cu Franco a fost imediat percepută de lumea din afară ca o trambulină perfectă pentru cei de la Opus Dei. Cu toate acestea, încă o dată, Opus Dei a negat cu putere orice legături în cadrul organizaţiei.

La nivel pastoral, Opus Dei făcea progrese rapide de la noua sa bază. Complexul Montefalco (în statul Morelos) era format acum dintr-un centru de promovare, un cămin pentru bătrâni, două şcoli, un colegiu agricol şi o şcoală/institut de „ştiinţe casnice" pentru femei. Toate acestea reprezentau surse de mare mândrie pentru Opus Dei, mai ales dacă se ia în considerare lupta din spatele creării acestora.

„Montefalco a reprezentat visul transformat în realitate pentru primii membri Opus Dei din Mexic", îşi aminteşte unul dintre discipolii Opus Dei. „La

trecerea dintre secole, în valea Amilpas, în statul Morelos, exista o proprietate colonială veche, care fusese prădată, i se dăduse foc şi fusese complet devastată. A rămas goală şi abandonată ani de zile, până când proprietarul a donat-o în 1949 pentru cauze nobile. Când Don Pedro Casciaro a văzut prima dată clădirea, aceasta mai păstra doar o urmă vagă din vechea splendoare. În schimb, se vedea o masă enormă de clădiri în ruine, acoperite de buruieni. Părea o nebunie, dar s-au apucat să reconstruiască tot complexul. Membrii Opus Dei îşi aduc aminte de surprinderea unui arhitect când acesta a ajuns la proprietate: «Ziduri în ruine, pietre sfărâmate... Pedro, este imposibil». Acestea sunt ruine. Dar ei au explicat că au vise şi speranţe... «O vom termina, ca întotdeauna, cu sacrificiul şi cu ajutorul multor oameni care vor să colaboreze la o misiune ce va fi pentru binele Mexicului... Este o nebunie, dar o nebunie în numele iubirii pentru Dumnezeu.»”

„Nebunia” lor s-a împlinit, Opus Dei are acum în jur de 7000 de membri în Mexic şi, la fel cum s-a întâmplat în Spania şi în Italia înainte, membrii provin, în cele mai multe cazuri, din sectoarele bancar şi comercial. Se crede că, în anii 1970, membrii Opus Dei au organizat o campanie de promovare, mai ales datorită presupusului ajutor al lui Miguel Azcárraga, care era

managerul corporaţiei Chrysler în Mexic pe atunci. Însă nimeni din partea Opus Dei nu a confirmat acest lucru.

În schimb, s-a dovedit că Opus Dei s-a dezvoltat ca una dintre puţinele organizaţii catolice din Mexic. A deschis larg uşile pentru membri, a creat relaţii între cei mai bogaţi oameni din Mexic şi a mizat pe credinţa larg răspândită că nu este important ce ştii tu că ar conta, ci pe cine ştii tu şi dacă ştii să foloseşti aceste relaţii pentru a rezolva anumite probleme – în special în domeniul educaţiei.

Mişcarea catolică avea susţinători influenţi în toată ţara şi puterea sa economică în Mexic era uriaşă. Aceasta ar fi putut apărea dintr-o trăsătură particulară a Opus Dei – spre deosebire de multe alte grupuri religioase, membrii Opus Dei sunt încurajaţi să acumuleze proprietăţi şi să se implice în slujbe laice şi companii. În plus, construind după modelul spaniol, care a dus la fondarea Universităţii Navarra, organizaţia Opus Dei are în Mexic un număr mare de centre educaţionale.

Al treilea articol al Constituţiei mexicane prevede că educaţia trebuie să fie laică şi independentă de orice apartenenţă religioasă. Atunci ar fi logic să se creadă că sistemul de educaţie al Opus Dei este împotriva legii? Pare puţin probabil mai ales dacă se ia în considerare

predilecţia Opus Dei pentru organizare care ar acţiona în afara legii, dar aceasta este o altă acuzaţie nedovedită, care i s-a adus mişcării Opus Dei în străinătate.

În ciuda ei, Opus Dei a avut o înrâurire covârşitoare asupra educaţiei mexicane. Noile instituţii fondate de Opus Dei includ Institutul Tehnologic din Yalbi, având ca reşedinţă vechea casă din Mimiahupan, în Tlaxcala, ce face parte dintr-un centru educaţional ospitalier care oferă şi mese; şcoala Capacitación Hotelera (CECAHO), situată în Laguna de Chapala din Jalisco şi anexată Centrului de Conferinţe Jaltepec; Institutul Panamerican de Înalt Management al Companiei (Instituto Panamericano de Alta Dirección de Empresas), cunoscut ca IPADE, care a fost fondat în 1967 în Mexico City; Universitatea Panamericană, care se află în districtul federal al Guadalajarei şi Monterrey; Reşedinţa Universităţii Panamericane (la Residencia Universitaria Panamericana), fondată în 1949; Reşedinţa Universităţii Latino-Americane (la Residencia Universitaria Latinoamericana), fondată în 1950; Centrul de Tehnologie şi Sport Jarales (Centro Tecnólogico y Deportivo Jarales) în Zapopán, care este în Jalisco.

Una dintre aceste şcoli, IPADE, este foarte lăudată de *Wall Street Journal* şi de *Financial Times.* Fondată în 1967,

este similară cu IESE (Instituto de Estudios Superiores de la Emresa) din Barcelona, iar *FT* clasează IPADE pe primul loc între şcolile de afaceri din America Latină. Şcoala a lăsat aspectele doctrinare şi spirituale ale actului predării în mâinile Opus Dei.

O altă afacere prosperă este Şcoala pentru Femei Montefalco din Jonacatepec, în Mexic. Fondată în 1958, nu este numai o şcoală pentru fete, ci, potrivit Opus Dei, „a fost inspirată de dorinţa Sf. Josemaría de a veni în întâmpinarea nevoilor mexicanilor cu resurse materiale mai puţine. Peste ani, a dezvoltat nu numai şcoala de fete, ci a elaborat şi numeroase programe pentru alte femei".

După ce s-a extins în Mexic, misiunea s-a răspândit în Chile şi Argentina, în 1950. America de Sud a ajuns în atenţia lumii întregi datorită implicării Opus Dei în ţările din emisfera sudică.

Când Opus Dei a ajuns prima dată în Argentina, ţara era în fierbere. În 1943, junta militară înlăturase guvernul constituţional al Argentinei. Lui Juan Peron, unul dintre liderii loviturii de stat şi colonel de armată, i se dăduse o poziţie-cheie la putere, în cadrul Ministerului Muncii. Protestele din 1945 au condus la alegerea lui Peron ca preşedinte, în 1946, iar acesta, iniţial, a acordat importanţă economică şi politică clasei muncitoare, lucru care s-a extins rapid şi la industria

naţionalizată.

Astăzi, Peron este cunoscut în lumea întreagă datorită soţiei sale dinamice, Eva Perón, sau Evita, fostă actriţă din clasa muncitoare, care şi-a ajutat soţul să îşi consolideze puterea cu sprijinul grupărilor muncitoreşti şi de femei, acestea din urmă obţinând drept de vot în 1947.

De asemenea, Evita a jucat şi un alt rol. Pe 16 iunie 1947, ea plecat din Argentina pentru un tur în Europa. A început prin a-l vizita pe Franco în Spania, înainte de a se întâlni, la Vatican, cu Papa Pius al XII-lea, în faţa căruia a făcut o reverenţă şi i-a sărutat inelul. Papa i-a dat un rozariu de aur, care îi va fi pus în mâini, câţiva ani mai târziu, la moartea sa Strălucitoarea ambasadoare s-a întâlnit cu miniştrii de externe ai Italiei şi Franţei. Spunea că misiunea ei era aceea de a întări relaţiile diplomatice, culturale şi de afaceri dintre Argentina şi liderii Europei.

Câţiva au încercat să anticipeze cauza argentiniană. „Deşi señora Peron a insistat în dese rânduri că nu este interesată decât de munca socială", se scria în *New York Times* în 1952, „observatorii politici au început să o crediteze cu influenţă în afacerile guvernului, care era administrat de soţul ei – dacă aşa stăteau lucrurile."

Peste ani, s-a presupus că această călătorie a Evitei în Europa a avut un motiv straniu: să coordoneze o reţea

pentru a ajuta sute de nazişti relocaţi în Argentina, după ce ajunseseră acolo pe rutele de scăpare generate de la Vatican după al Doilea Război Mondial.

Evita a făcut o impresie spectaculoasă asupra Papei de-a lungul întrevederii de o jumătate de oră. Strălucitoare, exotică şi bogată, ea a aprins lumea ascetică a bărbaţilor de la Vatican. Dar Sfântul Scaun nu a valorificat şansa de a trimite misiuni catolice în Argentina lui Peron sau în America de Sud. Opus Dei nu a făcut această greşeală.

Când s-a întors din sejurul ei prin Europa, poziţia de putere a Evitei şi a soţului ei a devenit şi mai puternică. În 1949, Peron a supralicitat, printr-un amendament constituţional, să i se permită să candideze pentru un nou mandat la preşedinţie (pe care l-a câştigat în 1952). Însă economia Argentinei se îndrepta spre dezastru. Exporturile scăzuseră cu aproape o treime şi rezervele de valută s-au epuizat imediat. Fabricile au fost închise şi şomajul a crescut fără control. Inflaţia era galopantă şi ajunsese la 33%.

La fel cum făcuse Mexicul înaintea ei, şi Argentina s-a orientat spre investitorii străini şi, în 1954, Perón a încheiat o afacere de notorietate cu Standard Oil, prin care îi dădea corporaţiei din SUA dreptul de a exploata terenurile petroliere din Patagonia. Pentru o vreme, situaţia economică a Argentinei s-a îmbunătăţit, dar

problemele acute nu au dispărut. În timp, industria protejată de stat a stagnat şi rezervele de energie s-au redus. Inflaţia a început să crească din nou.

Drept rezultat, Peron a început să îşi întărească controlul asupra ţării – drepturi individuale, libertăţi politice şi instituţii libere ale societăţii civile erau atacate, în mod constant, de statul peronist. În acele vremuri, în care ţara era controlată într-o manieră pe care unii au numit-o dictatură fascistă, s-a făcut cunoscută Opus Dei în Argentina. Punctele comune dintre Spania, Italia şi Mexic erau vizibile.

Controlul lui Peron asupra ţării nu mai putea dura. Agravarea crizei economice, corupţia la nivel înalt şi conflictul cu Biserica Catolică au condus la o lovitură de stat realizată cu ajutorul marinei pentru a-l îndepărta de la putere, în septembrie 1955. Peron a plecat în exil în Paraguay, înainte de a se muta, în cele din urmă, la Madrid.

Dar exilul lui Peron nu avea să dureze. La aproape 20 de ani după ce guvernul argentinian a eşuat în suprimarea ameninţărilor teroriste care se înmulţeau (în special grupurile properoniste, precum Monteneros) şi în restabilirea economiei care era în cădere, revenirea la putere a fostului preşedinte era iminentă. În martie 1973, în Argentina au avut loc alegeri şi Héctor Cámpora, înlocuitorul lui Peron, a fost

ales preşedinte. A demisionat în iulie, în acelaşi an, au fost organizate din nou alegeri, Argentina fiind în fierbere. Peron a fost rugat să se întoarcă şi, în octombrie 1973, a fost ales preşedinte pentru a treia oară.

După triumful lui Peron, Licio Gelli, Mare Maestru al Lojii Masonice de dreapta P2 (Propaganda Due), a fost numit consul onorific al Argentinei la Florenţa şi a devenit unul dintre consultanţii economici ai guvernului. Se spune că Gelli a pilotat charterul DC-8 care l-a adus pe Juan Peron înapoi în Argentina pentru o scurtă vizită, în 1971; se presupune că a făcut afaceri cu arme în America Latină şi că a devenit, după cum se spune, omul de legătură între CIA (Central Intelligence Agency) şi Peron. În timpul „afacerii Calvi" (vezi Capitolul VIII), numele lui Gelli şi al P2 erau mereu asociate cu Opus Dei într-un număr de teorii ale conspiraţiei, deşi organizaţia neagă toate legăturile cu Gelli.

L-a ajutat Opus Dei pe Juan Peron să se întoarcă la putere, la începutul anilor 1970? Acesta este un zvon care a persistat de-a lungul anilor. Criticii au încercat constant să facă legătura între Opus Dei şi afacerile financiare dintre Peron şi Gelli, perfectate în acea perioadă. Unul dintre aceste motive a fost presupusa (şi nedovedita) legătură dintre Opus Dei şi P2, care se

spune că ar fi avut loc în Italia, în timpul scandalurilor din jurul lui Calvi. Opus Dei a negat cu putere orice amestec cu Gelli şi Peron, afirmând că „Opus Dei nu poate face alianţă cu orice autoritate laică".

Totuşi este normal ca Opus Dei şi alte organizaţii din acea vreme să fi încercat să menţină relaţii bune cu şeful statului, aşa cum făcuseră şi cu Franco. Cum Peron devenea tot mai puternic, Opus Dei şi alte organizaţii catolice au devenit prieteni incomozi pentru preşedintele argentinian, aşa că acesta s-a întors împotriva Bisericii Catolice în totalitatea ei.

Simplul fapt că Peron nu era un susţinător al Bisericii Catolice în ţara sa natală ar fi trebuit să îl îndepărteze de orice legătură cu Opus Dei, dar zvonurile despre colaborarea dintre Peron şi Opus Dei au persistat.

Când Peron s-a împotrivit Bisericii prin metodele sale anticlericale, la începutul anilor 1950, chiar şi armata îşi pierduse răbdarea cu liderul ei. Şi Biserica a devenit ostilă după ce peronismul a început să se amestece în domenii tradiţionale precum educaţia, asistenţa socială şi morala publică Până în iunie 1955, campania anti-Biserică a lui Peron a dus la excomunicarea sa. Coaliţia neobişnuită formată din muncitori, reacţionari, naţionalişti, oameni ai Bisericii şi lideri militari, care îl susţinuseră pe Juan Peron, acum îl părăsise.

Biserica Catolică a devenit motivul de rezistenţă împotriva lui Peron. În 1955, susţinătorii Bisericii din armată au avut o tentativă de lovitură de stat şi au bombardat palatul prezidenţial în timpul unui protest de masă al peronişţilor, care a dus la moartea câtorva sute de oameni. Atrocitatea a sfârşit cu peronişţii dând foc câtorva biserici în Buenos Aires. În cele din urmă, Peron a fost alungat pe 15 septembrie 1955 şi a fugit în Paraguay.

La acea vreme, Argentina era o bază importantă pentru Opus Dei şi mişcările organizaţiei catolice fuseseră dirijate, la început, din Europa. În acea perioadă, puterile Europei, în special Spania şi Italia, erau îngrijorate de creşterea forţelor comuniste – oricine promova o filosofie antimarxistă în America Latină era susţinut activ de puterile din Europa şi SUA. Datorită orientărilor ei de dreapta şi reputaţiei de organizaţie strictă, Opus Dei a fost văzută ca o armă împotriva ameninţării comuniste. Din nou, Opus Dei a negat că organizaţia a fost implicată în activităţi anticomuniste, pentru că acest lucru contravenea crezului ei. În timp ce membrii individuali se pare că se opuneau comunismului, nu a existat niciun grup politic care să le fi cerut să facă acest lucru.

Pe frontul religios, primii emisari au lucrat din greu în Argentina şi, până la mijlocul anilor 1960, instituţia

recrutase 1000 de membri în toată ţara – se presupune că, printre ei, Opus Dei l-a câştigat pe generalul Juan Carlos Ongania. Acesta era comandant-şef al armatei şi, în 1962, a condus o revoltă în armată care a înlăturat facţiunea de extremă dreaptă. A devenit preşedinte în 1966, în timpul regimului unei junte militare, şi s-a dovedit un aliat folositor pentru Opus Dei – se crede că preluarea triumfală a ţării a avut loc după ce Ongania vizitase un loc de reculegere religioasă, finanţat de Opus Dei. Din nou, Opus Dei neagă faptul că Ongania a fost membru, deşi criticii organizaţiei Opus Dei se grăbesc să pretindă acest lucru – el a împlinit presupusa politică a lui Escrivá de *Cuius regio, eius religio.* Această lozincă este una dintre acelea de care organizaţia s-a distanţat, insistând că misiunea ei este pentru toţi şi nu implică numai elita.

Un motiv în plus pentru care se crede că Ongania ar fi avut legătură cu Opus Dei este ilustrat de faptul că şi-a adus în cabinetul său generali şi industriaşi, care îi împărtăşeau credinţa conform căreia „creştinismul şi virtuţile militare ale cavalerilor spanioli" – clerul autoritar combinat cu dictatura călăuzitoare – vor ajuta Argentina să îşi revină. Şi Robert Hutchison pretinde că încrederea lui Ongania într-un corp de elită format din laici – militari sau cu alte profesii – chemaţi de Dumnezeu să servească naţiunea era pură „dogmă

Opus Dei”.

Dezvoltarea Opus Dei, la sfârşitul anilor 1960 şi începutul anilor 1970, s-a datorat şi vizitei lui Escrivá în America de Sud. Potrivit Opus Dei, „fondatorul Opus Dei a decis să meargă în călătorii catehiste în diferite ţări. Cu îndoiala şi nesiguranţa care îi cuprindea pe credincioşi, era timpul să pună umărul să se mişte ceva, să proclame învăţăturile autentice ale Bisericii în faţa unui număr mare de oameni şi, astfel, să le întărească credinţa. Metoda pe care a ţinut să o folosească a fost cea a contactului personal şi de aceea vorbea cu fiecare în parte, în ciuda numărului mare de oameni care veneau să îl asculte. Întrebări şi răspunsuri, glume şi rugăciuni, poveşti şi adevăruri s-au proclamat tare şi hotărât”.

Escrivá şi-a început pelerinajul spre Guadalupe, în 1970, din Mexic, şi apoi, din mai până în august 1974, a călătorit prin Brazilia, Argentina, Chile, Peru, Ecuador şi Venezuela.

„Fondatorul organizaţiei Opus Dei a sosit la Buenos Aires pe 7 iunie 1974”, îşi aminteşte unul dintre membrii Opus Dei, „şi a rămas acolo până pe 28 iunie. În afară de o mulţime de oameni din capitală, a venit multă lume şi din Argentina, Paraguay şi Uruguay ca să stea cu Preafericitul Josemaría. Adunările se ţineau în teatre şi auditorii. Într-unul dintre teatre, aproape

cinci mii de persoane au participat în două astfel de ocazii. De asemenea, aveau loc adunări restrânse în familie, cu adepţii Opus Dei şi familiile lor în La Chacra, centrul unde locuia el."

Turneul lui Escrivá prin America Latină s-a dovedit a fi foarte popular şi a ajutat la consolidarea poziţiei Opus Dei pe tot continentul. La fel ca şi în cazul unei vizite papale, Escrivá s-a întâlnit cu adepţii Opus Dei, a ţinut întruniri, s-a rugat alături de oameni şi a predicat mesajul Opus Dei oricui voia să îl asculte. Mărturiile de la adepţii şi susţinătorii săi din acea vreme sunt numeroase – chiar şi Ángel Vera, un sergent de poliţie pensionar, unul dintre oamenii care s-au ocupat de securitatea lui Escrivá în Argentina, a dat o declaraţie cu privire la liderul Opus Dei: „Faptul că l-am întâlnit pe Preafericitul Josemaría a fost cel mai important lucru care mi s-a întâmplat în viaţă".

„Îmi aduc adesea aminte de marea iubire a lui Josemaría pentru cei mai săraci şi pentru cei aflaţi la ananghie. Exemplul lui m-a ajutat să îi iubesc pe aceştia mai mult pe măsură ce treceau zilele", spune Alfonso Delgado, în prezent arhiepiscop de San Juan, amintindu-şi de o întâlnire pe care a avut-o Escrivá cu preoţii.

Însă un alt fost membru permanent argentinian, Mariano Curat, prezintă un alt punct de vedere, diferit

de cel al Opus Dei: „Am fost membru permanent pentru mulţi ani şi, după cum ştiam toţi foarte bine, ni se repetau aşa de multe lucruri din Lucrare, că ajunsesem să credem că sunt adevărate: «Membrii permanenţi sunt aristocraţii inteligenţei» şi «Una dintre pasiunile noastre dominante este aceea de a împărtăşi doctrina» şi mergeam pe stradă cu capul în nori crezând că noi suntem singurii care avem idei clare şi că restul sunt ignoranţi şi că nu ştiu ce vorbesc. Acum, privind în urmă, îmi dau seama ce arogant eram".

Se crede că Opus Dei se stabilise atât de bine în Argentina, încât, până la sfârşitul secolului XX, ca şi în Spania, avea deja membri în poziţii-cheie în toată ţara. De exemplu, presupuşi membri, printre care Rodolfo Barra, care a devenit secretarul Lucrărilor Publice al lui Carlos Menem, când acesta (preşedintele Argentinei până în decembrie 1999) a venit pentru prima dată la putere, în 1989. Barra a fost, de asemenea, şi judecător al Curţii Supreme, din 1993 până în 1994, dar şi ministrul justiţiei pentru următorii doi ani. De departe cel mai remarcabil presupus recrut al Opus Dei, ministrul justiţiei a fost nevoit să demisioneze când au apărut dezvăluiri despre statutul său de membru într-o grupare antisemită. Barra a făcut parte din grupul de extremă dreapta UNES, o grupare de tineri afiliaţi la Tacua, o organizaţie responsabilă pentru sute de

acţiuni antisemite, printre care atacuri asupra sinagogilor, revolte violente în cartierul evreiesc şi asasinarea avocatului evreu Alberto Alterman. Barra spunea în apărarea sa: „Am fost naţionalist şi antisionist pentru că mi se spusese că evreii erau comunişti şi eu eram total împotriva comunismului”. Nimeni din cadrul Opus Dei nu poate confirma dacă el este într-adevăr membru – acesta pare a fi un alt mit care continuă să facă legătura între Opus Dei şi tot felul de personaje negative fără a se aduce vreo dovadă.

Alţii au spus despre amiralul Emilio Eduardo Massera că a făcut parte atât din Opus Dei, cât şi din P2, dar nu există nicio dovadă că militarul a fost membru al grupării catolice. În plus, Opus Dei a sublimat faptul că Massera era membru P2 şi era „imposibil” ca el să fie membru Opus Dei – catolicilor nu le este permis să fie membri în loji masonice.

Massera, care era comandant-şef al Forţelor Navale, fusese implicat în lovitura militară din 24 martie 1976 şi membru al juntei militare care a preluat puterea. Junta era responsabilă de dispariţia, executarea şi trimiterea în închisoare a zeci de mii de activişti politici argentinieni şi de alungarea altor câtorva milioane în exil. După ce fusese închis pentru nişte infracţiuni pe care le comisese în acest timp, a fost graţiat de preşedintele Carlos Menem, în 1990. Din nou, părea să

fie un tipar al Americii de Sud. Figurile politice implicate în scandal erau adeseori legate de numele organizaţiei Opus Dei, fără nici cea mai mică dovadă. Acest lucru slujea scopului de a demonstra că Opus Dei avea ca membri persoane dubioase, pe care nu se putea pune bază şi care terfeleau numele organizaţiei.

Ca şi în alte ţări asociate cu Opus Dei, în cadrul organizaţiei tema educaţiei reprezintă o trăsătură la fel de importantă ca şi politica. Adesea se trece cu vederea faptul că baza ei academică în Argentina se află la Universidad Austral în Buenos Aires şi la o şcoală de afaceri (tot în Buenos Aires): IAE. O bijuterie importantă în coroana Opus Dei, şcoala este pe locul nouă printre mărcile importante ale executivului argentinian.

Şcoala Opus Dei a fost, de asemenea, lăudată de *Financial Times,* în 2003: „Pentru al patrulea an consecutiv, IAE s-a plasat printre primele 30 de şcoli de afaceri din lumea întreagă. Columbia, Duke, Harvard, IESE şi Standford conduc, în această ordine, educaţia din lumea întreagă. IAE s-a situat pe locul 27, urcând două poziţii faţă de anul trecut. După cum este stipulat în programele şcolare – pentru manageri generali şi regionali, IAE a ieşit pe locul 22, după ce fusese pe locul 29, în 2002 şi pe locul 33, în 2001. Şcoala de afaceri argentiniană este pe primul loc în America Latină".

Dacă vizitaţi website-ul oficial al IAE, o să vă daţi seama că universitatea este afiliată la Opus Dei: „În cadrul programelor sale, [IAE] oferă un serviciu societăţii, în general, şi lumii de afaceri, în particular. Metoda de predare riguroasă şi calificată se bazează pe o cercetare solidă a problemelor care afectează afacerile. Ca fiecare şcoală a Universităţii Austral, IAE a încredinţat prelaturii Opus Dei aspectele religioase, etice şi antropologice ale activităţii sale academice".

Conform reputaţiei, Opus Dei caută mereu să lucreze cu cei mai buni. „Planul" Opus Dei este acela de a-i racola pe cei mai buni, astfel încât, dacă ei creează cele mai bune universităţi, este evident că vor pregăti întotdeauna oameni care vor face parte din elită. Dacă cineva frecventează o universitate a Opus Dei, acest lucru nu înseamnă că acea persoană trebuie să devină membru, dar prin participarea la un mediu academic eficient, bine coordonat şi prestigios, este foarte probabil ca respectivele persoane să devină simpatizanţi ai organizaţiei care conduce universitatea.

Succesul Opus Dei îi asigură organizaţiei un profil moral şi respectat pe scena lumii. Cum poate cineva să critice o mişcare sau o organizaţie care merge bine şi are rezultate pozitive? În timp ce economia Argentinei avea de suferit, IAE era motiv de mândrie şi de succes în ţară, iar Argentina nu este singura poveste de succes

a Opus Dei.

În anul în care Opus Dei a intrat în Argentina (1950), un alt ambasador al lui Escrivá, Adolfo Rodríguez Vidal (1920–2003), a plecat spre Chile. Hirotonisit de puţin timp preot, acesta era tânăr şi dornic să militeze pentru cauza Opus Dei în ţară. Dacă avea succes în Chile, acesta devenea episcop al oraşului Los Angeles – dar cel din Chile, nu cel din Statele Unite.

O discuţie care a avut loc în 1950, la Roma, a dovedit că Opus Dei s-a bucurat de aprobarea deplină din partea Vaticanului pentru activitatea sa din America de Sud. Un preot din Roma, care dorea să facă ceva pentru a îmbunătăţi spiritualitatea studenţilor din Chile, i-a vorbit despre această preocupare monseniorului Montini, care avea să devină mai târziu Papa Paul al VI-lea. Montini l-a încurajat pe preot să îl contacteze pe Escrivá, spunându-i că acesta are o experienţă bogată cu studenţii. După numai câteva luni, în 1950, activitatea apostolică a început în mod serios.

În 1950, Chile, ca şi celelalte ţări din America Latină, era în declin. Cu un sprijin financiar considerabil, se spune că Opus Dei a declarat în Chile 2000 de membri şi 15.000 de colaboratori până la sfârşitul secolului – un adevărat triumf.

În anii 1950, Chile era o ţară în fierbere. Grevele şi revoltele erau de neoprit, iar ruptura dintre comunişti

şi radicali se adâncea. În 1948, Congresul a votat „Legea pentru apărarea democraţiei”, care efectiv a înlăturat Partidul Comunist. Militanţii comunişti s-au ascuns ori au fugit în exil. Odată scăpaţi de cei din aripa stângă, radicalii şi alte partide de centru nu au avut spre ce să se orienteze decât spre dreapta. În consecinţă, următorii doi preşedinţi au pornit din centru spre dreapta, însă amândoi au eşuat în încercările de a redresa economia ţării, mai ales când a apărut inflaţia.

În 1964, în Chile, Eduardo Frei Montalva a fost ales preşedinte cu o majoritate covârşitoare. Fiind creştin-democrat, acesta a iniţiat o perioadă de reforme majore sub sloganul „Revoluţie în libertate” cu programe economice şi sociale pe termen lung în educaţie, spaţii locative, reformă agrară, incluzând înfiinţarea de sindicate agrare pentru lucrătorii din agricultură.

La început, Vaticanul l-a susţinut pe Frei, dar circulau zvonuri că, în urma rapoartelor făcute de José Miguel Ibáñez Langlois, preot Opus Dei în Chile, Vaticanul devenise îngrijorat de faptul că Frei lucra prea strâns cu mişcarea sindicală radicală. Există dovezi că, în această perioadă, iezuiţii voiau ca Frei să rămână în funcţie, pentru că îşi dăduseră seama că este printre puţinii oameni capabili să oprească marşul

marxismului în Chile. Contrar acestora, se presupune că Ibáñez Langlois a format un grup de experţi conservatori, „Institutul pentru Studii Generale”, care a atras un grup de economişti, avocaţi, publicişti şi tehnocraţi de pe piaţa liberă. Poveşti ca aceasta au apărut şi pe fundalul rivalităţii dintre iezuiţi şi Opus Dei. Aceste două facţiuni religioase din cadrul romano-catolicismului erau despărţite de o istorie lungă, Opus Dei începându-şi activitatea apostolică de succes în lume, în locuri prin care iezuiţii deja trecuseră.

Dacă acest grup de experţi a existat cu adevărat, înseamnă că a fost o manevră impresionantă de a-i atrage pe „cei mai buni” gânditori politici – exact genul de oameni pe care Opus Dei şi-i dorea ca membri. În timp ce Opus Dei pretinde că vrea să recruteze noi membri din toate clasele sociale, nu neagă nici faptul, aşa cum fac alte grupări religioase, că perspectiva atrăgătoare este să aibă membri din elită (strălucitori, bogaţi şi titraţi).

Pablo Baraona, care se presupune că făcea parte din grupul de experţi al lui Langlois, a devenit ministrul economiei (1976–1979). Opus Dei a susţinut cu tărie că acesta nu era un membru al organizaţiei, în timp ce comentatorii anti-Opus Dei insista să susţină contrariul. Doi dintre primii presupuşi recruţi ai Opus

Dei în Chile erau activişti de dreapta, Jaime Guzmán şi Álvaro Puga. Până în anii 1960, ambii recruţi deveniseră editori la *El Mercurio,* cel mai vechi ziar din Chile. Se spune că Ibáñez Langlois li s-a alăturat la ziar, devenind critic literar. Despre Puga s-a spus nu numai că a fost membru Opus Dei, ci şi agent CIA. Din nou, Opus Dei a subliniat faptul că nici Guzmán şi nici Puga nu au fost membri a organizaţiei.

Reţeaua *El Mercurio* era o bază importantă în Chile şi domina mass-media chiliană cu ziarele, postul de radio, agenţiile de publicitate şi serviciile prin cablu – incluzând cele mai mari trei ziare din Santiago, la fel ca şi şapte ziare din provincii. Implicarea CIA în ziar a scos la iveală cel puţin 1, 5 milioane de dolari investiţi numai la începutul anilor 1970 şi mulţi şi-au dat seama că *El Mercurio* era folosit de CIA ca un instrument de propagandă. Mai târziu, printre membrii de pe lista organizaţiei se aflau Puga, Enno Hobbing şi Juraj Domic.

Dar această implicare a CIA în Chile nu a fost singura din acea perioadă. Investigaţiile au dezvăluit faptul că programul social al lui Frei l-a înfuriat pe preşedintele SUA, Richard Nixon. Având în vedere că Războiul Rece se apropia vertiginos, Nixon trebuia să acţioneze cât timp era la putere pentru a preveni răspândirea sau chiar încurajarea comunismului. Presupunerile din

acea vreme au arătat că CIA îi plătise pe Baraona şi grupul de experţi al lui Ibáñez Langlois, în speranţa că acesta va deveni rivalul Partidului Creştin Democrat şi al comunismului. Biroul de Presă al Opus Dei din Chile nu are nicio înregistrare despre existenţa acestui grup de experţi din ţară, dar, în schimb, se referă la cronici literare şi culturale scrise în anii 1960. Cu toate acestea, legenda despre „grupul de experţi al lui Ibáñez Langlois" continuă să existe.

În 1970, guvernul marxist al lui Allende, ales pe baza programului de stânga, a ajuns în sfârşit la putere, după două tentative de alegeri eşuate, în 1958 şi 1964. Allende a încercat să schimbe radical structura şi direcţia ţării, lucru care a condus la o a doua criză politică. În 1973, o lovitură a dreptei l-a ajutat pe generalul Augusto Pinochet Ugarte să preia puterea, cu sprijinul CIA. Allende a fost ucis şi guvernul Pinochet a păstrat puterea cu un pumn de fier, în următorii cincisprezece ani, recurgând adesea la teroare pentru a înăbuşi nemulţumirile.

Potrivit cărţii *People of God* (*Poporul lui Dumnezeu*), scrisă de Penny Lernoux, şi a unui articol apărut în revista *Time,* membrii Opus Dei erau printre cei care susţinuseră CIA în timpul loviturii de stat pentru a-l îndepărta pe Allende. Printre membrii numiţi în acea perioadă se presupune că s-a numărat şi Hernán

Cubillos, care, mai târziu, a devenit ministrul afacerilor externe în guvernul generalului Pinochet. Cubillos fondase *Que Pasa,* o revistă care a fost identificată de *Los Angeles Times* ca o tribună „importantă" de unde se expuneau punctele de vedere ale CIA. După moartea lui Allende, Puga a scris o carte intitulată *Dario De Vida de Ud,* despre campania lui de a-l da jos pe Allende. În plus, potrivit lui Fred Landis, în *Covert Action (Acţiune sub acoperire),* cartea fusese publicată datorită unui grant primit de la CIA şi se republicaseră multe dintre editorialele incriminatoare scrise de Puga în vremea lui Allende. Opus Dei a negat că Hernán Cubillos a fost un membru de-al lor.

Drept răspuns la cartea lui Lernoux, William Schmitt, director de comunicaţii al Opus Dei în Statele Unite, scria despre speculaţiile privind guvernul chilian: „Faptele contrazic ipoteza autorului, potrivit căreia membrii şi simpatizanţii au susţinut o lovitură criminală ilegală, care a fost pe larg condamnată de opinia publică internaţională. Niciun membru al Opus Dei nu a lucrat ca ministru sau consilier în guvernul Pinochet, nici nu a ocupat vreo funcţie înaltă de conducere în timpul regimului Pinochet".

În ciuda explicaţiilor lui Schmitt, zvonurile n-au încetat să se răspândească. În timp ce Opus Dei a continuat să nege faptul că Puga şi Guzmán erau

membri, a fost mai uşor pentru alţii să pretindă că ei ar fi fost membri, pentru a alimenta teoriile conspiraţiei. Aceste fantezii au continuat în timp, cu poveşti despre bărbaţi din Opus Dei, care deţineau funcţii înalte şi autoritate în Chile şi în restul Americii de Sud. Unul dintre cei vizaţi a fost secretarul general din Chile, Javier Cuadra, deşi Opus Dei a spus şi despre acesta că „nu a fost un membru" al organizaţiei. În plus, se credea că, în timpul regimului Pinochet, menţionatul grup de specialişti iniţiat de CIA („Institutul pentru Studii Generale") avea în componenţă străluciţi oameni de afaceri şi politicieni abili, gata să accepte „provocarea" de a-l asista pe Pinochet.

Purtătorul de cuvânt al dictatorului nu era altul decât Puga, un alt director al „Institutului". În timp ce se răspândeau zvonurile că aceştia ar fi membri Opus Dei (incluzându-i şi pe Cubillos şi Baraona), se observa că influenţa organizaţiei se manifesta în toată ţara. Se spune că cel puţin doi membri ai juntei militare, amiralul José Merino şi generalul Jaime Estrada Leigh, sunt „fiii" lui Escrivá. Nu există nicio dovadă că vreunul din ei a fost membru al Opus Dei, iar organizaţia a negat, după cum era de aşteptat. Şi, nu în ultimul rând, ar mai fi de adăugat Estrada, care fusese la conducerea Comisiei de Energie Nucleară înainte de a ajunge ministrul construcţiilor. Totuşi, membrii

menţionaţi nu au fost confirmaţi de biroul actual al Opus Dei şi pot fi, de fapt, simple bănuieli, din moment ce teoreticienii încearcă să-şi afirme ipotezele conform cărora Opus Dei este o organizaţie atotputernică, pregătită să influenţeze guvernele şi să pună în aplicare propriile idei.

În acest moment, a apărut una dintre cele mai mari teorii ale conspiraţiei. S-a pretins că principiile de bază ale Opus Dei sunt incluse în Constituţia statului Chile. Această bănuială se datorează lui Guzmán. Presupusul membru Opus Dei a scris „Declaraţia de Principii" a lui Pinochet, care a fost lansată în 1974 şi, mai târziu, a fost transformată în documentul numit „Obiectivul Naţional al Guvernului din Chile". Într-una dintre declaraţiile sale, Guzmán promitea să „cureţe sistemul democratic de toate viciile care au facilitat distrugerea lui". Acest lucru a fost perceput ca o dogmă a Opus Dei.

În continuare, Chile a urmat calea altor ţări vizitate de Opus Dei în misiunea ei de evanghelizare – încă de la început, Escrivá sublimase puterea educaţiei. Recrutarea direct din universităţi sau plasarea membrilor Opus Dei în poziţii influente sunt văzute ca puncte-cheie în elaborarea şi continuarea lucrării organizaţiei. Sistemul educaţional din Chile se spune că a fost dat pe mâna a trei miniştri Opus Dei succesivi,

a unui administrator Opus Dei şi a unui decan Opus Dei al Universităţii Catolice.

Deşi se presupune că Opus Dei a fost parte din politica şi istoria statului Chile, acesta este un subiect pe care chilienii, în general, continuă să îl ignore. „Opus Dei este un subiect pe care toţi chilienii par să îl ignore, despre care se vorbeşte mult, dar nu într-o discuţie serioasă", explica regizoarea Marcela Said, la o vizionare a documentarului ei despre Pinochet. „Vreau să mă uit atent la el. Îmi plac provocările." Said şi-a iniţiat proiectul ca pe o somare directă la adresa Opus Dei şi a faptului că această organizaţie caută sprijin la membri bogaţi şi influenţi, care să le promoveze ideile în toată ţara.

Un alt presupus recrut chilian a fost Manuel Cruzat – un antreprenor despre care Opus Dei neagă că ar fi fost membru al organizaţiei. În anii 1970, Cruzat a controlat companii care administrau fonduri de pensii, concerne forestiere şi piscicole, mine de cupru, podgorii, bănci şi berării, un imperiu care i-a adus porecla de „Howard Hughes din Chile", potrivit *Wall Street Journal.* În anii 1980, a continuat să îşi sporească bogăţia şi a înfiinţat o companie, numită Provida, ajutat de cumnatul său, Fernando Larrain, care se presupune că a fost, la rândul lui, membru. După cum scria *Wall Street Journal:* „Provida a fost înfiinţată în 1981, când sistemul de

fonduri de pensii abia fusese inaugurat. Acesta a fost constituit de grupul Cruzat-Larrain, al cărui amestec curios de fundamentalism religios Opus Dei şi avânt comercial fantezist l-a adus de două ori în pragul falimentului...”

Ca în cazul altor organizaţii religioase din lume, contribuţiile financiare vin de la donatori generoşi şi Opus Dei nu rămâne indiferentă. Astfel, când companiile donează sume către Opus Dei sau când se presupune că au oferit organizaţiei capital, au apărut, invariabil, zvonuri despre intrigi şi înşelătorii. Aşa s-a întâmplat şi în cazul Cruzat-Larrain. Atât Michael Walsh, autorul cărţii *Opus Dei: An Investigation into the Powerful, Secretive Society Within the Catholic Church (Opus Dei: O investigaţie despre puternica societate secretă din interiorul Bisericii Catolice)*, cât şi un website german pretind că acea companie sud-americană a donat 3 milioane de dolari. Potrivit *Wall Street Journal,* în acea perioadă, „un număr de chilieni au apărut pentru prima dată pe lista întocmită de Forbes cu miliardarii lumii, având cea mai inegală distribuire a averii – s-au situat pe locul şase”.

În timp ce Opus Dei a continuat să se dezvolte în Chile, situaţia s-a schimbat după plebiscitul din 1988, când Pinochet a fost înfrânt. Constituţiei i s-au adăugat amendamente, s-au creat mai multe locuri în Senat, s-a

diminuat rolul Consiliului Naţional al Securităţii, egalizându-se numărul de membri civili şi de militari (câte patru). În decembrie 1989, creştin-democratul Patricio Aylwin, care candida din partea Concertación (o coaliţie de partide), a fost ales preşedinte.

Multe teorii despre Opus Dei au apărut când, în 1991, Jaime Guzmán, senator de dreapta şi colaborator al generalului Pinochet, a fost asasinat ca răzbunare la adresa atrocităţilor comise de poliţia secretă a lui Pinochet în august 1993, anchetatorii din poliţie l-au capturat pe Mauricio Hernández Norambuena, numărul doi în FPMR/D (o aripă paramilitară disidentă a Partidului Comunist Chilian). El a fost acuzat că ar fi participat la asasinarea lui Guzmán şi la trei atacuri împotriva reprezentanţilor guvernamentali ai SUA în Chile.

Un an mai târziu, Eduardo Frei Ruíz-Tagle, din Partidul Creştin-Democrat, a fost ales preşedinte pentru un mandat de şase ani la conducerea coaliţiei Concertación şi s-a instalat la putere în martie 1994. Alegerile prezidenţiale s-au ţinut pe 12 decembrie 1999, dar niciunul dintre cei şase candidaţi nu a obţinut majoritatea, lucru care a condus la un balotaj electoral fără precedent pe 16 ianuarie 2000. Ricardo Lagos Escobar, din partea Partidului Socialist şi a Partidului Pro-Democraţia (PPD), a condus coaliţia Concertación

spre o victorie la limită, cu 51,32% din voturi. A depus jurământul pe 11 martie 2000, pentru un mandat de şase ani.

Victoria lui Lagos a reprezentat o înfrângere pentru unul dintre cei mai proeminenţi şi mai sinceri membri ai Opus Dei, liberalul Joaquín Lavin, membru declarat al Opus Dei şi susţinător al regimului Pinochet în primii ani, înainte să se certe cu dictatorul. Lavin se bucura de susţinere mediatică în toată ţara. La un moment dat, cardinalul Jorge Medina Estévez (care nu este membru al Opus Dei), episcopul de Valparaíso, al doilea oraş chilian ca mărime, a declarat: „Catolicii ştiu pe cine să voteze" şi „un catolic nu ar vota oameni al căror program include principii şi situaţii contrare credinţei şi moralei creştine", păreri interpretate drept o susţinere pentru Lavin.

Până în 1998, Pinochet părăsise deja Chile şi se mutase în Marea Britanie. Spania a făcut demersuri ca acesta să fie extrădat pentru a răspunde acuzaţiilor legate de „dispariţia" cetăţenilor spanioli, dar autorităţile britanice au hotărât că nu poate fi trimis în judecată şi au continuat să îl ţină „în arest la domiciliu" – chiar dacă vorbim despre o mansardă la periferia Londrei. După mai mult de un an în custodie, generalului i s-a permis să se întoarcă în Chile, în martie 2000.

În această perioadă, multă lume a fost uimită să audă că Vaticanul i-a luat apărarea lui Augusto Pinochet Normal că au existat şi cei care au afirmat că şi Opus Dei a fost implicată în această acţiune. Opus Dei continuă să susţină că Vaticanul nu este alcătuit din marionete ale Opus Dei, deşi zvonurile despre implicarea organizaţiei au adus numai necazuri de când s-a dezvăluit că înalţi oficiali de la Vatican au susţinut eliberarea lui Pinochet Opus Dei a fost văzută ca instigatoare pentru susţinerea lui Pinochet. Se presupunea că generalul chilian era vinovat de mii de morţi şi dispariţii, de-a lungul celor 17 ani de conducere, şi, din poziţia Papei Ioan Paul al II-lea, de apărător al drepturilor omului, acest gest de solidaritate cu unul dintre cei mai infami dictatori ai Americii Latine părea total nepotrivit.

A existat o încrâncenată dispută legală până când Pinochet s-a întors în Chile şi, până în 2005, acesta încă nu fusese judecat.

Totuşi, în decembrie 2004, Curtea de Apel din Santiago i-a ridicat imunitatea sub acuzaţia că, în 1974, îl asasinase pe predecesorul său, generalul Carlos Prats, care fusese ucis de o maşină capcană în timpul exilului său în Argentina; şi, pe 13 decembrie 2004, judecătorul Juan Guzmán l-a condamnat la arest la domiciliu şi l-a învinuit de dispariţia a nouă activişti din opoziţie şi de

uciderea unora dintre ei în timpul regimului său.

Medina Estévez, care este conducătorul oficiului liturgic, declara pentru ziar, în ianuarie 1999: „Au fost discuţii la fiecare nivel al acestei afaceri şi noi am sperat că vom avea un rezultat pozitiv. M-am tot rugat pentru senatorul Pinochet, aşa cum m-am rugat pentru toţi oamenii care au suferit".

Reacţia cardinalului nu este surprinzătoare. „Ca şi ceilalţi trei latino-americani care au ocupat funcţii înalte în cadrul Curiei Romane", scrie John L. Allen Jr. În *Naţional Catholic Reporter,* „la fel ca şi italienii cu experienţă vastă în America Latină, în corpuri diplomatice papale, Medina a urcat în grad ca prieten al guvernelor de dreapta şi ca oponent înverşunat al teologiei liberale, care caută să alinieze Biserica Catolică la mişcările pentru dreptate socială. Simpatia pentru Pinochet era pe acelaşi plan cu valorile şi politica de decizie asupra problemelor laice sau ecleziastice care îi propulsaseră pe aceşti oameni în vârful ierarhiei Vaticanului".

În opoziţie cu acesta, mulţi catolici au considerat supărătoare poziţia Vaticanului faţă de Pinochet. Mai mult, mulţi şi-au dat seama că membrii clerici sau laici ai Opus Dei ar fi putut face mai multe pe vremea dictaturilor militare din America Latină – liderii religioşi ar fi putut conduce proteste, ar fi predicat de la

amvon şi şi-ar fi folosit puterea şi influenţa în cadrul Bisericii, pentru a sublinia problemele şi nedreptăţile regimului Pinochet. Dar, în acest caz, Opus Dei n-ar fi fost singura în această nereuşită. Însuşi Vaticanul şi multe alte organizaţii religioase ar fi „putut face mai mult", însă foarte puţini au luat măsuri constructive împotriva liderului politic.

Până la sfârşitul secolului XX, activitatea organizaţiei Opus Dei în America Latină părea să aibă un parcurs lin. Totuşi, în ciuda reprezentanţelor din Mexic, Argentina şi Chile, trebuia să facă faţă unei opoziţii importante – alţi catolici, de exemplu, discipolii „teologiei de eliberare". Teologia de eliberare datează de la al Doilea Conciliu al Vaticanului (1962–1965), care a instituit reforme cu intenţia de a face o Biserică Romano-Catolică mai dinamică în serviciile ei faţă de „poporul lui Dumnezeu". În evoluţia ei de-a lungul anilor, teologia de eliberare a îmbinat învăţăturile catolice cu analizele economice marxiste spre a oferi o bază teoretică pentru ceea ce se numeşte „o opţiune preferenţială pentru săraci".

La sfârşitul anilor 1960, au apărut organizaţii ale preoţilor radicali în Columbia, Argentina şi Peru. În declaraţiile publice, foloseau analiza marxistă pentru a condamna o dezvoltare capitalistă dependentă. Mişcări ale creştinilor pentru socialism au apărut, de asemenea,

în anii 1970, în Europa de Vest, la fel ca şi în America de Nord şi în cea de Sud, criticând identificarea simbolurilor religioase cu ideologia burgheză şi îndemnând la legături structurale strânse între comunităţile religioase locale şi organizaţiile politice care lucrau pentru socialism. Din perspectiva lor, socialismul este singurul sistem economic compatibil cu creştinismul, şi ei pretind că, pentru a-şi îndeplini misiunea în mod autentic, bisericile trebuie să devină predominant înrădăcinate în cultura claselor muncitoare.

Teologia de eliberare, creaţia preotului peruan Gustavo Gutiérrez, a apărut când acesta a fost deziluzionat de corupţia creştin-democraţilor din America Latină. Acest lucru se află în opoziţie directă cu clerul autoritar, dar în consens cu Opus Dei. Datorită realităţii care reflecta sărăcia în masă şi lipsa de putere politică, atât de des întâlnite în America Latină, teologia de eliberare a devenit un crez popular.

Pentru Opus Dei, teologia de eliberare s-a dovedit a fi o ameninţare, din moment ce filosofia lor propovăduia că săracii trebuiau să muncească în cadrul structurilor sociale existente, pentru a-şi îmbunătăţi viaţa pe pământ, pregătindu-se astfel, prin sacrificiu şi ascultare, pentru viaţa veşnică. Mai mult, teologia de eliberare credea că evanghelia creştină cere „o opţiune

specială pentru săraci" şi că Biserica ar trebui să se implice în lupta pentru dreptate economică şi politică în lumea contemporană – mai ales în Lumea a Treia. Prin contrast, în timp ce Opus Dei face lucruri bune pentru a-i ajuta pe săraci, genul ei de teologie mai degrabă fundamentalistă este considerat unul care lasă foarte puţină libertate conştiinţei individului, fiind asociat cu structurile laice de putere.

Genul de teologie mai conservatoare a organizaţiei Opus Dei diferă atât de mult de teologia de eliberare, încât aceasta din urmă a fost exclusă din programa Universităţii Los Andes din Santiago. Ca sistem de credinţă, teologia de eliberare era în opoziţie directă cu clerul autoritar – pe care Escrivá îl respinsese, iar mulţi au interpretat această mişcare a lui Escrivá ca pe o altă dispută teologică majoră între iezuiţi şi Opus Dei.

În ultimii ani, Papa Ioan Paul al II-lea a subliniat clar că el, ca şi Escrivá, este nemulţumit de elementele dezvoltării liberale din cadrul Bisericii. În prima sa vizită în America Centrală, în martie 1983, Papa i-a avertizat pe susţinătorii teologiei de eliberare că merseseră prea departe. În Managua, l-a certat public pe reverendul Ernesto Cardenal, un susţinător proeminent al teologiei de eliberare, care a şi fost suspendat din preoţie.

Faptul că i-a nominalizat în public şi i-a făcut de

ruşine pe susţinătorii teologiei de eliberare nu a fost singura acţiune a Papei în timpul vizitei sale. Papa Ioan Paul al II-lea s-a luptat cu progresiştii Bisericii din America Latină, cu privire la teologia de eliberare. Când a călătorit în Peru, în 1984, Papa ştia că Gutiérrez locuia într-o suburbie a Limei, dar a refuzat să îl întâlnească. Se presupune că Papa declarase că teologia lui Gutiérrez fusese contaminată de marxism.

Conflictul dintre cei doi s-a accentuat. La un an de la vizita Papei Ioan Paul al II-lea, cardinalul columbian Dario Castrillón Hoyos, lider al aripii conservatoare a Bisericii Romano-Catolice din America Latină (şi nu membru Opus Dei), i-a denunţat pe teologii eliberatori, spunând: „Când văd o biserică cu o mitralieră, nu îl pot vedea pe Hristos răstignit în acea biserică. Noi nu ne folosim niciodată de ură ca un sistem de schimb. Iubirea este esenţa existenţei oricărei biserici".

Cel care a călcat pe urmele ideologiei lui Hoyos a fost episcopul de Esteli, din Nicaragua, Juan Abelardo Mata Guevara (care nu era membru Opus Dei). Ajungând la dioceza lui, în 1988, a vorbit despre înlăturarea a ceea ce el numea „clerul roşu", precum şi a „ordinului obligatoriu": „Anumiţi preoţi au indus ideea unei biserici a poporului şi s-au gândit că puntea de legătură cu această biserică a poporului era în Esteli", spunea episcopul. „Ei au considerat că Esteli este un laborator

pentru experienţele lor pastorale, care nu erau altceva decât punerea în practică a directivelor Frontului Satanist."

Teologia eliberatoare trebuia, de asemenea, să se lupte cu puterea organizaţiei Opus Dei în America Latină şi de Sud. Mexicul, Argentina şi Chile nu au fost singurele ţări care au primit organizaţia Opus Dei cu braţele deschise. La numai un an de la venirea misionarilor Opus Dei în Argentina şi Chile, aceştia au plecat spre Columbia şi Venezuela. Până la sfârşitul anilor 1950, Opus Dei îşi făcuse simţită prezenţa în Guatemala, Peru, Ecuador, Uruguay şi Brazilia. Vaticanul a observat răspândirea rapidă a Opus Dei în regiune şi, în 1957, Papa a încredinţat organizaţiei Opus Dei prelatura din Yauyos, o regiune muntoasă din Peru.

La începutul noului mileniu, Opus Dei avea membri în diferite guverne şi poziţii influente din Mexic, Argentina şi Chile, iar acest model se răspândise în restul Americii de Sud. Din nou, Opus Dei a fost dornică să sublinieze diferenţa dintre acţiunile şi responsabilităţile individuale ale membrilor Opus Dei, în opoziţie cu cele ale grupului etic. Opus Dei continuă să argumenteze că membrii ei sunt liberi, iar ea, ca organizaţie, nu îşi poate asuma responsabilitatea pentru fiecare politician, bun sau rău, care este membra

în ciuda acestui lucru, teoriile conspiraţiei au continuat, spunând că fiecare membru în parte este ghidat de o mână invizibilă, aceea a organizaţiei Opus Dei, din moment ce toţi lucrează pentru un scop comun – acela de a conduce lumea.

Venezuela a fost o altă ţară în care Opus Dei a văzut un model de succes. La începutul anilor 1900, Venezuela era o naţiune dominată de conflicte, dar, după descoperirea ţiţeiului în 1920, a început să se dezvolte economic. Cu toate acestea, ca în mai toate cazurile de acest fel, cei mai bogaţi au rămas la conducere şi dictatorii au controlat ţara până în 1945, când Rómulo Betancourt a condus o revoltă populară şi a rescris Constituţia.

Primul preşedinte ales din istoria Venezuelei s-a instalat la putere în 1947 – romancierul Rómulo Gallegos. Dar Gallegos a fost alungat de un alt dictator, iar ţara a trecut prin alegeri marcate de revolte până în 1963. O creştere a preţului ţiţeiului, în anii 1970, a adus multă bogăţie în ţară, deşi numeroşii membri din clasa de jos nu au avut niciun beneficiu de pe urma acestui lucru. Preţul ţiţeiului a scăzut la sfârşitul anilor 1980 şi ţara a intrat din nou în criză. Au apărut revolte în Caracas şi au fost înăbuşite cu violenţă, iar în 1992 au avut loc două lovituri de stat.

În 1994, preşedintele Caldera a făcut abuzuri

neconstituţionale, privind speculaţiile economice şi libertăţile civile, lucru care i-a înfuriat pe partizanii libertăţii civile, dar, de abia la începutul anului 1996, opinia publică s-a îndreptat împotriva lui. În decembrie 1998, venezuelenii au ales preşedinte un colonel de armată, Hugo Chávez, cu cel mai mare procent electoral din ultimii 40 de ani. Cu numai şase ani înainte, Chávez încercase o lovitură de stat împotriva guvernului şi petrecuse doi ani la închisoare. Chávez a fost reales cu o majoritate confortabilă, în 2000.

Pe 11 aprilie 2002, o lovitură de stat prin care s-a dorit înlăturarea lui Chávez a divizat clasa conducătoare, care ajunsese într-un mare impas. Cele două grupuri erau cunoscute ca „ulii" şi „porumbeii". Potrivit ziarului *Socialism Today,* grupul anti-Chávez, ulii, „includea generali de dreapta" şi presupuşi „membri ai Opus Dei". Acest grup l-a susţinut pe generalul în retragere, Rubén Rojas (care nu era membru al Opus Dei), ginerele fostului preşedinte Rafael Caldera, fondatorul partidului creştin-democrat, în încercarea lui de a-l alunga pe Chávez. Conform ultimelor rapoarte, CIA ştia de acest lucru şi era în legătură cu pomenitul grup, care pregătea o lovitură pe 27 februarie.

Pe 14 aprilie, STRATFOR (o agenţie online de ştiri despre cercetarea strategică, care susţine că are legături

cu forţele de securitate SUA) a raportat că planul de lovitură de stat din februarie a fost anulat, fiindcă Bush şi Departamentul de Stat intenţionau să dezvolte o opoziţie larg răspândită împotriva lui Chávez şi să îl îndepărteze „constituţional", susţinând astfel „porumbeii". *Socialism Today* raportează că „reprezentanţi ai administraţiei Bush s-au întâlnit cu porumbeii".

După lovitura de stat din 11 aprilie 2002, Pedro Carmona Estanga, om de afaceri important şi presupus membru al Opus Dei, a fost numit preşedinte interimar pentru scurt timp, Guvernul a fost alcătuit din reprezentanţi ai marilor afaceri, membri ai vechilor partide capitaliste corupte. Ministrul apărării al noului regim era contraamiralul Hector Ramirez Pérez; iar ministrul de externe era José Rodríguez Iturbe, despre care se spune că a fost membru al Opus Dei. Ofiţerii de rang înalt şi alţii au fost scandalizaţi. Noul guvern urma să fie o coaliţie guvernamentală cu elemente importante ale societăţii venezuelene.

Preşedinţia lui Carmona nu a durat Sâmbătă, 13 aprilie, la mai puţin de 36 de ore după ce Carmona şi oamenii lui preluaseră controlul, noul guvern s-a prăbuşit în haos şi confuzie. Puţin după ora 22.00, preşedintele interimar, Pedro Carmona, şi-a dat demisia şi s-a raportat că a fost arestat. Preşedintele

Adunării Generale, William Lara, l-a învestit pe vicepreşedintele Diosdado Cabello ca preşedinte, după ce Carmona a fost nevoit să îi reinstaleze pe membrii aleşi ai adunării şi p e alţi oficiali pe care îi concediase pe 12 aprilie. În cele din urmă, printre scene de o bucurie sălbatică, Hugo Chávez, care fusese dus cu elicopterul militar la Palatul Prezidenţial Miraflores, a fost reinstalat ca preşedinte al Venezuelei. Din nou, din cauza celor câtorva membri ai Opus Dei aflaţi în poziţii proeminente în Venezuela, s-au născut teorii conform cărora Opus Dei încearcă să fie una dintre puterile lumii prin „preluarea" ţărilor vizate.

Între timp, în Peru, episcopul romano-catolic, Luis Cipriani, membru al Opus Dei, este un susţinător puternic al preşedintelui în dizgraţie, Alberto Fujimori. Cipriani este popular în Peru şi un sondaj de opinie din 1994 arăta că are 52% procent de popularitate, faţă de insignifiantul procent de 8% pentru preşedintele de atunci, Alejandro Toledo. Din nou, criticii Opus Dei sunt de părere că organizaţia se aliază numai cu politicieni în posturi înalte, în timp ce îşi continuă cruciada în lumea largă...

„Opus Dei a format o coaliţie de lideri din domeniul afacerilor şi din cel bancar, cu birocraţi de rang înalt care l-au susţinut pe preşedintele Alberto Fujimori", scria Robert Hutchison în *The Guardian,* în 1997. „Când

rebelii Tupac Amaru au capturat ambasada japoneză, în decembrie anul trecut, dând naştere unei crize a ostaticilor timp de 126 de zile, Fujimori l-a chemat pe arhiepiscopul Juan Luis Cipriani, din dioceza din muntele Ayacucho, pentru a media peste capul arhiepiscopului de Lima, cardinalul Augusto Vargas Zamora; un Cipriani iezuit, unul dintre cei şapte episcopi ai Opus Dei din Peru, este acum favorit să îi succeadă cardinalului Vargas, care a trecut de vârsta pensionării, ca arhiepiscop de Lima, ceea ce, în mod tradiţional, înseamnă promovarea pentru Colegiul Cardinalilor." După cum se temea Hutchison, critic cunoscut al Opus Dei, Cipriani a devenit primul cardinal Opus Dei, în 2001. Întâmplător, de când a fost numit cardinal, Cipriani s-a plâns de o presupusă campanie de defăimare împotriva sa.

Unul din cei doi membri din Colegiul Cardinalilor, Cipriani a dat un interviu pentru *Naţional Catholic Reporter* la reşedinţa sa din Lima. „Povestea, care seamănă cu cea a unui roman de duzină, începe în octombrie 2001, când ministrul de justiţie de atunci din guvernul peruan, Fernando Olivera, a dus la Vatican, în secret, trei scrisori", scrie John L. Allen în articol.

Scrisorile, care s-au dovedit mai târziu a fi nişte falsuri, sugerau că există o legătură între Cipriani şi Vladimiro Montesinos, şeful Forţelor de Securitate

peruane din regimul Fujimori. Oliveri l-a întâlnit pe arhiepiscopul Leonardo Sandri, numărul doi în secretariatul de stat, şi i-a arătat acestuia scrisorile, dar a susţinut că nu are autoritatea să le returneze.

Una dintre scrisori se credea că a fost scrisă de Cipriani, iar celelalte două erau de la nunţiul papal din Peru, arhiepiscopul Rino Passigato. Conform surselor, în scrisoarea care purta presupusa semnătură a lui Cipriani, acesta cerea „eliminarea şi arderea" diferitelor casete video care îl prezentau pe el întâlnindu-se cu Montesinos. Se pare că în celelalte două scrisori, Cipriani îi mulţumea lui Montesinos pentru o contribuţie de 120.000 de dolari, înainte de a continua să îi ceară şi mai mulţi bani.

„Cipriani este văzut în Peru ca un critic al preşedintelui actual, Alejandro Toledo", explică Allen, „şi astfel, după opinia multor observatori, motivul pentru transmiterea scrisorilor la Vatican a fost acela de a-l discredita pe Cipriani. Însă din moment ce nunţiul este văzut ca subordonat lui Cipriani, atunci şi el era, conform teoriilor, o viitoare victimă".

Despre scrisorile trucate, guvernul Toledo a recunoscut mai târziu că sunt nişte falsuri, dar întrebarea rămâne: cine a fost totuşi în spatele acestei fapte? Şi de ce? Cipriani crede că ştie răspunsul: „episcopii sunt implicaţi", spunea el cu francheţe,

adăugând că este „definitiv convins”. Totuşi, dacă Cipriani ar mai avea probleme, ar fi şi alţi episcopi din Peru, care aparţin Opus Dei şi la care ar putea apela. Printre aceştia sunt: arhiepiscopul de Cuzco, Juan Antonio Ugarte Pérez; arhiepiscopul de Chiclayo, Jesús Moline Labarte; episcopul de Abancay, Isidro Sala Rivera (atât Labarte, cât şi Rivera sunt membri ai Societăţii Preoţeşti a Sfintei Cruci); episcopul de Chuquibamba, Mario Busquets Jorda; şi auxiliarul de Ayacucho, Gabinao Miranda Melgarejo. Dacă aceşti aliaţi în sutană nu i-ar oferi lui Cipriani sprijinul de care acesta are nevoie, s-ar găsi destui oficiali de rang înalt care s-ar putea alia cu el.

Despre ministrul de externe peruan, Francesco Tudela, s-a spus că ar fi un simpatizant al Opus Dei şi că din ordinul său au fost achitaţi cei din brigada morţii, grupul Colina, al lui Fujimori. Totuşi, este mai mult ca sigur că Tudela nu a avut nimic de-a face cu Opus Dei, dar faptul că numele şi legăturile lui cu brigada morţii au fost folosite alături de numele Opus Dei poate strica reputaţia organizaţiei. În plus, Opus Dei a negat că Tudela este membru.

În unele regiuni ale junglei – în Ayacucho, de exemplu – circulă zvonuri despre preoţi care antrenează şi conduc *rondas* paramilitare. Printre aceşti presupuşi preoţi paramilitari, cel mai notoriu este

arhiepiscopul de Huamanga, cunoscut drept „Cristiani”, despre care se spune că este membru al Opus Dei. Din nou, acest lucru pune paie pe foc pentru teoriile paranoice – şi dacă aceste teorii şi presupuneri ar fi crezute, Opus Dei ar reprezenta o adevărată forţă. La urma urmei, mişcarea are acum preoţi care antrenează soldaţi în Brigăzile Morţii.

Acesta este un exemplu important despre cum pot fi crezute, până la urmă, zvonuri trunchiate despre Opus Dei. Dacă rolul Opus Dei, după cum se spune, este aceea de a contribui la misiunea de evanghelizare a Bisericii, ar îndeplini oare o astfel de sarcină cu arme? Asemenea presupuneri par neîntemeiate, dar pot face rău din cauza temerilor îngrozitoare care învăluie această organizaţie.

Mitul preotului paramilitar se poate dovedi că este doar atât – un mit. Ca să vedeţi un exemplu al modului în care au început zvonurile, trebuie să luaţi în considerare că preotul Humanga „Cristiani”, care este menţionat pe internet, nu există. În primul rând, Biserica Catolică interzice ca preoţii să fie paramilitari, şi în mod sigur, nu vor fi preoţi paramilitari în Opus Dei. În al doilea rând, Huamanga este vechiul nume pentru Ayacucho (numele a fost schimbat de generalul Bolivar în secolul al XIX-lea), iar Ayacucho era regiunea în care a predicat arhiepiscopul Cipriani

înainte să se mute la Lima. Aşa că, până la urmă, a rezultat un lucru complet neadevărat, cu o greşeală de ortografie şi o diocezã inexistentă. Bineînţeles că Cipriani, este foarte cunoscut, astfel încât această calomnie s-a risipit imediat şi reprezintă un nou exemplu despre cum se inventează şi se înfloresc poveştile atunci când se vorbeşte sau se fac studii despre Opus Dei.

S-a observat, de asemenea, că, în mod progresiv, dar sistematic, în toată America Latină, cel care avea să fie mai târziu Ioan Paul al II-lea a înlocuit clericii de stânga cu clerici de dreapta, dintre care unii aveau legături cu Opus Dei, lăsând deoparte teologia de eliberare. Însă opiniile noului Papă despre teologia de eliberare rămân să fie analizate. Din moment ce acest lucru nu este clar, mulţi au ales să interpreteze această situaţie ca pe o nouă infiltrare a celor de la Opus Dei – totuşi, acest lucru venea direct de la Papă, nu de la membri ai Opus Dei, al căror număr în cadrul Curiei este, de fapt, surprinzător de mic.

Aceste idei s-au înmulţit după 1980, când o brigadă a morţii, având orientare de dreapta, l-a împuşcat pe arhiepiscopul Oscar Amulfo Romero, în San Salvador, în timp ce acesta oficia liturghia. De atunci, arhiepiscopul a fost considerat „un sfânt, un profet, un martir al Americii Latine” de către aripa progresivă a

Bisericii Romano-Catolice, atât în Salvador, cât şi în toată regiunea. Succesorul lui, ales de Papă, a fost Arturo Rivera y Damas, care a continuat tradiţiile lui Romero. La mijlocul anilor 1990, când acesta a murit, Papa Ioan Paul al II-lea a trebuit să aleagă un nou arhiepiscop. S-a declanşat o adevărată dispută – avea să aleagă un alt liberal progresist sau va schimba direcţia?

Ioan Paul al II-lea l-a ales pe episcopul Fernando Saenz Lacalle, un prelat născut în Spania, o fostă legătură a Vaticanului cu Forţele Armate din Salvador şi membru al Opus Dei. Decizia Romei a fost un şoc. Potrivit lui Larry Rohter, care scria în *New York Times,* „probabil că mai mult decât orice altă evoluţie recentă, avansarea episcopului Saenz semnalează că teologia de eliberare, doctrina care a definit pe larg caracterul Bisericii Romano-Catolice în America Latină pentru mai mult de un sfert de secol, a fost forţată să se retragă..."

În America Latină, zeci de episcopi activişti sunt înlocuiţi de clerici care „se supun cu multă atenţie problemelor doctrinare, încât s-ar putea spune că sunt *yes-men*", făcând numai ce le dictează Roma, spunea reverendul Joseph E. Mulligan, un iezuit american, care locuieşte în Nicaragua şi care a scris foarte mult despre Biserica din America Centrală. Drept rezultat, a

adăugat el, Biserica experimentează „o abatere de la angajamentul puternic faţă de justiţie socială şi libertate, care s-a văzut între anii 1970 şi 1980”.

În 2000, la douăzeci de ani de la asasinarea lui Romero, tensiunea dintre teologia progresivă a lui Romero şi valorile mai conservatoare ale Opus Dei era încă vizibilă. În timpul unei liturghii pentru arhiepiscopul care fusese asasinat, oficiată de Saenz Lacalle, episcopul a lăudat sanctitatea lui Romero, spunând: „Nu a intenţionat niciodată să îndemne oamenii la ură şi la violenţă, dar mesajele lui erau deseori pătimaşe”. Totuşi, potrivit unei opinii *din Naţional Catholic Reporter,* „ascultătorii au înţeles şi l-au aplaudat politicos pe arhiepiscop, în timp ce episcopii «Romero», Pedro Casaldaliga din Brazilia şi Samuel Ruiz Garda din Mexic, erau aplaudaţi furtunos, la fiecare apariţie”.

Teoriile despre activitatea Opus Dei s-au înmulţit, pentru că în America Latină organizaţia a făcut alianţe cu alte organizaţii legate de Biserica Romano-Catolică, în încercarea de a mări numărul susţinătorilor ideilor lor mai conservatoare împotriva tendinţele mai liberale din Biserică şi societate. În timp ce unii comentatori, în special Paul Rich şi Guillermo de los Reyes, în lucrarea lor academică despre Opus Dei, şi-au dat seama că activitatea Opus Dei reprezintă o ameninţare, alţii au

susţinut că tot ce face mişcarea este să îşi continue misiunea de evanghelizare – una care a primit susţinere din partea Vaticanului. Membrii ei nu fac niciun secret din faptul că sunt mai conservatori decât alţii – chiar în societatea de azi, lucru care face ca organizaţia să fie diferită şi, prin urmare, ameninţătoare.

În El Salvador, episcopul Lacalle, despre care s-a menţionat că este membru al Opus Dei, a acceptat funcţia *onorifică* de general de brigadă într-o armată care a avut unul dintre cele mai sumbre palmaresuri din istoria recentă. În timp ce această poziţie este similară cu cea de „episcop militari" în Europa, unde clericii sunt acolo pentru armată, în acest caz a fost o decizie neinspirată a lui Lacalle. Armata în care se hotărâse să intre era aceeaşi armată responsabilă de uciderea arhiepiscopului Oscar Romero – o greşeală stupidă a lui Lacalle, care nu îl va face iubit în parohia sa. Dar, în timp ce unii au ales să considere titlul de militar lui Lacalle drept unul care include forme ale serviciului activ, ar trebui să li se amintească de faptul că s-a menţionat că este doar un titlu onorific.

În Brazilia, Moreira Neves, care nu este membru al Opus Dei, a fost piesa de rezistenţă în efortul Vaticanului de a controla Biserica braziliană, între anii 1980 şi 1990. Neves a fost secretar pentru importanta congregaţie a arhiepiscopilor, în anii 1980, de unde a

putut să influenţeze numirile în funcţii din Brazilia. În 1988, Papa l-a trimis pe Neves înapoi în Brazilia ca arhiepiscop de San Salvador în Bahía; în 1995, a fost ales preşedinte al conferinţei episcopilor, acest lucru marcând sfârşitul majorităţii progresiste. În 1998, s-a întors la Roma ca prefect al congregaţiei arhiepiscopilor.

Ca secretar al congregaţiei arhiepiscopilor, Neves a ajutat la organizarea de numiri papale în Brazilia, pentru cei de dreapta şi se spune adesea despre el că ar fi un alt membru al Opus Dei şi că face parte dintr-o conspiraţie, însă acest lucru este un mit. Potrivit lui John L. Allen Jr. În *Naţional Catholic Reporter,* „se crede despre Neves că este apropiat de Opus Dei. Semnătura lui apare pe unul dintre cele mai importante documente din istoria organizaţiei, o decizie din 1982 a congregaţiei episcopilor, care a oferit Opus Dei statutul de «prelatură personală»... Scrisoarea semnată de Neves spunea că decizia a fost luată în virtutea «garanţiilor dovedite prin vigoare apostolică, disciplină şi credinţă faţă de învăţăturile Bisericii» arătate de Opus Dei".

Opus Dei nu era singurul element unificator dintre diferite ţări din America Latină. Mai exista şi o altă forţă care, deşi era ascunsă, era puternică şi bântuia naţiunea – CIA. Eforturile Statelor Unite de a înlătura

comunismul presupuneau alianţa cu guverne şi organizaţii de extremă dreapta, care făceau incursiuni prin America de Sud. Una dintre operaţiunile de pe continent cunoscută sub numele de „Operaţiunea Condor”, drept o campanie de asasinate şi strângere de informaţii condusă de serviciile de securitate reunite din Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Paraguay şi Uruguay, la mijlocul anilor 1970.

Guvernele militare de dreapta ale acestor ţări, conduse de dictatori ca Videla, Pinochet şi Stroessner, au fost de acord să coopereze pentru a trimite echipe în alte ţări, printre care Franţa, Portugalia şi Statele Unite, pentru a-i localiza, monitoriza şi asasina pe duşmanii politici. De asemenea, au făcut schimb de metode de tortură, de exemplu înecarea victimelor şi înregistrarea audio a acestei operaţiuni, apoi trimiterea acesteia familiei victimei. În această perioadă, foarte mulţi oameni au dispărut şi au fost omorâţi, fără a fi judecaţi. Ţintele lor erau „teroriştii din gherila de stânga”, dar se crede că mulţi au fost duşmani politici şi oameni nevinovaţi.

Operaţiunea Condor a fost susţinută neoficial de Statele Unite, fiindcă se temeau că aripa stângă din regiune va crea o a doua Cubă comunistă. Se pare că Henry Kissinger, secretar de stat în administraţia Nixon, a jucat un rol important în a acorda Statelor

Unite autorizaţie asupra acţiunii. Documentele CIA au arătat că aceasta avea o legătură strânsă cu Manuel Contreras (şeful poliţiei secrete a lui Pinochet), până şi după asasinarea lui Orlando Letelier, fost membru în guvernul lui Salvador Allende. Omorât de o maşină-capcană în Washington DC, în 1976, moartea lui Letelier a fost prima din valul de asasinate ale Operaţiunii Condor – având ca ţintă politicieni de stânga, activişti şi duşmani ai lui Pinochet şi ai aliaţilor săi.

Nu există legături între Opus Dei şi Operaţiunea Condor, dar, în toată America de Sud, se credea că există legături între Opus Dei şi CIA. În lupta lor împotriva comunismului, aşa cum avea loc în timpul Războiului Rece, SUA aveau nevoie de forţe de extremă dreapta puternice şi autoritare, iar membrii Opus Dei, deţinând şefia diferitelor cabinete şi ocupând poziţii de influenţă şi putere, se dovedeau a fi contacte şi surse folositoare. Deşi se poate să fie adevărat faptul că unii membri ai Opus Dei au ajutat CIA, totuşi organizaţia, ca entitate, insistă că nu s-a amestecat în politică şi că nu a susţinut niciun partid. Cu toate acestea, povestea rămâne.

CIA era obişnuită să construiască aceste regimuri, jurnalista Penny Lernoux susţine că agenţia romano-catolică de întrajutorare Adveniat „a înlocuit

treptat CIA, în 1970, din poziţia de prieten al regimurile militare". De aici, s-a făcut legătura cu Opus Dei, fiindcă Adveniat se presupunea că era condusă de episcopi germani, bănuiţi că „simpatizau" cu Opus Dei. Atenţie la cuvântul „simpatie". Deşi niciun episcop german nu s-a dovedit a fi fost membru Opus Dei, zvonurile au continuat să rămână pe buzele tuturor.

Opus Dei continuă să nege că organizaţia ar avea o agendă politică. Totuşi, dezvoltarea ei rapidă în lumea întreagă, cu membri în poziţii-cheie, i-a făcut pe comentatori să se teamă că toate acestea sunt lucruri pe care nu le înţeleg. Din start, organizaţia a fost deschisă în privinţa misiunii ei de evanghelizare în întreaga lume. Bineînţeles că acest lucru a fost perceput ca o dorinţă de dominaţie politică şi nu ca o aprobare religioasă sau o tentativă de a atrage noi membri Opus Dei. Din nou, pentru critici, faptul că membrii Opus Dei par să domine instituţiile politice aruncă adesea în umbră munca propriu-zisă pe care o desfăşoară organizaţia.

Un exemplu este campusul Montefalco din Mexic. Opus Dei are patru şcoli pentru populaţia rurală din zonă: o şcoală de economie domestică, o şcoală agricolă, un institut pentru femei şi un colegiu de perfecţionare pentru profesori. Această iniţiativă a

condus la altele şi, ca urmare a succesului de la Montefalco, s-au mai înfiinţat centre medicale, dispensar e şi şcoli vocaţionale, în zone defavorizate din toată America Latină. În timp ce unii consideră activitatea, natura credinţelor şi cultura Opus Dei ca fiind opresive şi conservatoare, organizaţia primeşte totuşi susţinere de la Vatican şi a înregistrat un succes remarcabil în America Latină şi de Sud, oferind educaţie şi speranţă. Zvonurile persistă, însă conspiraţiile care se referă la organizaţie ca la o forţă politică nu au fost, până la urmă, dovedite.

Capitolul VII
Visul american se îndeplineşte

Misionar – visezi să devii misionar. Un al doilea Francis Xavier... Şi doreşti cu ardoare să cucereşti un imperiu pentru Hristos. Japonia, China, India, Rusia... popoarele din nordul Europei, sau din America, Africa, ori Australia? Poţi să aţâţi focul din inima care tânjeşte după suflete. Dar nu uita că eşti mai mult decât un misionar care „se supune". Despărţit geografic de acele tărâmuri apostolice, tu lucrezi şi „aici", şi „acolo": nu simţi – asemeni lui Xavier – că mâna ta a obosit să boteze atâţia oameni?

Josemaría Escrivá

În 2001, Opus Dei a marcat un moment de cotitură şi în Statele Unite. Reverendul José Gómez a devenit episcop adjunct în Denver, fiind astfel primul preot al Opus Dei care avea să fie hirotonisit ca episcop în Statele Unite. Această mărturie despre locul proeminent pe care îl are Opus Dei în Biserică a apărut la câteva săptămâni după ce arhiepiscopul Limei (Juan Luis Thorne) a devenit primul cardinal al Opus Dei.

Dezvoltarea Opus Dei în Statele Unite a fost impresionantă şi studiul organizaţiilor afiliate la indică bunuri în valoare de 0,5 miliarde de dolari, numai în SUA. O cifră impresionantă pentru această organizaţie catolică, dar cu toată această avere, chiar are putere, influenţă politică şi ocupă un loc de seamă în viaţa naţiunii? Mulţi ar spune că acest lucru este într-adevăr valabil în cazul Opus Dei. Totuşi, o investigaţie rapidă ar demonstra că membrii actuali reprezintă numai un mic procentaj din populaţie.

„Sunt peste 3000 de membri Opus Dei în Statele Unite", scria preotul iezuit James Martin în revista *America,* „cu 64 de centre sau sedii în 17 oraşe: Boston; Providence, Rhode Island, New York; South Orange, New Jersey; Pittsburgh; Washington; Delray Beach, Florida; South Bend, Indiana; Chicago; Milwaukee; Urbana, Illinois; St Louis; Houston; Dallas; Los Angeles

şi San Francisco."

După cum subliniază Brian Finnerty, director de Relaţii cu Publicul din SUA, „este corect [vorbind despre 3000 de membri ai Opus Dei în SUA]. Bineînţeles că sunt mulţi oameni care intră în contact cu activităţile noastre. De asemenea, sunt 4000 de oameni care au călătorit din Statele Unite spre Roma pentru a fi martori la canonizarea fondatorului Opus Dei, Sfântul Josemaría Escrivá". Faptul că are un număr limitat de discipoli face ca activitatea Opus Dei în SUA să fie mai impresionantă – îndeplinesc un număr de activităţi, printre care lucrul în şcoli, colegii, universităţi şi programe de voluntariat, ca în exemplele de mai sus. Cum? Unii ar spune că din sumele de bani strânşi de organizaţie şi din activitatea prestată de membrii ei.

„Opus Dei nu şi-a strâns averea considerabilă şi influenţa prin atragerea săracilor", scrie Kenneth Woodward în *Newsweek.* „Centrele sale studenţeşti sunt amplasate lângă campusuri scumpe, ca Princeton, Harvard, Columbia şi Notre Dame, unde studenţi înzestraţi – dar adesea singuratici – sunt vizaţi, conform axiomelor lui Escrivá."

„Fiecare centru adăposteşte între 10 şi 15 membri, cu centre separate pentru femei şi bărbaţi", adaugă Martin în revista *Americana.* „De asemenea, Opus Dei sponsorizează alte programe, precum case de

rugăciune, programe pentru catolicii căsătoriţi şi programe de voluntariat pentru copiii din sudul cartierului Bronx. Alte asemenea activităţi se desfăşoară în Syracuse, Philadelphia, Miami, San Antonio, Minneapolis/St Paul, Denver şi Phoenix."

Oricum, în timp ce fundaţiilor caritabile Opus Dei li s-a permis să funcţioneze fără niciun amestec, atunci când grupul catolic s-a aventurat în campusurile universitare, a intrat în conflict cu alte grupuri.

Donald R. McCrabb este director executiv al Catholic Campus Ministry Association (Asociaţia Preoţilor Catolici din Campusuri – CCMA), o organizaţie formată din 1000 dintre cei 1800 de capelani catolici din Statele Unite. După ce a vorbit cu James Martin, McCrabb a declarat: „Suntem conştienţi că Opus Dei este prezentă în mai multe campusuri în toată ţara. De asemenea, sunt conştient că unii preoţi consideră activitatea lor din campusuri neproductivă.

Una dintre îngrijorările lui McCrabb era accentul pe care îl punea Opus Dei pe recrutare, bazată, după toate aparenţele, pe o finanţare de proporţii „Ei nu au responsabilitatea mai mare pe care o are un preot de campus." El avea şi alte preocupări (a se observa că McCrabb se bazează pe dovezi „din auzite"): „*Am auzit* de la preoţii din campus că ar fi un director spiritual care a fost desemnat să candideze şi care, în principiu,

trebuia să aprobe fiecare acţiune a acelei persoane, de exemplu să citească toată corespondenţa, să vadă ce cursuri urmează sau nu, ce citesc sau ce nu citesc". Bineînţeles că Opus Dei nu este de acord cu ceea ce susţine McCrabb că a auzit şi, cu toate că Opus Dei se referă în continuare la „libertatea" membrilor, aceste neînţelegeri persistă între organizaţie şi preoţii din campus.

Datorită sumelor uriaşe de bani strânse prin acţiuni caritabile şi a continuei ascensiuni în Statele Unite, Opus Dei coordonează cinci licee în SUA: The Heights (pentru băieţi) şi Oak Chest (pentru fete) în Washington DC, Şcoala Montrose (pentru fete) în Boston, Northridge Prep (pentru băieţi) şi The Willows (pentru fete) în Chicago. „Nu am apărut ca să schimbăm lumea", a spunea Barbara Faulk, directoarea de la Oak Crest. „Dar nici nu suntem învăluiţi în vreun mister."

După cum descrie Martin, de când venise prima dată, în 1949, organizaţia se dezvoltase în mod evident Totuşi, cifra pe care a dat-o Martin – 3000 de membri – pare mică în comparaţie cu populaţia actuală a Statelor Unite (293 milioane, în 2004). Însă structura Opus Dei permite oricui să devină „membru" sau „permanent" afiliat organizaţiei. După cum a subliniat Finnerty, 4000 de cetăţeni au călătorit la Roma pentru a asista la

canonizarea lui Escrivá.

În concluzie, permanenţii sunt singurii membri care se obligă la un „angajament” de celibat şi la o viaţă normală în „centre”. Aceştia reprezintă 20% din totalul membrilor, îşi dau o parte din venituri şi primesc un salariu pentru cheltuieli personale. Fiind membri mai stricţi ai ordinului, ei urmează un „plan de viaţă”, care include liturghia, lectura religioasă, rugăciunea privată şi, în funcţie de persoană, mortificarea fizică în fiecare an, membrii îşi iau angajamentul verbal faţă de Opus Dei, iar după cinci ani fac un legământ de „fidelitate”, care este un legământ pe viaţă.

Cei mai mulţi membri sunt asociaţii, persoane căsătorite care contribuie financiar şi, câteodată, ajută la lucrări corporatiste precum cele din şcoli. Asociaţii sunt membri căsătoriţi „mai puţin disponibili”, care stau acasă din cauza altor obligaţii. Ultimii sunt colaboratorii, care, strict vorbind, nu sunt membri, pentru că „ei nu au încă o vocaţie divină”. Colaboratorii formează vasta majoritate în Opus Dei şi ei „colaborează” prin muncă, sprijin financiar şi rugăciuni.

Cifrele anterioare anului 2000 au arătat că 70% din membri erau asociaţii căsătoriţi sau necăsătoriţi. Ceilalţi erau membri permanenţi celibatari. Iar alţi câţiva erau colaboratori ai Opus Dei.

Numai în New York sunt în jur de 200 de membri şi 500 de colaboratori, despre care se spune că donează organizaţiei Opus Dei contribuţii lunare sau sume importante. Totuşi, este important să subliniem că Opus Dei nu este un cult strângător de dijmă. Niciun membru nu este obligat să ofere pentru cauză un procentaj fix din propriul salariu.

Activitatea de strângere de fonduri din SUA este impresionantă, luând în considerare faptul că s-au strâns milioane de dolari să susţină această lucrare caritabilă şi se spune că au unul dintre cele mai mari centre de strângere de fonduri – din New Rochelle, la Fundaţia Woodlawn, care a strâns peste 50 de milioane de dolari în ultimii zece ani. Se pare că banii s-au dus la o universitate din Roma şi către alte programe Opus Dei din alte oraşe. Un alt succes al strângerii de fonduri este Centrul Naţional al Fundaţiei, care a ajutat să se colecteze bani pentru a plăti construcţia în valoare de milioane de dolari a sediului Opus Dei din Lexington Avenue, New York.

„Fundaţia Woodlawn, cu baza în New Rochelle, este cea mai importantă instituţie de strângere de fonduri care susţine activitatea Opus Dei în America", explică Finnerty. „Bursele Woodland au mers spre diferite proiecte din Statele Unite, ca şi spre Universitatea Sfintei Cruci din Roma, care este condusă de Opus Dei.

Woodlawn a alocat, de asemenea, fonduri pentru Centrul Naţional al Fundaţiei, care a strâns bani pentru a susţine construcţia Murray Hill Place. Această clădire, situată pe Lexington Avenue, este un centru pentru rugăciune şi conferinţe, la fel ca şi alte sedii ale Opus Dei din SUA. Reglementările financiare (din anii 1990) ale Woodland şi ale Centrului Naţional al Fundaţiei sunt publice şi disponibile pe web [www.guidestar.org, baza de date naţionale a organizaţiilor nonprofit, care prezintă o listă completă a rapoartelor financiare din Lexington College din Chicago şi Arnold Hall, Massachusetts]."

„Dacă poţi să aduci mesajul lui Hristos aici, în locul desfăşurării activităţii, la intersecţia din Manhattan, poţi să faci acest lucru oriunde", spunea reverendul Arne Panula, cel mai important oficial Opus Dei în Statele Unite. „Trei mii de membri nu sunt mulţi. Ţelul fondatorului era să permită oricui, din orice oraş, să se afilieze la Opus Dei, dacă respectivele persoane doreau acest lucru. Este o mare provocare şi avem un drum lung de parcurs."

În afară de puterea financiară în continuă creştere a Opus Dei, organizaţia a cunoscut un mare avânt în 1991, când cardinalul Joseph Bernardin, din Chicago, a numit doi preoţi Opus Dei, reverendul John Twist şi reverendul John Paul Debicki, ca pastor şi, respectiv,

pastor asociat la Biserica St Mary of the Angels (Sfânta Fecioară a Îngerilor), arondată unei comunităţi portoricane şi poloneze din Near North Side. Reverendul William Stetson îşi aduce aminte de momentul când a ajuns în Chicago, în 1983, pentru a conduce parohia Opus Dei din Midwest: „Am vorbit cu cardinalul Bernardin despre posibilitatea de a aduce doi preoţi care să conducă parohia din oraş la momentul potrivit".

„Ţinând cont de lipsa de preoţi din arhidiocează", spunea sora Joy Clough, directorul de Relaţii cu Publicul al Arhidiocezei, „de nevoile actuale ale acestei parohii, dorinţa şi abilitatea organizaţiei Opus Dei de a face faţă provocărilor, cardinalul a decis că aceasta era mutarea potrivită. Era dificil să găsesc pe altcineva pentru această parohie." Atât Twist, cât şi Debicki vorbeau spaniola, iar Debicki ştia poloneza – un avantaj evident. În 2005, Twist era la Barcelona, în timp ce preoţii Stetson şi Debicki se aflau în Washington DC – Stetson i-a urmat părintelui C. John McCloskey, ca director al Centrului Catolic de Informare.

În mod normal, mulţi oponenţi ai Opus Dei nu erau fericiţi şi se manifesta un consens printre critici în privinţa faptului că organizaţia căuta să câştige cât mai multe parohii posibile, acuzaţie pe care bineînţeles că Opus Dei a negat-o. „Nu suntem nerăbdători să

adunăm parohii", declara pentru *Chicago Tribune* Tom Bohlin, director de Relaţii cu Publicul al sediului Opus Dei din Midwest. „Suntem de acord să ajutăm din această perspectivă dacă împrejurările o permit, dar, de fapt, vedem acest lucru ca pe o situaţie de moment". El a adăugat că nu sunt decât 50 de preoţi Opus Dei în Statele Unite.

În plus, după cum sublinia şi Andrew Soane, de la sucursala Opus Dei din Londra, „cred că este foarte important, de exemplu, ca un membru al Opus Dei în viaţa publică sau în orice profesie laică să se reprezinte numai pe sine, nu pe Opus Dei. Funcţia Opus Dei este numai spirituală. Acelaşi lucru este valabil şi în cazul episcopilor care conduc dioceze; ei răspund în faţa Papei şi a Vaticanului, cărora le dau rapoarte, nu în faţa organizaţiei Opus Dei".

În revista *America,* James Martin scria că, atunci când a luat legătura cu fiecare dintre cei şapte cardinali şi cu un arhiepiscop pentru a comenta despre Opus Dei, pentru a evalua opiniile conducerii catolice din America de Nord, niciunul nu a comentat nici pozitiv, nici negativ: „Majoritatea au spus ori că nu au destule cunoştinţe, ori că nu au nicio legătură cu ei, deşi Opus Dei este activă în aproape fiecare arhidiocezăă mai mare din ţară".

În toată Europa, Opus Dei a fost acuzată de media că

încearcă să se infiltreze în guverne, în special în timpul ultimilor ani ai regimului Franco din Spania, când Opus Dei îşi făcuse un renume din participarea organizaţiei în cabinetele acestuia, dar, după cum s-a arătat, nu s-a întâmplat niciodată ca miniştrii Opus Dei să ocupe mai mult de jumătate din portofoliile cabinetelor. În plus, în timpul Războiului Rece, Opus Dei a fost văzută ca un duşman acerb al comunismului. Deci, la ce să se aştepte Statele Unite?

În cartea sa, *Opus Dei: An Investigation into the Powerful, Secretive Society Within the Catholic Church* (*Opus Dei: O investigaţie despre puternica şi secretoasa societate din cadrul Bisericii Catolice*), Michael Walsh e de părere că această temă a „politicii puterii" este veche. El consideră că, din cauza comentariilor negative care s-au făcut pe seama ei, ca urmare a implicării din timpul regimului Franco, organizaţia „nu este dispusă" să „rişte"

o nouă implicare politică. Totuşi, acest scenariu se bazează pe teoria conform căreia Opus Dei este o organizaţie politică. După cum s-a mai spus, Opus Dei a negat mereu aceste acuzaţii. Chiar şi Escrivá a vorbit despre „libertatea" pe care ar trebui să o aibă discipolii.

În Statele Unite, Opus Dei şi-a început activitatea în Chicago, în 1949, când Salvador Martinez (Sal) Ferigle, un tânăr absolvent de fizică, şi părintele Joseph

Múzquiz, unul dintre primii preoţi care avea să fie hirotonisit din partea Opus Dei (vezi Capitolul III) au ajuns în Chicago. Ferigle, un spaniol născut la Valencia, era prototipul recrutului Opus Dei. Tânăr studios, era şi un catolic convins şi un candidat ideal pentru a i se trasa ca sarcină să conducă Opus Dei în Statele Unite, când a fost înfiinţat primul centru Opus Dei lângă Universitatea din Chicago, loc ideal pentru a recruta noi membri. Celor doi li s-a alăturat în activităţile lor Joseph Barredo, unul dintre primii membri ai Opus Dei, care îl întâlnise pe Escrivá în timp ce era la universitate şi care se înscrisese în organizaţie în 1932.

De fapt, Barredo a ajuns în Statele Unite în aprilie 1948, puţin mai devreme decât cei doi companioni, pentru că fusese într-un tur al Americii de Nord cu părintele Pedro Casciaro (care iniţiase Opus Dei în Mexic) ca să studieze ţara şi să încheie nişte contracte. Cei doi şi-au început călătoria în New York, dar, după o vizită la arhiepiscopul de Chicago, cardinalul Samuel Stritch, acesta le-a sugerat locaţia oraşului şi universităţile excelente care fac din Chicago locul cel mai potrivit pentru a-şi începe activitatea acolo.

Îndată ce Barredo şi companionii săi s-au stabilit în Oraşul Vânturilor, au început să se prezinte oamenilor şi să pună bazele activităţii lor. Ar mai fi de notat un lucru important şi anume faptul că, de-a lungul istoriei

sale, Opus Dei a fost acuzată frecvent că, practic, „a invadat” o ţară pentru a-şi impune doctrina. Totuşi, adesea, şi cu siguranţă în cazul Statelor Unite, abia după o discuţie cu episcopii din toată ţara, Opus Dei a fost invitată să îşi înceapă activitatea, şi nu au fost nişte invadatori nepoftiţi, conform acuzelor frecvente.

Cardinalul Stritch, al patrulea arhiepiscop şi al nouălea episcop guvernamental al oraşului Chicago, avea o relaţie de zece ani cu Opus Dei, legătură care a luat sfârşit odată cu moartea sa la Roma, în 1958. Încă de la început, Opus Dei a fost un fel de anomalie în interiorul Bisericii. Erau tipuri diferite de catolicism, datorită faptului că se punea accentul pe implicarea membrilor laici şi, în plus, a primit abia de curând statutul de „Institut Laic”, însă Stritch a înţeles acest lucru şi era preocupat ca Opus Dei să fie înţeleasă şi acceptată. Membrii Opus Dei s-au întâlnit cu cardinalul Stritch în 13 ocazii consemnate, între aprilie 1948 şi aprilie 1958, dar au mai corespondat între timp şi există relatări şi despre alte ocazii în care s-au întâlnit în plus, cardinalul dorea ca oamenii să observe diferenţa clară dintre entităţile religioase şi cele laice din cadrul Bisericii şi să aprobe orice cerere de noi centre pentru bărbaţi şi femei, precum şi pentru facultăţi pentru preoţi – semn că Opus Dei era bine-venită, în sfârşit, în Chicago.

Aceşti pionieri au lucrat din greu în Statele Unite şi, în primele luni, oamenii au făcut un efort să se familiarizeze cu limba engleză, pe care o exersau prezentându-se cât mai multor persoane de la Universitatea din Chicago, la IIT (o instituţie privată care avea programe de doctorat pentru inginerie, ştiinţă, psihologie, arhitectură, afaceri, design şi drept) şi în oraş, în special prin programul de întâlniri pe care îl avea Barredo, în timp ce Ferigle şi Múzquiz erau la posturile lor.

Până în 1959, deja se deschiseseră reşedinţe în Milwaukee şi Madison, Wisconsin; Boston şi Cambridge, Massachusetts; St Louis, Missouri; şi Silver Spring, Maryland (o suburbie a Washington DC). Numirea unui preot din Opus Dei, William Porras, drept capelan la Universitatea Harvard a fost urmată de primul val major de vocaţionali (cei care aveau chemare spirituală/religioasă pentru Opus Dei), dintre care mulţi au fost hirotonisiţi mai târziu. În 1956, după o perioadă petrecută în Statele Unite, Ferigle s-a mutat în Japonia, Filipine şi Australia, pentru a deschide noi centre Opus Dei. Apoi, s-a întors în SUA pentru a sluji în Milwaukee, Washington şi St Louis, înainte de a se stabili în Boston, în 1971, unde a fost capelan la o reşedinţă studenţească de lângă Harvard Square.

Până în 1969, la 20 de ani după ce Opus Dei îşi

începuse munca apostolică în Statele Unite, apăruseră noi centre în South Bend, Indiana; Washington DC şi Scarsdale, New York; şi San Francisco, California Unii membri americani tineri ajutau ca apostolatul să înceapă în Kenya, Australia şi Nigeria. Până în 1979, Opus Dei îşi începuse activitatea în suburbiile SUA, lucrând şi cu elevii de liceu. S-au deschis centre în Oak Park şi Northfield, Illinois; Mill Valley, California; Park Ridge şi South Orange, New Jersey; Brookfield, Wisconsin; Chestnut Hill şi Dedham, Massachusetts; şi Kirkwood, Missouri; în timp ce s-au înfiinţat şi licee conduse de membri Opus Dei şi prietenii acestora în zonele metropolitane Washington, Chicago şi Boston.

La trecerea în noul mileniu, Opus Dei avea multe realizări de declarat – organizaţia a reuşit să determine încredinţarea bisericii St Mary of the Angels (Fecioara Maria a Îngerilor) preoţilor prelaturii, planificarea şi construcţia unui centru în Manhattan, participarea la canonizarea lui Escrivá în Roma, prima vizită pastorală a prelaturii actuale.

Stabilirea Opus Dei în Statele Unite a făcut parte, de fapt, din expansiunea iniţială, care a devenit posibilă când Papa a oferit organizaţiei aprobare canonică pentru o instituţie cu drept pontifical, pe 24 februarie 1947 (*Decretum Laudis*). Această acţiune a pus în mişcare pregătirile pentru a trimite primii membri ai

Opus Dei în Irlanda şi Franţa (în acelaşi an), Mexic şi Statele Unite (1949), Argentina şi Chile (1950), Venezuela şi Columbia (1951).

În cartea sa, *Their Kingdom Come* (*Vie împărăţia lor*), Robert Hutchison a descris prozelitismul misionarilor americani în SUA ca fiind „un început dificil" şi a dat numele unui recrut influent: absolventul Universităţii Yale, R. Sargent Shriver Jr., care se căsătorise cu Eunice Mary Kennedy (sora lui JFK). Eunice a ajuns prima directoare a Forumului Păcii şi a avut un post de conducere în campania prezidenţială a fratelui ei. Despre amândoi se spunea că erau colaboratori ai Opus Dei. Când a fost întrebat dacă Shriver sau Kennedy sunt, de fapt, membri ai Opus Dei, părintele C. John McCloskey, preot Opus Dei în Statele Unite, declara: „Niciunul, din câte ştiu eu". În plus, în biografia lui Scott Stossel despre Sargent Shriver, acesta a spus că lui Shriver îi plăcea Opus Dei, dar nu a fost membru, deşi biograful a notat că a fost colaborator.

Din acest moment, teoriile conspiraţiei cu privire la Opus Dei au început să ia amploare. În SUA, primele zvonuri despre Opus Dei au apărut după campania prezidenţială din 1972, când George Stanley McGovern, senator american din Dakota de Sud (1963–1981), care se opunea Războiului din Vietnam, a fost învins în cursa pentru nominalizare din partea

democraţilor. Colegul de candidatură la alegeri al lui McGovern a fost nimeni altul decât Sargent Shriver Jr, simpatizant al Opus Dei. De aici, lumea a tras concluzia că Arnold Schwarzenegger, fostul actor care a devenit guvernatorul republican al Californiei, a fost şi el „influenţat" de Opus Dei – pe motiv că este ginerele lui Shriver, ca urmare a căsătoriei acestuia fiica lui Sargent, Maria Shriver. Opus Dei a negat categoric implicarea lui Schwarzenegger în organizaţie, dar zvonurile au persistat (Arnie ca protector al Opus Dei) şi, cu cât sunt mai pline de fantezie şi mai amuzante, cu atât mai repede par să se răspândească.

Legătura cu Hollywoodul a adăugat strălucire zvonurilor referitoare la Opus Dei. În acea perioadă, Michael Butler, producător de teatru şi fost consilier special al senatorului John F.

Kennedy în Orientul Mijlociu, în timp ce îşi descrie convertirea la catolicism (sub îndrumarea lui Sargent Shriver) îşi aminteşte de „iluminarea" sa: „Când aveam puţin peste 20 de ani locuiam cu Linda Christian şi Tyrone [«Rawhide»] Power. Ţineam tare mult la ei. Aşa cum i se întâmplase şi lui Ty înaintea mea, şi eu am ajuns să fiu influenţat de Linda ca să devin catolic. L-am rugat pe Sargent Shriver să mă călăuzească spiritual şi el a aranjat acest lucru cu monseniorul său. Ca de altfel cei mai mulţi dintre cei care s-au convertit

la catolicism, m-am implicat foarte tare în Biserică. În cele din urmă, m-am înscris în Opus Dei, care pe atunci era o organizaţie laică puternică, ce avea o influenţă politică şi economică nemăsurată".

Dacă familia Shriver (şi, într-adevăr, familia Kennedy) ar fi fost membră a Opus Dei, ar fi avut contacte importante, chiar vitale, pentru organizaţie. Aveau bani, putere şi, mult mai important, influenţă. Consideraţi de mulţi ca fiind versiunea americană a familiei regale britanice, familia Kennedy din Boston, condusă de patriarhul familiei, Joseph Patrick Kennedy, erau toţi catolici devotaţi. Din moment ce nu există nicio dovadă care să sugereze că Joseph Kennedy şi fiii săi fuseseră vreodată membri ai Opus Dei, este plauzibil ca prin Eunice, fiica lui Joe, să fi aflat de organizaţie şi, ca nişte catolici fervenţi, să fi apreciat activitatea organizaţiei.

Încă o dată, această teorie se potriveşte de minune pentru orice conspiraţionist, de când există o istorie a Americii, de după asasinarea lui Kennedy din 1963: orice conspiraţie „bună", de obicei, are legătură cu familia Kennedy. În acest caz, pe de o parte, există Opus Dei ca organizaţie presupus sinistră şi, pe de altă parte, familia Kennedy, una dintre familiile cele mai importante din America – aşa arată o conspiraţie de aur! Totuşi, studiaţi mai în detaliu şi nu veţi găsi nicio

dovadă că cei doi au avut vreo legătură, dar se pare că, de obicei, nimic nu se interpune între o conspiraţie temeinică şi faptele reale.

În anii 1950, când Opus Dei a ajuns prima dată în Statele Unite, McCarthyismul era încă în plină activitate. Pentru critici, se părea că Opus Dei, cu filosofia sa de „extremă dreapta", ar fi simpatizat cu extremiştii, care au căutat prin toată SUA potenţiali comunişti – până la cele mai insignifiante legături. Joseph Raymond McCarthy a condus o campanie anticomunism, care le-a furnizat „muniţie" paranoicilor americani din perioada de după război. Oricine avea cea mai mică simpatie faţă de URSS era luat rapid în colimator, fie prin metoda listei negre (care furniza numele celor suspecţi, defavorizaţi, cenzuraţi ori ascultaţi, pentru a nu fi angajaţi, în special în industria de divertisment), fie prin trimiterea la închisoare. Istoria iniţială a activităţii anticomuniste a Opus Dei, asociată cu originile mişcării sub Franco, de care organizaţia s-a distanţat ulterior, precum şi cu presupusele alianţe ale Opus Dei cu CIA în America de Sud au făcut, în cele din urmă, ca organizaţia să obţină ajutorul SUA pentru a atrage noi afilieri. Opus Dei a negat orice contact cu CIA şi, în plus, datorită ideologiei nonpolitice declarate, a negat orice rol în epoca McCarthy, ba chiar şi orice contact cu acesta.

În ciuda acestei presupuse şi nedovedite legături (internetul este plin de teoriile conspiraţiilor) cu McCarthy şi organizaţia sa, dezvoltarea Opus Dei în SUA a fost lentă, în special atunci când este comparată cu răspândirea credinţei în America Centrală şi America Latină. Totuşi, organizaţia a primit un imbold pe parcursul anilor 1960, când catolicul John F. Kennedy a devenit preşedinte, chiar dacă pentru o perioadă scurtă, încheiată tragic. Catolicii erau din nou în lumina rampei, aveau o conducere strălucitoare, cu o familie atrăgătoare şi erau în poziţie de putere. A fi catolic nu mai era o ruşine – era, de fapt, ceva cu care te puteai mândri.

De la venirea Opus Dei în America, au circulat permanent zvonuri nu numai despre relaţia dintre Opus Dei şi CIA, ci şi despre relaţia cu Senatul american şi chiar cu Casa Albă. Nu există nicio dovadă că ar fi fost o relaţie viabilă între Opus Dei şi una dintre aceste organizaţii, dar teoriile continuă să existe.

De-a lungul mandatului prezidenţial al lui Ronald Reagan, au apărut foarte multe zvonuri conform cărora zeci de membri Opus Dei ocupau poziţii importante la Casa Albă, Capitol Hill şi în guvern. Unul dintre motivele pentru care teoreticieni ai conspiraţiilor l-au legat pe Reagan de Opus Dei a fost faptul că, în timpul administraţiei sale, Reagan a convins Senatul să

stabilească relaţii diplomatice complete cu Sfântul Scaun, în 1984. Potrivit ziarului *Nation al Catholic Reporter,* „[Reagan] avea de gând să folosească Roma ca pe o pârghie împotriva episcopilor din SUA, fiindcă îşi dăduse seama că episcopii erau orientaţi prea mult spre stânga în privinţa economiei şi a dezarmării nucleare, iar el era îngrijorat că aceştia ar fi putut submina sprijinul acordat de Biserica Catolică planurilor sale".

Mişcarea făcută de Reagan pentru a îmbunătăţi relaţiile dintre SUA şi Statele Unite nu este surprinzătoare. Papa este autoritatea supremă a Bisericii, care are 65 de milioane de credincioşi în Statele Unite. Deşi americanii catolici rareori au votat „în bloc", preşedinţii nu îşi permit să îi ignore. Drept rezultat, influenţa în ascensiune a Opus Dei în Statele Unite este un factor pe care toţi preşedinţii trebuie să îl ia în considerare. Şi astfel, de-a lungul timpului, au existat o serie de acuzaţii despre preşedinţi care au lucrat prea îndeaproape cu Opus Dei.

Un site web, Fundaţia M+G+R, este plin de asemenea acuzaţii împotriva Opus Dei şi este un exemplu elocvent privind aceste acuzaţii intense şi fără suport pe care le provoacă Opus Dei. Unul dintre cazurile de pe web se referă la relaţia care se înfiripă între Opus Dei şi foşti preşedinţi ai SUA (printre care Nixon şi George Bush) sau la acele legături ulterioare între Opus

Dei şi CIA – website-ul îl numeşte pe fostul director CIA, William Colby, drept membru al Opus Dei.

Colby, care fusese numit în funcţie de Nixon, a fost director CIA între 1973 şi 1976. Pe site, i se spune „catolicul rigid" şi, deşi nu se afirmă despre el că ar fi membru al Opus Dei, există bănuieli că „profilul lui personal" se potriveşte lumii tipice a Opus Dei. Mai mult, datorită faptului că a fost ofiţer CIA la Roma, în anii 1950, persoanele care scriu online pretind că acest lucru ar fi reprezentat o ocazie ideală pentru el ca să fie recrutat de Opus Dei. În plus, Colby a murit în circumstanţe dubioase – într-un accident de canoe, după ce se pensionase în 1996 şi după ce se presupune că renunţase la catolicism.

„Toată ziua de luni, echipe de salvare au căutat prin mâlul râului Wicomico, iar elicopterele au survolat zona pentru a-l căuta pe fostul director CIA, William Colby, care se presupune că s-a înecat, la sfârşitul săptămânii, într-un accident cu barca", transmitea CNN la acea vreme. „Colby, în vârstă de 76 de ani, şeful spionajului din Saigon în timpul Războiului din Vietnam şi şeful serviciilor secrete la mijlocul anilor 1970, a fost declarat dispărut de vecini, după ce canoea lui a fost găsită plină de apă, la aproape 400 de metri distanţă de casa lui de vacanţă. Nu se bănuieşte o mână criminală, dar există o anchetă în derulare, a spus

şeriful local Fred Davis.”

„Circumstanţele dubioase” menţionate de M+G+R nu au fost confirmate şi, după cum avea să se descopere mai târziu, cauza morţii sale ar fi fost anevrismul care a condus la hipotermie. Totuşi, zvonurile despre Colby persistă.

Site-ul web mai pretinde că, din cauză că abandonase catolicismul – ajungând astfel să părăsească şi Opus Dei – Colby ar fi devenit o persoană incomodă şi, după toate probabilităţile, fusese ucis. Totuşi, nu există nicio dovadă care să susţină aceste insinuări şi cele mai multe site-uri web şi necrologuri care au apărut după moartea lui Colby nu spun nimic despre abandonarea religiei de către acesta, deşi divorţase de soţia sa în 1984, pentru a se recăsători... Este o ipoteză paranoică şi fantezistă, care a condus la impresia că Opus Dei şi-a făcut un nume datorită activităţilor necinstite. Aceste noţiuni burleşti sunt perfecte pentru a oferi subiecte pentru romane de duzină, dar nu prea au legătură cu realitatea.

Acuzaţiile îl introduc în ecuaţie şi pe fostul preşedinte, George Bush (senior), precizând că, după ce a fost învins de Bill Clinton, călătoriile sale în jurul lumii l-au purtat în Spania şi, în consecinţă, a ajuns la Opus Dei, cu care avea „o relaţie apropiată”. Deşi Bush a vizitat cu certitudine Spania, ţară cu o prezenţă Opus

Dei covârşitoare, există foarte puţine dovezi care să susţină faptul că, într-adevăr, a existat o relaţie apropiată între Bush Senior şi Opus Dei.

În ceea ce priveşte relaţia dintre Opus Dei şi George W. Bush, comentatorul politic Gore Vidai spune că merită să se investigheze în amănunt. El susţine că preşedintele Bush a fost numit de un „bloc" Opus Dei. Ce şanse sunt ca acest lucru să fie adevărat, dacă ne gândim – cum s-a spus mai devreme – că sunt numai 3000 de membri Opus Dei în Statele Unite şi sute de milioane de potenţiali votanţi?

În plus, deşi 45% din aproape 65 de milioane de catolici din Statele Unite sunt înregistraţi ca votanţi, Opus Dei reprezintă totuşi un procentaj mic, chiar şi în „blocul" catolic. Comentatorii politici din SUA au observat că, în timp ce republicanii au obţinut susţinere de la protestanţii fundamentalişti, voturile catolicilor au fost împărţite în trecut. Cu toate acestea, pentru campania electorală a lui George W. Bush, folosindu-se de istoria amuzantă despre „conservatorismul compasiunii", republicanii au încercat să-i atragă pe conservatorii catolici de partea lor.

Catolicii, la fel ca şi alte grupuri religioase, sunt adesea vizaţi şi curtaţi de cele mai importante partide politice din SUA. Acest lucru ar putea fi util pentru Opus Dei. Dacă organizaţia ar deveni o forţă catolică

importantă în Statele Unite, atunci, prin plasarea candidaţilor şi a purtătorilor de cuvânt în poziţii-cheie, Opus Dei ar avea scena pregătită pentru a influenţa decizii constituţionale importante ale SUA. Totuşi, ar fi nevoie să câştige o bază de putere foarte largă pentru a face acest lucru, iar acum organizaţia nu pare prea dornică de aşa ceva.

După ce a fost ales George W. Bush, republicanii şi Casa Albă şi-au continuat planurile de a atrage conservatorii catolici. În campania pentru realegerea lui Bush, Partidul Republican a anunţat formarea unui Forum Naţional de Conducere Catolică pentru a trasa strategiile alegerilor pentru Congres din 2002 (ca şi campania de realegere a lui Bush). Încă o dată, cineva s-a hotărât să pună la un loc Opus Dei *şi* această susţinere din partea conservatorilor catolici – dacă Bush avea ca ţintă să îi atragă pe catolici, atunci, conform teoriei, „bineînţeles" că Opus Dei a jucat un rol important. Din nou, nici acest lucru nu a fost dovedit, dar teoriile despre catolici în poziţii de putere continuă să fie discutate şi susţinute de o aşa-zisă dovadă conform căreia ar exista o conspiraţie catolică (cunoscută, de asemenea, sub numele de Opus Dei) la Casa Albă.

În acest sens, a fost citat un exemplu de pretinsă preluare a puterii de către catolici atunci când Bush l-a

numit pe John Klink, fost diplomat de la Vatican, în postul unuia dintre candidaţii pentru Departamentul de Stat, al secretarului de stat Colin Powell. Apoi, în vara anului 2001, ideologii catolici se concentrau pe discuţiile asupra studiului celulelor stem. S-a spus că Bush, împreună cu echipa lui, a intrat în conflict, în privinţa securizării voturilor conservatorilor catolici, cu dreapta religioasă. După cum scria filosoful catolic Robert George, în *Washington Post,* „În 1960, John Kennedy s-a dus din Washington în Texas să-i asigure pe credincioşii protestanţi că el nu se va supune Papei. În 2001, George Bush a venit din Texas în Washington să-i asigure... pe episcopii catolici că el va face acest lucru". Un an mai târziu, în 2002, unul dintre oaspeţii Congresului de la Roma, din 7–11 ianuarie, a fost senatorul republican de Pennsylvania, Rick Santorum, care îl considera pe George W. Bush „primul preşedinte catolic al Statelor Unite". „George Bush este în miezul subiectelor, care diferă de la aspecte economice privind sărăcia şi dreptatea socială, la viaţa individului", spunea Santorum. „El are tot dreptul să spună: «Sunt acolo unde eşti şi tu dacă eşti un catolic fervent»." Întâmplător, se spune adesea despre Santorum că ar fi membru al Opus Dei. Dar, potrivit celor din Opus Dei, se pare că nu ar fi, deşi odată a ţinut o prelegere în care îl lăuda pe Escrivá. Însuşi

Santorum a spus clar că nu este membru al Opus Dei.

Astfel, cu un „catolic” la Casa Albă, unde se afla Opus Dei în acest timp? În acea vreme, Opus Dei încă mai era percepută ca o elită, o societate profund misterioasă şi, ca şi în Europa, au existat destui nebuni şi suspicioşi care au făcut adesea legătura între organizaţie şi alte grupări clandestine, precum masonii liberi sau cavalerii de Malta.

„Ei nu au poziţii înalte, dar câteva societăţi-cheie au în componenţa lor drept membri câţiva dintre cei mai influenţi americani”, scriau James Mann şi Kathleen Phillips, în *US News & World Report.* „În timp ce Mişcarea Morală a evanghelistului Jerry Falwell a atras atenţia publicului, în cea mai mare măsură, alte grupuri religioase încearcă să influenţeze, pe tăcute, elita naţiunii. Numele lor sunt necunoscute pentru cei mai mulţi dintre americani – cavalerii de Malta, Opus Dei, reînarmarea morală, reconstrucţionişstii creştini. Totuşi, principiile lor, printre care şi aderarea la valorile creştine, sunt forţa călăuzitoare în vieţile unora dintre cei mai puternici oameni din SUA. În ciuda faptului că sunt de religii diferite, membrii împart o credinţă comună, conform căreia un număr mic de oameni credincioşi pot, într-adevăr, să schimbe lumea.”

Articolul din *US News & World Report* a atras încă o

dată atenţia asupra legăturii dintre cavalerii de Malta, o organizaţie romano-catolică, şi Opus Dei. Ca şi în cazul Opus Dei, numărul membrilor americani ai cavalerilor de Malta este redus; doar 1000 de membri (dintre care 70% bărbaţi). Din nou, asemenea organizaţiei Opus Dei, şi membrii americani ai ordinului cavalerilor de Malta sunt, în multe cazuri, figuri importante din lumea afacerilor, a guvernului sau profesionişti. Reportajul prezintă o listă cu nume de lideri importanţi din comunitate (Casey, fost director al CIA, acum decedat, este şi el înregistrat în această organizaţie), precum şi unii republicani şi foşti politicieni de rang înalt Şi lista continuă. Însă, la o examinare rapidă a tipului de americani atraşi în rândurile cavalerilor de Malta, aceştia pot apărea şi pe o listă pe care şi-ar fi dorit-o Opus Dei. Cu siguranţă, erau membri pe care o organizaţie ca Opus Dei şi-i dorea, oameni influenţi, puternici şi valoroşi. În consecinţă, mulţi au crezut că sunt persoane care trec dintr-o organizaţie într-alta. Totuşi, această teorie funcţionează numai în cazul în care credeţi toate presupunerile conform cărora Opus Dei se orientează numai spre cei bogaţi şi puternici, în încercarea ei de a „conduce lumea".

„Principalul scop al cavalerilor este acela de a oferi onoruri catolicilor distinşi şi de a strânge bani pentru acţiuni caritabile, în special pentru spitale", scrie *US*

News & World Report. „Dar legăturile personale dintre membri contribuie la ceea ce mulţi observatori numesc o reţea de vechi prieteni influenţi, care luptă împotriva comunismului. Ceremonia anuală de prezentare a noilor membri, la catedrala St Patrick în New York, este singura din capitolul referitor la SUA deschisă pentru cei care nu sunt membri. Pentru că mulţi cavaleri şi cei care primeau onorurile ordinului lucraseră pentru CIA, criticii sugerează câteodată că ar exista o legătură între cele două. Dar membrii neagă orice legătură, specificând că modelul membrilor conservatori cu legături în străinătate a apărut firesc, ca urmare a rolului ordinului de apărător internaţional al Bisericii."

Articole precum cel de mai sus se referă la Opus Dei ca fiind „secretoasă" sau „retrasă". Organizaţia a continuat să lucreze serios în toată ţara, câştigând influenţă şi noi membri, însă opera, totuşi, într-o manieră discretă. Dar toate acestea aveau să se schimbe, nu numai datorită publicării *Codului lui da Vinci,* în 2003, ci şi odată cu arestarea, în 2001, a lui Robert Hanssen, agent dublu al CIA, care pretindea că este membru al Opus Dei. Deodată, dezbaterea internaţională despre Opus Dei, care dura de ani de zile, s-a redeschis, cu liberali şi progresişti catolici care descriau organizaţia conservatoare drept o mafie catolică – vicleană, organizată după structura unui cult

şi secretoasă. Pe 20 februarie, FBI dădea o declaraţie: „Procurorul general, John Ashcroft, directorul FBI, Louis J. Freeh, şi procurorul Statelor Unite, Helen Fahez, au anunţat astăzi că un veteran FBI, agent de contrainformaţii, a fost arestat sâmbătă de FBI şi acuzat de spionaj fiindcă vânduse secrete de stat Rusiei şi fostei Uniuni Sovietice. În momentul arestării lui într-un parc din Vienna, Virginia [SUA], Robert Philip Hanssen, în vârstă de 65 de ani, plasa în mod clandestin un pachet ce conţinea informaţii secrete la un «punct mort» dinainte stabilit, pentru a fi ridicat de intermediarii ruşi. Hanssen primise mari sume de bani de la ruşi pentru informaţiile pe care le oferise. Directorul FBI, Louis J. Freeh, şi-a exprimat atât indignarea, cât şi tristeţea. El a spus că, dacă se dovedesc acuzaţiile, acestea ar reprezenta «cea mai serioasă încălcare a legii şi o ameninţare la adresa securităţii naţionale»".

Arestarea lui Hanssen şi dezvăluirea conform căreia acesta este spion, dar mai ales catolic au condus la „sezonul de vânătoare împotriva organizaţiei Opus Dei. Pentru unii, era sigur că membrii Opus Dei aveau o misiune secretă; ei erau împotriva guvernului SUA, fiindcă îşi aveau propriile agende... Totuşi, cei care au luat în considerare faptul că Hanssen a fost prins spionând pentru guvernul rus au ajuns la concluzia că,

dacă se presupune că Opus Dei are o orientare de dreapta în cadrul Bisericii, de ce ar ajuta Hanssen un stat comunist? Putea, oare, să se folosească de Opus Dei ca de o acoperire? Potrivit unei surse, motivul trădării lui Hanssen a fost dorinţa acestuia de a se bucura de un stil de viaţă gen Opus Dei şi de a-şi trimite copiii la şcolile Opus Dei. Sursa spune în continuare: „Şi-a justificat acţiunile conform maximei teologiei morale a binelui mai mare sau mai mic, aparţinând vechilor iezuiţi. Alte explicaţii psihologice ar dezinforma în privinţa Opus Dei". Chiar dacă a fost aşa sau nu, motivul lui Hanssen este neclar, din moment ce motivele sale nu au fost niciodată explicate în totalitate.

Dezbaterea continuă – Opus Dei neagă faptul că Hanssen ar fi membru în organizaţie şi ceilalţi folosesc cazul Hanssen drept un exemplu de comportament nepotrivit din partea Opus Dei, având în subsidiar ideea că toţi membrii au, într-un fel sau altul, nişte ţeluri lipsite de etică. „Suntem aici pentru a-i opri pe catolici să ducă o viaţă dublă", declara părintele C. John McCloskey, preot din conducerea Opus Dei din Statele Unite. În ciuda celor declarate de către McCloskey, mulţi refuză să îl creadă.

Totuşi, mulţi membri ai Opus Dei au văzut în arestarea lui Hanssen un rezultat pozitiv, în cele din urmă. „Chiar dacă este o tragedie, Dumnezeu poate

scoate ceva bun şi din aceasta", afirma Brian Finnerty, purtătorul de cuvânt al Opus Dei din SUA. „Atenţia mass-mediei ne-ar putea ajuta să răspândim mesajul că îl găsim pe Isus în viaţa de zi cu zi".

Hanssen urma să se pensioneze din postul de agent FBI. Când a bănuit că acoperirea sa a fost depistată, le-a scris intermediarilor din Rusia, informându-i:

Dragi prieteni,

Vă mulţumesc pentru sprijinul vostru din aceşti ani.

Se pare, totuşi, că serviciile mele au ajuns la sfârşit şi este timpul să mă retrag din activitate.

Am fost promovat într-o funcţie mai înaltă, de senior director, dar fără să mai am acces la informaţiile (sic) din cadrul programului de contrainformaţii. Sunt izolat în plus, cred că am detectat emisii repetate de unde radio în maşina mea. Faptul că le ştiu acolo îmi ajunge.

Ceva l-a trezit pe tigrul adormit. Poate că voi ştiţi mai bine decât mine.

Viaţa este plină de suişuri şi coborâşuri.

Păstrăm legătura şi anul viitor, la aceeaşi oră, în acelaşi loc. Poate se va îmbunătăţi până atunci corelarea dintre forţe şi circumstanţe.

Prietenul vostru,
Ramón García

Potrivit *Associated Press,* „Ramón García era unul dintre numele lui de cod. El credea că fusese precaut, nu-şi dăduse niciodată numele real la Moscova şi nu se întâlnise niciodată cu KGB-ul. Dar nu fusese destul de atent. Cea mai mare greşeală a lui a fost că îşi lăsase amprentele pe pungile de plastic în care livrase secrete de stat. Când dosarul lui a fost vândut de un fost ofiţer superior din KGB, în septembrie 2000, laboratorul FBI pusese deja toate întrebările. Surprinzător, ruşii au păstrat pungile Hefty şi, îndată ce amprentele au fost date identificate, soarta lui a fost pecetluită".

Când a fost dezvăluită viaţa dublă a lui Hanssen ca spion, jurnaliştii de investigaţie „au descoperit" că acesta avea legături cu Opus Dei. Cumnatul lui Hanssen era preot Opus Dei în Roma, iar una dintre fiice era membră permanentă. Potrivit *Associated Press,* „Hanssen a fost prieten cu James Barnford, autor de cărţi de spionaj de succes, pe care, după ce l-a bombardat cu întrebări despre întrevederile avute de acesta cu lideri sovietici, l-a invitat să vină la întâlnirile Opus Dei. «Avea o obsesie pentru acest lucru. Bob a vorbit cu emfază despre pericolul pe care îl reprezintă planificarea familială şi despre faptul că avortul era imoral», îşi amintea Barnford".

Barnford, de confesiune catolică, a continuat să scrie în *New York Times* despre preocuparea lui Hanssen

pentru Opus Dei:

„Hanssen strecura subiecte despre religie în cele mai multe conversaţii şi avea deasupra biroului un crucifix de argint. Câteodată, pleca de la serviciu şi participa la demonstraţii împotriva avortului. A încercat mereu să mă convingă să merg cu el la întrunirile Opus Dei. După săptămâni întregi de rugăminţi, am acceptat, în cele din urmă. La întrunire, Hanssen era în elementul lui. Se dezvăluia în acea societate închisă, de adevăraţi credincioşi, ca un membru al unei confrerii care participa la un ritual secret. Credinţa lui părea prea sinceră pentru a fi doar un truc".

Unul dintre şefii lui Hanssen de la sediul central FBI a confirmat ceea ce spunea Barnford: „[Hanssen] era o persoană religioasă care îi aşeza pe sovietici într-un context religios. Spunea că Uniunea Sovietică va cădea pentru că este condusă de comunişti şi comunştii nu cred în Dumnezeu. Mi-a spus: «Fără religie, omul este pierdut»".

Arestarea lui Hanssen a declanşat speculaţii frenetice, de scurtă durată, dar intense, despre celelalte persoane din conducerea naţiunii care ar mai putea fi asociate cu gruparea, fapt care, în alte ţări, a fost pus în legătură, din punct de vedere politic, cu extrema

dreaptă. Această speculaţie afirma că Opus Dei şi membrii ei ajunseseră la nivelul cel mai înalt din guvernul SUA, incluzând chiar şi Curtea Supremă şi FBI. Din nou, nimic din toate acestea nu a fost dovedit.

Presupunerile că Hanssen ar fi fost membru al Opus Dei au devenit şi mai puternice când criticii au observat că Opus Dei este singura organizaţie din cadrul Bisericii Catolice subordonată direct Papei, îndepărtându-i astfel pe americani de la adevărata lor datorie de loialitate – aceea faţă de Statele Unite.

C. John McCloskey, preot din prelatura Opus Dei, a negat, bineînţeles, aceste teorii. „Opus Dei este cea mai transparentă organizaţie din cadrul Bisericii Catolice", spunea el într-un interviu pentru *Newsweek.* În legătură cu Hanssen, acesta mai preciza: „Numai nişte minţi bolnave s-ar înscrie în Opus Dei doar pentru că ar considera-o o organizaţie-paravan şi plină de mister, pentru că nu este aşa". Bineînţeles că sunt foarte mulţi oameni care nu sunt de acord cu explicaţia lui McCloskey. Există o teorie care spune că serviciile secrete mai degrabă ar răspândi zvonuri şi ar încerca să înstrăineze o organizaţie (în cazul acesta, Opus Dei) decât să-şi asume responsabilitatea pentru un dezertor din cadrul propriei organizaţii.

„Este timpul să încetăm să mai fim politicoşi cu Opus Dei", spune criticul Eugène Kennedy. „Societăţile

secrete nu pot fi catolice. Opus Dei nu reprezintă o comunitate pentru iubire şi ajutor, după modelul lui Isus, ci caută să divizeze, să submineze şi, după cum s-a întâmplat în cazul domnului Hanssen, să facă apel la ceea ce e paranoic în om." Din nou, se face o confuzie între activitatea şi scopurile organizaţiei religioase şi cele ale serviciilor secrete aflate sub controlul statului Kennedy nu este singurul care nu are încredere în organizaţie, iar acuzaţiile continuă, mai ales atunci când membri Opus Dei foarte importanţi sunt implicaţi în vreun scandal.

După arestarea lui Hanssen, s-au găsit mulţi care să construiască o teorie a conspiraţiei în jurul lui Hanssen şi al fostului director FBI, Louis Freeh – amândoi sunt catolici, dar chiar sunt amândoi membri ai Opus Dei?

Înainte să conducă FBI-ul, Freeh fusese agent special, la mijlocul anilor 1970, când lucrase la Departamentul Ofiţerilor Superiori din New York. De acolo s-a angajat la Procuratura SUA, iar în 1992 a fost numit judecător la Curtea Districţională a Districtului de Sud din New York. Însuşi Bill Clinton l-a numit pe Freeh director al FBI, la 20 iulie 1993. Deşi se afla într-o poziţie de conducere, Freeh era urmărit de teorii ale conspiraţiei, fiindcă se spunea că ar avea legături cu Opus Dei. Despre copiii lui mai mari se spune că ar fi absolvit The Heights, şcoala Opus Dei din Washington. Totuşi,

potrivit Opus Dei, „Louis Freeh şi soţia lui nu sunt şi nu au fost niciodată membri Opus Dei. Copiii familiei Freeh nu au absolvit şcoala The Heights”.

Jurnalistul Robert Hutchison a făcut şi alte legături între Opus Dei, Freeh şi nunţiul papal din Bagdad, episcopul Opus Dei, Marian Oles, care a fost transferat la Alma Ata în Kazahstan, devenind nunţiu papal în Kazahstan, Kirghistan şi Uzbekistan. Hutchison vrea să sublinieze că, atunci când l-a contactat pe inspectorul-şef de la Biroul de Afaceri Publice şi Congresionale al FBI, John E. Collingwood, pentru a-l întreba despre legăturile pe care Freeh le are cu Opus Dei, Collingwood a declarat: „Din moment ce nu vă pot răspunde la întrebările dumneavoastră, vreau să vă spun că aţi fost «informat» greşit de către cei care reprezintă sursele dumneavoastră”.

După ce i-a fost publicată cartea despre Opus Dei, care conţinea acuzaţii împotriva lui Freeh, Hutchison şi-a continuat povestea cu un articol în *Guardian,* în care susţine: „Se pare că agentul special Collingwood fusese şi el «dezinformat», pentru că Opus Dei a declarat mai târziu că fratele lui Freeh, John, a fost, într-adevăr, directorul celibatar al celui mai mare centru al Lucrării în Pittsburgh”. Totuşi, John Freeh a demisionat când era membru permanent, în 1994, pentru a se căsători, şi nu se ştie sigur dacă a mai rămas sau nu membru al

Opus Dei. În acest caz, logica lui Hutchison pare nedreaptă – dacă fratele lui era membru, acest lucru nu însemna şi că Freeh era membra. După cum s-a explicat mai devreme, Freeh nu a negat niciodată că este catolic, dar a continuat să nege că este membra al organizaţiei. Totuşi, zvonurile persistă, în special din cauza poziţiei importante pe care o deţine Freeh în cadrai guvernului SUA.

Pe vremea când Freeh era director la FBI, agenţia s-a confruntat cu două cazuri de atacuri cu bombă – Unabomer şi Oklahoma City. „Însă cel mai important aspect a fost", scria *New York Post,* „refuzul lui Freeh de a se lăsa intimidat de eforturile preşedintelui Clinton şi ale procurorului general Janet Reno de a politiza Departamentul de Justiţie. A înfruntat-o pe Reno în privinţa numeroaselor ei probe despre scandalurile de strângere de fonduri Clinton – Gore, inclusiv în ceea ce el numeşte, pe bună dreptate, dovezi «convingătoare» ale implicării «active şi complexe» în aceste maşinaţiuni a vicepreşedintelui Al Gore." Totuşi, la agenţie, Freeh a trebuit să înfrunte criticile privind restructurările drastice din cadrul biroului, după ce a desfiinţat aproape 50 de posturi de conducere şi a reangajat 600 de agenţi de supraveghere pe teren. Ar putea poveştile despre Opus Dei să facă parte dintr-o campanie de denigrare din partea foştilor agenţi

nemulţumiţi? Posibil.

Din cauza faptului că lumea refuza să accepte declaraţia lui Freeh, în care acesta susţinea că nu este membru al Opus Dei, a fost lansată o declaraţie chiar de către organizaţie: „Confirmăm că purtătorul de cuvânt al Papei, Joaquín Navarro-Valls, este membru, dar am dori să risipim, odată pentru totdeauna, zvonurile conform cărora Louis Freeh, Antonin Scalia, Clarence Thomas şi Mel Gibson ar fi şi ei membri".

Opus Dei continuă să nege. Într-un interviu pentru *Newsweek,* McCloskey a risipit zvonurile, despre care a spus că sunt „complet false", referitoare la faptul că Freeh ar fi fost membru secret al Opus Dei. Într-adevăr, a adăugat McCloskey, „nu cred despre niciun membru din guvern că este membru al Opus Dei".

Jurnaliştii din SUA continuă să nu fie de acord cu Opus Dei: „Directorul FBI, Louis Freeh, la fel ca şi judecătorii de la Curtea Supremă, Scalia şi Thomas, sunt membri ai Opus Dei", scria A. Henningsen, editor la *SALT,* un ziar liberal catolic. Adrian Havill, autorul *The Spy Who Stayed Out In the Cold* (*Spionul care a stat în frig*), adaugă dovezi care îi prezintă pe aceştia ca fiind membri. Potrivit lui Havill Hanssen, Freeh frecventa aceeaşi biserică la care a mergea şi Hanssen, Sf. Caterina din Siena, în Great Falls, Virginia, o biserică catolică la care încă se mai oficiază sfânta liturghie în

limba latină. Un alt presupus enoriaş este judecătorul Antonin Scalia, al cărui fiu, părintele Paul Scalia, se presupune că l-a convertit pe judecătorul Clarence Thomas la catolicism. Iată în ce direcţie merg cele mai multe teorii ale conspiraţiei cu privire la Opus Dei – se crede că Freeh are legături cu Hanssen, dar şi cu Thomas şi Scalia deci numai cu persoane de rang înalt. Dar faptele pot dovedi contrariul, deşi unii sunt convinşi că se pune ceva necurat la cale – o conspiraţie, bineînţeles.

Scalia, judecător la Curtea Supremă, în ciuda declaraţiei oficiale făcute de Opus Dei, conform căreia el nu este „membru", este adesea asociat cu organizaţia şi este perceput ca întruparea conservatorului catolic; deşi este foarte atent să nu fie văzut că amestecă politica şi religia, credinţa lui îi influenţează cu siguranţă activitatea de la înalta curte. Conform *Newsweek,* „deşi el nu este membru al Opus Dei, soţia sa, Maureen, a participat la «funcţiile spirituale» ale Opus Dei", spunea un membru al Opus Dei.

„Thomas l-a lăudat pe Papa Ioan Paul al II-lea fiindcă acesta luase măsuri nepopulare", scria *Newsweek* „Catolicii conservatori din public au fost de acord cu fiecare cuvânt pe care l-a zis Thomas. Numai că acest club de elită din Washington nu s-a simţit întru totul confortabil cu foarte publica scurgere de informaţii

dintr-o agendă, în mod normal, privată." Din nou, relaţia dintre Thomas, Scalia şi Opus Dei nu a fost niciodată dovedită. În plus, McCloskey sublinia: „Tot ceea ce ştiu că au [Antonin Scalia şi Thomas] în comun este faptul că amândoi frecventează Sfântul Scaun. Judecătorul Thomas s-a întors la credinţa catolică, dar nu a fost convertit". În plus, Brian Finnerty, directorul de Relaţii cu Publicul al Opus Dei în SUA, adăuga: „Părintele Paul Scalia [fiul lui Antonin] nu este preot în prelatura Opus Dei". În pofida declaraţiei ferme a Opus Dei, potrivit căreia Scalia, Thomas şi Freeh nu sunt membri, zvonurile nefondate persistă – se pare că nimic, nici măcar adevărul, nu poate spulbera teoria conspiraţiei, chiar dacă aceasta se sprijină pe neadevăruri.

Gore Vidai, scriitor american, a investigat relaţia dintre cei doi, Scalia şi Thomas, şi a prezentat o teorie pretinzând că Scalia (Antonin) şi Thomas erau oameni importanţi în bătălia electorală a lui George W. Bush cu vărul său, Al Gore, în 2000. Vidai susţine că amândoi judecătorii de la Curtea Supremă ar fi trebuit să se retragă din bătălia Gore versus Bush, din moment ce fiul lui Scalia lucra pentru echipa de avocaţi a lui Bush, care pleda la Curtea Supremă. Dacă Scalia şi Thomas s-ar fi retras din caz, votul ar fi fost de patru la trei în favoarea lui Gore, care ar fi devenit preşedinte.

Este normal ca Vidai să fie protector faţă de vărul său, Al Gore, dar, totodată, a ales să vorbească despre multe teorii ale conspiraţiei atunci când a discutat despre „victoria” lui Bush din 2000. Fusese aceasta hotărâtă de cei care doreau să vadă un republican la Casa Albă, unul care să conducă ţara, din nou, spre un stil de viaţă conservator, care să urmeze administraţiei democratice a lui Clinton?

„În America, toţi avem gânduri conspirative”, adăuga Vidai, mai târziu, într-un interviu, „pentru că sunt prea multe conspiraţii. Vedem Curtea Supremă implicată într-o conspiraţie care refuză preşedinţia câştigătorului din scrutinul popular, apelând la toate trucurile din carte, în văzul întregii lumi. Avem companii importante de tutun care mint în legătură cu efectele nicotinei, aceasta este tot o conspiraţie. Şi ce este un partid politic dacă nu tot o conspiraţie?”

Pe lângă conspiraţiile politice, figuri precum Thomas şi Scalia şi presupusa lor legătură cu Opus Dei fac ca organizaţia să sufere atunci când un membru al ei este implicat într-un scandal de proporţii. Implicarea lui Hanssen, atât în privinţa guvernului SUA, cât şi a Opus Dei, a fost un episod supărător, dar mai erau destule procese care aveau să vină peste Opus Dei.

Punerea sub acuzare a lui Mark Belnick, avocat la Tyco Internaţional Ltd, pentru fraudă, i-a adus

organizaţiei catolice şi mai multă publicitate nedorită.

„În iulie 2000, Mark Belnick, pe vremea aceea avocat proeminent la Tyco Internaţional Ltd, era plătit cu sume între 2 şi 12 milioane de dolari ca bonus", scria Laurie P. Cohen în *Wall Street Journal.* „Pentru domnul Belnick, aceasta era ultima recompensă pentru o carieră meteorică, pornită de la câteva cazuri de afaceri la înalt nivel, din anii 1980 şi 1990, culminând cu Tyco, un concern de succes, foarte apreciat pe Wall Street."

În 2002, procurorii din New York l-au acuzat pe Belnick de infracţiuni, iar SEC (Securities and Exchange Comission – Comisia de Titluri de Valoare şi Tranzacţii Bursiere) i-a întocmit un dosar de fraudă civilă.

Procurorii l-au acuzat că ar fi furat cele 12 milioane de dolari de la Tyco, care nu fuseseră aprobate de membrii din conducerea companiei, după cum cereau regulamentele interne ale acesteia. De asemenea, a fost învinuit de fals în acte, fiindcă nu a completat transferarea împrumuturilor şi compensaţiile în formularele federale. Procurorii au luat declaraţii de la Lewis Liman, fiul ultimului său mentor. Avocatul lui a calificat acuzaţiile drept „absurde".

Alţii ar fi putut cheltui bonusul de 2 milioane de dolari, primit cu doi ani înainte, pentru o casă, o maşină sau chiar trei, călătorii în străinătate, sau ar fi investit banii – Belnick donase bani pentru acţiuni

caritabile. Majoritatea banilor lichizi merseseră spre un colegiu din California şi la Culture of Life Foundation (Fundaţia Cultul Vieţii), un grup catolic proviaţă din Washington.

Cu trei luni înainte, Belnick, fost practicant al religiei iudaice, se convertise, în secret, la catolicism şi devenise un susţinător activ al Opus Dei. În afară de donaţiile pentru colegiul şi fundaţia catolică, el dăduse bani unei reţele catolice de televiziune, pentru două parohii, unei librării Opus Dei şi unui centru de informare.

În aprilie 2000, chiar înainte de a se converti şi a se boteza, Belnick îi scria un e-mail părintelui C. John McCloskey: „Nu m-am mai simţit aşa de emoţionat de la Bar Mitzvah". După mai puţin de un an, noul convertit participa la liturghia ţinută de Papă, în capela sa privată din Roma.

Conform lui Cohen, „Belnick s-a alăturat unei elite de convertiţi, în jurul părintelui McCloskey. Unii spun că din această confrerie ar fi făcut parte şi Lawrence Kudlow, economist şi comentator de televiziune; senatorul de Kansas, Sam Brownback, şi editorialistul politic conservator Robert Novak. Bernard Nathanson, un doctor care pe vremuri făcuse întreruperi de sarcină şi era un apărător al cauzei avortului la cerere, devenise catolic la sfatul preotului şi l-a consiliat pe Belnick în

privinţa convertirii acestuia. La rugămintea părintelui McCloskey, dl Belnick însuşi a încercat să convingă alţi oameni importanţi – printre care şi pe senatorul de Nebraska, Bob Kerrey – să treacă la religia catolică".

McCloskey, care absolvise Studii Economice la Columbia şi lucrase, la sfârşitul anilor 1970, ca agent de bursă pentru Merrill Lynch & Co., se dedicase preoţiei în 1981. A fost de acord să joace squash la Clubul Universităţii cu reporterii de la *Washington Post* şi apare regulat la postul de televiziune MSNBC. Slujba lui oficială este aceea de a conduce Centrul de Informare al Arhidiocezei din Washington, dar este cunoscut mai mult pentru faptul că atrage oameni importanţi în Biserică. „Sfântul Duh mă foloseşte drept călăuză", spunea preotul.

„C. John [McCloskey] este persoana cea mai potrivită pentru a-i convinge pe oamenii de rang înalt din ţară", spune dr. Nathanson, care, timp de câţiva zeci de ani de la convertirea sa de la iudaism la catolicism, a ajutat organizaţia cunoscută acum ca Acţiunea Ligii Naţionale a Drepturilor la Avort „El vrea să aducă oameni educaţi şi influenţi în faţa Papei."

Printre cei pe care preotul îi ajutase să se convertească erau şi directorul editorial conservator Alfred Regnery şi finanţistul Lewis Lehrman. Părintele McCloskey spune că experienţa lui de pe Wall Street,

dar şi mutările de serviciu în interes bisericesc din Manhattan, Princeton, New Jersey şi acum Washington, „l-au introdus într-un cerc în care nu ar fi putut intra în alte condiţii”.

În ianuarie 1998, dl Belnick s-a declarat el însuşi un „colaborator” al Opus Dei. Pe 30 septembrie 1999, a primit primul dintre bonusurile uriaşe de la Tyco: 3, 4 milioane de dolari din vânzarea acţiunilor companiei. Potrivit lui Cohen, „şase zile mai târziu, el i-a trimis un e-mail părintelui McCloskey pentru a-i spune: «Vă trimit cecul meu de 2 milioane de dolari cadou pentru noul Sanctuar/Altar» al Centrului Catolic de Informaţii de la Washington”. Rugat să clarifice suma oferită cadou, părintele McCloskey spune că donaţia domnului Belnick a fost o sumă minimă şi a refuzat să o precizeze.

În timp ce McCloskey şi Opus Dei sunt de partea lui Belnick, care continuă să îşi susţină nevinovăţia, au existat şi alte scandaluri – îngrozitoare din cauza atât a absurdităţii, cât şi a maliţiozităţii lor – care au făcut mult rău organizaţiei Opus Dei.

Unii teoreticieni au făcut legătura între Opus Dei şi două evenimente majore din SUA – masacrul de la Waco (1993) şi punerea bombelor de către Timothy McVeigh din Oklahoma City (1995). În cazul Waco, unii declară că ar fi fost o conspiraţie pentru a ucide

protestanţi albi, în special pentru că un lunetist presupus catolic se afla printre cei de la Waco. Deşi nu există niciun temei pentru aceste teorii, totuşi, mai ales pe internet, aceste fabulaţii par să se multiplice.

În timpul asediului de la Waco, 80 de bărbaţi, femei şi copii au murit pe 19 aprilie 1993 – William Sessions era atunci directorul FBI. Iniţial, guvernul SUA şi agenţii federali au fost vinovaţii, dar un juriu a decis, în anul 2000, că agenţii federali nu erau răspunzători pentru cei morţi. Versiunea FBI despre evenimente a subliniat faptul că ei doriseră să salveze copiii de la David Koresh. Drept rezultat, la faţa locului au fost trimise vehicule armate pentru a împrăştia gaz lacrimogen spre părinţii şi copiii care urmau să fie salvaţi. Dar câţiva dezaxaţi davidieni (nu li s-a dat numele) au dat foc locului, iar mulţi alţii, printre care şi cei pe care FBI dorea să îi salveze, au murit în incendiu. FBI a fost acuzat că a jucat murdar în tragedie. Sessions a părăsit FBI în iulie, iar Louis Freeh a devenit candidat la acest post.

După episodul Waco, mulţi critici au cerut investigaţii amănunţite (dar şi rapoarte complete) despre incident şi s-a observat că, de fapt, Freeh acoperă presupuse greşeli ale FBI-ului, în loc să dea vina pe davidieni că s-au omorât între ei. „Nimeni din FBI nu a vrut ca cineva să fie rănit”, spunea Freeh

pentru *Dallas Morning News,* în 2000. „Toată lumea a făcut tot ce a putut, în nişte circumstanţe deosebit de dificile...”

Freeh este văzut ca un erou negativ de către mulţi şi, din cauza interpretării greşite că ar fi, chipurile, membru al Opus Dei, s-a ajuns să se facă legătura între organizaţie şi morţii din cazul Waco – o teorie a conspiraţiei nedovedită. Este aproape imposibil să existe vreo legătură între Waco şi Opus Dei. Pentru a pune paie pe focul conspiraţiilor, un raport descrie cum părintele Franklyn McAfee, pastorul bisericii la care mergeau atât Robert Hanssen, cât şi Louis Freeh, a ameninţat că sunt arestaţi câţiva susţinători la Waco Holocaust Electronic Museum, pentru că împărţiseră pamflete care îl defăimau pe Freeh.

„Incidentul a avut loc duminică, 11 martie, dincolo de gardul bisericii catolice Sf. Catherine din Siena, de pe Springvale Road, Great Falls, Virginia”, raporta Carol Valentine, curatorul muzeului. „La 11.50, doi reprezentanţi ai muzeului s-au dus spre ieşirea dinspre stradă a bisericii Sf. Catherine şi au început să împartă pamflete oamenilor care fuseseră la liturghie şi plecau acum din parcare. Pamfletul «Ar trebui cuvintele lui Hristos să fie literă de lege pentru moralitatea publică?» aducea dovezi despre efortul de şapte ani şi jumătate al lui Louis Freeh de a acoperi Holocaustul de

la Waco. Pamfletul chestiona dreptul Bisericii Catolice de a-i oferi acestuia sfânta împărtăşanie şi, de asemenea, punea întrebări despre acuzaţiile FBI împotriva lui Robert Hanssen... După 25 de minute (la aproximativ 12.15), şirul maşinilor care plecau una după alta s-a sfârşit şi parcarea a rămas aproape goală. Atunci a fost momentul când părintele McAfee a venit din biserică direct spre pamfletari. În timp ce se apropia, se pare că a văzut aparatele de filmat şi şi-a dat seama că incidentul fusese filmat. Părintele McAfee s-a oprit deodată şi a strigat: «Aceasta este o proprietate privată. Plecaţi sau chem poliţia».”

Există numeroase teorii şi atunci când se discută cazul lui Timothy McVeigh, executat pentru bombele din Oklahoma City, care au ucis 168 de persoane şi au rănit alte 500, pe 19 aprilie 1995. Din cauza presupuselor legături dintre Opus Dei şi Freeh şi, apoi, din cauza legăturilor dintre Freeh şi FBI, numele organizaţiei catolice a mai fost legat şi de McVeigh, pentru o presupusă muşamalizare. Din nou, apare în scenă numele lui Gore Vidai, recomandat drept un mare teoretician în această privinţă. El a discutat despre McVeigh într-un interviu la radio cu Romana Koval, în noiembrie 2001:

Eroul negativ este aproape sigur FBI-ul, care a scăpat

de sub control. De opt ani, directorul FBI este Louis Freeh şi, după cum s-a dezvăluit în ultimul an, acesta este membru Opus Dei. Acum, noi suntem o ţară de protestanţi evrei.

Aşa că atunci când am aflat de Freeh că este membru al Opus Dei, m-am gândit: „E ceva tare ciudat aici; cum a intrat el în poliţia secretă, care este cea mai puternică organizaţie din ţara noastră?"

I-am scris lui Louis Freeh, care era atunci şeful FBI, o scrisoare pe care o să o includ în carte. Am citit scrisoarea cu voce tare, la *Today Show,* doar ca să mă asigur că el a văzut-o. Nu am primit niciun răspuns, dar am spus că sunt cu siguranţă câteva legături aici, şi acest lucru se vede din probele aduse înaintea începerii proceselor, la care toată lumea are acces; eu am spus că acestea ar fi trebuit investigate, dar nu au fost. Ei au decis că fusese McVeigh şi cu asta, basta. Acum două zile am descoperit că FBI-ul falsifica în laboratoarele sale nişte probe împotriva lui McVeigh, încercând să dovedească faptul că acesta fabricase bomba, că avea amoniu pe pantaloni, ceva de genul acesta. Ei bine, e posibil să fi fost el, nu ştiu, pentru că nu sunt profet, însă impresia mea este că n-ar fi putut s-o facă de unul singur. Deci sigur au fost şi alţii implicaţi şi am spus la televizor că trebuie să înceapă să se lucreze mai bine la FBI, la Departamentul de Justiţie, datoria lor este să

protejeze persoanele şi proprietatea acestora.

Acesta era, cu siguranţă, un lucru pe care Vidai credea că FBI-ul nu îl făcea – s-ar fi putut întâmpla asta fiindcă Freeh acoperea pe cineva? Se putea întâmpla din cauza presupusei apartenenţe a lui Freeh la Opus Dei? Nu contează ce spuneau faptele, fiindcă alţi comentatori politici au început să observe că aceşti presupuşi membri erau în poziţii influente, iar comentatorii nu au găsit răspunsurile corecte. O idee comună a început să se răspândească, şi anume că Opus Dei era, cu siguranţă, în spatele acestor întâmplări. O presupunere fără importanţă, în special una ca acestea care este complet nedovedită – dar care demonstrează, încă o dată, că Opus Dei pare să atragă o mulţime de poveşti absurde. Pentru orice dezastru, orice incident major din SUA, există mereu o persoană care să facă legătura între Opus Dei şi principalii actori.

Cu toate aceste poveşti din jurul mişcării Opus Dei, este foarte dificil să vedem în ce direcţie şi cât a progresat organizaţia în Statele Unite, dacă este să ne raportăm la discuţiile despre metodele de racolare, caracterul secret şi presupusele puteri politice ale Opus Dei.

Potrivit lui James Martin, care scria în revista *America,* „este greu de prevăzut dacă Opus Dei va

continua să se dezvolte în Statele Unite. Criticii organizaţiei, printre care şi ODAN, încep să fie ascultaţi. Dar, bine cunoscuta influenţă a Opus Dei la Vatican pare să ofere un grad de protecţie, şi atracţia ei pentru unii, în special pentru studenţi, este o reamintire a dorinţei de spiritualitate existente printre americani".

Martin nu este singurul care are îndoieli în privinţa dezvoltării Opus Dei. David J. O'Brien, profesor de Studii Catolice la Holy Cross din Loyola, Statele Unite, pare şi el să ezite. Deşi admiră metoda organizaţiei – de a atrage idealişti, potrivit unui plan – el crede că atracţia Opus Dei poate consta în aceea că îşi impune limite: „Sunt atât de negativi în ceea ce priveşte cultura americană, încât nu reuşesc să înţeleg cât de departe pot merge noţiunile noastre de libertate şi individualism".

„Organizaţiei Opus Dei i-a fost aprobată şi încurajată extinderea misiunii apostolice", spune directorul Opus Dei de Relaţii cu Publicul, Bill Schmitt, „în mod cert, datorită faptului că are practici care s-au dovedit sigure."

Robert Royal, preşedinte al Institutului de Credinţă şi Raţiune, declara într-un interviu pentru *Newsday,* în noiembrie 2003, că Opus Dei „are un fel de spirit neobosit" care a atras mulţi tineri educaţi. „Este

remarcabil", spune Royal. „Cred că organizaţia este atacată fiindcă are succes şi este puternică."

În plus, Opus Dei are susţinători printre cardinalii şi episcopii de pe tot cuprinsul Statelor Unite. Cardinalul Edward Egan (New York) declara: „Îmi exprim cu mare plăcere aprecierea pentru activitatea, de peste 40 de ani, a organizaţiei Opus Dei, aici, în arhidioceza din New York.

Fie prin programe pentru cei aflaţi la ananghie în oraşul nostru, fie prin consiliere spirituală sau prin călăuzire spirituală individuală, Opus Dei a încurajat şi continuă să încurajeze credinţa de a trăi conform Bibliei, oriunde s-ar afla ei în lume, în familiile lor sau la locul de muncă".

Zvonurile în legătură cu CIA şi Opus Dei continuă. Cei care afirmă că Opus Dei este o „forţă politică puternică" vor avea argumente ca, spre exemplu, faptul că serviciile secrete guvernamentale caută, în mod firesc, să se concentreze asupra oricărei organizaţii religioase sau ideologice care recrutează persoane bogate şi influente. Opus Dei neagă aceste legături din două motive. În primul rând, organizaţia afirmă că recrutează noi membri din toate structurile societăţii, nu numai din elita bogată şi, în al doilea rând, ea nu se consideră o forţă politică. Şi, prin urmare, nu vrea să se asocieze cu vreun organism

guvernamental. Totuşi, dacă serviciul secret este suspicios în privinţa grupării catolice, este foarte probabil ca guvernul SUA „să plaseze” ofiţeri de rang înalt în cadrul grupării, pentru a strânge informaţii şi a-şi administra propria influenţă. Riscul pe care îl prezintă CIA de a fi acuzaţi că sunt conduşi (sau „direcţionaţi”) de către organizaţie este mic, din moment ce numai cei tulburaţi mintal şi adevăraţii paranoici ar crede aşa ceva... Din nou, Opus Dei continuă să nege legăturile cu orice organizaţie politică, deşi s-ar putea să ştie de agenţii infiltraţi ai CIA.

În plus, într-o ţară în care relaţiile dintre Biserică şi stat sunt reexaminate constant, presupusa prezenţă a Opus Dei în arena politică adaugă un subiect de speculaţie în ceea ce priveşte afacerile statului şi oferă numeroase teorii celor care sunt în căutare de conspiraţii. Multe organizaţii religioase fac în mod deschis lobby prin organizaţii autorizate, dar părerea tuturor este că Opus Dei pare în căutare de influenţă politică, lucru pe care îl face în mod clandestin, ascunzându-se după jurământul de a nu dezvălui niciodată listele de membri. Totuşi, deşi Opus Dei este mereu chestionată despre presupuşi membri şi continuă să nege că persoane precum Scalia şi Thomas îi aparţin, zvonurile şi presupunerile continuă.

În consecinţă, întrebarea care apare cel mai des este

dacă unii senatori, reprezentanţi şi membri ai cabinetelor, ai justiţiei sau consilieri prezidenţiali ar putea fi membrii asociaţi ai Opus Dei şi, drept urmare, ar putea primi ordine de la Roma? Opus Dei continuă să spună „Nu”.

„De fapt, libertatea este punctul forte pe care trebuie să îl aveţi în minte atunci când vă referiţi la membrii Opus Dei care sunt în politică”, spune Andrew Soane, de la Biroul de Relaţii cu Publicul din Londra. „Opus Dei nu primeşte laude pentru un politician bun, dar nici nu poate fi învinovăţită pentru unul slab. Acesta este rezultatul principal al manifestării libertăţii. În consecinţă, deşi s-ar putea spune că politicienii activi din Spania lui Franco erau liberali, acest lucru nu înseamnă nimic pentru Opus Dei, la fel cum nu ar fi însemnat nimic în cazul în care politicienii ar fi fost mai autoritari. Bineînţeles, vine un moment când se depăşeşte o linie, dar şi în această situaţie conştiinţa trebuie să decidă, cu excepţia cazului în care Biserica face un comentariu asupra temei dezbătute. Acelaşi principiu se aplică şi în cazul altor profesii (de exemplu, bancherul menţionat mai înainte); poţi să îţi sfinţeşti slujba, atât timp cât aceasta este una onorabilă.”

Şi, totuşi, deşi există o înţelegere mai mare faţă de activitatea Opus Dei, iar membrii organizaţiei sunt

mult mai popularizaţi în eforturile lor, Opus Dei continuă să fie o sursă inepuizabilă pentru teoriile conspiraţiei, pe tot teritoriul SUA.

Capitolul VIII
Bancherul Domnului plăteşte preţul

Bancherii care angajează genii ahtiate după bani nu ar trebui să se arate mereu surprinşi şi uimiţi când unii dintre aceştia duc lumea de nas cu metode strălucite, inventive şi ilegale de a face bani.

Linda Davies, scriitoare de romane de senzaţie din domeniul financiar, în discursul „Psihologia riscului, a speculaţiei şi a fraudei", ţinut la conferinţa Uniunii Monetare Europene (EMU) de la Amsterdam

Pe 17 iunie 1982, corpul lui Roberto Calvi a fost găsit spânzurat sub podul Blackfriars din Londra. Calvi fusese dat dispărut din Italia de o săptămână. Pe când se ducea spre slujba lui de pe Fleet Street, un curier al ziarului *Daily Express* a văzut un om care atârna de o schelă sub pod. Bărbatul era Calvi. Italianul era spânzurat de gât, iar picioarele lui atârnau în apele Tamisei – era mort de cinci sau şase ore.

După ce poliţia l-a dat jos de pe schelă, un detectiv a observat că manşetele şi buzunarele bărbatului mort

erau îndesate cu bucăţi de cărămidă şi pietre. Când poliţia a percheziţionat corpul, a găsit, printre alte lucruri, echivalentul a 15.000 de dolari, bani gheaţă, şi un paşaport italienesc falsificat grosolan, pe numele Gian Roberto Calvini, în vârstă de 62 de ani.

Iniţial, verdictul a fost de sinucidere. La început părea o concluzie posibilă, mai ales că, doar cu o zi înainte de a fi găsit Calvi mort, secretara lui, Teresa Corrocher, se sinucisese la Milano, aruncându-se de la etajul patru al clădirii băncii. Corrocher, în vârstă de 55 de ani, scrisese nervoasă un bilet de adio, în care îşi acuza şeful de pagubele pe care acesta le produsese băncii Ambrosiano şi angajaţilor ei. Investigaţiile ulterioare despre moartea lui Calvi nu au demonstrat presupusa implicare a masonilor, a Propaganda Due (după cum s-a spus mai devreme, cunoscută ca P2, un grup masonic îngrozitor de extremă dreaptă), a mafiei, Vaticanului şi, bineînţeles, a Opus Dei.

Născut la Milano la 13 aprilie 1920, Roberto Calvi a fost un om obişnuit. A urmat cursurile Universităţii Bocconi, o instituţie privată cu specializări în studii economice şi de afaceri, în oraşul său natal, Milano. Apoi, ca mulţi italieni din generaţia sa, a luptat pentru Mussolini în al Doilea Război Mondial. Când s-a terminat războiul, datorită diplomei de licenţă a devenit bancher şi, în 1947, s-a angajat la Banco

Ambrosiano în Milano.

Angajat harnic şi sârguincios, Calvi a urcat scara corporaţiei până a devenit manager de sucursală, în 1963. Succesele sale la bancă l-au condus spre o nouă promovare – de data aceasta în funcţia de director general, înainte de a deveni preşedinte al Banco Ambrosiano, în 1975. În timpul mandatului său, Calvi a condus cu o mână de fier instituţia din Milano, transformând-o dintr-o bancă regională insignifiantă într-o bancă importantă pe plan global.

La apogeul carierei, Roberto Calvi avea două apartamente proprietate personală în Milano; o vilă din secolul al XVI-lea, în Drezzo, în Zona Lacurilor din Italia, o casă în Bahamas şi avea în folosinţă un apartament la Roma. Familia Calvi avea agenţi de pază, două maşini Mercedes şi călătorea în toată lumea, în mod regulat. Cariera de succes de la bancă îi aducea şi recompense.

În 1978, la trei ani după ce Calvi fusese ales preşedinte, un raport de la Banca Italiei, referitor la Ambrosiano, susţinea că mai multe miliarde de lire fuseseră transferate ilegal – Calvi fiind unul dintre suspecţi. Trei ani mai târziu, în 1981, Calvi a fost prins şi arestat pentru transferul ilegal a 26, 4 milioane de lire în afara Italiei. Dar aceasta nu a fost singura infracţiune. Calvi urma să fie judecat pentru o

presupusă fraudă în domeniul afacerilor imobiliare cu bancherul sicilian Michele Sindona, care lucrase timp de 25 de ani în SUA, după colapsul Băncii Naţionale Frankfurt din New York, în 1974. Acuzat, dar eliberat în aşteptarea apelului, Calvi s-a întors la Ambrosiano, unde şi-a reluat poziţia la conducerea băncii.

Iniţial, Calvi a fost primit cu braţele deschise la banca lui, fiindcă, pentru Ambrosiano, era un erou. Făcuse cunoscută banca pe plan mondial şi, în timpul administraţiei sale, ajunsese cea mai mare instituţie financiară privată italiană. De asemenea, banca era legată economic de Vatican în diferite tranzacţii, datorită cărora Calvi devenise cunoscut ca „Bancherul Domnului".

După vestea morţii lui Calvi, banca a intrat, efectiv, în faliment. La bilanţ, s-a descoperit o „gaură neagră" imensă, însumând aproape 1,3 miliarde dolari din împrumuturi fără acoperire şi o mare parte din banii lipsă fuseseră descoperiţi, mai târziu, în conturi ale Băncii Vaticanului. Conexiunile dezvăluite de „afacerea" Calvi i-au asociat pe masoni cu mafia, au sugerat existenţa călugărilor capabili de crimă şi, toate acestea, din cauza unei trăsături umane de bază – lăcomia.

Conform tuturor relatărilor, în zilele dinaintea morţii, Calvi era un om disperat – secretara sa era

moartă şi, cu doar 36 de ore înainte de propria moarte, existau dovezi că Vaticanul refuzase să-i dea credit sau să îi ofere vreun ajutor. Consiliul director de la Ambrosiano şi-a pierdut răbdarea şi l-a înlăturat din poziţia de preşedinte, pentru că banca era în faliment. Calvi ştia că o investigaţie prin conturile şi afacerile lui ar conduce, probabil, la o sentinţă pe termen lung, dacă nu la una pe viaţă. Nu-i mai rămăsese nimic în Italia, nu erau persoane care să vrea să îl ajute şi, drept urmare, Calvi a părăsit Roma.

Acţiunile lui Calvi au fost consemnate la un an de la moartea sa de un judecător de instrucţie din Londra, care declara că acesta, pe 14 iunie 1982, a zburat cu un avion privat din Innsbruck, Austria, spre Gatwick. Când a ajuns la Londra, Calvi s-a instalat la etajul opt al unui apartament din Chelsea Cloisters, un hotel rezidenţial lângă Sloane Avenue, în centrul Kensingtonului de Sud. Atât în timpul călătoriei, cât şi în apartament, Calvi a fost însoţit de Silvano Vittor, un contrabandist mărunt, angajat de Calvi pe post de gardă de corp şi ajutor.

Raportul judecătorului de instrucţie spune că angajarea lui Vittor, aranjamentele pentru zborul de la Innsbruck spre Gatwick şi cazarea la Londra au fost făcute pentru Calvi de către Flavio Carboni. Acesta, un milionar din Sardinia care fusese pe vremuri mâna

dreaptă a lui Calvi, avea să-i dea mai târziu în judecată pe producătorii italieni ai unui film despre misterul morţii lui Calvi, intitulat *Banchieri di Dio* (*Bancherii lui Dumnezeu*). Filmul pretindea că el ar fi fost responsabil pentru moartea lui Calvi. Carboni a câştigat procesul împotriva producătorilor.

Potrivit rapoartelor, Calvi a plecat în Anglia pentru că, la Roma, se temea pentru viaţa lui. Totuşi, atunci când a ajuns la apartamentul din Chelsea Cloisters, frica lui nu scăzuse în intensitate. Vittor, care a dat o declaraţie în urma morţii lui Calvi, a susţinut că acesta nu voia să iasă din apartament, deschidea uşa numai dacă era nevoie şi era foarte precaut atunci când lăsa pe cineva să intre. Cât a stat în apartament, Calvi a petrecut mult timp dând telefoane, unul dintre apeluri fiind făcut chiar în pragul morţii. Pe 17 iunie 1982, după ora 11.30 p.m. (când Vittor l-a zărit pentru ultima oară în viaţă), nimeni nu l-a mai văzut pe Calvi, până când acesta avea să fie descoperit, în dimineaţa următoare, la aproape 7 kilometri distanţă, sub podul Blackfriars. Cum a ajuns ei acolo rămâne un mister.

Din momentul în care a fost găsit corpul lui Calvi, au apărut imediat ipoteze despre masoni. Douăzeci de ani mai târziu, Jeremy Vine, reporter BBC, spunea în emisiunea *Newsnight:* „Corupţia masonică era în colimator în 1981, când un membru al infamei Loji P2,

Roberto Calvi, fost consilier financiar pentru Vatican, a fost găsit spânzurat sub podul cu nume presupus simbolic Blackfriars (Călugări dominicani). Buzunarele lui erau pline, aţi ghicit, cu moloz[2]".

Implicarea masonilor e sugerată de următoarea teză: Calvi a fost găsit sub podul Blackfriars cu pietre şi cărămizi în haine [podul a fost proiectat de Robert Mylne, un francmason scoţian]. Pietrele *(masonry)* au fost văzute de mulţi ca un semn al implicării P2, pentru că, potrivit scriitorului Robert Katz, unul dintre ritualurile lojii era acela că bărbaţii purtau robe negre şi se adresau unul celuilalt cu apelativul „călugăr". În plus, dacă urmărim ceremoniile de iniţiere în P2, se spune că, dacă noii membri dezvăluiau vreun secret P2, erau spânzuraţi, iar corpul era lăsat să stea pe jumătate în apă. Nu în ultimul rând, înainte să moară, Calvi le vorbise magistraţilor italieni despre P2 în timpul interogatoriilor şi ameninţase să spună mai multe. Principala teorie referitoare la moartea lui Calvi era că acesta trebuia să moară înainte de a spune mai multe despre P2 sau de a dezvălui secrete masonice. În plus, în 1998, văduva lui Calvi, Clara, a dat un interviu pentru *Toronto Star,* recunoscând că soţul ei fusese membru P2, dar a subliniat că nu era vinovat de nicio

---

[2] Joc de cuvinte: *mason* - „mason", *masonry* - „moloz" (n. tr.).

faptă rea.

În ciuda acestei „dovezi”, rapoartele iniţiale despre moartea lui Calvi nu au fost atât de clare. Prima anchetă despre moartea lui a avut ca verdict sinuciderea, deşi mulţi şi-au dat seama că erau destule puncte slabe în acest scenariu. Rapoartele au arătat, mai târziu, că jacheta lui Calvi era încheiată incorect. În plus, avea destule barbiturice în cameră încât să îşi pună capăt zilelor fără durere, deci, de ce s-ar fi complicat să se spânzure? Calvi, după cum putea vedea toată lumea, era un sexagenar greoi, corpolent, care, potrivit familiei, suferea de ameţeli – fiind cu greu tipul de om care să se caţere pe o schelă. Rămânea, apoi, „misterul servietei”. Potrivit surselor de la vremea respectivă, servieta lui Calvi, care se presupune că ar fi conţinut toate secretele, dispăruse.

Familia lui Calvi nu era mulţumită cu verdictul de sinucidere şi lucrurile s-au schimbat în următorul an, 1983, cu o nouă anchetă, cerută de familie, ca rezultat al unei acţiuni în justiţie. Cea de-a doua anchetă a înregistrat „un verdict deschis”, ceea ce înseamnă că noul juriu nu fusese convins că acest caz este unul de sinucidere sau de omor. Totuşi, în acest moment, investigaţiile au săpat şi mai mult în afacerile lui Calvi şi, la vremea respectivă, grupul masonic P2 a apărut ca un pion important în povestire. Cu toate acestea,

pentru a înţelege implicarea P2, trebuie înţeleasă istoria cazului.

În anii 1970, Calvi şi-a construit o relaţie apropiată cu Vaticanul, datorită arhiepiscopului Paul Marcinkus, preot născut în SUA, care mai târziu a devenit cunoscut ca garda de corp a Papei. Marcinkus era guvernatorul Vaticanului şi directorul Băncii Vaticanului, care deţinea acţiuni la Banco Ambrosiano, banca lui Calvi. Într-unul dintre rarele interviuri înaintea morţii, Calvi precizase: „Mulţi oameni vor trebui să dea socoteală pentru această afacere. Nu sunt sigur cine, dar, mai devreme sau mai târziu, totul va ieşi la suprafaţă". Mulţi au crezut că se referea chiar la Vatican, o instituţie presupus onestă, dar pe care Calvi, confidentul ei în privinţa secretelor bancare şi a afacerilor financiare, o considera altfel.

Scandalul datează din 1972, când Banco Cattolica del Veneto (cunoscută ca „banca preoţilor", deoarece Banca Vaticanului deţinea 51% dobândă la afaceri şi dădea împrumuturi cu dobândă mică clerului) a fost vândută de Marcinkus lui Calvi, la Banco Ambrosiano. Vânzarea „băncii preoţilor" a fost o tranzacţie ilegală, de care au profitat Marcinkus, Calvi şi Michele Sindona, bancherul sicilian sus-menţionat, consultant financiar laic la Vatican. Cu trecerea anilor, cei trei au continuat să facă afaceri financiare ilegale, folosind

resursele Vaticanului şi relaţiile lor suspecte pentru ca banii să facă profit.

Deşi nu există nicio dovadă că Papa sau vreun alt membru din Curie realizau ce se întâmplă chiar sub ochii lor, este clar că Vaticanul a oferit adăpostul perfect pentru ilegalităţile financiare ale celor trei (şi ale casierilor următori). Din moment ce afacerile lor fuseseră descoperite, sosise timpul ca relaţiile lor să le acopere urmele.

Banca Vaticanului, *Instituto per le Opere Religiose* (Institutul de Activităţi Religioase, mult mai cunoscut ca IOR) a suferit pierderi imense (în jur de 200 de milioane dolari) în 1974, probabil din cauza legăturilor sale problematice cu Sindona. Opus Dei nu a fost implicată în niciun fel în această dovadă evidentă de eroare managerială, însă teoria apărută după moartea lui Calvi este că organizaţia a fost prea dornică să ajute banca să se salveze de la dezastru.

Revista italiană *Tiempo* a relatat ca, în timpul panicii din 1974, Escrivá s-a oferit să asigure 30% din cheltuielile anuale ale Vaticanului – probabil în schimbul obţinerii recunoaşterii de către Vatican. Deşi se pare că oferta (dacă a existat vreuna) a fost respinsă, aceasta le-a demonstrat comentatorilor nu numai cât de bogată este Opus Dei, ci, de asemenea, ce favoruri financiare se presupune că era dispusă să ofere. Opus

Dei a negat categoric aceste presupuneri, declarând că nu s-a oferit niciodată să salveze banca – în plus, dacă *quid pro quo* (după cum au zis zvonurile) a fost un gest pentru obţinerea recunoaşterii de către Vatican, Opus Dei deja primise această recunoaştere. De asemenea, povestea inoculează ideea că Papa ar fi putut fi cumpărat, premisă care ar insulta mulţi catolici.

„În calitatea mea de consilier al Opus Dei pentru Italia", scria părintele Mario Lantini la acea vreme, „aş vrea să confirm ceea ce s-a comunicat deja şi s-a publicat în toată presa, şi anume că nimeni din Opus Dei nu a avut vreodată vreo legătură sau contact, direct sau indirect, cu Roberto Calvi sau cu IOR în privinţa tranzacţiilor de acţiuni cu Ambrosiano sau în orice altă operaţiune (sau operaţiune planificată) relevantă, de ordin economic/financiar. Din cauza acestei distanţări categorice de Opus Dei – şi pentru a face lumină în această privinţă – este necesar de ştiut la ce elemente vă referiţi atunci când vorbiţi despre Opus Dei. Printre altele, intenţia este de a oferi dovezi acelora care, în mod eronat, au folosit numele Opus Dei sau au încercat să-i atribuie intenţii false." Nu a ascultat nimeni rugămintea Opus Dei; conspiraţiile au continuat să implice organizaţia.

În anii 1970, în timp ce Calvi continua să urce pe scara corporatistă la Ambrosiano, acesta era asistat în

permanenţă de Marcinkus, care, ca din întâmplare, nu a fost niciodată chemat la procesul declanşat de afacerea „Calvino". În schimb, el a scăpat de arest în Italia, ascunzându-se la Vatican. Magistraţii din Milano au emis mandate de arestare, sperând să îl aducă în faţa instanţei sub acuzaţia de fraudă împreună cu Roberto Calvi, însă a fost protejat de Vatican. De fapt, Marcinkus a rămas directorul băncii IOR până în 1992, lucrând îndeaproape cu Papa Ioan Paul al II-lea şi nu s-a mai vorbit niciodată despre această afacere.

Totuşi, acţiunile lui Marcinkus nu au trecut neobservate de către ceilalţi membri ai Curiei. În 1982, cardinalul Giovanni Benelli, fostul subsecretar de stat al Vaticanului, care pe vremuri fusese un candidat important la scaunul papal, a fost citat pentru remarci critice la adresa lui Marcinkus. „Dacă a fost o imprudenţă, a fost din cauza incompetenţei şi a lipsei de experienţă", spunea Benelli pentru *Il Sabato,* deşi nu a menţionat numele lui Marcinkus. De asemenea, Benelli a explicat că Banca Vaticanului nu a fost implicată în niciun scandal în timpul cardinalului Alberto Di Jorio, care condusese banca înainte să o preia Marcinkus, în 1972. „Atât timp cât a fost acolo cardinalul Di Jorio, a fost linişte, deoarece acesta este o persoană foarte prudentă", a spus Benelli.

Potrivit investigaţiilor lui Katz, afacerea dintre

Marcinkus şi Calvi a însemnat că, atunci când Banco Ambrosiano a trebuit să efectueze „anumite operaţiuni”, care nu aveau nicio legătură cu IOR (şi pe care Katz nu le-a definit), lui Calvi i s-a dat frâu liber să folosească facilităţile internaţionale ale băncii. În schimb, de câte ori IOR avea nevoie să-şi finanţeze propriile operaţiuni, Calvi şi diferitele lui bănci se aflau la dispoziţia lui Marcinkus. Mai târziu, susţin magistraţii, Calvi plătea băncii IOR cinci optimi la un comision de 1% din suma transferată din ţară.

Carlo Calvi, fiul lui Roberto, le-a spus mai târziu jurnaliştilor: „Tatăl meu are mulţi duşmani în interiorul Vaticanului... În acea perioadă, Vaticanul îşi vindea, efectiv, extrateritorialitatea pentru profit”. Carlo şi-a dat seama că tatăl lui ştia prea multe şi că se afla într-o poziţie periculoasă.

Cele câteva milioane lipsă se scurseseră prin Banca Vaticanului (IOR). Potrivit unor surse, se presupune că Opus Dei a pierdut peste 50 de milioane de dolari când s-a închis Banco Ambrosiano. Potrivit familiei lui Calvi, bancherul ajuta Opus Dei să preia IOR când a murit – lucru pe care Opus Dei l-a negat.

Într-un interviu acordat ziarului italian *La Stampa* din Torino, pe 7 octombrie 1982, Clara Calvi, văduva lui Roberto, care locuia în Washington DC, a pretins că soţul ei negocia cu Opus Dei pentru a prelua datoriile

IOR şi, din acest motiv, organizaţia avea legătură cu Ambrosiano. Interviul o citează: „A fost o operaţiune riscantă din punct de vedere politic, dar şi economic. În schimbul ajutorului oferit, Opus Dei cerea anumite puteri la Vatican, de exemplu, în hotărârea strategiei faţă de ţările comuniste şi cele din lumea a treia La Vatican există o ruptură profundă între cei care susţin şi cei care se opun încercărilor de a îmbunătăţi relaţiile Bisericii cu Europa de Est".

Răspunsul Vaticanului a venit imediat. În aceeaşi zi, Romeo Panciroli, pe atunci director de Relaţii Publice la Vatican, a respins afirmaţiile ei, spunând că sunt „pure fantezii".

Văduva lui Calvi şi-a continuat acuzaţiile. În timpul procedurilor judiciare legate de autopsia soţului, ea explica: „Soţul meu a fost oprit de cei care nu voiau să încheie afacerea cu Opus Dei". De asemenea, în 1983, a depus mărturie în faţa unui tribunal din Anglia, declarând că soţul ei căutase să folosească Opus Dei drept paravan pentru mult discutatul fiasco de la Banco Ambrosiano.

În octombrie 1982, o nouă declaraţie oficială din partea Vaticanului a răspuns acuzaţiilor doamnei Calvi: „Scopurile Opus Dei sunt exclusiv spirituale. În consecinţă, nu este adevărat faptul că Opus Dei a luat parte la vreo operaţiune economică sau financiară

importantă sau relevantă... Mai ales că nimeni din partea Opus Dei nu a avut nicio legătură precum cea descrisă de doamna Calvi în interviu".

Anna, fiica lui Roberto Calvi, era dornică să susţină afirmaţiile mamei ei şi le-a declarat jurnaliştilor: „Tatăl meu mi-a spus că, pentru a rezolva problema relaţiilor lui cu IOR, ei au iniţiat şi au dezvoltat un proiect care anticipa intervenţia directă a Opus Dei, organizaţie ce ar fi trebuit să adune o sumă enormă ca să acopere explozia de datorii ale IOR din bilanţul Băncii Ambrosiano... Tatăl meu mi-a mai spus că, la Vatican, erau mai multe tabere care se opuneau categoric ca acest proiect să se realizeze. Dacă s-ar fi realizat, ar fi dus la un echilibru [de putere] complet nou în interiorul Vaticanului: ceea ce însemna că Opus Dei ar fi deţinut controlul asupra IOR şi, astfel, o poziţie foarte importantă la Vatican".

Această conspiraţie s-a potrivit foarte bine cu alte zvonuri nefondate despre faptul că în interiorul Vaticanului se dădea o luptă continuă între membrii lojii masonice P2 şi Opus Dei. În plus, acestea se adaugă teoriei conform căreia există persoane în cadrul curiei care doresc să limiteze puterea crescândă a Opus Dei la Vatican, precum şi influenţa organizaţiei în politica şi strategiile Vaticanului.

Presupuneri au apărut şi în *Wall Street Journal,* în

1982, în urma unui interviu luat lui Carlo Calvi, care era foarte des citat spunând că tatăl lui a intervenit pe lângă Opus Dei cu această cerere. „Afirmaţii făcute complet fără justificare", preciza Opus Dei într-un interviu acordat celor de la *Wall Street Journal.* „Nimeni din Opus Dei sau din partea organizaţiei nu a făcut afaceri sau nu a avut legături de tipul celor descrise de Carlo Calvi în interviu."

Opus Dei continuă să nege că a făcut afaceri cu Calvi. „Secretariatul Opus Dei din Italia a stabilit deja categoric, în mai multe rânduri, lipsa oricărei legături între prelatură şi afacerea Calvi", spunea Giuseppe Corigliano, director al Biroului de Informaţii al Opus Dei din Roma. „Opus Dei nu a avut niciodată vreo legătură directă sau indirectă cu dl Calvi, cu familia sau cu asociaţii lui. A emite ipoteze despre posibilitatea unor operaţiuni economico-financiare între Opus Dei şi bancher înseamnă să se ignore total realitatea că această instituţie a Bisericii are scopuri şi activităţi de natură exclusiv religioasă."

Potrivit lui Hutchison, în cartea sa, *Their Kingdom Come* (*Vie împărăţia lor*), investigaţii ulterioare au arătat că un puternic susţinător financiar al Opus Dei, industriaşul José María Ruiz Mateos, a fost, de asemenea, şi trezorier al P2, şi asociat apropiat al lui Roberto Calvi. Totuşi, într-un interviu acordat postului

de radio spaniol Antena 3, pe 21 iulie 1983, Ruiz Mateos spunea că nu avusese niciodată ocazia să îl întâlnească pe Calvi. Însă, potrivit unor surse diferite, o sumă considerabilă de bani pe care Ruiz Mateos a pompat-o în Opus Dei provenea din afaceri ilegale cu Calvi, „săvârşite atât în Spania, cât şi în Argentina", susţine jurnalistul David Yallop, în cartea sa *In God's Name* (*În numele Domnului*). Această declaraţie este tot o speculaţie – Ruiz Mateos nu mai este membru Opus Dei, organizaţie din care a plecat în 1985. Însă, în calitate de membru, este aproape sigur că a donat din câştigurile sale pentru a susţine acţiuni de apostolat, probabil în Spania.

Ca şi Yallop, guvernul italian nu era convins de inocenţa organizaţiei Opus Dei. Pe 24 martie 1986, la patru ani de la moartea lui Calvi, după interpelări ale parlamentarilor italieni şi europeni, premierul italian, Bettino Craxi, a ordonat o investigaţie oficială a Opus Dei, cerând rapoarte de la ministerele de Interne, al Apărării şi al Finanţelor. După câteva proteste şi o petiţie semnată de 25 de parlamentari ai Partidului Creştin Democrat – dominat de romano-catolici – s-a decis ca ministrul de interne, creştin-democratul Oscar Luigi Scalfaro, să înainteze raportul Parlamentului. Raportul lui public nu a găsit niciun motiv pentru o acţiune în justiţie.

Cu toate acestea, numele Opus Dei a continuat să fie menţionat în cazul Calvi. Înainte să dispară din Roma, Calvi le spusese asociaţilor (aşa cum a pretins şi familia mai târziu) că Opus Dei, în schimbul a 16 % din Banco Ambrosiano, ar fi ajutat instituţia cu datoria de 1, 3 miliarde de dolari Totuşi se spune că arhiepiscopul Marcinkus, casierul Vaticanului, s-a opus planului, temându-se – după cum a declarat fiica lui Calvi – că afacerea îi va impune să îi înlocuiască pe protejaţii săi cu reprezentanţi ai Opus Dei. Din nou, motivul unei lupte puternice persistă – în acest caz, balanţa de putere s-ar fi înclinat spre Opus Dei, în defavoarea membrilor P2 din Vatican. Dacă aşa stăteau lucrurile, Calvi trebuia oprit.

De asemenea, Carlo Calvi crede că tatăl lui a fost omorât din aceleaşi motive ca şi în cazul tentativei de asasinat asupra Papei Ioan Paul al II-lea, pe 13 mai 1981 – pentru a pune capăt influenţei organizaţiei Opus Dei. Când Ioan Paul al II-lea a fost numit papă în 1978, s-a orientat spre Opus Dei pentru susţinere şi se observase că pontiful, până la începutul anilor 1980, începuse deja să înlocuiască funcţionarii bancari cu vechime cu membri ai Opus Dei.

„În lumea de la începutul anilor 1980, nu era evident că Papa urma să aibă o poziţie de conducere”, spunea Carlo Calvi într-un interviu din 2002, pentru *Montreal*

Mirror, „aşa că tatăl meu era prins în mijlocul luptei pentru putere din interiorul Vaticanului. Înclin să cred că Papa şi tatăl meu au fost victimele aceluiaşi complot. Înalţi oficiali se temeau să nu îşi piardă funcţia şi se împotriveau strategiei impuse de Papă. Între timp, tatăl meu încerca să se pună de acord cu Opus Dei când a fost ucis."

În mod firesc, mulţi oameni nu au crezut că exista o legătură între Calvi şi Opus Dei. Între timp, părintele Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei, nu poate confirma nicio legătură cu bancherul italian, însă declară: „Ştiu sigur că Banco Ambrosiano era banca pe care o folosea Opus Dei, pentru că atunci când eram membru Opus Dei, luam banii noştri de acolo... Aşa că banca sigur avea legătură cu Opus Dei". Poate că de aici au apărut zvonurile. Opus Dei lucra cu Ambrosiano, dar acest lucru nu înseamnă că era implicată în maşinaţiunile lui Calvi şi Marcinkus.

Implicarea Vaticanului în cazul Calvi i-a pătat imaginea în întreaga lume, dar ceea ce s-a dovedit a fi mult mai dăunător au fost probele dezvăluite de magistraţi, care legau IOR direct de deturnarea acestor fonduri. În raportul lui, Katz face legătura între această afacere şi alte două probleme politice din acea vreme, din interiorul Vaticanului – susţinerea financiară a regimului Somoza în Nicaragua, până în 1979, şi

presupusa finanţare a Mişcării Solidaritatea din Polonia. Dar acestea nu erau doar două evenimente la care făcea Katz referire – el a menţionat, de asemenea, preluarea în secret de către Calvi şi P2 a unuia dintre cele mai influente ziare italiene, *Corriere della Sera.* La acea vreme, Marcinkus a negat vehement orice implicare în finanţarea Solidarităţii, dar se spune că, atunci când Calvi a vorbit cu avocaţii săi despre 50 de milioane de dolari care fuseseră deturnaţi către sindicatul polonez scos în afara legii (Solidaritatea), a lăsat să se înţeleagă că urmau şi mai mulţi bani.

Nu numai că era implicat în afacerile dintre Vatican, Ambrosiano şi IOR, dar, după cum s-a sugerat mai devreme, se credea despre Calvi că era *membru* P2. Loja masonică italiană se formase în 1963 sub numele *Raggrumppamento Gelli* – P2. Litera „P" însemna Propagandă, o lojă istorică ce data din secolul al XIX-lea. Iniţial, Licio Gelli, marele maestru, adusese membri pensionari ai forţelor armate în lojă, apoi, prin intermediul lor, şi alţi membri activi. În cele din urmă, reţeaua lui a acoperit întreaga structură de putere din Italia pentru a-şi implementa intenţiile – controlul dreptei, P2 funcţionând ca un stat în stat şi numai Gelli ştia lista completă cu toţi membrii.

Legăturile lui Calvi cu Gelli au ajuns în atenţia presei şi a poliţiei şi au dus la deconspirarea lojii (care fusese

până atunci o organizaţie secretă). Legăturile lui Gelli cu Opus Dei nu au fost niciodată dovedite (dar se făceau constant aluzii, în ciuda negărilor continue, la legăturile, atât la nivel etic, cât şi spiritual, dintre Opus Dei şi P2), deşi el era cavaler de Malta, care avea relaţii cu organizaţii catolice. În timpul regimului lui Mussolini, Gelli s-a înscris voluntar în corpul expediţionar „Cămăşile Negre", trimis de conducătorul italian în Spania pentru a-l susţine pe Franco şi apoi a devenit ofiţer de legătură între italieni şi al Treilea Reich.

Pe vremea când era în Spania, se poate ca Gelli să fi cunoscut membri Opus Dei, dar nu există altă legătură între ei. Totuşi, mai sunt şi cei care au încercat să facă legătura între el şi istoria Opus Dei, datorită relaţiei apropiate dintre Gelli şi preşedintele Argentinei, Juan Peron, şi faptului că Opus Dei era omniprezentă în Argentina. Aceasta este măsura relaţiei lor, însă, cu toate acestea, teoriile curg. După cum s-a arătat în Capitolul VI, se crede că Gelli l-a ajutat pe lider să îşi recapete preşedinţia în 1973, că a fost implicat în furnizarea de arme în America Latină şi că a fost omul de legătură între CIA şi Perón. În plus, se spune că, atunci când Perón vizitase Roma, în 1973, la întoarcerea în Argentina, fusese însoţit de Gelli, care avea să fie numit consul onorific al Argentinei la Florenţa, câteva

luni mai târziu.

P2 avea mare influenţă în Italia şi se presupune că avea o listă lungă de membri puternici. „P2 îşi croise drum numai printre eşaloanele de vârf ale societăţii italiene, pretinzând că printre membrii săi s-ar număra politicieni, bancheri, chiar şi oficiali din cadrul Curiei", scria John Allen Jr., în *Naţional Catholic Reporter.* „Gelli – ale cărui tentacule internaţionale ajunseseră departe, în Argentina, unde a avut un rol important în aducerea lui Juan Peron la putere – a fost considerat o *éminence grise* pe scena politicii italiene, pe aproape toată durata Războiului Rece."

În casa lui Gelli din Arezzo, s-a găsit o listă de adeziune cu 900 de nume – care includea funcţionari de stat, politicieni, ofiţeri şi, demn de remarcat, pe Silvio Berlusconi, care mai târziu va ajunge prim-ministrul Italiei. Pe listă mai erau şi câteva personaje din Argentina, printre care Juan Peron, fostul preşedinte; José López Rega, conducătorul Alianţei anticomuniste din Argentina, un detaşament al morţii notoriu; şi amiralul Emilio Eduardo Massera, membru al juntei militare, responsabilă pentru dispariţia a 30 000 de oameni în timpul „războiului murdar" din anii 1970 şi începutul anilor 1980. (Lista poate fi consultată şi pe site-ul web: www.amnistia.net/news/gelli/lesnoms.htm.) Era

normal ca P2 să aibă putere în Italia, ţinând cont de statutul de persoane publice a membrilor – iar referitor la cazul Calvi, se presupune că aveau un om important infiltrat în lumea bancară, Sindona, care avea legături şi cu mafia.

În cartea sa *În God's Name,* David Yallop susţine ferm că Michele Sindona era membru P2 şi prieten cu Gelli – cei doi aveau multe în comun. Erau amândoi supravegheaţi de CIA şi de Interpol şi Yallop spunea, de asemenea, că Sindona a fost ales de Papa Paul al VI-lea (predecesorul Papei Ioan Paul I) să fie consilier financiar pentru Vatican.

De asemenea, Katz susţine că afacerile lui Marcinkus „finanţau armamentul pe care îl folosea P2 pentru a sprijini fascismul din America Latină". În plus, magistraţii milanezi care investigau cazul şi-au dat seama că legătura dintre Calvi şi Marcinkus „era departe de a fi o relaţie normală între două instituţii financiare". Ei nu credeau că Banca Vaticanului era doar o conductă pasivă. După cum a subliniat Katz, datorită faptului că deţineau Panama şi alte companii ca paravan – Calvi şi Marcinkus înfiinţaseră alte filiale ale Băncii Ambrosiano în locuri ca Nassau, care serveau drept instrument prin care se filtrau banii – Banca Vaticanului nu numai că ştia că este folosită de Calvi pentru a frauda Banco Ambrosiano, dar era

„angajată activ în înşelătoriile de zi cu zi”.

La zece ani de la moartea lui Calvi, un nou proces la Londra, în 1992 (ca urmare a deshumării lui Calvi), a confirmat că acesta fusese strangulat lângă pod şi apoi spânzurat de el. Raportul concluziona că oasele gâtului lui Calvi nu prezentau urmele pe care ar fi trebuit să le aibă dacă s-ar fi spânzurat singur. De asemenea, s-a descoperit că mâinile şi unghiile sale erau curate. Dacă şi-ar fi băgat bucăţi de cărămizi în buzunare sau s-ar fi căţărat singur pe schela ruginită, s-ar fi observat urme – toate aceste informaţii se pare că „au lipsit” la prima examinare.

Carlo, fiul lui Calvi, suspectase încă de la început că tatăl lui fusese ucis: „Această metodă este tipică mafiei siciliene”, spunea Carlo Calvi la vremea aceea, după cum se afirmă în *The Scotsman,* în 2003. „Aceasta confirmă că tatăl meu nu s-a sinucis, ci a fost omorât la ordinele mafiei.” Braţele sunt legate de gât şi picioarele sunt strânse la spate cu noduri slabe. Când victimele – cunoscute sub numele de *incaprettati* (cu mâinile legate de picioare) – trag de frânghie, se înecă.

Până în 1997, procurori din Roma stabiliseră implicarea unui membru al mafiei siciliene, Pippo (Giuseppe) Calo, în uciderea lui Calvi, împreună cu Carboni, omul de afaceri care îl ajutase pe Calvi să fugă din Roma la Londra. Renato Borzone, avocatul lui

Carboni, a confirmat ştirile despre alţi suspecţi, doi italieni, Calo şi Ernesto Diotallevi (presupus lider al „bandei della Magliana", cea mai periculoasă grupare mafiotă din Roma), şi Manuela Kleinszig, o austriacă. Caló, identificat de procurori ca fiind o persoană importantă în mafia siciliană, execută, în prezent, o pedeapsă pe viaţă pentru plasarea unei bombe într-un tren, care a ucis 16 pasageri, în 1984. O altă persoană care are legătură cu moartea lui Calvi este bancherul mafiei, Francesco Di Carlo, care a negat cu înverşunare acuzaţiile şi nu a fost niciodată acuzat de crimă.

La mai bine de 20 de ani de la moartea lui Calvi, intriga continuă – însă acum, accentul se pune mai mult pe lovitura în „stil mafiot" decât pe o crimă comandată de Opus Dei. În 2002, ziarele italiene scriau că poliţia găsise o cutie de valori care aparţinuse lui Calvi şi care oferea mai multe indicii despre moartea lui. Alte dovezi au mai apărut în decembrie 2002, când un fost şef mafiot devenit *pentito* (informator) a spus poliţiei că bancherul Calvi fusese ucis. Antonio Giuffre, fost Naş-adjunct al mafiei siciliene, a confirmat că şefii mafiei fuseseră deranjaţi de modul în care Calvi nu reuşise să se descurce cu spălatul banilor.

Giuffre l-a desemnat pe Pippo Calo să se ocupe de crimă, despre care alţii cred că a fost comisă de Francesco Di Carlo, cunoscut ca Frankie

Strangulatorul, care se afla în Londra când a murit Calvi. Di Carlo a negat că l-a omorât pe Calvi şi nu se află pe lista acuzaţilor. Carlo Calvi (printre la multele lui teorii despre moartea tatălui său) a spus că tatăl lui a murit pentru că nu a reuşit să onoreze datoriile imense faţă de Cosa Nostra (o organizaţie mafiotă teribilă, care câştigase mult teren în Statele Unite) şi pentru că ştia prea multe despre presupusele legături dintre mafie şi finanţele Vaticanului.

În septembrie 2003, poliţia metropolitană din Londra şi-a reluat investigaţia legată de crimă şi, în mai 2004, un medic legist, care participase la procesul din 1982 cu privire la moartea lui Calvi, a fost jefuit de două ori în Roma, pierzând informaţii care aveau legătură cu cazul. Investigatorii au declarat că bănuiau că dosarele au fost furate la comanda reprezentanţilor crimei organizate.

„Judecătorul de instrucţie al Londrei, Paul Matthews, a fost jefuit de două ori în timp ce se afla la Roma pentru a discuta cazul «Bancherul Domnului» cu investigatorii italieni", scria Jeremy Charles într-un articol din *The Scotsman.* „Hoţii i-au luat mai întâi un laptop cu detalii despre investigaţie, după ce au intrat în camera de hotel a domnului Matthews. Ulterior, i s-a smuls o servietă care conţinea dosare, în timp ce traversa o gară aglomerată".

Un purtător de cuvânt al Departamentului de Investigaţii împotriva Mafiei din Roma a spus: „Ca să ţi se fure lucrurile de două ori într-o săptămână este mai mult decât o coincidenţă O dată spui că a fost ghinion, dar de două ori este prea mult, şi noi credem cu fermitate că dl Matthews a fost urmărit intenţionat, probabil de mafie, atunci când se afla în Roma. Ne-a spus că este sigur că a fost urmărit în diferite ocazii, iar laptopul şi dosarele referitoare la cazul Calvi sunt singurele lucruri care i-au fost furate".

„Primul furt a avut loc când dl Matthews stătea la hotelul de patru stele Abitart, din centrul Romei, unde poliţia a spus că s-a folosit un card de intrare ca să se ajungă în cameră şi să se ia laptopul", spune Charles. „Dl Matthews a spus poliţiei că a plecat din cameră numai câteva minute şi, când s-a întors, laptopul dispăruse. Câteva zile mai târziu, în timp ce mergea prin gara Termini pentru a se urca în trenul care să îl ducă la aeroport să se întoarcă la Londra, i-a fost smulsă servieta. Dl Matthews lucrează cu poliţia din Anglia şi Italia şi, în ultima lună, s-a deschis un proces la Roma în care sunt acuzaţi de crimă trei bărbaţi şi o femeie."

În martie 2004, patru persoane, printre care şi un cap al mafiei, au fost acuzate de moartea lui Calvi şi au fost trimise în judecată. Numai unul dintre cei patru

acuzaţi, Carboni, a fost în sală să asculte acuzaţiile. Omul de afaceri din Sardinia le-a spus reporterilor: „Ştiu despre moartea lui Calvi tot atâta cât ştiu despre uciderea lui Isus Hristos”.

Ceilalţi doi care merseseră cu Calvi în ultima călătorie a acestuia la Londra, Manuela Kleinszig, iubita, pe atunci, a lui Carboni, şi Ernesto Diotallevi, un cap al lumii interlope din Roma, au fost, de asemenea, acuzaţi de crimă. Şeful mafiot condamnat, Pippo Calo, a urmărit procesul din închisoare, printr-o legătură video. Potrivit scurgerilor de informaţii din 2003 (şi rapoartelor din 2002), acuzarea a căutat să demonstreze că Pippo Calo a ordonat uciderea lui Calvi pentru că nu gestionase bine spălarea banilor Cosei Nostra şi ca să-l oprească să mai şantajeze foşti asociaţi puternici de la Vatican şi din societatea italiană.

Unsprezece cutii şi şapte dosare pline cu noi dovezi au fost prezentate la tribunal, cu puţin timp înainte de a începe procesul din 2004. O sursă apropiată acuzării a spus că dovezile arătau că Roberto Calvi fusese implicat în spălarea bonurilor de tezaur furate de mafie în Torino, în 1982 – bonurile fuseseră transferate de către Carboni preşedintelui Băncii Ambrosiano.

Sursa, care a rămas anonimă, a adăugat că Silvano Vittor, contrabandist din Trieste, care ajutase la organizarea zborului lui Calvi spre Londra, în zilele în

care Banco Ambrosiano a dat faliment, a recunoscut că îi minţise pe investigatori în trecut. Vittor a spus acum că fusese decizia lui Carboni ca grupul să plece la Londra în loc de Zürich, unde voia Calvi să se ducă. Se spune că Vittor le-a declarat procurorilor că, în seara în care a dispărut Calvi, bancherul plecase din apartamentul în care stătuse cu Carboni. Carboni a negat că l-ar fi văzut în acea noapte. Confuzia domneşte, dar un lucru este clar – Calvi a fost omorât.

Moartea lui Calvi şi legăturile cu Opus Dei nu vor fi niciodată înţelese în totalitate, în special din cauza dovezilor neconcludente şi a numeroaselor teorii false, care încă persistă. Şi mai important, totuşi, este faptul că se pare că Opus Dei nu are nicio legătură cu Calvi şi cu practicile lui bancare. Încă o dată, acesta este un alt exemplu dat de cei care construiesc o teorie a conspiraţiei în jurul Opus Dei – luând în considerare, mai ales, principalele forţe implicate aici: Papa, mafia, banii, crima şi intriga.

Calvi nu a fost singura victimă din această perioadă. O altă moarte îngrozitoare este subiectul unei mari dezbateri – cea a lui Ioan Paul I, care a murit la numai 30 de zile după ce fusese ales Papă, în 1978. Moartea lui a fost legată de cea a lui Calvi şi, bineînţeles, numele organizaţiei Opus Dei apare citat de foarte multe ori.

Cartea *În God's Name* a lui David Yallop se vrea „o

investigaţie a uciderii Papei Ioan Paul I" şi susţine că circumstanţele precise care au dus la descoperirea trupului acestuia „demonstrează cu elocvenţă că Vaticanul a practicat o campanie de dezinformare". După opinia lui Yallop, Vaticanul a spus minciună după minciună ca să „ascundă faptul" că Albino Luciani, Papa Ioan Paul I, a fost asasinat.

„Când Ioan Paul I a intrat pe scenă, el era considerat un om minunat", îşi aduce aminte părintele Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei. „Toţi îi citisem cărţile şi a fost un fel de «Uau, este fantastic, este minunat, este exact ce căutăm», dar a murit foarte repede, aşa că a urmat un fel de criză." O criză pentru Biserică, dar, după cum susţin unele conspiraţii, una care a ajutat Opus Dei.

Yallop reconstituie acţiunile cardinalului Villot şi face un portret de suspect. Se spune că, la ora 5, Villot a confirmat moartea Sfintelui Părinte. Ochelarii, papucii şi testamentul Papei au dispărut. Există presupunerea că a vomitat pe papuci, care, dacă ar fi fost analizaţi, s-ar fi indicat că otrava a fost cauza morţii.

Yallop susţine că Villot (sau un asistent) a telefonat la îmbălsămători şi, în jurul orei 5, o maşină a Vaticanului a fost trimisă ca să îi aducă. Ce s-a întâmplat în următoarea oră rămâne un mister. Nu era încă ora 6 când dr. Buzzonati, directorul adjunct al serviciului

medical de la Vatican (directorul, profesor Fontana, *nu* a fost chemat), a sosit şi a confirmat moartea, fără să elibereze un certificat de deces. Dr. Buzzonati a stabilit cauza morţii ca fiind un infarct miocardic acut.

Pe la 6.30, Villot a început să îi anunţe pe cardinali, şi Yallop notează că îmbălsămătorii au avut prioritate în faţa cardinalului şi a directorului serviciului medical de la Vatican. Până la ora 6, apartamentele papale fuseseră curăţate şi spălate în totalitate. Yallop notează că secretarii împachetaseră şi duseseră de acolo hainele Papei, „dar şi scrisorile lui, notiţele, cărţile şi un mic carneţel de memorii".

Villot a aranjat ca îmbălsămarea să aibă loc în seara aceea, deşi era o procedură neobişnuită şi ilegală. Această acţiune s-a dovedit discutabilă – singurul motiv pentru care ar fi simţit nevoia să grăbească operaţiunea de îmbălsămare ar fi fost acela de a îndepărta toate dovezile şi, astfel, examinarea post-mortem a fost inutilă. De asemenea, s-a raportat că, în timpul îmbălsămării, s-a insistat să nu se scurgă sânge din corp şi niciun organ să nu fie mutat de la locul lui. Yallop notează că „o cantitate infimă de sânge ar fi fost mai mult decât suficientă pentru un investigator legist pentru a stabili prezenţa oricărei substanţe otrăvitoare".

„Ceea ce s-a întâmplat a fost un accident tragic",

afirmă Villot despre circumstanţele morţii Papei Ioan Paul I, după cum apare citat într-un comunicat de presă dat agenţiei *Ouest-France.* „Papa a luat din greşeală o supradoză din medicamentul său. Dacă s-ar fi făcut autopsie, s-ar fi văzut cu siguranţă această supradoză fatală. Nimeni nu crede că Sanctitatea Sa o luase accidental. Unii au pretins că a fost sinucidere, alţii că a fost crimă. S-a hotărât că nu va fi nicio autopsie."

Declaraţiile oficiale au încetat după ce moartea Papei a sugerat că acesta ar fi avut o mulţime de boli, printre care şi o afecţiune a inimii, şi s-a spus că stresul pe care-l implică o poziţie atât de înaltă se dovedise prea mult pentru un „om sfânt şi liniştit". Totuşi, unul dintre susţinătorii Papei Ioan Paul I, cardinalul Lorscheider, care, împreună cu alţi cardinali din America Latină, a avut un rol important în asigurarea alegerii Papei Ioan Paul I, a spus că ideea că Papa ar fi avut o sănătate precară era absurdă. „N-am auzit niciodată nimic rău despre sănătatea sa", declara el pentru revista catolică *Trenta Giorni.*

„În familia mea, aproape nimeni nu crede că unchiul meu a murit din cauza unui atac de inimă", spunea nepoata Papei în 1978. „Nu a avut niciodată probleme cu inima şi nici vreo altă boală de acest fel." În 1978, s-a scris în *San Juan Star* că „Edoardo, fratele lui Ioan Paul I, în timp ce se afla într-o vizită de afaceri în Australia, a

spus că Papa primise un certificat de sănătate după ce fusese examinat medical, în urmă cu trei săptămâni. A avut o sănătate fragilă când a fost copil sau tânăr preot, dar nu au fost rapoarte despre probleme cardiace."

„Papa nu a stat niciodată în pat o zi măcar, ba chiar nicio dimineaţă sau o după-amiază", spunea dr. Da Ros, doctorul personal al Papei Ioan Paul I. „N-a avut niciodată o durere de cap sau o febră care să-l ţintuiască la pat. Avea o sănătate bună; nu avea probleme cu dieta, mânca orice i se punea în faţă, nu avea colesterolul mărit sau probleme cu diabetul; avea doar tensiunea mică."

Totuşi, dacă Papa Ioan Paul I a fost ucis – de ce trebuia să moară? Există multe teorii şi nume precum Opus Dei, P2, mafia, Calvi şi Banco Ambrosiano au apărut în teorii ale conspiraţiei fanteziste.

Potrivit detractorilor, Opus Dei şi Albino Luciani (Papa Ioan Paul I) nu erau de acord asupra anumitor probleme doctrinare. Cele două preocupări principale ale lui Luciani la începutul pontificatului au fost să revizuiască *Human Vitae* şi să îl convingă pe Giovanni Benelli să devină secretatul său de stat. Au existat teorii conform cărora arhiepiscopul Benelli a fost cam ostil faţă de Opus Dei. De exemplu, în cartea sa *Saints and Schemers: Opus Dei and Its Paradoxes* (*Sfinţi şi Intriganţi: Opus Dei şi paradoxurile ei*), profesorul Estruch dezvoltă

o teorie conform căreia arhiepiscopul Benelli a avut reţineri faţă de Opus Dei şi, într-un fel, a blocat accesul Sf. Josemaría la Papa Paul al VI-lea. Estruch reuşeşte să construiască un caz convingător pornind de la această teorie afirmând că în timp ce Benelli era secretar de stat interimar, Escrivá nu a avut audienţe la Papă (spre deosebire de situaţia anterioară şi de cea ulterioară). Totuşi, Benelli nu şi-a manifestat niciodată ostilitatea în public, aşa că aceasta este o speculaţie. Când a murit Escrivá, a vizitat capela unde era trupul acestuia şi s-a rugat acolo ceva timp (lucru notat de câţiva autori, printre care şi de Estruch).

Comentatorii de la acea vreme au observat că întoarcerea lui Benelli la Curie ar fi însemnat o mai mare concesie a Vaticanului făcută Blocului Comunist şi o relaxare a poziţiei sale faţă de avort: două situaţii cărora li s-au opus cardinalii cei mai conservatori. S-a observat că opiniile lui Luciani l-ar fi adus în opoziţie cu Opus Dei şi teoria spune că, de ar fi trăit, reformele religioase şi papalitatea ar fi subminat practicile stricte, credinţele organizaţiei Opus Dei şi, mai important, baza sa de putere.

„De când am auzit că s-a afirmat că [Papa Ioan Paul I] ar fi instituit reforme care ar fi subminat puterea Opus Dei, mă gândesc mereu ce înseamnă acest lucru”, spune Andrew Soane de la Biroul de Relaţii cu Publicul

din Londra. „Dacă acest lucru pare să însemne «a ţine în frâu», ar trebui să se ţină seama că Papa susţinuse Opus Dei într-una dintre scrierile sale. Dacă, pe de altă parte, înseamnă un fel de declaraţie doctrinară care ar lăsa Opus Dei pe dinafară, cred că acest lucru este dorinţa celor care zic aşa ceva – ei au avut aceleaşi speranţe şi când Papa Ioan Paul al II-lea a devenit Papă. Nu cred că Biserica lucrează aşa şi Opus Dei va urma întotdeauna învăţăturile Bisericii."

Oricât de ciudat ar părea, Luciani a fost un susţinător al lui Opus Dei. Cu numai o lună înainte de a fi ales Papă, Luciani scria o evaluare despre organizaţia catolică în care spunea: „Ziarele îi acordă [organizaţiei Opus Dei] o mare atenţie, dar articolele sunt, de multe ori, aproape inexacte. Extinderea, numărul şi calitatea membrilor Opus Dei s-ar putea să-i fi determinat pe unii să-şi imagineze că ceea ce îi leagă pe membri este lupta pentru putere şi disciplina de fier. Şi, de fapt, lucrurile stau exact invers: este vorba despre dorinţa de sfinţenie şi despre încurajarea celorlalţi de a deveni sfinţi, dar cu bucurie, cu un simţ al datoriei şi cu un mare sentiment de libertate." Totuşi, în timp ce Luciani lăuda cu elocvenţă unele concepte spirituale de bază ale Opus Dei, unii au comentat că Luciani tăcuse discret în privinţa subiectelor referitoare la automortificare şi la filosofia politică presupus fascistă

a organizaţiei – dar, în afară de sentimentele sale personale, nu a existat nicio dovadă de repulsie şi de dispreţ la acel moment.

Când Luciani fusese ales Papă, el declarase că misiunea lui era să schimbe poziţia Bisericii vizavi de contracepţie, să pună în ordine Banca Vaticanului şi să îi concedieze pe toţi cardinalii masoni. Atât Hutchison, cât şi Yallop au afirmat că, în septembrie 1978, Luciani i-a spus cardinalului Villot că, în afara faptului că vrea să îl schimbe pe Marcinkus din post, intenţionează, de asemenea, să îl trimită pe Sebastiano Baggio la Veneţia, în timp ce Vicarul Romei, Ugo Poletti, urma să fie trimis la Florenţa. Un alt membru al Curiei, pe care Luciani se presupune că ar fi vrut să îl înlocuiască, era însuşi Villot. Hutchison a venit cu teoria conform căreia aceşti patru prelaţi erau „esenţiali pentru succesul intenţiilor Opus Dei". Aceste „intenţii", susţine Hutchison, se refereau la canonizarea lui Escrivá, câştigarea statutului de prelatură personală şi, în cele din urmă, obţinerea controlului asupra finanţelor Vaticanului.

La douăzeci de ani de la moartea lui Ioan Paul I, cardinalul Aloisio Lorscheider al Braziliei, un susţinător puternic al lui Ioan Paul I, care îl ajutase pe acesta să fie ales, a spus că se hotărâse să vorbească pentru „a consemna cu tristeţe" că versiunea oficială

despre moartea lui Ioan Paul I este controversată.

După cum s-a observat, noul Papă avea de gând să apeleze la o serie de demiteri şi de noi numiri pentru a-i îndepărta pe cei acuzaţi de nereguli financiare sau de alt tip. O investigaţie a noului Papă referitoare la aceste neregularităţi ar fi deranjat fraudele financiare ale lui Marcinkus şi Calvi. În plus, Banca Vaticanului (IOR) îi aparţinea Papei, era gestionată personal de acesta şi acorda împrumuturi pentru proiecte religioase în toată lumea. S-a descoperit că banca exploatase înaltul său statut şi se angajase în speculaţii riscante şi scheme ilegale, printre care şi spălarea de bani. Din nou, aceste acţiuni erau întreprinse de Calvi şi de prietenii lui, iar Curia nu avea niciun amestec.

Moartea Papei Ioan Paul I nu a fost singura care avea legătură cu IOR sau Ambrosiano în acea perioadă. Şi judecătorul Emilio Alessandrini, un magistrat care investiga activităţile Băncii Ambrosiano, a fost omorât. Alessandrini era pe punctul de a emite un mandat de arestare pentru Calvi, dar, într-o seară, în timp ce conducea pe Via Muratoni, judecătorul a oprit la culoarea roşie a semaforului şi a fost împuşcat mortal.

Mino Pecorelli a fost o altă victimă. Şi el a fost împuşcat în maşina sa pe o stradă din Roma, în martie 1979. Jurnalist de investigaţii, el lucra la divulgarea membrilor şi a afacerilor P2, pentru că, fiind editor al

revistei săptămânale *Osservatore Politico,* avea acces la o bază uimitoare de informaţii confidenţiale. „Unii observatori cred că jurnalistul [Pecorelli] a fost omorât pentru intenţia sa de a folosi acele informaţii", scria Philip Willan în *The Guardian,* „oferite de relaţiile sale cu agenţi ai serviciilor secrete pentru a-i şantaja pe politicieni şi pe oamenii de afaceri ca să-şi menţină publicaţia pe linia de plutire. Alţii spun că este o victimă a propriului caracter de cruciat, care l-a determinat să publice materiale indiscrete, pe care alte surse media nu le-ar fi avut, în afară de sentimentul romantic al misiunii pe care o presupune, chipurile, investigaţia jurnalistică." Totuşi, tribunalul din Perugia a acceptat mărturiile unui număr de dezertori din mafie, care au pretins că Pecorelli a fost ucis ca să nu apuce să publice materiale care ar fi afectat serios cariera fostului prim-ministru italian (şi presupus membru Opus Dei), Giulio Andreotti.

Printre persoanele care au murit în această perioadă se afla şi locotenent-colonelul Antonio Varisco, şeful Serviciului de Securitate din Roma, care investiga activităţile organizaţiei P2. Asasinarea lui Varisco a avut loc pe 13 iulie 1979 – el şi şoferul său au fost omorâţi de patru gloanţe trase cu o carabină. Cu puţin timp înainte de uciderea lui Varisco, Giorgio Ambrosoli, procuror italian, a fost omorât cu patru

gloanţe trase dintr-un P38. În cele din urmă, s-a descoperit că Ambrosoli vorbise, de asemenea, cu şeful secţiei de criminalistică din Palermo, Boris Giuliano. Într-o zi, când ieşea din barul Lux din Palermo, Giuliano a fost asasinat şi, apoi, înlocuit cu Giuseppe Impallomeni, membru în P2. Apoi, pe 27 aprilie 1982, Robert Rosone, director general al Băncii Ambrosiano, care încerca să clarifice situaţia de la bancă, a fost victima unei tentative de asasinat Atacul a eşuat, iar Rosone s-a ales cu leziuni la picioare.

Teoreticienii au ajuns la concluzia că aceşti oameni au fost victimele unui complot în care erau implicate mafia, Banca Vaticanului şi P2. După cum s-a declarat, printre cei care aveau cel mai mult de pierdut de pe urma potenţialelor anchete ale noului Papă erau arhiepiscopul Paul Marcinkus, apoi directorul Băncii Vaticanului, Roberto Calvi, directorul Băncii Ambrosiano din Milano şi Licio Gelli, şeful P2.

Dar Opus Dei? A fost şi organizaţia implicată? Se pare că da. Cea mai mare problemă privind moartea Papei Ioan Paul I a fost legată de neclaritatea faptelor de la Vatican, care au condus la suspiciuni. „Am auzit că [Papa Ioan Paul I] a murit în timp ce citea un roman şi a fost descoperit de o călugăriţă”, spune Feltzman, fost membru Opus Dei. „Dar nu poţi spune că un om sfânt citea un roman şi a fost descoperit de o călugăriţă,

pentru că oamenii s-ar gândi că el făcea ceva necuvenit. Aşa că ar trebui spus că el citea o carte sfântă şi a fost găsit de secretarul său personal. Acum, când se analizează unde era secretarul lui, nu mai se potrivesc lucrurile. Aşa că poţi spune că este o minciună, o minciună pioasă, dar o minciună, lucru care lăsă loc la interpretări şi diferite teorii. Dacă Opus Dei a fost implicată, nu cred că membrii ei au apăsat pe trăgaci. Sunt mult mai profesionişti."

Comentariile lui Feltzman sunt uşor ironice. Deşi crede cu tărie că Opus Dei nu a fost implicată într-un „complot pentru a-l omorî pe Papă", lucru reflectat şi de filmul *The Pope Must Die* (*Papa trebuie să moară*), regizat de Robbie Coltrane, Feltzman sigur are un cuvânt de spus. Opus Dei este o mişcare bine organizată, lucru datorat forţei sale (atât de credinţă, cât şi de voinţă) care pare să îi ameninţe pe cei din afara organizaţiei. Teorii ale conspiraţiei susţin că, dacă Papa Ioan Paul I ar fi fost dat la o parte, Opus Dei ar fi avut drumul liber pentru a continua să se implice financiar în Banco Ambrosiano şi s-ar fi bucurat de patronajul lui Karol Wojtyla, care, când a fost ales la 16 octombrie 1978, şi-a luat numele de Ioan Paul al II-lea ca omagiu adus predecesorului său. Oricum, zvonurile au continuat şi au condus la şi mai multe poveşti despre presupusa cucerire a Vaticanului de către Opus Dei.

Teoriile privind conspiraţiile refuză să se estompeze şi, pe măsură ce trec anii, par să dezvolte şi mai multe poveşti îngrozitoare fără să aibă vreo bază – în special când se analizează extinderea actuală a „influenţei” Opus Dei.

Capitolul IX
În inima Vaticanului

Ştiu oameni care vorbesc despre „lobby-ul” organizaţiei Opus Dei şi influenţa sa asupra lui Ioan Paul al II-lea. Dar cred că este firesc ca un Papă să aibă încredere în unele instituţii noi ale Bisericii. Opus Dei este una dintre ele, însă nu este singura. Simpatia lui Ioan Paul al II-lea pentru teologia Lucrării, care a stat la baza învăţăturilor lui Josemaría Escrivá, au premers papalităţii sale. La rândul său, Opus Dei îi datorează Papei fidelitatea şi obedienţa faţă de învăţăturile sale. Îmi este clar că cei credincioşi prelaturii încearcă să îl ajute cu rugăciuni şi mortificări, despre care astăzi nu mai vorbeşte aproape nimeni. Dar cineva trebuie să ştie cum să îşi poarte crucea cu graţie, iar Ioan Paul al II-lea chiar ştie.

Cardinalul Julián Herranz,
interviu în El Mundo, *octombrie 2003*

Pe 16 octombrie 1978, la 6.18 p.m., un nor de fum alb a ieşit pe micuţul coş al Capelei Sixtine – fusese ales un nou Papă. La aproape jumătate de oră după aceasta, cardinalul Pericle Felici a apărut în loggia centrală a catedralei Sfântul Petru şi a anunţat Sfântul Scaun că Papa Ioan Paul al II-lea fusese ales, rostind cuvintele: *Annuntio vobis gaudium magnum habemus Papam Carolum Wojtyla, qui sibi nomen imposuit Ioannem Paulum II.* Toată lumea era surprinsă de faptul că fusese ales Karol Wojtyla, primul papă, după secolul al XVI-lea, care nu era de naţionalitate italiană.

Când Felici a anunţat numele lui Wojtyla mulţimii, s-a lăsat o tăcere copleşitoare – un papă care nu era italian? Ioan Paul al II-lea, cardinalul Karol Wojtyla, arhiepiscopul Cracoviei, a fost ales al 264-lea papă de către ceilalţi 109 cardinali electori, în ziua care a urmat celui de-al doilea conclav al anului 1978. Şase zile mai târziu, pe 22 octombrie 1978, a fost inaugurată misiunea sa pastorală. În acelaşi timp, Opus Dei a început să îşi consolideze poziţia sa la Vatican şi în politica Vaticanului.

Conclavul se împărţise între doi candidaţi puternici: Giuseppe Siri, arhiepiscopul conservator al oraşului Genoa, şi Giovanni Benelli, arhiepiscopul liberal al Florenţei şi un apropiat al Papei Ioan Paul I. La primele alegeri, Benelli s-a apropiat la nouă voturi de victorie.

Totuşi, Wojtyla şi-a asigurat alegerea ca un candidat de compromis, în parte datorită susţinerii din partea cardinalilor liberali, precum Franz König, şi a conservatorilor care, la început, îl susţinuseră pe Siri.

După aproape o oră de la alegerea sa, la 7.15 p.m., noul pontif, îmbrăcat în albul papal tradiţional, a apărut în acelaşi balcon şi a spus în italiană cuvintele care sunt familiare acum zecilor de mii de oameni din întreaga lume: „Lăudat fie Isus Hristos!" Apoi a continuat: „Cardinalii cei mai eminenţi au numit un nou episcop al Romei. L-au numit dintr-o ţară îndepărtată... îndepărtată, dar aproape în credinţă şi tradiţie creştină. Mi-a fost frică să primesc această nominalizare, dar am făcut-o în spiritul supunerii faţă de Domnul Nostru şi cu încredere absolută în Mama Lui, Sfânta noastră Fecioară".

Potrivit celor afirmate ulterior de către Penny Lernoux, chestiunile legate de papalitate „s-au schimbat radical" de când Ioan Paul al II-lea a devenit Papă, pentru că acesta a fost „aproape" de Opus Dei. Pe când era cardinal, Karol Wojtyla (cum îl chema pe atunci) fusese invitat să vorbească în centrele Opus Dei şi, când fusese la Roma la funeraliile lui Ioan Paul I, vizitase centrul Opus Dei pentru a se ruga la cripta lui Josemaría Escrivá – Escrivá murise cu trei ani în urmă, în 1975. După moartea lui Escrivá, Monseniorul del

Portillo fusese numit liderul spiritual al Opus Dei şi devenise un oaspete frecvent la Vatican – o mişcare pe care criticii organizaţiei Opus Dei o vedeau ca pe o ameninţare.

Numirea lui Wojtyla ca Papă a fost o mişcare surprinzătoare a Bisericii Catolice. Primul pontif polonez şi primul Papă care nu era italian, după 455 de ani, şi mai era, la cei 58 de ani ai săi, cel mai tânăr Papă al secolului XX. Wojtyla urcase repede treptele ierarhiei clerului catolic şi devenise arhiepiscop al Cracoviei, dar cariera sa, deşi rapidă, nu a fost spectaculoasă. El era respectat, dar nu era cunoscut în afara cercului Vaticanului şi foarte puţini experţi l-au văzut ca pe succesorul Papei Ioan Paul I. Drept rezultat, avea nevoie de o echipă competentă şi puternică pentru a-l susţine. Atunci a intrat în scenă Opus Dei. Teoriile conspiraţiei spun că acesta a fost momentul în care Opus Dei şi-a consolidat cu adevărat poziţia la Vatican.

Potrivit părintelui Vladimir Feltzman, fost membru Opus Dei, relaţia dintre organizaţie şi noul Papă începuse din anii 1960, când tânărul preot venise din Polonia să viziteze Roma. Era sigur că urma să ajute Opus Dei. „Când a devenit Papă", spunea Feltzman, „el şi-a spus: «Pe cine să susţin? Cine să mă susţină pe mine? Pe cine mă pot baza? În cine să am încredere? Cine este competent? Cine ştie economie bancară? Cine

ştie Relaţii cu Publicul?» Bineînţeles că s-a întors spre Opus Dei, care s-a grăbit să răspundă: «Iată-ne, Sfinte Părinte».” Cu Opus Dei de partea sa, Ioan Paul al II-lea avea un grup de catolici licenţiaţi, disciplinaţi şi total dăruiţi, care, datorită laicităţii lor, puteau pătrunde, prin slujbele pe care le aveau, unde preoţii n-ar fi avut acces.

În 1979, la puţin timp de la alegerea sa, Ioan Paul al II-lea s-a adresat membrilor Opus Dei: „Opus Dei a anticipat teologia laicităţii la al Doilea Conciliu de la Vatican”. Papa a fost un admirator al Opus Dei şi, atât el, cât şi organizaţia, împărtăşeau aceleaşi păreri pe teme doctrinare şi spirituale.

În plus, Vaticanul declara: „Sediul Opus Dei va fi la Roma, pentru a scoate în evidenţă şi mai tare ambiţia, care e forţa călăuzitoare a întregii activităţi a organizaţiei, de a servi Biserica aşa cum vrea ea să fie servită, în legătură strânsă cu Sfântul Scaun şi cu ierarhia din cadrul Bisericii. În câteva ocazii, Pius al XII-lea şi Ioan al XXIII-lea i-au trimis Preafericitului Josemaría dovezi de afecţiune şi stimă; Paul al VI-lea i-a scris în 1964, descriind Opus Dei drept «o expresie vie a tinereţii perene a Bisericii»”. Se pare că admiraţia dintre Opus Dei şi Vatican era reciprocă.

Conceptele Papei cu privire la obedienţă, ortodoxie şi fundamentalism semănau cu cele de la Opus Dei – Ioan

Paul al II-lea era considerat conservator în privinţa unor subiecte precum avortul şi hirotonisirea femeilor. Şi el, asemeni organizaţiei Opus Dei, a criticat liberalizarea teologiei şi pe aceia care se considerau catolici, dar puneau sub semnul îndoielii învăţăturile Bisericii despre credinţă şi morală. La aproape 20 de ani după ce fusese ales Papă, Ioan Paul al II-lea publica *Evangelium Vitae* (*Evanghelia Vieţii*), în care reafirmă că Biserica nu este de acord cu avortul, eutanasia şi pedeapsa capitală, pe care le consideră „cultura morţii", atotprezentă în lumea modernă.

Opus Dei şi Ioan Paul al II-lea aveau foarte multe lucruri în comun. În timp ce Opus Dei s-a revoltat împotriva forţelor comuniste, potrivit părintelui C. John McCloskey, un preot din conducerea Opus Dei din SUA, „Papa Ioan Paul al II-lea a jucat un rol crucial, dacă nu chiar proeminent în căderea comunismului în Europa de Est. Acum îşi vede lupta finală de a-i salva pe foştii creştini din Vest de un materialism hedonist care ameninţă civilizaţia la fel de tare ca marxismul ateist. Ideologia revoluţiei bolşevice era în colaps, aşa că urmau să fie aplicate excesele ideologiei Revoluţiei Franceze". În plus, adaugă preotul Opus Dei, „Papa a definit munca drept «ceva folositor omului». Acesta este elementul de bază pe care se bazează spiritualitatea Opus Dei".

Opus Dei şi restul lumii catolice au trecut prin clipe grele când, la trei ani de la alegerea Papei Ioan Paul al II-lea, a avut loc un atentat la viaţa pontifului. Pe 13 mai 1981, Papa a fost împuşcat şi aproape ucis de către Mehmet Ali Agca, un terorist turc, în momentul în care Ioan Paul al II-lea a sosit în Piaţa Sfântul Petru pentru a se adresa mulţimii. Colegii săi cei mai apropiaţi spun că Ioan Paul credea că faptul de a fi supravieţuit fusese un semn direct de la Providenţă.

Bineînţeles că motivele pentru care se dorea ca Papa să fie omorât au condus la şi mai multe teorii ale conspiraţiei. Una dintre speculaţiile nedovedite, explorată de Edward S. Herman şi Noam Chomsky în cartea lor *Manufacturing Consent* (*Fabricând consensul*), susţinea că asasinarea a fost comandată de Uniunea Sovietică; totuşi, KGB-ul a insistat categoric în a declara că nu a avut niciun amestec în atentatul la viaţa pontifului. O altă explicaţie neplauzibilă vine chiar de la Agca însuşi, care pretinde că forţe din interiorul Vaticanului l-ar fi angajat să îl atace pe pontif.

O teorie apărută pe internet se referă la faptul că atacul împotriva Papei din 1981 „a pavat drumul organizaţiei Opus Dei pentru a ajunge la hegemonia actuală asupra Bisericii". Motivele din spatele acestei sugestii vin din faptul că Agca a dat greş, deşi era un trăgător de elită şi a tras de la mai puţin de 4 metri.

Teoria susţine că el intenţionase doar să îl rănească pe Papă, nu să îl omoare, după care Papa, simţindu-se ameninţat, s-ar fi bazat şi mai mult pe prietenii din Opus Dei. În orice caz, această teorie a fost percepută de toată lumea ca fiind prea ridicolă pentru a i se da crezare.

După atentatul la viaţa Papei, din 1981, cei mai mulţi comentatori au fost de părere că Opus Dei îi înlocuise pe iezuiţi ca armă intelectuală şi diplomatică la Vatican. Ordinul iezuiţilor avea mulţi susţinători în toată lumea şi o istorie a prieteniei cu papalitatea de peste 442 de ani, dar au pierdut în faţa organizaţiei Opus Dei, care avea o reprezentare incredibil de mică în cadrul Curiei. „Ceea ce îi speria cu adevărat pe iezuiţi", spunea editorul ziarului catolic, „era faptul că trupele de elită ale Bisericii aveau acum un adversar spaniol."

După cum subliniază John L. Allen Jr în *Naţional Catholic Reporter,* „Opus Dei nu pare reprezentată disproporţionat în cadrul Curiei Romane. Pentru a ne referi numai la un criteriu de comparaţie, Opus are acelaşi număr de preoţi care lucrează în congregaţiile şi conciliile Vaticanului cât au şi iezuiţii (cinci preoţi şi un arhiepiscop), în ciuda faptului că sunt de opt ori mai mulţi preoţi iezuiţi dintre care se poate alege (14.852 la 1763)".

„Vor supravieţui iezuiţii încă 450 de ani?", se

întreabă Jamie Buchan în *The Independent.* „Este imposibil de răspuns. Se pare că sunt urmăriţi de perspectiva suprimării. Doi iezuiţi care se aflau în locuri diferite au descris acelaşi vis. Iată varianta mai bună: Suntem la Roma. Cardinalul Casaroli iese pe porţile Vaticanului, traversează Marea Piaţă a lui Bernini, evitând turiştii şi porumbeii, şi intră pe Borgo Santo Spirito. Ajunge la nr. 5, intră şi ia liftul până la biroul Generalului Superior. Are cu el o scrisoare pe care o citeşte. Ajunge la pasajul în care se spune că Sfântul Părinte, din motive pe care trebuie să le ţină bine ascunse în inimă, a decis că Societatea lui Isus trebuie imediat – fără nicio scuză sau amânare – să elibereze clădirile spaţioase şi să le înmâneze preşedintelui general al Opus Dei. În vis, Peter-Hans Kolvenbach dă din cap şi spune: «Mă supun ordinului dat de Sfântul Părinte!»" Se zvoneşte că iezuiţii se tem că acest vis poate deveni realitate...

Adevărata *lovitură* a organizaţiei Opus Dei la Vatican a fost când a obţinut statutul de prelatură personală, prima şi, deocamdată, singura de acest fel, chestiune adusă în discuţie, ca un concept, pentru prima dată la al Doilea Conciliu al Vaticanului. Acest lucru s-a întâmplat în 1982 şi prelatura personală pe care i-a acordat-o Ioan Paul al II-lea i-a oferit organizaţiei Opus Dei o independenţă neobişnuită faţă de ierarhia

firească a unei Biserici. Procesul fusese demarat în 1979, când Ioan Paul al II-lea începuse să cerceteze domeniul informaţiilor care i se cereau pentru a putea iniţia procesul necesar ca Opus Dei să fie numită prelatură.

Papa a primit un răspuns impresionant. Printre altele, documentul relevant susţinea că erau 72 375 de membri în 87 ţări diferite, care formau „un detaşament mobil", gata, ca orice armată religioasă, să meargă oriunde este nevoie. La acest stadiu, Opus Dei s-a implicat cu un număr de 479 de universităţi şi licee, de pe cinci continente, având acţiuni la 604 publicaţii, 52 de staţii de emisie (radio şi tv), 38 de agenţii de presă şi publicitate, 12 organizaţii de producţie şi distribuţie a filmelor. Chiar şi fără prelatura personală, Opus Dei făcuse destui paşi importanţi.

Conform legii canonice, prelatura personală este formată din preoţi „prezidaţi de un prelat, la fel ca în cazul unui episcop propriu, care are dreptul să organizeze orice seminar naţional sau internaţional, să îi ordoneze pe studenţi şi să îi promoveze în ranguri bisericeşti... [Prelatura personală poate fi] aprobată de Sfântul Scaun, după consultări cu consiliile de episcopi implicate în acest caz..." Prelaturile personale sunt formate dintr-un pastor, un prezbiteriu alcătuit din preoţi şi din mireni, bărbaţi şi femei. Prelatul, care poate fi un episcop, este numit de Papă şi guvernează

prelatura cu putere de administrare sau jurisdicţie.

Pentru Opus Dei, acest statut de prelatură personală abia dacă mai ţinea de al Doilea Conciliu al Vaticanului. Pentru criticii organizaţiei, acest statut transformă mişcarea catolică într-o „biserică în interiorul Bisericii", un batalion autonom în diviziile Papei, care jură credinţă la sediul central al Opus Dei de la Roma şi nu unui episcop local. Pe scurt, acest lucru este interpretat drept „putere". În ochii criticilor, Opus Dei nu răspunde în faţa nimănui – în afară de Papă.

„De la începuturile ei", spune Papa Ioan Paul al II-lea în *Ut Sit,* adică în Constituţia Apostolică ce a acordat statutul de prelatură personală, „această instituţie s-a străduit nu numai să lumineze cu noi valenţe misiunea laicităţii în Biserică şi în societate, ci şi să o pună în practică; de asemenea, a încercat din răsputeri să pună în aplicare învăţăturile chemării universale la sfinţenie şi să promoveze la toate nivelurile sfinţenia muncii obişnuite prin mijloacele muncii obişnuite. În plus, prin Societatea Sacerdotală a Sfintei Cruci, au fost ajutaţi preoţii diocezani să trăiască această învăţătură, în timp ce îşi exercită mandatul sacru."

Ultima declaraţie din *Ut Sit* susţine că: „Sediul central al guvernului prelaturii se află la Roma. Oratoriul Fecioarei Păcii, care este sediul central al

prelaturii, este construit ca o biserică prelatică. Excelenţa Sa monseniorul Álvaro del Portillo, care a fost ales, în mod canonic, preşedinte general al Opus Dei la 15 septembrie 1975, este confirmat şi numit prelat al prelaturii personale a Sfintei Cruci şi Opus Dei, care a fost construită. Şi, în final, îl desemnăm pe venerabilul frate Romolo Carboni, arhiepiscop titular de Sidona şi nunţiu apostolic în Italia, pentru a reuşi să îndeplinească desăvârşit cele scrise mai sus şi îi conferă puteri, printre care şi aceea de subdelegaţie – pentru problematica în discuţie – în orice prelatură ecleziastică, având obligaţia să trimită, cât mai curând posibil, la congregaţia sfântă a episcopilor, o copie autentică a actului care certifică faptul că mandatul a fost îndeplinit". Opus Dei are acum, la Roma, o bază de putere stabilă, oficială, recunoscută de Papă – unde să fie mai bine pentru Opus Dei să îşi facă lobby la Biserica Catolică decât chiar în centrul acestor operaţii?

„Ştiu că unele persoane vorbesc despre «lobby-ul» organizaţiei Opus Dei şi influenţa acestuia asupra lui Ioan Paul al II-lea", spunea unul dintre membrii Opus Dei, Julián Herranz, într-un interviu pentru *El Mundo,* după ce a fost numit cardinal. „Dar cred că este firesc ca Papa să aibă multă încredere în unele instituţii noi ale Bisericii Opus Dei este una dintre ele, dar nu este singura. Simpatia lui Ioan Paul al II-lea pentru teologia

muncii care stă la baza învăţăturilor Sfântului Josemaría Escrivá a precedat papalitatea sa. Dar şi Opus Dei datorează fidelitate şi obedienţă învăţăturilor Papei. Îmi este clar că cei credincioşi prelaturii o să îl ajute cu rugăciuni şi mortificări, despre care acum abia dacă mai vorbeşte cineva. Dar cineva trebuia să ştie cum să îşi poarte crucea cu graţie, iar Ioan Paul al II-lea ştia."

Papa Ioan Paul al II-lea şi-a arătat aprobarea faţă de Opus Dei abia doi ani mai târziu, în 1984. „Îmbrăcaţi în veşmânt alb", spunea revista *Time,* „77 de candidaţi pentru preoţie s-au închinat în faţa altarului din catedrala Sfântul Petru săptămâna trecută, când Suveranul Pontif a invocat binecuvântarea sfinţilor din Rai. Apoi, în timp ce un grup a îngenuncheat pe patru rânduri, Papa Ioan Paul [al II-lea], urmat de monseniorul Álvaro del Portillo, şi-a întins mâinile deasupra capetelor candidaţilor pentru a le transfera harul preoţiei."

Prezenţa Papei a marcat un rit cu o semnificaţie specială. Treizeci dintre preoţii recent hirotonisiţi erau destinaţi să servească exclusiv Opus Dei, iar prezenţa pontifului la slujba de ungere a demonstrat câtă importanţă dădea el acestui moment Cu puţin timp înainte în acel an, Ioan Paul al II-lea avusese prima audienţă formală cu del Portillo, prelatul Opus Dei, şi

prima vizită pastorală a Papei din acel an a fost la un centru Opus Dei din Roma în plus, în fiecare seară de Paşte, de la alegerea sa, Papa se relaxa ascultându-i pe studenţii Opus Dei cântând şi recitând.

Opus Dei mai avea un motiv pentru a-l sărbători pe Ioan Paul al II-lea – fondatorul organizaţiei, Josemaría Escrivá, a fost, mai întâi, beatificat în 1992 şi apoi canonizat în 2002. În timpul mandatului său, Papa Ioan Paul al II-lea a beatificat şi canonizat mult mai mulţi candidaţi decât oricare alt papă din istorie. Până în octombrie 2004, el beatificase 1340 de oameni. Dacă el a canonizat mai mulţi sfinţi decât toţi predecesorii săi la un loc, aşa cum se susţine câteodată, este foarte greu de dovedit, pentru că documentele referitoare la numeroasele canonizări din trecut sunt incomplete sau lipsesc.

„Nu este niciun secret faptul că, în timp ce toţi pontifii de la Roma, al căror mandat a coincis cu creşterea şi dezvoltarea Opus Dei începută în 1928, au aprobat în mod deschis mesajul şi misiunea organizaţiei, Ioan Paul al II-lea, probabil ca urmare a muncii şi educaţiei lui, a înţeles cel mai bine importanţa organizaţiei", scria părintele C. John McCloskey. „Papa a jucat un rol esenţial în a încuraja dezvoltarea organizaţiei prin faptul că i-a acordat statut juridic definitiv ca prelatură personală, punând bazele

Universităţii Pontificale a Sfintei Cruci şi, în cele din urmă, l-a canonizat pe fondatorul Opus Dei, Sfântul Josemaría Escrivá."

Sanctificarea lui Escrivá a justificat crearea mişcării în urma „revelaţiei divine", după cum a descris-o Papa, iar personalitatea, cuvintele şi munca lui Escrivá sunt esenţa Opus Dei. Sub mandatul lui del Portillo şi al succesorului său, Javier Echevarría, cel mai apropiat colaborator al lui Escrivá, toate acţiunile Opus Dei au fost în conformitate cu intenţiile „fondatorului".

Ideea că Escrivá este un sfânt a dus la o serie de discuţii în cercurile de la Vatican înaintea morţii sale. Del Portillo descrie ultima întâlnire dintre Karol Wojtyla şi Escrivá (înaintea morţii fondatorului), la 25 iunie 1973. Del Portillo spune că Escrivá a vorbit cu Wojtyla despre lucruri supranaturale şi i-a explicat cum se dezvoltase Opus Dei în ultimii ani: „Sfântul Părinte era foarte încântat de ceea ce auzea. Din când în când, îl întrerupea ca să îl laude sau ca să spună pur şi simplu: «Eşti un sfânt». Ştiu aceste lucruri pentru că nu m-am putut abţine să nu observ că părintele avea o expresie melancolică, aproape tristă pe faţă. L-am întrebat despre ce e vorba. La început, a refuzat să îmi răspundă. Apoi mi-a zis ce îi spusese Papa Paul şi că el se simţise acoperit de ruşine şi mâhnire pentru propriile păcate, atât de tare încât protestase filial în

faţa Papei: «Nu, nu! Nu mă cunoaşteţi, Sfinţia Voastră – sunt doar un biet păcătos». Dar Papa Paul insistase: «Nu, nu – eşti un sfânt». În acel moment, fondatorul a replicat foarte emoţionat: «Pe acest pământ nu există decât un sfânt – Sfântul Părinte»!"

Doi ani mai târziu, pe 2 5 martie 1975, Escrivá împlinea 50 de ani de preoţie. Şi-a petrecut ziua care căzuse în Vinerea Mare în rugăciune. „Au trecut cincizeci de ani şi eu sunt tot ca un copil care gângureşte", scria Escrivá. „Tocmai încep, încep din nou, aşa cum fac în fiecare zi cu viaţa mea interioară. Aşa va fi până la sfârşitul zilelor mele? Dacă mă uit înapoi... Ce panoramă imensă, atâta suferinţă şi atâta bucurie. Dar acum, totul este o bucurie, numai bucurie... pentru că experienţa ne învaţă că suferinţa este dalta artistului divin, nerăbdător să facă din fiecare dintre noi, din această masă fără formă ce suntem, un crucifix, un Hristos, acel *alter Christus* spre care fiecare dintre noi tinde."

Trei luni mai târziu, Escrivá s-a trezit mai devreme decât de obicei şi, timp de jumătate de oră şi-a făcut rugăciunea şi a oficiat liturghia pe la ora opt Pe la 9.30 a plecat spre Castelgandolfo unde urma să aibă o întâlnire informală, genul de întâlniri de familie, la Colegiul Roman al Sfintei Fecioare. Era o zi călduroasă şi, pe drum, Escrivá şi însoţitorii au făcut rozariul, dar,

după 20 de minute de călătorie, Escrivá s-a simţit rău şi au decis să se întoarcă la Roma. Când au ajuns la Villa Tevere, sediul central al Opus Dei în Roma, Escrivá a intrat în casă şi se spune că s-a întors spre părintele Javier Echevarría şi i-a spus: „Javi! Nu mă simt bine". După aceste cuvinte, s-a prăbuşit pe podea şi a murit în linişte sub o icoană a Fecioarei.

Monseniorul Álvaro del Portillo i-a urmat lui Escrivá, în septembrie 1975, şi a fost primit în audienţă de Papa Paul al VI-lea pe 5 martie 1976. Fostul Giovanni Battista Montini a declarat că era convins că el cunoscuse un sfânt. De asemenea, i-a spus lui del Portillo că el îl considera pe fondatorul Opus Dei „una dintre personalităţile din istoria Bisericii... care a răspuns cu cea mai mare generozitate la darurile cu care l-a înzestrat Dumnezeu. Pe 19 iunie 1978, în faţa unei alte mulţimi, a repetat aceste idei şi a adăugat că îşi dăduse seama de caracterul excepţional al acestei personalităţi din istoria Bisericii încă din prima zi în care îl întâlnise, în 1946.

De la moartea lui Escrivá, la anumite ore din zi şi seară, credincioşii se aşază sau îngenunchează pe lespedea verde-închis a mormântului, în cripta de sub sediul principal al Opus Dei de pe Viale Bruno Buozzi. Pe inscripţie se poate citi „El Padre" cu o cruce şi datele „9 ianuarie 1902" şi „26 iunie 1975". Credincioşii se

aplecau pentru a săruta marmura şi pentru a lăsa acolo rozarii, cruci sau iconiţe de carton cu portretul lui Escrivá şi un acatist pentru ca acesta să le înlesnească apropierea de Dumnezeu. După moartea lui Escrivá, portretele erau tipărite de grupuri care militau ca Escrivá să fie sanctificat, o procedură care a început oficial la Vatican în 1981, la numai şase ani de la moartea lui „El Padre". La 17 ani după moartea lui, fondatorul Opus Dei a fost beatificat, pe 17 mai 1992.

În acea zi, Opus Dei a adunat o mulţime-record de aproape 300.000 de persoane (printre care şi 200 de episcopi) la beatificare. Toate cele 60.000 de camere de hotel din Roma fuseseră rezervate cu luni înainte, în timp ce două „hoteluri plutitoare au fost închiriate pentru a-i aduce pe membrii mai bogaţi ai Opus Dei din Spania, locul natal al lui Escrivá. „Cu o intuiţie supranaturală", spunea Papa Ioan Paul al II-lea în predica sa, „Preafericitul Josemaría a predicat neobosit chemarea universală la sfinţenie şi apostolat."

Beatificarea transformă oamenii în sfinţi şi este ultimul pas înainte de canonizare, care asigură un loc în Paradis. Canonizarea poate avea loc imediat sau poate dura secole, dar, în credinţa catolică, beatificarea atrage automat un cult al sanctităţii. Din 2005, Escrivá deţine recordul la Vatican pentru cea mai rapidă beatificare din ultimii cinci sute de ani.

Acuzaţiile de favorizare a Opus Dei au fost numeroase, ca urmare a acceptării rapide a lui Escrivá de către statul Vatican. Potrivit lui Woodward, în *Newsweek,* „opt dintre cei nouă judecători ai lui Escrivá erau italieni – un semn, spun criticii, că acea congregaţie dorea să îi evite pe teologii spanioli, dintre care se ştia că mulţi se opun Opus Dei. De asemenea, Opus Dei a fost acuzată că le-a interzis celor din afară să vadă materialul în care erau cântărite «virtuţile eroice» ale lui Escrivá – un act de secretomanie nemaiîntâlnit, spun preoţii cunoscători ai acestui proces".

În mod firesc, membrii Opus Dei devin foarte defensivi atunci când acuzaţiile de favoritism sunt îndreptate împotriva lor. Un punct important de observat ar fi că, în ceea ce priveşte canonizarea şi beatificarea lui Escrivá, monseniorul Carlo Colombo, consultant teologic şi prieten apropiat al Papei Paul al VI-lea, a depus mărturie că însuşi Paul al VI-lea l-a încurajat pe el (Colombo) să scrie o scrisoare în care să ceară analiza cauzei beatificării şi canonizării fondatorului Opus Dei. În plus, succesul Opus Dei în recrutarea de noi membri, în comparaţie cu alte mişcări care nu au fost atât de productive în ultimii ani, ar duce, în mod firesc, la dorinţa, din partea liderilor catolici importanţi, de a continua cauza Opus Dei.

De-a lungul secolului XX, Biserica Catolică a bătut în retragere în lumea dezvoltată. Opus Dei era una dintre puţinele organizaţii în acea perioadă care a mers împotriva acestui curent – ei şi-au transmis mesajul nu numai printre grupurile tradiţionale şi mai sărace, ci printre oameni de toate categoriile, şi a reuşit să se adreseze şi oamenilor bogaţi şi educaţi, astfel încât mulţi dintre catolici s-au întors la religia de altădată. Din partea oricărei puteri conducătoare, a papalităţii, în acest caz, ar fi fost o prostie să ignore rezultatele şi influenţa unei secţiuni a Bisericii, care se dovedea triumfătoare acolo unde mijloacele de operare tradiţionale actuale eşuaseră. Biserica Romano-Catolică este o afacere ca oricare alta, dar colectează suflete aşa cum colectează şi bani pentru cauza ei. Opus Dei se dovedeşte a fi cea mai de succes ramură a Bisericii Romano-Catolice din lumea întreagă şi deci este normal să fie recompensată – mai ales fiindcă mesajul organizaţiei este unul romano-catolic tradiţional. De ce să se ignore mesajul organizaţiei Opus Dei?

În 1992, Flavio Capucci, postulator general al Opus Dei, trimitea o scrisoare furioasă la ziarul *The Times* (Londra): „Apropiata beatificare a fondatorului Opus Dei, venerabilul Josemaría Escrivá, nu poate fi interpretată din punct de vedere politic ca un semn al influenţei Opus Dei asupra Sfântului Scaun. Faptul că

aplicaţi logica politicii în cazul acestui act ecleziastic dezvăluie o neînţelegere a actului însuşi... Oferiţi o descriere eronată despre cum stau lucrurile în privinţa apropiatei beatificări. Dacă desfăşurarea cauzei a fost una rapidă, acest lucru s-a datorat faptului că actul este foarte clar, în 11.000 de pagini de dovezi, incluzând toate obiecţiunile împotriva cauzei. În plus, este de-a dreptul greşit să sugeraţi că ar fi avut o influenţă specială la Vatican. De fapt, cauza monseniorului Escrivá a fost susţinută de cel mai mare număr de personalităţi de mai multe naţionalităţi, printre care se aflau, de exemplu, cardinalul König al Austriei, cardinalul Sân al Filipinelor şi arhiepiscopul Romero al Republicii El Salvador".

The Times nu era singurul ziar care primea scrisori indignate de la seniorii Opus Dei. Într-o scrisoare către *Internaţional Herald Tribune,* în 1992, Giuseppe Corigliani, directorul de Relaţii cu Publicul de la prelatura din Roma, le-a spus cititorilor că au fost peste 6000 de scrisori care au susţinut candidatura lui Escrivá, printre care scrisori de recomandare de la 69 de cardinali, 241 de arhiepiscopi şi 987 de episcopi, peste o treime din episcopatul catolic din întreaga lume. „La procesul de beatificare au fost audiaţi 92 de martori", continua el, „care au depus mărturie sub jurământ. Ei au fost selectaţi de două tribunale numite

de autorităţi ale Bisericii. Niciun membru al Opus Dei nu a făcut parte din aceste tribunale. Majoritatea celor 92 de martori, printre care patru cardinali, patru arhiepiscopi şi un mare număr de preoţi şi lideri religioşi, nu aparţineau organizaţiei Opus Dei."

Oameni simpli, toţi membrii Opus Dei care veniseră înainte să raporteze la Vatican şi să descrie unele dintre „miracolele" lui Escrivá, i-au ajutat şi pe seniorii din biserică. Una dintre aceste persoane era chirurgul spaniol Manuel Nevado. În 2001, la vârsta de 69 de ani, Nevado a asigurat Vaticanul că mâinile sale erau afectate de expunerea îndelungată la razele X, din vremea în care clinicile din Spania nu aveau echipament de protecţie. Potrivit unui raport prezentat autorităţilor de la Vatican, lui Nevado i s-au vindecat mâinile, după ce s-a rugat pentru ajutor la Escrivá. El le-a spus investigatorilor de la Vatican că boala lui s-a vindecat după ce s-a rugat la Escrivá timp de 15 zile. „Rănile au dispărut şi mâinile s-au vindecat complet", a spus el. La acea vreme, Opus Dei a pretins că respectiva vindecare reprezenta o primă dovadă că Escrivá ar trebui canonizat.

Pentru „a câştiga" canonizarea, viitorii sfinţi aveau nevoie de două minuni la activ. Prima, mâinile lui Nevado, lucru care s-a întâmplat în 2001, apoi discipolii Opus Dei au descoperit un nou miracol al lui Escrivá –

acesta avusese loc în 1976. Membrii familiei unei călugăriţe carmelite spaniole s-au rugat ca Escrivá să intervină din ceruri pentru a o vindeca. „Sora Concepción Rubio era pe punctul de a muri", povesteşte un membru Opus Dei. „Sora carmelită suferea de tumori mari (una dintre ele era de mărimea unei portocale) şi de alte complicaţii: hemoragii, ulcer şi hernie. Cu toate acestea, într-o dimineaţă, după ce se rugase ca Escrivá să intervină pentru ea, s-a ridicat complet vindecată, fără nicio urmă de tumoare în corpul său."

Vaticanul a declarat că, pe 21 ianuarie 1982, „a fost desemnat un alt tribunal pentru a cerceta miracolul atribuit intervenţiei servitorului lui Dumnezeu, prezidat de cardinalul Enrique y Taranon. Miracolul avusese loc în 1976, cu vindecarea bruscă a călugăriţei carmelite care suferea de cancer în fază terminală. Pe 3 aprilie, acest tribunal a tras concluziile şi o copie legalizată a lucrărilor a fost trimisă congregaţiei pentru Cauzele Sfinţilor din Roma".

După canonizarea lui Escrivá, Julián Herranz, unul dintre cardinalii lui, declara pentru *El Pais:* „Am locuit cu el 22 de ani şi, din prima zi în care l-am cunoscut, mi-am dat seama că este un sfânt. Poate că sună prea puternic, prea sigur. Dar am văzut exemple repetate cu credinţă eroică şi cu o continuă uniune cu Dumnezeu.

În ziua în care l-am întâlnit, un tânăr care locuia în reşedinţa noastră a murit. A venit în cameră cu toată durerea uniri tată care tocmai îşi pierduse un fiu. Se citea suferinţa pe faţa lui. A căzut în genunchi şi l-a sărutat pe tânăr pe frunte. Am spus cu toţii rugăciunea pentru sufletele celor adormiţi şi apoi, în timp ce ieşea pe uşă, faţa lui Escrivá se transformase şi a început să zâmbească. Şi a spus: «Am zâmbit pentru că fratele vostru a câştigat bătălia finală. Şi-a terminat viaţa îndeplinind voinţa Domnului». Viaţa lui a reflectat dimensiunile umane şi divine ale lui Hristos şi te determină să iubeşti umanitatea lui Hristos: *perfectus Deus* şi *perfectus homo,* Dumnezeu desăvârşit şi om desăvârşit".

S-a decis ca Escrivá să fie canonizat duminică, 16 octombrie 2002, în piaţa Sfântul Petru. Peste 350.000 de oameni s-au înghesuit în piaţă şi pe Via della Conciliazione pentru proclamaţie. În mijlocul mulţimii care se strânsese acolo, erau aproape 50 de cardinali, arhiepiscopi şi preoţi, printre care cardinalul José Saraiva Martins, prefect al Congregaţiei pentru Cauza Sfinţilor, cardinalul Angelo Sodano, secretarul de stat de la Vatican; cardinalul Antonio María Rouco Varela, arhiepiscopul Madridului; cardinalul Camillo Ruini, vicarul Romei, cardinalul Joachim Meissner şi cardinalul Roger Etchegaray.

În timpul predicii, Papa Ioan Paul al II-lea şi-a adus aminte că Josemaría Escrivá „a permis să fie ghidat docil de Spiritul Sfânt, convins că voinţa lui Dumnezeu poate fi îndeplinită numai în acest fel... Adevărul de la baza creştinătăţii era o temă ce revenea în predica sa. Nu a încetat niciodată să îi invite pe copiii săi spirituali să îl invoce pe Spiritul Sfânt, astfel încât... relaţia lor cu Dumnezeu şi familia lor, viaţa socială şi profesională să nu fie separate, ci să constituie o singură existenţă, «sfântă şi plină de Dumnezeu»".

După liturghie, Ioan Paul al II-lea i-a salutat pe pelerinii din piaţă în italiană, franceză, germană, spaniolă, portugheză şi poloneză. Apoi a plecat din piaţa Sfântul Petru şi a mers încet spre Via della Conciliazione, într-o maşină deschisă, pentru a-i saluta pe călătorii care veniseră din peste 80 de ţări pentru a asista la canonizarea lui Escrivá.

În ciuda celebrării beatificării lui Escrivá şi apoi a canonizării sale, nu a fost o alegere unanimă şi bineînţeles că a provocat o mulţime de conflicte la Vatican. Se spune că ordinul iezuiţilor a condus o campanie de opoziţie acerbă, în timp ce alţii au susţinut că dovezile aduse împotriva beatificării au fost distruse. Liderul sfânt, cunoscut ca „El Padre" sau „fondatorul", a fost acuzat de vanitate (au existat zvonuri care pretindeau că şi-a adăugat numele de „de

Balaguer" din snobism), de fascism (din cauza remarcilor sale despre Holocaust şi a supunerii sale faţă de regimul lui Franco), de aroganţă şi de ambiţie.

În plus, au existat zvonuri conform cărora, după al Doilea Conciliu de la Vatican, ura lui Escrivá faţă de schimbările legate de liturghie l-a determinat să se gândească la o orientare spre Biserica Ortodoxă greacă. Conform acestor zvonuri, după al Doilea Conciliu de la Vatican, Escrivá şi succesorul său, arhiepiscopul Álvaro del Portillo, împreună cu părintele Echevarría au mers cu toţii în Grecia, în 1967, pentru a vedea dacă Opus Dei poate adera la Biserica Ortodoxă. „Când s-a întors din Grecia", povesteşte unul dintre însoţitori, „mi-a spus că ortodoxia nu era potrivită pentru noi deoarece nu acceptă congregaţiile şi că bisericile erau foarte mici." Flavio Capucci, postulator general al Opus Dei, ştia de călătoria lui Escrivá în Grecia, dar spunea că părintele nu intenţionase să părăsească Roma (vezi Capitolul V).

Aceste acuzaţii contrastează foarte puternic cu portretul lui Escrivá alcătuit de promotorii săi: acea combinaţie de spiritualitate, milostenie şi înţelepciune, cu o înţelegere profundă a problemelor cu care se confruntă societatea materialistă.

Chiar şi părintele Vladimir Feltzman, care fusese prieten apropiat al lui Escrivá, fiindcă acesta îi fusese ca

un tată, atunci când Feltzman locuise cu el la Centrul Opus Dei din Roma, a simţit că nu era momentul potrivit pentru ca mentorul lui să fie sanctificat. „A fost un om minunat", spunea Feltzman despre Escrivá, „şi un om complex în multe privinţe. Dedicat cu pasiune pentru tot ceea ce credea. Foarte puternic în multe privinţe, dar şi foarte afectuos... Fiind copil, am fost unul dintre cei alintaţi, aşa că am petrecut mult timp cu el în Roma."

Totuşi, continua Feltzman, „Am devenit cel mai mare duşman, fiindcă am spus că nu era momentul să se facă [beatificarea] din cauza imaginii sale [a lui Escrivá], ţinând cont de părerea sa despre Hitler, despre care chiar nu credea că a fost atât de rău... Vreau să spun că era susţinător al politicii de dreapta. Nu cred că a fost o idee bună să fie canonizat un om ca el, care să poată fi folosit, ca erou, pentru tot ceea ce a făcut, de către extremiştii croaţi. Trebuiau să treacă 50 de ani".

Monseniorul Luigi de Magistris, arhiepiscop de Nova, la biserica S. Michele, este de acord cu Feltzman şi afirmă: „Mi se pare că a fost o decizie greşită aceea de a considera că virtutea sa este demnă de sfinţenie, după o perioadă de numai 14 ani". El este de părere că ar trebui să treacă „câteva decenii" până să se potolească patimile.

Deşi Feltzman încă îl mai laudă pe Escrivá, în 1991 i-a

transmis arhiepiscopului Luigi Barbarito, pronunţiu papal la Londra, o relatare autentică despre viaţa lui Escrivá. Două zile mai târziu, Barbarito i-a mulţumit lui Feltzman pentru scrisoarea sa şi i-a promis că o va trimite mai departe, „autorităţilor competente de la Roma". Feltzman nu a primit nimic de la Roma.

Mai sunt alţi foşti prieteni şi colegi care au dorit să depună mărturie la comitetul de beatificare, despre partea mai puţin lăudabilă a lui Escrivá. Miguel Fisac, unul dintre primii „permanenţi" Opus Dei, care s-a înscris în 1936 şi a renunţat 20 de ani mai târziu, şi-l aminteşte pe Escrivá ca pe un om care „nu vorbea de bine pe nimeni" şi care era atât de încântat de misiunea sa, fiind „complet convins că fusese ales de Dumnezeu pentru a reforma Biserica". Fisac îşi aduce aminte că Escrivá a cheltuit milioane de pesetas pe obiecte de lux pentru sediul central din Roma: „Cât timp am stat lângă el, nu l-am văzut niciodată cu vreun om sărac". Fisac a descoperit că mărturia sa împotriva lui Escrivá a fost ignorată. „Ştiau că evaluarea mea era autentică şi absolut obiectivă", spunea Fisac, „şi nu mă pot stăpâni să nu mă gândesc dacă ceea ce am spus a ajutat sau a incomodat la caz."

Kenneth Woodward, editorul rubricii religioase de la *Newsweek şi* comentator al Opus Dei, a pretins că organizaţia a avut suficientă influenţă la tribunal

pentru a-l opri pe orice critic al organizaţiei să depună mărturie. „Se pare că a existat o regie în acest sens. [Susţinătorii lui Escrivá] au avut prioritate şi tot procesul a fost grăbit.” Totodată, Woodward acuză că filosofia lui Escrivá nu ar fi fost „una de excepţie”, ci una „derivată” şi adesea „banală”.

Woodward şi-a continuat dezamăgirea cu privire la beatificarea lui Escrivá în *The Helpers of God: Catholic Church Makes Its Saints* (*Ajutoarele lui Dumnezeu: Biserica Catolică îşi produce sfinţii*), unde descrie cum a făcut apel la Papa Ioan Paul să oprească beatificarea lui Escrivá şi pretinde că Papa nu a fost informat că, în primul rând, două voturi negative din cele nouă exprimate de către Curtea Vaticanului în legătură cu procesul de beatificare nu i-au fost niciodată prezentate şi, în al doilea rând, că dintre cei 1300 de episcopi şi de cardinali din întreaga lume care au trimis la Vatican recomandări pozitive despre Escrivá, numai 128 l-au întâlnit cu adevărat. În plus, Woodward susţine că membrii Opus Dei au făcut presiuni financiare asupra câtorva sute de episcopi pe care i-au ameninţat că o să le taie fondurile Opus Dei dacă nu scriu mărturii pozitive. Opus Dei a negat toate aceste acuzaţii.

Un alt martor a fost Maria del Carmen Tapia, care a lucrat pentru Escrivá în Spania, înainte să plece pentru a conduce o filială Opus Dei pentru femei în

Venezuela. Şi ea a avut motive să se plângă de Opus Dei Tapia a fost citată la Roma, în 1965, pentru că a încălcat disciplina (printre care şi faptul de a permite femeilor să meargă la un preot Opus Dei pe care îl aleg ele) şi a fost ţinută la Roma fără să i se dea voie să intre în contact cu nimeni din afară. La audierea ei, Tapia a pretins că Escrivá ar fi strigat: „Eşti o femeie vicleană! O femeie pierdută! Maria Magdalena a fost o păcătoasă, dar tu? Eşti o seducătoare! Lasă-mi preoţii în pace! Târfă! Scroafă!"

Cartea Mariei Tapia, *Beyond the Threshold: A Life in Opus Dei* (*Dincolo de prag: O viaţă în Opus Dei*), a fost publicată, prima dată, în Spania, şi a fost tradusă în germană, franceză, portugheză, engleză şi italiană, dar conducerea Opus Dei a interzis chiar şi menţionarea ei în cadrul Lucrării, şi din cauza faptului că scrierea apare într-un *fortiori* (Indice de cărţi interzise), adică nu poate fi citită de catolici.

Un alt fost membru al Opus Dei, John Roche, s-a plâns, de asemenea, de organizaţie. Într-o lucrare pe care a scris-o în 1982, în timp ce era la Colegiul Linacre, Oxford, Marea Britanie, Roche a pretins că „etosul Opus Dei era în totalitate egoist, sectant şi totalitarist, şi a reuşit să păcălească Biserica în privinţa aspectelor importante ale caracterului său". Totodată, în 1982, liderul Bisericii Catolice din Anglia, cardinalul Basil

Hume, a oferit consiliere publică despre Opus Dei în dioceza sa. Deranjat de metodele de recrutare ale organizaţiei şi de secretele de la Westminster, el i-a instruit pe cei din Opus Dei să numai recruteze pe nimeni sub vârsta de 18 ani, să se asigure că părinţii copiilor care se înscriu sunt corect informaţi, să nu exercite presiune asupra oamenilor pentru a-i convinge să se înscrie, să respecte dreptul membrilor de a se retrage când doresc aceştia şi să le permită membrilor să-şi aleagă, fără constrângere, mentorii spirituali. De asemenea, a cerut ca activităţile Opus Dei să prezinte „dovezi clare în privinţa sponsorizării şi a managementului". Hume era o raritate, fiind unul dintre puţinii cardinali din lume care a oferit o asemenea consiliere.

„Nu numai că Escrivá şi Opus Dei au o legiune de critici şi o istorie de practici dubioase", scria John Martin în ziarul *The Remnant*, „dar şi ritmul grăbit în care Ioan Paul al II-lea l-a lăudat pe acest misterios păstor şi turma sa multinaţională, printr-o serie de onoruri uimitoare, la doar zece ani distanţă a oferit organizaţiei Opus Dei titlul de prelatură personală (1982), l-a beatificat pe Escrivá (1992) şi acum (2002) l-a declarat pe acest dinamic, dar incomod fiu al Spaniei, egalul marilor sfinţi, precum Ioan Botezătorul, Petru şi Pavel, Ioana d'Arc, Thomas More, Thérèse din Lisieux

şi Cristina cea Uimitoare. Şi, într-adevăr, dacă este ceva mai uimitor decât Sf. Cristina, care s-a căţărat în copaci, s-a ascuns în cuptoare şi chiar a zburat printre căpriorii unei biserici pentru a evita să intre în contact cu păcătoşi, este viteza-record cu care Escrivá (1902–1975) îşi va câştiga meritele sale în rai: numai 27 de ani de la mormânt la cer."

Kenneth Woodward scrie în *Newsweek* că unii simpatizanţi ai Opus Dei, precum cardinalul Silvio Oddi, care a lucrat timp de câteva decenii în posturi-cheie la Vatican, crede că graba în care a fost făcut Escrivá sfânt „mai mult a dăunat organizaţiei Opus Dei decât i-a adus beneficii". Deşi episcopii sunt ezitanţi în a critica Opus Dei în mod deschis, spune Oddi, mulţi sunt „foarte nemulţumiţi" de graba cu care s-a făcut judecata şi „nu văd ca absolut necesară beatificarea fondatorului". Din nou, presupusa natură conspirativă a canonizării lui Escrivá alimentează atacurile şi acuzaţiile conform cărora Opus Dei nu caută decât putere şi influenţă – poate organizaţia să se apere singură?

„Lumina reflectoarelor cade întotdeauna pe aceia care au o poziţie proeminentă în societate, afaceri, politică sau în mediul academic", susţine cardinalul Julián Herranz într-un interviu pentru *El País.* „Însă niciodată lumina nu a căzut pe numeroşii membri

Opus Dei ale căror activităţi nu sunt remarcabile: meşteşugari, artişti, muncitori, fermieri. Al doilea motiv este că unii oameni nu înţeleg independenţa politică şi profesională a membrilor prelaturii. Mi s-a părut întotdeauna remarcabilă diversitatea de vederi politice din Opus Dei... În Opus Dei este o mare libertate pentru a realiza multe lucruri, ceea ce conduce la păreri diferite. Da, într-adevăr, există un numitor comun cu care sunt de acord toţi membrii Opus Dei, dar numitorul comun este ceva ce Ioan Paul al II-lea a subliniat foarte concret: mandatul pentru învăţăturile sociale ale Bisericii, pentru a apăra viaţa, căsătoria, libertatea educaţiei, drepturile părinţilor, etica în afacerile economice şi egalitatea persoanelor. Toţi trebuie să fim de acord cu acestea, nu numai membrii Opus Dei: toţi catolicii."

În ciuda curajoasei apărări a Bisericii de către Herranz, încă mai sunt destui care se tem de puterea pe care o deţine organizaţia Opus Dei la Vatican. „Adevărata putere a Opus Dei stă în birocraţia de la Vatican", scria Kenneth Woodward în *Newsweek,* „unde i-au înlocuit pe iezuiţi ca forţă politică, nu intelectuală. Câţiva cardinali cu rang înalt şi cel puţin unul dintre secretarii personali ai Papei, părintele Stanislaw Dziwisz, din Cracovia, sunt fie «cooperatori» implicaţi în Opus Dei, fie, aşa cum este şi Papa însuşi,

simpatizanţi puternici ai organizaţiei. Opus Dei este foarte bine reprezentată în aparatul de relaţii cu publicul de la Vatican. Purtătorul de cuvânt al lui Ioan Paul al II-lea este membru al Opus Dei. Aşa cum sunt şi oficialii care supervizează imaginea Papei în media şi legăturile acestuia cu televiziunea." Din întâmplare, Dziwisz chiar nu este membru Opus Dei.

Acuzaţiile de pe internet sunt adesea foarte aspre şi sarcastice în privinţa criticii lor faţă de Opus Dei, numind mişcarea o „forţă malefică... în concurenţă pentru controlul asupra Bisericii", acuzând Opus Dei că lucrează pe tăcute la o *lovitură de stat* pentru „a prelua controlul în departamentele-cheie, ca să controleze beatificările, numirile episcopilor şi relaţiile publice/cu presa". Aceste acuzaţii sunt grave şi nu au fost niciodată dovedite. Totuşi, potrivit Opus Dei, singurii membri ai organizaţiei din cadrul Curiei Romane, la vremea când se scrie această carte, sunt următorii:

- Dl Joaquín Navarro-Valls (purtătorul de cuvânt al Papei)
- Cardinalul Julián Herranz (preşedinte, Consiliul Pontifical pentru Interpretarea Textelor Legislative)
- Dl Gíó María Poles (manager Resurse Umane la Vatican)

• Părintele José Luís Gutiérrez (relator, Congregaţia pentru Cauzele Sfinţilor)

• Părintele Miguel Delgado (Conciliul Pontifical pentru Laici)

• Părintele Francesco di Muzio (Congregaţia pentru Evanghelizarea Popoarelor)

• Părintele Osvaldo Neves (funcţionar, secretar de stat)

• Părintele Stefano Migliorelli (funcţionar, secretar de stat)

• Părintele Ignacio Carrasco (cancelar, Academia Pontificală a Vieţii)

Dintre aceştia, numai primit trei, Navarro-Valls, Herranz şi Poles, sunt în poziţii înalte (deşi ar trebui să se ţină seama de faptul că, în cadrul Bisericii, „personalul" nu este considerat atât de important). Luând în considerare faptele, există doar zece membri de nivel politic care lucrează pentru Curie dintre cele 500 de astfel de posturi. Acest lucru înseamnă că Opus Dei „comandă" numai două procente ale Curiei – aşa că acestui grup atât de mic cu greu i se poate imputa că „se luptă pentru control" pentru a-şi îndeplini scopurile. În plus, numărul total al celor care lucrează pentru Curie se apropie de 2700. Şi după cum spune Andrew Soane, de la Biroul de Relaţii cu Publicul din

Londra, „niciun membru Opus Dei nu are post de conducere sau de decizie în niciuna dintre «Congregaţii»”.

Un articol din *Irish Times* intitulat „This is Why the Holy Father Receives No Negative Information” („Iată de ce nu primeşte Sfântul Părinte informaţii negative”) subliniază faptul că Navarro-Valls, monseniorul Celso Morga Iruzubeita (Congregaţia pentru Cler), monseniorul Julián Herranz (preşedinte, Consiliul Pontifical pentru Interpretarea Textelor Legislative), monseniorul Fernando Ocriz (consilier al Congregaţiei pentru Doctrina Credinţei) şi monseniorul Comarc Burke (Sacra Rota) erau toţi membri ai Opus Dei. Dintre cei cinci, Ocriz nu este de fapt membru al Curiei, dar este consilier şi participă acolo din când în când, Burke s-a întors acum câţiva ani şi locuieşte în Kenya şi, în timp ce Navairo-Valls şi Herranz sunt amândoi membri confirmaţi, Morga Iruzubeita nu este membru al organizaţiei.

Aceia care nu au încredere în Opus Dei cred că influenţa organizaţiei în cadrul Curiei este în creştere datorită caracterului generos al Papei Ioan Paul al II-lea. În primii 19 ani de papalitate, el a ţinut şase consistori unde a numit 137 de cardinali. La unul dintre ele, care a avut loc pe 26 noiembrie 1994, Papa Ioan Paul al II-lea a numit 30 de cardinali. La cel din 2004, au

fost 147 de membri ai Colegiului Cardinalilor, dintre care 114 au fost numiţi de Papa Ioan Paul al II-lea şi, de la începutul pontificatului său până în 2004, Sfântul Părinte a numit peste 2500 din totalul de 4200 de episcopi din întreaga lume. Totuşi, după cum s-a spus mai devreme, Opus Dei reprezintă doar două procente în cadrul Curiei şi are doar doi cardinali în Colegiul Cardinalilor – cardinalul Juan Luis Cipriani Thorne din Lima, Peru, şi cardinalul Julián Herranz (care lucrează în cadrul Curiei – vezi mai sus).

La 14 martie 2004, pontificatul Papei Ioan Paul al II-lea l-a depăşit pe cel al lui Leo al XIII-lea, care fusese cel mai lung din istoria papalităţii, în afară de cel al lui Pius al IX-lea şi al Sf. Petru. Moartea lui în 2005 nu a fost o surpriză, cum nu a fost nici alegerea succesorului pe care au făcut-o cardinalii – cardinalul Joseph Ratzinger din Germania, care a decis să fie cunoscut sub numele de Papa Benedict al XVI-lea.

În perioada anterioară votului din cadrul Curiei, numeroasele teorii ale conspiraţiei au afirmat că Opus Dei îşi va exercita influenţa pentru a avea un candidat „dintre oamenii lor". În revista *Time,* Jeff Israely scria că „Opus Dei, care se laudă cu un grup important de profesionişti laici şi oameni din cler bine plasaţi, se ştie că poate să îi influenţeze pe prinţii cu robe purpurii din cadrul Bisericii". Şi, conform lui Giancarlo Zizola,

comentator politic la Vatican, „Opus Dei este singurul grup îndeajuns de bine organizat, care lucrează în structura de putere a Curiei Romane şi care poate «influenţa» felul în care votează cardinalii”.

Problema influenţei Opus Dei în noua papalitate va deveni, fără îndoială, vizibilă în anii următori. Încă o dată, teoria lui Zizola presupune că membrii Opus Dei gândesc cu toţii la fel şi par să conspire la ceva. Din nou, acest lucru are legătură cu subiectul despre „libertate” discutat mai devreme în carte – Opus Dei insistă că membrii ei sunt liberi şi se pare că influenţa Opus Dei asupra cardinalilor este, în principiu, exagerată. Secretul religios oferă un răspuns precis, dar imposibil de aflat.

În plus, toţi cardinalii care au votat pentru a-l alege pe noul Papă au făcut un jurământ de tăcere în privinţa tuturor problemelor legate de alegerea lor anterioară şi ulterioară, din timpul votării secrete din Capela Sixtină. Orice aparatură de înregistrare sau de transmisie audio sau video este interzisă în timpul conclavului: „Pe toată perioada alegerii, le este interzis, în mod expres, cardinalilor să primească ziare sau orice fel de publicaţii, să asculte radioul sau să se uite la televizor”, spune statutul Vaticanului.

Deşi se poate prezice existenţa influenţei Opus Dei, este greu ca ea să fie evaluată sub noul regim, iar datele

arată că este doar o afacere obişnuită. În timpul Papei Ioan Paul al II-lea, Ratzinger a fost, pentru aproape 25 de ani, prefectul Congregaţiei pentru Doctrina Credinţei, ceea ce înseamnă că, de fapt, a lucrat ca gardian al ortodoxiei. Ratzinger avea mână liberă să îi pedepsească pe teologii refractari şi să ia decizii în anumite circumstanţe ale vieţii bisericeşti. Prelatul născut în Germania era văzut ca mâna dreaptă a lui Ioan Paul al II-lea – apărătorul şi promotorul unei ortodoxii liberale, şi era cunoscut ca „Rottweilerul lui Dumnezeu".

Proaspăt ales Papă, în timp ce stătea în balconul catedralei Sf. Petru de la Vatican, în faţa mulţimii, acesta a spus: „Cardinalii m-au ales pe mine, un lucrător simplu şi umil în podgoria lui Dumnezeu. Faptul că Domnul poate lucra şi acţiona chiar şi cu mijloace insuficiente mă consolează şi, în plus, mă încredinţez rugăciunilor voastre".

Cu mai bine de douăzeci de ani în urmă, în februarie 1985, un articol despre papalitate din revista *Time* susţinea: „Fără îndoială, cel mai influent om din cadrul Curiei lui Ioan Paul al II-lea este cardinalul Joseph Ratzinger, în vârstă de 57 de ani, născut în Germania, prefect al Congregaţiei Credinţei şi paznicul teologic al Papei. Deşi Ratzinger şi Ioan Paul nu erau apropiaţi, ei aveau aceleaşi păreri despre teologie şi Papa respectă

abilităţile intelectuale ale celui care a fost profesor pe vremuri. Extrem de harnic, echilibrat şi rezervat, Ratzinger a fost consilier progresist la al Doilea Conciliu al Vaticanului. Deziluzionat de efecte, el s-a întors la conservatorism spunând: «Când au fost testate de istorie, nu toate conciliile s-au dovedit folositoare»".

Planurile sale stringente au ecou în cadrul Opus Dei, ceea ce înseamnă că organizaţia va continua să fie acceptată în cadrul Bisericii Catolice şi, mult mai important, va continua să aibă susţinere papală pe timpul lui Ratzinger. Totuşi, mulţi consideră numirea lui Ratzinger ca Papă o măsură de a îndeplini dorinţa unui pontificat scurt. Se crede că, la 78 de ani, nu va mai purta acest titlu pentru mulţi ani, ca predecesorul său. Când se va termina prelatura sa, cel care va veni va schimba echilibrul politic al puterii la Vatican, dar acum se pare că vor fi foarte puţine schimbări.

„În numele meu şi având certitudinea că exprim sentimentele bărbaţilor şi femeilor care alcătuiesc prelatura Opus Dei", spunea episcopul Javier Echevarría, prelat al Opus Dei, la auzul rezultatului de la alegerile papale, „îl asigur pe Benedict al XVI-lea de uniunea noastră deplină atât cu el, cât şi cu învăţăturile sale: o comuniune profundă. Noul Papă cunoaşte foarte bine misiunea prelaturii şi ştie că se poate bizui pe eforturile neobosite ale preoţilor şi laicilor care

formează o parte din ea pentru a servi Biserica, lucru care a reprezentat singura ambiţie a Sf. Josemaría Escrivá. Pe lângă uniunea noastră cu el, mai vreau să îi transmit afecţiunea mea filială, alături de rugăciunea şi afecţiunea tuturor credincioşilor Opus Dei... Sunt, de asemenea, mişcat, ceea ce este normal, de continuitatea minunată a Bisericii, atât de clar reflectată în bucuria Poporului Domnului la alegerea noului succesor al lui Petru."

Înainte de alegerea lui Ratzinger, cei care credeau că Opus Dei îşi va face simţită influenţa au ajuns să creadă că succesorul lui Ioan Paul al II-lea va veni dintr-o „fortăreaţă" Opus Dei, precum cele din America de Sud. Dar nu a fost să fie. Din nou, teoreticienii care insistă să spună că Opus Dei conduce Vaticanul şi controlează alegerile papale au greşit. Teoriile conspiraţiei s-au dovedit din nou false.

Nu contează cât de puternică se crede că este influenţa Opus Dei în cadrul Curiei, fiindcă cei care l-au ales pe noul Papă au fost 120 de cardinali cu vârsta eligibilă (sub 80 de ani). Când conclavul l-a numit pe Papa Benedict al XVI-lea pentru a conduce 1,1 miliarde de catolici, influenţa lui Ioan Paul încă era considerabilă. Fostul Papă numise 115 din cei 120 de cardinali eligibili pentru a alege un nou Papă, toţi erau vigilenţi în a pune în aplicare ideile lui conservatoare

cu privire la subiecte precum avortul, rolul femeilor în Biserică, homosexualitatea şi bioetica. Ratzinger s-a dovedit a fi cel mai valoros candidat într-unul dintre cele mai scurte conclavuri – care a durat mai puţin de 24 de ore.

Înainte de moartea Papei Ioan Paul al II-lea, părintele John Wauck, născut la Chicago şi preot Opus Dei (cumnat al spionului KGB şi membru al Opus Dei, Robert Hanssen – vezi Capitolul VII), declara că Opus Dei nu susţine niciun candidat, în mod special. Totuşi, a recunoscut că membrii organizaţiei, ca şi alte facţiuni bisericeşti, se vor folosi de trecerea lor la cardinali pentru a-şi prezenta agenda de propuneri. „Dacă vreţi să numiţi acest lucru politică sau nu, influenţa Opus Dei va fi doar de acest fel", a spus Wauck. „Dacă eşti cardinal şi te gândeşti profund la Opus Dei, faptul că aprobă pe cineva va fi un punct în favoarea sa."

John L. Allen Jr., jurnalist la *Naţional Catholic Reporter,* declara: „Opus Dei este conservatoare din punct de vedere teologic şi politic şi, astfel, este în favoarea Bisericii de azi. Punct. *Nec plus ultra* – nu ascunde nimic, nicio conspiraţie, niciun complot teribil". Atunci, cum explică Allen dezvoltarea Opus Dei? „Sunt flămânzi. Opus Dei este într-o etapă de dezvoltare a fiecărei noi mişcări din Biserică, unde semnele favorabile sunt importante şi astfel (conştient

sau nu) se grăbesc să le urmeze într-un fel în care cele mai stabile comunităţi nu o fac... Ei umplu un gol. Cunosc oameni care au renunţat la oferte de a lucra în cadrul Curiei, pe de o parte fiindcă ţinteau mai sus, iar pe de alta fiindcă nu voiau să-şi interogheze propriii colegi... Este o parte dintr-un fenomen mai mare de retragere din instituţia catolică de stânga; demistificarea progresiştilor care pretind prea des că Vaticanul nu există şi preferă «să-şi facă treaba». Este de înţeles, dar această retragere creează un gol pe care grupuri precum Opus Dei sunt foarte bucuroşi să îl umple."

Allen cataloghează temerile iezuiţilor ca paranoia şi concluzionează adăugând că „decât să demonizeze Opus Dei, progresiştii mai bine şi-ar adânci reflecţiile teologice cu privire la problemele importante legate de catolicism. Ei trebuie să rămână angajaţi în instituţii politice, altfel efortul lor s-ar putea să fie neplăcut şi descurajant câteodată. Bătălia pentru opinia publică din Biserică va fi câştigată cu argumente, nu cu acuzaţii".

Allen nu putea să câştige în faţa tuturor. Într-o scrisoare trimisă la *New Oxford Review,* Grover Corcoran, al cărui ginere era membru al Lucrării, spunea: „Opus Dei nu este o organizaţie conservatoare, este o organizaţie-cameleon. Membrii Opus Dei sunt

conservatori când sunt printre conservatori, dar sunt liberali când sunt printre liberali – orice serveşte intereselor Opus Dei de a acumula influenţă, publicitate favorabilă, bani şi putere".

Indiferent de ce susţine Allen, nu neagă nimeni că nu există o legătură strânsă între Opus Dei şi Papa Ioan Paul al II-lea. Şi Papa, dar şi organizaţia tânjesc după vremurile trecute, când totul mergea perfect şi exista o singură Biserică în practică şi credinţă. „Anii 1980 au marcat o cotitură pentru romano-catolici", comenta Connor Cruise O'Brian, în *The Times* (Londra). „Dincolo de această strălucire şi spectacol al papalităţii, dincolo de bogăţia, puterea şi influenţa Sfântului Scaun, se întrevede o luptă intensă, una care este de o importanţă crucială pentru cei 810 milioane de membri – şi pentru mulţi nu întru credinţă. Miza este direcţia viitoare a acestei instituţii puternice, dinamice, dar cu probleme." Acum, această instituţie, cu Papa Benedict al XVI-lea, care continuă munca Papei Ioan Paul al II-lea, este una în care Opus Dei are un loc central, dar, contrar a ceea ce cred teoreticienii, este una asupra căreia Opus Dei nu are control.

Capitolul X
Crime la Vatican
Lupta pentru putere continuă?

Opus Dei a refuzat să comenteze public morţile sau implicarea lui Estermann în ele. Totuşi, părea evident că, în ciuda dezminţirilor, Estermann era membru al Opus Dei, dovadă fiind eforturile sale de recrutare, legăturile strânse al soţiei lui cu organizaţia Opus Dei şi părerea unanimă a celor din Gardă că Estermann făcea parte din Opus Dei. Un om din interior a spus că acest lucru a dus la blocarea promovării lui Estermann în poziţia de comandant: „Mulţi oameni de la Vatican simţeau că Opus Dei se amestecase în prea multe lucruri. Este prea multă intrigă la Vatican, prea multe grupuri...”

Mark Fellows, The Catholic Familly News (Ştiri despre Familia Catolică), *3 noiembrie 2003*

Miturile despre Opus Dei şi politica de la Vatican continuă să facă multă vâlvă, în timp ce acuzaţiile privind participarea organizaţiei Opus Dei la o conspiraţie pentru preluarea controlului Sfântului Scaun au devenit tot mai nebuneşti şi mai deplasate. Un astfel de caz este „afacerea Estermann”, care a încercat să demonstreze că omorârea colonelului Alois

Estermann nu a fost, aşa cum au decis toţi, un act criminal al lui Cédric Tornay, membru nemulţumit al gărzii elveţiene, ci – atribuindu-i o notă sinistră – un act din lupta pentru putere dintre Opus Dei şi „forţele" rivale din interiorul Vaticanului. Ce s-a întâmplat, însă cu adevărat?

Pe 4 mai 1998, Estermann a fost numit comandant al gărzii elveţiene, armata personală a Papei. Elveţianul de origine germană şi presupus membru al Opus Dei le spunea prietenilor că îşi dăduse seama că Dumnezeu îl ajutase pentru această promovare, în ciuda unei întârzieri misterioase de şapte luni în luarea unei decizii, ca urmare a pensionării şefului precedent. În timpul celor şapte luni, Estermann a jucat rolul de comandant.

„Este o onoare", le-a spus Estermann celor de la ziarul elveţian *Le Matin.* „Acestea sunt responsabilităţi mari. Dar, în spatele acestei alegeri, eu văd voinţa Domnului, care mă va ajuta să îmi fac bine datoria... Soţia mea este şi mai fericită decât mine, pentru că nu mai trebuie să muncească." Estermann s-a înrolat în garda elveţiană în 1980 şi i-a atras atenţia Papei Ioan Paul al II-lea în 1981, în timpul tentativei de asasinat asupra pontifului; legenda spune că Estermann a sărit în papamobilul aflat în mişcare şi l-a protejat pe Papă cu propriul său corp. Legenda s-a perpetuat, deşi

rapoartele ulterioare au evidenţiat faptul că împuşcătura s-a produs prea repede ca cineva să îl poată apăra pe Papă.

Reprezentând o forţă de elită, cei din garda elveţiană trebuie să fie romano-catolici de naţionalitate elveţiană, care şi-au efectuat stagiul de bază în armata elveţiană pentru a obţine certificat de bună purtare. În plus, pentru a se înrola în organizaţie, toţi recruţii trebuiau să aibă vârsta între 19 şi 30 de ani şi să aibă înălţimea de cel puţin 174 cm. Din moment ce activitatea de zi cu zi a gărzii este ceremonială, principala îndatorire a gărzii elveţiene este aceea de a asigura paza Palatului Apostolic, apartamentului papal şi a celor patru intrări ale Vaticanului. De asemenea, ei sunt responsabili cu securitatea Papei, când acesta călătoreşte în afara Vaticanului.

Nou-numitul şef, Estermann, era veteran al gărzii de 18 ani şi unul dintre puţinii care nu era nobil, dar fusese numit să îi conducă pe cei 100 de membri ai gărzii elveţiene. Locuia cu soţia sa, Gladys Meza Romero, o figură notabilă şi ea: prima poliţistă din Venezuela. Cei doi s-au întâlnit la Institutul Dante Aligheri din Roma, unde studiau amândoi italiana şi, astfel, în 1989, împliniseră 15 ani de căsnicie. Totuşi, bucuria lui Estermann pentru numirea sa în funcţia de comandant a fost una de scurtă durată.

La câteva ore de la numirea lui Estermann, chiar înainte de ora 21, Papa Ioan Paul al II-lea se odihnea în apartamentele sale din apropiere, când zgomotul unor împuşcături a răsunat în Vatican. Soţia unui soldat din garda elveţiană a auzit zgomotele care veneau din apartamentul lui Estermann de la Vatican şi a dat alarma.

Scena era aceea a unui carnagiu. Colonelul a fost găsit întins pe podeaua de piatră, cu sângele scurgându-i-se dintr-o rană din obrazul stâng; lângă el, receptorul unui telefon se legăna uşor. Gladys era prăbuşită lângă un perete. Puţin mai încolo zăcea Cédric Tornay, caporal adjunct, vorbitor de limbă franceză. Sângele îi picura din gură şi din ceafă. Scenariul era clar pentru tot Vaticanul. Ucigaşul, Tornay, de 23 de ani, unul dintre subalternii lui Estermann, îi împuşcase pe cei doi soţi, înainte să îndrepte arma, un pistol elveţian de 9 mm, spre el.

Monseniorul Alois Jehle, capelan al gărzii elveţiene, a plecat din apartamentul lui Estermann pentru a-l informa pe Papă. Datorită imunităţii Vaticanului, locul crimei nu a fost niciodată cercetat de poliţia italiană. Afacerea a fost apoi plasată cardinalului Angelo Sodano, secretarul de stat al Vaticanului.

Cadavrele au fost mutate din apartament cu viteză şi discreţie totală. Trupurile neînsufleţite ale soţilor

Estermann au fost deghizate în pacienţi pentru a fi transportate la spitalul Gemelli al Vaticanului, într-o ambulanţă albă, care avea numere de înmatriculare SCV 424. SCV vine de la „Statul Vatican” – cei din Italia au tendinţa să spună cu umor că SCV ar însemna „Se Cristo Vedesse” („Dacă ar vedea Hristos...”).

După 12 ore, purtătorul de cuvânt al Vaticanului, Joaquín Navarro-Valls, aţinut o conferinţă de presă: „Încă aşteptăm rezultatele autopsiei, dar, cu datele pe care le avem deja, putem începe să investigăm ce s-a întâmplat. Puţin după ora 21, soţia unui soldat din garda elveţiană a auzit zgomote ciudate care veneau din apartamentul comandantului Alois Estermann. S-a dus în hol, a văzut uşa întredeschisă, a intrat şi i-a descoperit pe Estermann, pe soţia acestuia, Gladys, şi pe caporalul Cédric Tornay. Speriată, a dat imediat alarma şi a chemat o ambulanţă. Autorităţile Sfântului Scaun au trimis imediat doi doctori să examineze cadavrele. Examinatorii au găsit numai o armă sub trupul lui Tornay. Era o armă obişnuită, care îi aparţinea lui Tornay şi era înregistrată pe numele acestuia, un Stig 75 de calibru 9, cu şase gloanţe, iar cinci dintre ele fuseseră trase. Nu ştim în ce direcţie au mers gloanţele; încă mai aşteptăm rezultatele autopsiei şi analiza balistică. Singurele lucruri pe care le ştim sunt că două gloanţe au fost trase în Estermann, iar un

al treilea glonţ, cu rămăşiţe umane pe el, a fost găsit în tavan".

Sicriele soţilor Estermann au fost plasate în faţa unui altar înalt, din catedrala Sfântul Petru din Bazilica Vaticanului – o rară onoare pentru laici (şi femei). Pentru cei care doreau să îşi exprime condoleanţele, era o scenă dramatică, datorită mărimii impresionante a bisericii şi a luminii auriu-deschis care scaldă fiecare colţ al sanctuarului. Aici, emblemele cu garda elveţiană ale lui Estermann, sabia şi basca strălucitoare violet-deschis zăceau pe sicriul său, în timp ce Sodano ţinea slujba în faţa tuturor demnitarilor care veniseră să-i omagieze pe Estermann. În predica sa, Sodano a spus: „În aceste timpuri, cel mai mult simţim dorinţa de a rămâne tăcuţi". Rugăciunile pentru liniştea sufletească a celor doi soţi au continuat vreme de mai multe zile.

În schimb, pe sicriul lui Tornay nu s-a permis să se pună vreunul dintre însemnele militare ale gărzii elveţiene şi a fost trimis discret la o capelă din biserica Sf. Ana, într-un colţ întunecat de la marginea Vaticanului. Înăuntru, un şir de soldaţi ai gărzii elveţiene, unii dintre ei vizibil emoţionaţi, au lăsat un loc liber în rând, acolo unde obişnuia să stea Tornay. Afară, era o mulţime imensă de prieteni intrigaţi, care îl jeleau pe Tornay. Singura referire scurtă pe care a

făcut-o Papa la adresa lui Tornay a fost atunci când a vorbit despre apariţia acestuia în faţa Domnului la Judecata de Apoi şi despre faptul că îl încredinţează „milei" acestuia.

Pe 8 februarie 1999, la un an de la crime, avocatul Nicola Picardi, promotor al justiţiei la Vatican, a prezentat „faptele" pentru a fi examinate de către judecătorul Gianluigi Marrone. Sfântul Scaun a insistat pe faptul că, pe 4 mai 1998, Tornay venise în apartamentul soţilor Estermann de la cazarma gărzii elveţiene de la Vatican, având asupra sa arma din dotare. A intrat în apartament şi l-a împuşcat pe comandantul Estermann de două ori, în timp ce acesta vorbea la telefon. Apoi, s-a întors spre Gladys Romero, a tras un glonţ, a ratat, dar a omorât-o cu un al patrulea glonţ. După aceea, a îngenuncheat şi a îndreptat arma către sine. Vaticanul a anunţat apoi că acest caz este „închis".

„Cea mai probabilă ipoteză şi, de altfel, mai mult decât o ipoteză, este cea a unui gest de nebunie ce a încolţit în mintea unei persoane convinse că nu se bucură de suficient respect printre gărzi", le-a spus Navarro-Valls jurnaliştilor sosiţi atunci la faţa locului.

Purtătorul de cuvânt al Papei a mers mai departe şi a sugerat că „acest moment de nebunie" a avut drept cauză furia lui Tornay că fusese omis de la o decoraţie.

În plus, Navarro-Valls a adăugat că Tornay, care făcea parte din gărzi de trei ani, era supărat din cauza unei mustrări scrise de Estermann pe 12 februarie, fiindcă nu se întorsese la cazarmă până la miezul nopţii, aşa cum cerea regulamentul. De asemenea, Navarro-Valls a comunicat faptul că Tornay se despărţise recent de iubita sa italiană şi se plânsese de faptul că, în ziua anterioară, nu se numărase printre soldaţii decoraţi de Papă, în cadrul unei ceremonii, pentru serviciul de trei ani în slujba gărzii.

Cu toate acestea, s-a spus că un mare număr de mărturii despre personalitatea lui Tornay au fost interpretate în aşa fel încât să se potrivească cu povestea despre „nebunie" relatată de Vatican. Chiar şi colonelul Buchs, comandantul lui Tornay înainte de Estermann, le-a spus atunci jurnaliştilor: „Acţiunea [lui Cédric] este de neînţeles, cu atât mai mult cu cât era un tânăr plin de vitalitate şi de ţeluri, avea relaţii bune cu colegii şi îi plăcea Roma foarte mult..." Totuşi, în pofidă mărturiei lui Buchs, Tornay a fost etichetat drept nebun.

Dacă Tornay era nebun ori dependent de droguri (s-au găsit urme de marijuana în corpul său la autopsie), este foarte greu de explicat promovarea sa ca vicecaporal în cadrul gărzii elveţiene. Tornay servise în gardă timp de trei ani, iar printre responsabilităţile sale

ca vicecaporal se număra şi aceea de a răspunde de toate gărzile desfăşurate în Palatul Apostolic şi de monitorizarea porţii Sf. Ana, punctul de intrare pe teritoriul Vaticanului. Oricare ar fi adevărul despre caracterul lui Tornay, este foarte puţin probabil să se mai descopere ceva, din moment ce Vaticanul le interzice membrilor actuali din garda elveţiană să discute despre Estermann, Tornay ori despre crime.

Navarro-Valls a continuat să relateze cum Ioan Paul al II-lea, ale cărui apartamente oficiale se aflau într-o clădire la aproape 100 de metri de cazarma ocupată de soţii Estermann, s-a trezit când au avut loc împuşcăturile. Navarro-Valls a spus că Papa a fost informat aproape imediat. „Puteţi vedea că a fost afectat foarte tare, a fost vizibil trist", a mai adăugat purtătorul de cuvânt. „Sfântul Părinte l-a iubit [pe Estermann] în mod deosebit. Şi-a adus aminte de faimoasa dată de 13 mai 1981 [data tentativei de asasinat împotriva Papei Ioan Paul al II-lea]."

„Graba cu care Navarro a prezentat versiunea Vaticanului cu privire la evenimente i-a determinat pe unii să se pripească în a trage concluzii", susţinea John L. Allen Jr. În *Naţional Catholic Reporter.* „Ar trebui să se amintească, totuşi, că, în septembrie 1978, când Papa Ioan Paul I a murit pe neaşteptate, Vaticanul a intrat în vizorul criticilor pentru că nu a oferit explicaţii imediat,

iar acum Navarro, în mod sigur, a vrut să fie mai cooperant. Cu toate acestea, au şi apărut zvonuri legate de Opus Dei, de o relaţie homosexuală care a avut un sfârşit trist, de faptul că Estermann ar fi fost spion pentru STASI, Poliţia Secretă a Germaniei de Est."

Motivul pentru care au apărut speculaţii în media este nu doar acela că Navarro-Valls a răspuns imediat în faţa jurnaliştilor, ci este legat şi inadvertenţele pe care media le-a descoperit şi discutat pe rând. Au rămas multe întrebări fără răspuns. Erau ambele victime membri ai Opus Dei? A fost vorba despre o ceartă între îndrăgostiţi, şi dacă da, cine erau iubiţii? Gladys şi Tornay? Estermann şi Tornay? De asemenea, din cauza protocolului de la Vatican, poliţia italiană a interzis accesul la scena crimei, iar Vaticanul se presupune că a refuzat ajutorul din partea investigatorilor italieni. Experţii criminalişti au făcut autopsia în mare secret, după ce, mai întâi, au jurat să nu vorbească niciodată despre acest lucru. Cu faptele şi informaţiile „blocate" de Vatican, reprezentanţii mass-media era foarte curioşi, iar teoriile conspiraţiei nu au întârziat să apară.

De cadavre s-au ocupat foarte repede patologii Vaticanului şi raportul „final", *Bollettino* 55/99, a dezvăluit multe urme de canabis prezente în urina lui Tornay, nu însă şi în sânge. Se spune că acest lucru a

condus la „pierderea cumpătului”, dându-i lui Tornay un alt motiv, deşi cantitatea era prea mică pentru a indica un consum important de canabis şi efectul, dacă o fi avut vreun efect, a fost acela de a calma impulsurile agresive.

Ca rezultat al atitudinii secretoase a Vaticanului, jurnalistul John Follain, care scria despre Vatican pentru agenţia de ştiri Reuters şi era şi corespondentul din Roma al publicaţiei *Sunday*.

Times, a fost încurajat să încerce să nu ţină seama de faptul că Navarro se împotrivea ca el să îşi continue investigaţiile. Între timp, Follain şi-a dat seama că descoperise fapte importante. De exemplu, el pretindea că exista o ură de moarte între membrii vorbitori de franceză şi cei de germană din garda elveţiană şi susţinea că Tornay era iubitul pe care îl părăsise Estermann, după ce se mutase într-o altă gardă. De asemenea, Follain susţinea că Papa Ioan Paul al II-lea tot amânase, timp de câteva luni, promovarea lui Estermann pe post de comandant, pentru că ştia de orientările homosexuale ale acestuia.

Investigaţia lui Follain sugera că Estermann se căsătorise devreme, la începutul carierei (se presupune că, dacă nu s-ar fi căsătorit, nu ar fi putut avansa niciodată în garda elveţiană). Follain a continuat să spună că Estermann era un sodomist promiscuu, care

vâna soldaţi tineri şi care avusese o relaţie de doi ani de zile cu Tornay înainte de a-i pune capăt. Dar nu există nicio dovadă a acestor supoziţii.

De asemenea, Follain a afirmat că Estermann nu era singurul care îi teroriza pe cei din garda elveţiană şi a susţinut că tinerii soldaţi erau vânaţi şi de preoţi în poziţii înalte la Vatican. Massimi Lacchei, scriitor italian, autor de numeroase romane de ficţiune, este citat spunând că: „Consider garda elveţiană ca un fel de seră, ale cărei flori sunt culese de către episcopi şi cardinali homosexuali. Oameni de la Vatican mi-au spus că în acest fel cei din garda elveţiană îşi suplimentează salariile foarte mici".

Bineînţeles că acest lucru nu numai că nu a fost dovedit, dar este o poveste pe care cei de la Vatican nu sunt dornici să o propage. În mod neoficial, conform jurnalistului Peter Stanford, „ei [cei de la Vatican] nu vorbesc decât despre faptul că sunt servitori loiali şi credincioşi ai Papei. Tornay era indisciplinat, stătea până la ore târzii, folosea droguri uşoare şi făcea numai boacăne..."

Versiunea conform căreia Tornay ar fi fost heterosexual diferă foarte mult de teoria lui Fabio Croce, care merge pe pista lui Follain şi afirmă că la baza acestor morţi se află o relaţie homosexuală. Croce, publicist, scriitor şi activist pentru drepturile

homosexualilor în Roma, a relatat despre această relaţie în cartea sa *Delitto In Vatican: La Veritá* (*Crimă la Vatican: Adevărul*). Cartea descrie o relaţie de lungă durată între Tornay şi Estermann, despre care Croce pretinde că ar fi început imediat după ce s-au întâlnit cei doi, în august 1995. Îndată ce Tornay s-a înrolat în gardă, a şi devenit iubitul lui Estermann, din moment ce doamna Estermann era plecată, mare parte de timp, în Venezuela natală.

Teoria lui Croce spune că problemele au apărut în 1997, când Estermann era pe punctul de a-l urma pe colonelul Ronand Buchs la postul de comandant. Motivul care a stat în spatele întârzierii de şapte-opt luni, până când Estermann a obţinut postul, a fost acela că Vaticanul îi ceruse lui Estermann să îl părăsească pe Tornay. Conform lui Croce, Tornay, incapabil să trăiască cu această respingere, a comis crimele şi apoi s-a sinucis.

Supoziţiile lui Croce nu au reuşit să ia în considerare şi biletul „suspect" de adio pe care se presupune că Tornay i l-ar fi trimis mamei sale. Cei care au investigat crimele au subliniat că biletul nu numai că se referea la date incorecte şi estimative referitoare la perioada pe care acesta o petrecuse în gardă, dar, pentru prima dată, el i se adresa mamei cu numele de domnişoară.

Dar acestea nu au fost singurele discrepanţe. Tornay

a folosit pentru bilet o hârtie diferită decât cea pe care o folosea de obicei; a datat scrisoarea „4.05.98”, deşi el, de obicei, scria luna în litere şi, potrivit surselor, nu folosea cifra zero pentru a delimita primele nouă luni ale anului. Pe Estermann îl numea „locotenent-colonel”, deşi ştia că acesta era deja colonel – dacă, bineînţeles, el scrisese biletul de adio, cu câteva ore înainte să îşi ia viaţa. În plus, o numea pe sora sa „Melinda”, deşi întotdeauna îi spusese „Dada”. În cele din urmă, pentru a confirma toate aceste teorii legate de bilet, experţi grafologi, angajaţi de mama lui Tornay, au confirmat că fiul acesteia nu scrisese biletul.

În concluzie, experţii au spus că biletul era un fals şi o parte din înscenare, dar, în mod ciudat, biletul se referea la o investigaţie pe care Tornay o făcea în legătură cu activităţile Opus Dei. Acest lucru a părut a fi un amănunt straniu.

Conform lui Peter Stanford, în *Independent on Sunday,* „Estermann a participat la întâlnirile organizaţiei [Opus Dei], iar unii sugerează că era prieten apropiat şi protejat al lui Navarro-Valls, un alt pion din planul ambiţios al Opus Dei de a plasa bărbaţii (este o organizaţie care acordă prea puţin timp femeilor inteligente) în toate posturile-cheie de la Vatican. Aşa că, de ce muşamalizarea circumstanţelor morţilor de către Vatican se îndreaptă acuzator spre Opus Dei? S-ar

putea datora faptului că existau două tabere în cadrul Sfântului Scaun – preoţii homosexuali care se distrau şi cei din cadrul Opus Dei, care încercau să îi înlăture pe ceilalţi? Probabil că fiecare dintre ei găsise motiv să îi discrediteze pe ceilalţi cu privire la moartea lui Tornay şi a soţilor Estermann".

Această teorie ignora o supoziţie ulterioară, sugerată pentru prima dată de ziarul *Berliner Kurier,* care pretindea că Estermann era spion STASI, plasat în Roma, în anii 1980, de către spionul expert din Germania de Est, Markus Wolf. Normal că Navarro-Valls a fost chemat să comenteze aceste acuzaţii: „Această ipoteză nu se poate lua în considerare". După care a adăugat: „Nu este prima dată când se spun lucruri neadevărate despre un om cinstit". Declaraţiile date de Vatican şi de Navarro-Valls nu au reuşit să oprească dezbaterile şi ideile apărute ori rapoartele contradictorii lansate de mai mulţi foşti agenţi secreţi sau numeroasele întrebări despre chestiuni asupra cărora planau îndoieli. Până acum, nu a fost dovedit nimic referitor la supoziţiile lansate de *Berliner Kurier.*

Concluzia generală la care se pare că au ajuns cei mai mulţi teoreticieni ai conspiraţiilor se referă la faptul că moartea soţilor Estermann şi a lui Tornay s-ar datora, într-adevăr, unei lupte pentru putere între diferite

grupări din interiorul Vaticanului.

Una dintre grupări era chiar în interiorul gărzii elveţiene, în articolul „Bloody Lies in the Vatican” („Minciuni însângerate la Vatican”), postat pe site-ul web al Institutului pentru Studii Protestante, dr. Clive Gillis discută despre separarea contigentului francez şi a celui german în cadrul gărzii elveţiene, problemă identificată şi de Follain. Elveţienii din partea franceză, aşa cum era şi Tornay, erau consideraţi, inferiori” şi Gillis spune că din acest motiv erau discriminaţi „fără milă”, li se dădeau sarcini în plus, treburi neplăcute şi cele mai groaznice obligaţii din registrul de serviciu.

John Cornwell, expert în problemele Vaticanului şi jurnalist pentru *Sunday Times,* face şi el presupuneri: „Se pare că cei doi bărbaţi [Estermann şi Tornay] aveau o relaţie sexuală, iar cel mai în vârstă, colonelul Estermann, era un membru Opus Dei primejdios şi care făcea prozelitism, care a vrut să se ocupe de «soldaţii călugări»”. Dar chiar era Estermann membru al Opus Dei? Toate teoriile din jurul lui Tornay şi Estermann par să depindă de implicarea lui Estermann în organizaţie.

Părintele Vladimir Feltzman, fost membru al Opus Dei, spunea într-un interviu: „Estermann ar reprezenta un mare interes pentru Opus Dei. Concepţia lui Escrivá spunea că, dacă ai capul unei organizaţii, ai totul. Cu

Estermann în tabăra lor, Opus Dei ar fi fost în stare să afle ce făcea Papa şi cu cine se întâlnea acesta în fiecare zi. Organizaţia ar fi fost informată despre secrete referitoare la cardinali, la sănătatea lor, ceva de genul acesta. Şi, printre aceşti cardinali, se afla succesorul lui Ioan Paul. Să nu uitaţi niciodată că, pentru Opus Dei, cunoaşterea însemna putere. Ar fi fost uşor să introducă pe oricine la Vatican; gărzile nu ar fi suflat un cuvânt Dacă ai acces, ai libertate". Cu toate acestea, Opus Dei a negat că Estermann era membru.

Împărţirea în interiorul Vaticanului a fost sugerată de un grup de preoţi nemulţumiţi, la numai un an de la crime, în 1999. Presupunerile au fost publicate de o editură mică din Milano, sub numele *Minciuni însângerate la Vatican* şi autorii se identifică anonim drept „discipolii adevărului" – identităţile lor încă nu sunt cunoscute publicului larg. În carte, autorii pretind că dovezile au fost falsificate pentru a se potrivi cu ipotezele conform cărora crimele au avut loc ca urmare a „nebuniei temporare" al lui Tornay.

Aceste teorii ale conspiraţiei aduc iar în atenţie organizaţia Opus Dei, făcând din nou multă tevatură în jurul presupusei bătălii pentru putere între Opus Dei şi alte facţiuni din interiorul Vaticanului. Un articol al lui Phillip Willan, din *Guardian,* în 1999, descrie cartea şi explică cum, conform grupului anonim, „Estermann a

fost victima unei lupte pentru controlul gărzii elveţiene – care se ocupase de securitatea papilor timp de cinci secole – dintre mişcarea tradiţionalistă catolică secretă, Opus Dei, şi o altă facţiune de putere masonică infiltrată în cadrul Curiei".

„La Vatican, sunt oameni care susţin că vicecaporalul Tornay a fost atacat după ce şi-a încheiat serviciul şi târât într-o pivniţă", pretinde cartea. Tornay a fost apoi „sinucis" cu un pistol de 7 mm cu amortizor, iar cu revolverul său de serviciu „se presupune că au fost omorâţi soţii Estermann, în apartamentul de la Vatican. După crimă, corpul său a fost cărat în apartamentul lui Estermann, ca să pară că toate cele trei morţi sunt o crimă urmată de o sinucidere". Alte zvonuri pe care le lansează cartea insistă pe faptul că toate cele trei victime au fost ucise de un grup de comando, de trei persoane: un ucigaş şi doi complici. De asemenea, cartea pretinde că există un martor, care a văzut echipa de comando, dar care refuză să depună mărturie. Deşi nu a fost nimic dovedit până acum, toate aceste lucruri au condus la succesul uriaş al romanului.

De asemenea, *Minciuni însângerate la Vatican* afirmă că atât Estermann, cât şi soţia sa, care lucra la ambasada venezueleană de pe lângă Sfântul Scaun, erau implicaţi în afaceri financiare internaţionale în beneficiul Opus Dei. Cartea susţine că investigaţia Vaticanului a fost

superficială şi croită în aşa fel încât să corespundă reconstituirii oferite, imediat după eveniment, de Navarro-Valls, el însuşi membru al Opus Dei. Această carte plină de teorii examinează, de asemenea, ultimele scandaluri care au pătat reputaţia Vaticanului şi analizează afacerea din 1982 referitoare la Banca Ambrosiano. Totodată, pretinde că mandatul pentru arestarea arhiepiscopului Paul Marcinkus a făcut parte din lupta dintre francmasoni şi Opus Dei, care s-au întors să îl bântuie pe Estermann şi acest lucru i-a costat vieţile, pe el şi soţia lui, douăzeci de ani mai târziu.

Discuţiile despre caz nu s-au sfârşit. Astfel, în 2005, avocatul francez Jacques Verges şi colegul său Luc Brossollet, care lucrau pentru mama lui Tornay, au spus că vor insista să deschidă dosarul de omucidere în Elveţia. „De ani de zile ne confruntăm cu tăcerea încăpăţânată a Vaticanului", declara Brossollet în ziarul *Observer,* în ianuarie 2005. „Cédric Tornay era elveţian, aşa că este mai potrivit să aducem cazul în faţa tribunalului elveţian." Îndată ce Verges va completa cererea de strămutare în Martigny, Elveţia, unde este îngropat Tornay, un judecător va stabili o dată, probabil înainte de vara lui 2005, pentru o audiere.

Până acum, Opus Dei nu a comentat public nimic despre aceste morţi sau despre implicarea lui Estermann în organizaţie, însă a subliniat că Estermann

nu a fost membru al Opus Dei; chiar dacă acesta a participat la câteva întruniri ocazionale, organizaţia a subliniat că acest lucru nu însemna că el era membru deplin. În plus, nu există niciun motiv pentru care Opus Dei ar comenta moartea lui Estermann şi a lui Tornay – dacă ar da vreo declaraţie, ar putea oferi credibilitate acestor supoziţii ridicole legate de prezenţa unor grupări de comando în interiorul Vaticanului. Teoriile referitoare la Estermann au continuat – el este un pion important pe tabla de şah a conspiratorilor. Pretinzând că acesta era membru Opus Dei, teoriile despre moartea lui şi implicarea lui Cédric Tornay capătă noi sensuri. După părerea criticilor, dacă Opus Dei este amestecată, există, în mod sigur, o faţă ascunsă a lucrurilor.

John Follain comentează: „Chiar şi astăzi, predomină conspiraţia tăcerii şi refuzul de a accepta orice responsabilitate... iar dosarele sunt în continuare încuiate". Papa are controlul asupra arhivei sale – acest lucru a reprezentat mereu un caz în sine – şi, până în zilele noastre, niciun material datând de după 1922, despre papi, nu poate fi examinat.

După cum s-a declarat, în cazul lui Estermann şi al lui Tornay, zvonurile şi teoriile (toate nedovedite) despre Opus Dei continuă, oferind un studiu de caz, de vreme ce comentatorii nerăbdători fac imediat legătura

între Opus Dei şi orice catastrofă din cadrul Curiei. „Afacerea Estermann” este o poveste plină de fantezie, dar una care a făcut mult rău reputaţiei Opus Dei.

Capitolul XI
Zidurile se năruie cu zgomot

Nimic nu ar fi fost posibil dacă nu ar fi fost ales Papa Wojtyla, călătoria sa în Polonia ori permanenta lucrare inteligentă şi perseverentă a Bisericii. Fără Biserică, nimic nu s-ar fi putut întâmpla.

Lech Walesa, liderul mişcării poloneze Solidaritatea, într-un interviu cu Oriana Fallaci

În noaptea de 9 noiembrie 1989, Zidul Berlinului – cel mai puternic simbol al divizării Europei în urma Războiului Rece – a căzut. Înainte de acea zi, autorităţile comuniste din Republica Democrată Germană anunţaseră anularea restricţiilor de călătorie spre Berlinul de Vest democratic. În cursul unei singure nopţi, mii de germani din Est au trecut spre Vest, iar preoţii catolici de pe ambele părţi ale Zidului au început să îl dărâme. Andreas Ramos, turist la Berlin în 1989, îşi aminteşte foarte bine acea noapte:

Peste 20.000 de germani din Est şi Vest se strânseseră

acolo la o petrecere uriaşă: la fiecare Trabant care trecea, oamenii chiuiau şi aplaudau Germanii din Est îşi conduceau maşinile printre aplauze, zâmbind, uluiţi, în timp ce mii de bliţuri se tot declanşau. Am întâlnit oameni din Belgia, Franţa, Suedia, Spania, Anglia: toţi veniseră de acasă pentru a vedea cum va fi dărâmat Zidul. Germanii erau beţi de bucurie. Toată lumea vorbea în tot felul de limbi străine sau doar pe jumătate străine. Francezii vorbeau germana, iar spaniolii vorbeau franceza şi toată lumea vorbea puţin nemţeşte... Alături de oameni care se îndreptau spre Berlin erau şi mii de germani din Est, ei fuseseră să facă fotografii cu copiii şi bunica pe bancheta din spate, să privească şi să apoi să conducă înapoi spre casă. Nu aveau paşapoarte, dar au trecut frontiera fără probleme. Gărzile de la graniţa de Vest i-au lăsat amuzate să treacă. Zâmbeau şi făceau cu mâna tuturor. Totul scăpase de sub control. Poliţiştii călare zâmbeau. Nu puteau face nimic. Mulţimea se adunase. Oamenii suflau în cornuri care făceau un zgomot infernal. Erau artificii, zmeie, steaguri, steaguri şi iar steaguri, câini şi copil Zidul se dărâma, în sfârşit. Macaralele dădeau molozul la o parte.

Prăbuşirea Zidului Berlinului a fost una dintre schimbările revoluţionare care au trecut peste Europa

Centrală şi de Est în 1989. În întreg Blocul Sovietic, reformatorii au preluat puterea şi au încheiat 40 de ani de conducere comunistă dictatorială. Ca şi în alte părţi în Europa, şi cehii şi slovacii au demonstrat pe străzi şi au cerut reforme politice în Cehoslovacia. Cel care conducea protestele în Praga era scenaristul Vaclav Havel, cofondatorul grupului de reformă Carta 77. (În ianuarie 1977, 230 de intelectuali cehi celebri au semnat şi au publicat un manifest în care anunţau formarea Cartei 77, „o asociaţie de oameni liberi, nonconfiormişti şi deschişi", apărători ai drepturilor omului) Partidul Comunist din Cehoslovacia i-a transferat puterea, în linişte şi pace, lui Vaclav Havel şi reformatorilor cehoslovaci, în timpul a ceea ce mai târziu avea să se numească „Revoluţia de Catifea". În apropiata România, regimul comunist al infamului Nicolae Ceauşescu a fost răsturnat de proteste populare şi cu ajutorul forţelor armate în decembrie 1989. Acelaşi lucru l-au făcut curând şi partidele comuniste din Bulgaria şi Albania, care au renunţat la puterea pe care o deţineau.

Revoluţiile din 1989 au marcat îngenuncherea categorică a comunismului în Europa. După ce Germania s-a reunificat în 1990, revoluţia s-a întins şi la Uniunea Sovietică, simbolul autentic al comunismului. Mihail Gorbaciov, care conducea ţara, supravieţuise

unei tentative de lovitură de stat iniţiată de comunişti fanatici, în 1991. Totuşi, pe 25 decembrie, Gorbaciov şi-a dat demisia din funcţia de preşedinte al Uniunii Sovietice, ţară ce efectiv încetase să mai existe, şi a cedat puterea lui Boris Elţân, care controla dizolvarea Uniunii Sovietice.

Se pare că era o schimbare pe care o doreau majoritatea ruşilor şi, pe 4 martie 1992, *Seattle Times* relata că Mihail Gorbaciov adusese laude Papei Ioan Paul al II-lea pentru ceea ce el a numit rolul decisiv al pontifului în a aduce schimbarea în Europa. Gorbaciov, primul şef de la Kremlin care se întâlnise cu un Papă, scrisese că el şi Ioan Paul, care se născuse în Polonia, împărtăşiseră „un sentiment de simpatie şi înţelegere... Ceea ce s-a întâmplat în Europa de Est în aceşti ultimi ani nu ar fi fost posibil fără prezenţa acestui Papă şi a rolului său, chiar şi politic, pe care a ştiut să îl joace pe scena lumii".

În timpul primei întâlniri de la Vatican, în decembrie 1989, Gorbaciov a promis solemn că va permite libertate religioasă deplină în Uniunea Sovietică şi, totodată, a fost de acord să stabilească legături diplomatice cu Vaticanul şi l-a invitat pe Papă la Moscova. Anul următor, cei doi s-au întâlnit din nou la Vatican. Acesta a fost un pas uriaş de apropiere de Vatican, ţinând cont de atitudinea intransigentă a

Uniunii Sovietice faţă de catolicism.

Părintele C. John McCloskey, fost preot Opus Dei şi fost director al Centrului Catolic de Informaţii de la Washington, a lăudat rolul Papei în căderea comunismului, dar sunt şi voci care afirmă că inclusiv Opus Dei a jucat un rol important în evenimentele de la sfârşitul anilor 1980 şi începutul anilor 1990. De fapt, unele teorii susţin că Opus Dei a fost adevărata responsabilă de căderea comunismului. În plus, în timp ce este foarte cunoscut faptul că Opus Dei făcuse incursiuni în ţările foste comuniste, investigaţiile ulterioare au sugerat că organizaţia a fost prezentă neoficial în Blocul Estic, cu mult timp înainte de anii 1990.

În cartea sa, *Their Kingdom Come* (*Vie împărăţia lor*), Robert Hutchison subliniază faptul că Opus Dei a apărut prima dată într-o ţară comunistă atunci când s-a întors Papa Ioan Paul al II-lea în Polonia, la începutul anilor 1970. „Din câte se ştie", scrie Hutchison, „Polonia a fost primul câmp de operaţiuni de infiltrare a Opus Dei" (cu observaţia „din câte se ştie").

Despre Laureano Lopez Rodó, ambasadorul Spaniei la Viena, între anii 1972 şi 1974, Hutchison susţine că acesta ar fi fost arhitectul operaţiunilor poloneze ale Opus Dei. Însă, fiindcă Lopez Rodó a murit în martie 2000, este imposibil de descoperit în ce activităţi fusese

implicat în acea vreme în Austria. Se spune că Viena, capitala Austriei, a fost adesea folosită de membrii Opus Dei ca o cale de acces convenabilă către Europa de Est şi ca o bază central-europeană de unde să caute noi adepţi pentru cauza lor.

Se presupune că Opus Dei a păstrat o prezenţă puternică la Viena şi, începând cu anii 1980, a avut acolo şi oameni-cheie, după cum spune Hutchison. Aceştia erau monseniorul Juan Bautista Torello; Martin Kastner, profesor în ştiinţe politice; şi dr. Ricardo Estarriol, corespondent din străinătate pentru ziarul barcelonez *La Vanguardia.* Toţi trei au fost confirmaţi ca fiind membri ai Opus Dei, dar statutul lor de „oameni-cheie" a fost controversat.

În mod normal, acţiunile Opus Dei în Austria (cu deschiderea acesteia spre Europa de Est, Blocul Estic) au fost adesea tratate cu suspiciune, mai ales de cei precum Hutchison. Opus Dei a fost percepută ca fiind un critic înverşunat al comunismului, după cum se poate vedea din perioada în care era de partea lui Franco în Spania şi din acţiunile sale în America de Sud, şi, deoarece avea presupuse legături istorice cu guverne de dreapta, toate acţiunile Opus Dei din Viena au fost monitorizate foarte atent, în special de către simpatizanţii politicii de stânga. În ochii celor din urmă, Vaticanul apărea ca o forţă ameninţătoare pentru

că a încercat, în mod constant, de-a lungul secolului XX, să îi reprime pe comunişti. După cum s-a mai observat, pentru catolici (şi chiar şi pentru protestanţi), oameni precum Franco şi alţi dictatori fascişti au fost cei care au salvat creştinătatea de la distrugere, iar cei din Blocul Estic au ajuns să fie consideraţi comunişti „păgâni".

În 1992, revista antifascistă *Searchlight* a susţinut că Ricardo Estarriol îşi luase un asistent – Jorge Eduardo Rosza Flores. Când *Searchlight* şi-a început investigaţia, a descoperit că Flores fusese la comanda aşa-numitei Brigăzi Internaţionale (PIV), un grup de mercenari (printre care erau şi britanici) cu baza în Osijek, Croaţia. Numele lui Flores apăruse adesea în investigaţiile jurnalistice care aveau ca subiect moartea fotografului britanic Paul Jenks şi a reporterului elveţian Christian Wurtenberg.

Aceasta chiar nu era genul de imagine sau de reputaţie pe care şi-o dorea Opus Dei în cadrul organizaţiei sau în legătură cu organizaţia, mai ales că se spunea că Flores şi Estarriol îşi petreceau mult timp la sediul Opus Dei de la Viena. Însă nu a existat niciun indiciu *vreodată* că Estarriol ar fi avut vreun amestec în presupusele crime ale lui Flores. Acesta este un alt exemplu de noi conspiraţii despre criminali şi infracţiuni care au legătură cu Opus Dei, fără ca

organizaţia să aibă vreun amestec, de fapt. Într-adevăr, Opus Dei adesea pare un magnet pentru mituri şi scenarii pline de imaginaţie.

În ciuda răspândirii acestor zvonuri negative, Opus Dei a muncit din greu să înfiinţeze baze în ţările foste comuniste şi a fost ajutată de prima vizită a Papei Ioan Paul al II-lea în Polonia, în 1979, în vederea aniversarii a 900 de ani de la martirizarea Sf. Stanislau – primul episcop al Cracoviei. Papa a fost însoţit de membrii personalului său, printre care secretarul său personal, părintele Stanislaw Dziwisz. După cum s-a scris în capitolul anterior, Dziwisz a fost acuzat că ar fi fost membru al Opus Dei, lucru pe care organizaţia l-a negat categoric.

Pelerinajul Papei a fost perceput ca unul epic, iar unii istorici îl văd ca pe moment de cotitură în istoria secolului XX. În timpul numeroaselor slujbe, discursuri, cuvântări şi replici improvizate, mesajul Papei către semenii din ţara lui natală era simplu: „Voi nu sunteţi cine spun ei că sunteţi. Lăsaţi-mă să vă amintesc cine sunteţi”.

Pontiful le-a amintit polonezilor de istoria şi cultura lor pentru a le trezi conştiinţa şi, paisprezece luni mai târziu, câţiva polonezi inspiraţi au format o mişcare nonviolentă de rezistenţă şi solidaritate, *Solidarnosc.* Avându-l pe Lech Walesa în centrul ei, această mişcare

era un amestec unic de muncitori şi intelectuali – „o mulţime de conştiinţe care s-au trezit”, după cum descria prietenul Papei, Josef Tischner. Walesa a protestat vehement faţă de restricţiile comuniste şi unul dintre primele sale interviuri exclusive a fost cu Estarriol, pentru *La Vanguardia* – şi, începând din acel moment, s-a presupus că Opus Dei s-ar fi aflat atunci chiar în mijlocul revoluţiei împotriva comunismului.

„Papa a declanşat o serie de evenimente care au condus la sfârşitul comunismului”, spunea Walesa presei. „Înainte de acest pontificat, lumea era împărţită în blocuri. Nimeni nu ştia cum să scape de comunism. El mi-a spus pur şi simplu: «Nu-ţi fie teamă, schimbă imaginea acestui pământ».” În timp ce afecţiunea lui Walesa faţă de Opus Dei este cunoscută, ar trebui să se consemneze că el părea să ştie că are o datorie faţă de Opus Dei atunci când a participat la canonizarea lui Josemaría Escrivá, în 2002. Walesa a participat la eveniment în Roma şi a declarat: „În sfârşit avem un sfânt pentru muncitori”.

După vizita Papei în Polonia, Opus Dei a devenit activă în organizarea de cursuri de instruire, conferinţe şi dezbateri printre intelectualii polonezi. În 1986, a început primul program de schimb de studenţi între Polonia şi Vest. A fost un succes.

Documentele arată că Estarriol şi Walesa au devenit

prieteni apropiaţi. Când Walesa a vizitat Roma, în 1981, Estarriol a călătorit cu el. Potrivit lui Hutchison, Walesa era îngrijorat din cauza faptului că sovieticii încercau să distrugă Solidaritatea şi s-a întâlnit cu membri importanţi ai Opus Dei, dar şi cu strategi ai CIA. În plus, potrivit lui Andrew Soane, de la Biroul Opus Dei de Relaţii Publice din Londra, „Walesa nu s-a întâlnit cu Opus Dei, în 1981 şi nici cu altă ocazie, ca să comploteze împotriva sovieticilor care doreau să cucerească Polonia".

S-a implicat Opus Dei în „eliberarea" Poloniei? „Da", după cum declară Hutchison, care spune că Opus Dei *şi* Vaticanul trimiseseră sume mari de bani spre Polonia pentru a-l ajuta pe Walesa. Potrivit lui Davis Yallop, în cartea sa *În God's Name* (*În numele lui Dumnezeu*), suma totală pe care au donat-o Solidarităţii prin intermediul Vaticanului depăşea 100 de milioane de dolari. Este firesc ca Opus Dei să fi devenit din ce în ce mai deranjată de aceste supoziţii. Organizaţia a continuat să sublinieze că nu fusese şi nu putea fi implicată în acţiuni financiare şi că nu este adevărată afirmaţia conform căreia ar fi dat bani Poloniei. Cu toate acestea, mitul continuă să existe.

„Povestea conform căreia Opus Dei ar fi dat bani Solidarităţii", spune Andrew Soane, „nu este numai falsă, ci este şi practic imposibilă. Opus Dei *nu poate*

oferi contribuţii partidelor politice. Bineînţeles că membrii Opus Dei pot face tot ce doresc, dar mă îndoiesc că sunt responsabili pentru astfel de acţiuni (dacă într-adevăr au existat) în acest domeniu."

Potrivit surselor, în special lui Hutchison, banii proveneau de la United Trading, sucursala Băncii Ambrosiano din străinătate. Dar Hutchison a mai adăugat o nouă întorsătură poveştii, afirmând că, după ce banca şi-a dat seama că acest lucru ar putea însemna să finanţeze întreaga economie a Poloniei, Opus Dei (şi Polonia) s-a orientat spre Washington. Teoria lui Hutchison era aceea că Opus Dei încerca să intre în graţiile lui William Casey, directorul CIA din timpul preşedinţiei lui Ronald Reagan, care era responsabil de reacţia Washingtonului la criza din Polonia. Mai târziu, Casey l-a numit pe generalul Walters să lucreze cu el, iar Walters a fost acela care a aranjat o întâlnire între Reagan şi Ioan Paul al II-lea.

Pentru mulţi, această întâlnire dintre Papă şi Reagan a demonstrat creşterea influenţei organizaţiei Opus Dei la Washington în privinţa politicii şi, în plus, faptul că Opus Dei a jucat un „rol determinant în reacţia pe care a avut-o Vaticanul faţă de Polonia". Potrivit lui Hutchison, acest lucru a fost posibil datorită numărului mare de simpatizanţi Opus Dei aflaţi printre membrii personalului Papei, care era polonez de origine.

Teoreticienii susţin faptul că Opus Dei a fost în mijlocul discuţiilor şi astfel, numele organizaţiei nu numai că avea trecere la Papă, ci şi în viaţa politică de la Washington. Opus Dei continuă să conteste aceste supoziţii şi afirmă că Lucrarea nu are scopuri politice şi că nu a avut un „rol determinant" în părerea pe care şi-a făcut-o Vaticanul despre Polonia.

După alegerile din Polonia, din 1989, când Partidul Comunist Polonez a fost înfrânt în primele alegeri libere de la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, democraţia a revenit în ţară şi a marcat sfârşitul comunismului în toată Europa de Est Până în iulie 1989, Varşovia îşi restabilise relaţiile diplomatice cu Vaticanul, iar Opus Dei îşi lansase activităţile apostolice şi educaţionale în Polonia, prin deschiderea de centre pastorale pentru bărbaţi şi femei şi prin înfiinţarea de asociaţii culturale.

În 1991, la şapte ani de la vizita pe care o făcuse Álvaro del Portillo, succesorul lui Escrivá, în Polonia, Opus Dei a trimis fonduri şi personal, printre care şi preoţi, pentru a pune bazele unei biserici romano-catolice în proaspăt independentul Kazahstan (care făcuse parte din fosta Uniune Sovietică). În Kazahstan, pe lângă preoţii şi laicii din prelatură, care merseseră acolo, membrii Societăţii Preoţeşti a Sfintei Cruci din clerul diocezan începuseră să lucreze într-un

colţ de ţară, departe de capitală. Aceasta este numai o parte din multele activităţi iniţiate în fostul Bloc Comunist.

Căderea comunismului a fost, cu certitudine, unul dintre motivele de mare sărbătoare pentru Biserica Catolică, care fusese atât de persecutată în timpul regimului comunist Iosif Stalin anihilase, de fapt, catolicismul în Rusia, invocând animozităţile dure care au existat de-a lungul istoriei între ateii comunişti şi catolici. În schimb, pentru a-şi arăta nemulţumirea, lucrările scrise de Karl Marx fuseseră puse pe „lista de cărţi interzise" pentru adepţii Opus Dei.

Într-un articol din ziarul oficial al Opus Dei, *Romana,* prelatul acesteia, episcopul Echevarría, a fost întrebat despre economia şi învăţătura catolică. „Căderea comunismului şi a marxismului a deschis noi orizonturi pentru o mai mare influenţă a economiei de piaţă, cel puţin în teorie", aşa începea întrebarea reporterului. „Biserica, ce reprezenta una dintre principalele rivale ale comunismului, iar în timpul pontificatului Papei Ioan Paul al II-lea fusese una dintre cauzele determinante ale prăbuşirii doctrinei, părea nesigură. Condamnă «excesele capitalismului» în numele solidarităţii, dar nu oferă nici un alt model care să fie urmat ca o alternativă. Dar există oare o asemenea alternativă? Dacă da, care este şi la ce se

referă?”

Episcopul Echevarría răspundea: „Biserica, deşi nu va înceta niciodată să condamne greşelile, nu se consideră rivala nimănui. Biserica face cunoscut adevărul lui Hristos şi îl apără pentru binele omenirii. Din acest motiv, ea nu are un model economic propriu, la fel cum nu are modele în nici un alt domeniu pe care Dumnezeu l-a lăsat libertăţii şi responsabilităţii omului. Intervenţiile Magisteriumului în acest domeniu sunt acelea de a-i călăuzi pe oameni, bărbaţi şi femei deopotrivă, de a supraveghea justiţia, de a apăra demnitatea persoanei, de a-i îndrepta pe toţi spre caritate şi solidaritate, respingând şi combătând greşelile teoretice ori practice etc. Nu este rolul ei de a da soluţii specifice ori de a oferi criterii tehnice”.

În timp ce Magisterium [autoritatea divină prin care a fost numit Papa, pentru ca învăţăturile episcopilor să fie îndeplinite] oferă o armă formală a Bisericii, se poate spune că Opus Dei, cu înclinaţia ei pentru reguli tradiţionale, munceşte pe un plan mai practic de zi cu zi. Este o armă folositoare pentru Vatican, care avea de cucerit „noi” teritorii din fostul Bloc Sovietic şi, în anii 1990, Opus Dei a pierdut prea puţin timp ca să-şi propovăduiască mesajul (la fel ca şi cel al Vaticanului).

După cum s-a constatat, prima misiune „oficială” a Opus Dei a fost în Polonia, dar atunci când au căzut

barierele, în 1990, Ungaria şi Republica Cehă au fost următoarele două ţări pe listă. Din 1994, Lituania a fost o nouă ţintă şi, doi ani mai târziu, Estonia şi Slovacia au primit şi ele membri ai Opus Dei. Până la sfârşitul mileniului, Opus Dei a trimis în lumea întreagă 81.854 de membri laici ai prelaturii şi 17.534 de preoţi. Care este următorul pas? Potrivit organizaţiei Opus Dei:

Pentru a consolida apostolatul peste tot în lume, în special în locurile unde abia am sosit, o mare dorinţă îi motivează pe toţi credincioşii Opus Dei. Organizaţia transmite spiritul sanctificării zilei de lucru şi îndeplinirea obligaţiilor obişnuite ale creştinilor. Când se merge în ţări noi din Asia şi Africa, unde catolicii sunt foarte puţini, există ideea de a colabora şi acolo pentru misiunea de evanghelizare a Bisericii. Referitor la culturalizare, se poate observa că toţi credincioşii Opus Dei sunt deja în acelaşi mediu ca şi ceilalţi cetăţeni, semenii lor. Ca şi aceştia, ei contribuie la acest concept şi la dezvoltarea schimbărilor din propria societate, fiecare dintre ele având caracteristici proprii.

După cum declară Opus Dei, activitatea ei în diferite ţări are ca scop „contribuţia" la „accelerarea schimbărilor". Organizaţia continuă să nege că ar avea vreun motiv sau vreun scop politic. Totuşi, există o

teorie – susţinută din nou de Robert Hutchison – care pretinde că Opus Dei a jucat un rol important în războiul dintre Serbia şi Croaţia. Hutchison a susţinut, de asemenea, că datorită amplorii pe care o luase Islamul, o grupare precum Opus Dei, care se bazează pe recrutarea de noi membri pentru cauza catolică, ar fi fost un partener ideal în războiul împotriva musulmanilor, în special datorită sentimentelor antimusulmane care apăraseră după 11 septembrie. Din nou, aceste scenarii sunt negate de Opus Dei.

Fundaţia M+G+R, un website menţionat mai devreme, specializat în teorii extreme ale conspiraţiei, a ridicat întrebări despre misiunea Vaticanului în Rusia Teoriile website-ului îi interoghează pe ruşi cu privire la faptul că permit unei Biserici „controlate" de Opus Dei să facă incursiuni prin Rusia. În plus, vrea să ştie de ce Vaticanul nu munceşte mai mult pentru a răspândi cuvântul Domnului în locuri precum Asia. Iar în cele din urmă, susţine că autorităţile rase ar fi „nebune" dacă ar permite Bisericii să prozeliteze în ţară, datorită „agendei Opus Dei". Ideea conform căreia Vaticanul este o Biserică „controlată" de Opus Dei susţine şi că Vaticanul se supune iniţiativelor organizaţiei – lucra pe care atât Opus Dei, cât şi Statul Papal îl neagă şi îl găsesc uşor insultător.

Totuşi, Rusia „a permis" organizaţiei Opus Dei să

vină (prima misiune în Rusia a avut loc la sfârşitul anilor 1990) şi mişcarea a făcut progrese impresionante fostul Bloc Estic. Până la sfârşitul anilor 1990, editura Kontakt Plus din Bratislava, Slovacia, deja publicase *Rozhovor o Zakadatelovi Opus Dei,* prima ediţie a cărţii *Immersed în God (Botezat întru Domnul*), care conţinea şi un interviu de mare profunzime pe care i-l luase Cesare Cavalleri episcopului Álvaro del Portillo, succesoral lui Escrivá.

În toate ţările, Opus Dei munceşte din greu şi ajută organizaţii caritabile. Nu numai că acest lucra contribuie la reputaţia organizaţiei, dar se asigură că Opus Dei ajunge la cât mai mulţi oameni. În 1997, în Tallin, Estonia, Opus Dei a fondat „Alfa Klupi" – la doi ani de la inaugurare, erau 40 de membri activi care munceau cu aproape 100 de băieţi, cu vârste cuprinse între 10 şi 16 ani, care iau parte la activităţi obişnuite şi speciale. Potrivit organizaţiei Opus Dei, „pluralismul este o caracteristică a acestei iniţiative care are drept scop formarea tinerilor".

„Activităţile obişnuite ale clubului se referă la orele de limbi străine şi la cele de informatică", spun organizatorii clubului. „La sfârşit de săptămână sunt antrenamente de fotbal, care au loc în sală din cauza climei aspre şi a lipsei luminii din timpul zilei pe timp de iarnă. În acest timp, fiecare membru are un tutore

alături de care urmează un plan sistematic de consiliere academică şi de dezvoltare personală." Din nou, după cum au descoperit în timp şi alte grupuri catolice ori religioase, consolidarea de relaţii puternice pe bază de consultanţă şi de interacţiune umană este metoda-cheie pentru a găsi potenţiali membri ai Opus Dei, timp în care organizaţia iniţiază acţiuni de caritate pentru populaţia locală.

Data de 26 iunie este desemnată pentru celebrarea „Preafericitului Josemaría" şi 26 iunie 2002 a fost o dată importantă pentru Opus Dei, pentru că, în 2002, s-au împlinit 100 de ani de la naşterea lui Josemaría Escrivá, un eveniment care a demonstrat cât de cunoscută a ajuns organizaţia în toată lumea. S-a sărbătorit în biserici din toată lumea, din Asia până în Australia, din America de Nord în cea de Sud. Ca o dovadă a puterii şi ariei de răspândire a Opus Dei, lumea a putut participa la o liturghie în onoarea fondatorului organizaţiei în data de 26 iunie sau în jurul acestei date în aproape toate ţările din Europa – în multe cazuri, episcopul diocezan sau nunţiul Vaticanului prezidau ceremoniile euharistice.

În Polonia, liturghiile au fost ţinute în diferite dioceze, printre care şi Varşovia-Praga (o dioceză sufragantă a Varşoviei), Cracovia şi Liublin. Kazimierz Romaniuk, episcop de Varşovia-Praga, a fost

principalul preot care a celebrat liturghia în Varşovia.

În jur de 350 de persoane au participat la liturghia în onoarea lui Escrivá în Zagreb, capitala Croaţiei – arhiepiscopul Josip Bozanic a celebrat cu un mare număr de preoţi în biserica Sf. Petru. Ca şi în cazul Romaniuk, prezenţa lui Bozanic la liturghie a fost un exemplu de alt emisar important care îl valida pe Escrivá în fostul Bloc Estic. Bozanic, arhiepiscopul de Zagreb, era totodată şi preşedintele Congresului Arhiepiscopilor din Croaţia.

Au avut loc celebrări şi în Kazahstan, unde administratorul apostolic al Alma Atei, episcopul Henry Howaniec, a fost principalul preot care a oficiat liturghia în onoarea lui Escrivá. În predica sa, Howaniec a amintit de sensul afilierii divine în viaţa şi predica lui Escrivá şi de faptul că acesta i-a încurajat pe credincioşi să îi imite viaţa de rugăciune. Printre participanţi erau oameni care îşi aveau originile în Kazahstan, Rusia, Germania şi Polonia.

În Lituania, s-a ţinut liturghia în Catedrala din Vilnius. Nunţiul apostolic pentru cele trei ţări baltice, episcopul Erwin Josef Ender, a fost principalul preot care a celebrat liturghia, asistat de vicarul regional al prelaturii Opus Dei şi de alţi preoţi. Ender participase la beatificarea lui Escrivá în Roma şi şi-a exprimat gratitudinea pentru Lucrarea prelaturii atât preoţilor,

cât şi laicilor din statele baltice. Ender a mai subliniat faptul că a fost fericit să vadă că s-au făcut o mulţime de convertiri şi în Estonia, unde Biserica este mică, dar în curs de dezvoltare, între timp, la Praga, episcopul-adjunct, Vaclav Maly, a fost principalul preot care a oficiat liturghia în biserica Fecioara din Tyn, iar la Budapesta, liturghia a fost oficiată de episcopul Karl Josef Rauber, nunţiu al Sfântului Scaun. Liturghia dedicată fondatorului Opus Dei pare să fi fost o sărbătoare pentru Europa de Est şi să indice o Biserică vibrantă şi în dezvoltare, în tot fostul Bloc Comunist.

Datorită faptului că Opus Dei are statut de prelatură personală, ea este una dintre puţinele organizaţii catolice din Blocul Estic, care, cu aprobarea Papei, face prozeliţi şi se bucură de un mare succes. Cu toate aceste centre în Europa de Est, Opus Dei i-a asigurat pe catolici că vor fi întotdeauna în stare să o găsească.

Capitolul XII
Uniunile Europene şi Opus Dei

Umaniştii laici bine organizaţi din Naţiunile Unite şi guvernele europene reprezintă „duşmanul”.

Oficial de la Vatican

În decembrie 2004, ziarele britanice erau în fierbere în legătură cu numirea lui Ruth Kelly ca nou secretar al educaţiei. La 36 de ani, Kelly era cea mai tânără femeie ministru care obţinuse această funcţie în mai puţin de zece ani, fiind în Parlament numai din 1997. Mamă a patru copii, Kelly nu fusese implicată în vreun scandal sexual sau în vreo afacere financiară; însă se bănuia că avea legături strânse cu Opus Dei.

În primele comentarii în public ale organizaţiei Opus Dei de când Kelly fusese numită în Cabinet, în decembrie 2004, Andrew Soane, ofiţerul de Relaţii Publice al sediului din Londra, declara despre ea că: „A participat la întâlniri". De asemenea, alte surse din interiorul organizaţiei au confirmat că Ruth Kelly a participat la întâlnirile Opus Dei în Oxford, alături de fratele ei, Ronan Kelly, doctor într-un spital din Singapore, care studiază medicina naturistă şi care este membru asociat în cadrul Opus Dei.

Deşi credinţa lui Kelly este o chestiune privată, este corect să se afle cât de mult o influenţează credinţa ei politic. „Oamenii sunt direct interesaţi cum de este posibil să existe o persoană cu credinţă în viaţa politică", spunea Kelly într-un interviu din *The Spectator,* în februarie 2005.

Kelly şi-a declarat afilierea la Opus Dei şi se ştie că este o credincioasă romano-catolică şi că se opune

avortului şi eutanasiei. De asemenea, se zvoneşte că i-ar fi mărturisit prim-ministrului Tony Blair că ea nu ar putea susţine niciodată cercetarea celulelor stem. Conform publicaţiei *Sunday Times* din Anglia, într-un articol din decembrie 2004, se arată că: „Unii membri ai Parlamentului se tem că religia ei le-ar putea întuneca judecata în chestiuni legate de educaţia sexuală. Săptămâna trecută a fost scutită de la convocarea de urgenţă a parlamentarilor pentru votul cu privire la testamentele care stipulează deconectarea de la aparate".

Totuşi, în interviul din *The Spectator,* Kelly a respins acuzele conform cărora i-ar fi spus lui Tony Blair că opiniile ei cu privire la avort şi la alte probleme medicale controversate ar împiedica-o să aibă vreo slujbă în Ministerul Sănătăţii. „S-a scris, dar nu este corect", spunea Kelly. „Nu mi s-a propus niciodată... şi, dacă mi s-ar fi propus, nu aş fi refuzat."

Grupările laice din Anglia au reacţionat alarmate la numirea lui Kelly în cabinetul lui Tony Blair şi au declarat că o persoană cu asemenea vederi conservatoare în privinţa familiei, avortului şi a contracepţiei nu ar trebui să fie la conducerea politicii în domeniul educaţiei. Ei nu au fost singurii care s-au plâns, în urma „descoperirii" apartenenţei lui Kelly la Opus Dei. Oameni de ştiinţă de renume şi-au exprimat

îngrijorarea că punctele de vedere conservatoare ale noului ministru al educaţiei în privinţa cercetării celulelor stem şi a donării ar putea afecta rezultatele ştiinţifice vitale şi bursele de cercetare în Marea Britanie. Oamenii de ştiinţă şi-au justificat temerile subliniind faptul că Ruth Kelly are în responsabilitatea sa un buget pentru cercetare de un miliard de lire sterline şi că ea se opusese moţiunilor din Parlament cu privire la cercetarea embrionilor.

Când media a început să facă investigaţii mai în amănunt, ziarişti au descoperit că DfES (Department for Education and Skills – Departamentul pentru Educaţie şi Aptitudini) refuză să comenteze afilierea lui Kelly la Opus Dei. O purtătoare de cuvânt abia a rostit câteva cuvinte: „Nu am de gând să discut credinţa lui Ruth Kelly". În altă parte, o altă sursă, un catolic, spunea pentru ziarul londonez *The Times:* „Nu există nicio îndoială că Ruth Kelly este o membră profund loială... în privinţa contracepţiei, a avortului, a eutanasiei şi altor subiecte precum cercetarea celulelor stem, Ruth nu se abate deloc de la principiile sale".

Un senior editor la *The Times* a fost singurul jurnalist care şi-a propus să îi ia apărarea lui Kelly în faţa acuzaţiilor şi a manifestărilor isterice care au apărut datorită afilierii ei la Opus Dei. „Dintre toate poveştile, nici măcar una singur a nu a prezis câte discuţii vor

avea loc pe marginea acestei ştiri la începutul anului 2005", scria Matthew Parris, „ceea ce ziarele au caracterizat ca fiind cadrul secretos al elitei de extremişti romano-catolici chiar a pus capac. Ce urmează?... Se va spune despre Lordul Cancelar că este mason sau că ministrul tineretului este satanist? Şi, dintre toţi, Ruth Kelly a fost cea mai neîndreptăţită. Este adevărat că Opus Dei poate că a avut o legătură cu instaurarea regimului franchist din Spania, de la începutul secolului XX; dar unii dintre membrii organizaţiei i s-au opus, cu succes, lui Franco. Şi atâta timp cât au reprezentat o forţă politică la Madrid, ei au avut în multe rânduri o influenţă în modernizare – nu au nimic în comun cu organizaţia îngrozitoare descrisă de romanul *Codul lui da Vinci,* o lucrare de ficţiune pură. Opus Dei din Spania era formată din membri inteligenţi şi de succes, nu din călăi secretoşi. Aşa ceva nu există nici astăzi. Nu există niciun motiv raţional pentru care ministra educaţiei să se simtă jenată pentru asocierea ei cu Opus Dei în Anglia secolului XXI." Paris a fost o voce singulară, fiindcă celelalte ziare au ales să meargă pe urma teoriilor conspiraţiei şi a povestirilor din *Codul lui da Vinci,* al lui Dan Brown – fiindcă este mai uşor să copiezi.

Kelly şi-a arătat în mod cert sprijinul pentru Opus Dei – apărea în program ca lector invitat la Netherhall

House, un centru Opus Dei de lângă Hampstead Heath din Londra. Printre ceilalţi vorbitori se mai numărau William Dalrymple, proprietarul hotelului Rocco Forto, şi Stephen Pound, membru al Parlamentului. Pound, parlamentar laburist, nu a fost nominalizat ca fiind membru al Opus Dei, dar, în timpul unei discuţii parlamentare despre amendamentele referitoare la Poliţia Irlandei de Nord, Pound a lăsat să se înţeleagă că are nişte obiecţii atunci când a venit vorba despre Opus Dei.

În timpul discuţiilor, William Thomson, parlamentar de West Tyrone, a vrut să aducă un amendament unei legi, care ar fi adăugat pe lista de organizaţii care au cerut să fie înregistrate la poliţie următoarele: Cavalerii Sfântului Columbanus (un ordin al catolicilor laici); Opus Dei; Irish Naţional Foresters (Pădurarii Irlandei); şi ordinul iezuiţilor. În acest moment al dezbaterii, Pound l-a întrerupt pe preşedintele Henry Malins: „La un anumit punct de pe ordinea de zi, am avea nevoie de sfatul dumneavoastră, domnule Malins. Dacă cineva ar fi membru într-una dintre cele patru organizaţii, sau chiar în mai multe, dar în cazul meu vorbesc numai despre una, ar trebui ca această persoană să voteze amendamentul nr. 254?” Preşedintele a replicat: „Pot spune că nu văd niciun impediment în a participa la vot, indiferent de

organizaţia din care face parte acea persoană".

Acest lucru a condus la concluzia că Pound putea fi Cavaler al Sfântului Columbanus, ori membru al Opus Dei, ori membru al Pădurarilor Irlandei, ori iezuit Opus Dei a afirmat că acesta nu era membru al organizaţiei, dar faptul că a luat cuvântul la Netherhall House a condus la ideea, ca şi în cazul lui Kelly, că este manevrat de mâna nevăzută a Opus Dei. Teoriile conspiraţiei continuă...

Legătura dintre Kelly şi Opus Dei pare o chestiune importantă atât pentru colegii din guvern, cât şi pentru diferiţi membri ai administraţiei civile care simţeau că membrii Opus Dei sunt învăţaţi că, prin munca lor, trebuiau să-şi fortifice în permanenţă credinţa, ceea ce ar putea să însemne că nou-numita ministră nu îşi poate îndeplini datoriile profesionale aşa cum trebuie.

Soane spune că asemenea temeri sunt exagerate, deşi recunoaşte că membrii sunt încurajaţi să nu separe credinţa de carieră. „Unul dintre mesajele Opus Dei se referă la faptul că, în tot ceea ce faci, credinţa este relevantă", spunea Soane într-un interviu pentru *Observer.* „Nu îţi schimbi persoana când te duci la serviciu. Tot ceea ce faci este sub ochii lui Dumnezeu şi trebuie să îţi urmezi conştiinţa. Este bine ca oamenii să încerce să afle sensul muncii făcând legătura între slujba şi credinţa lor şi nu separându-le."

Pentru unii comentatori, numirea lui Kelly le-a dat motiv de a inventa temeri în privinţa Opus Dei şi să discute despre „comploturi" ridicole pe care le-ar declanşa Opus Dei ca să se poată infiltra în guvern. Multe astfel de idei au apărut chiar în momentul în care David Blunkett, secretar de stat al Marii Britanii, îşi dădea demisia ca urmare a aventurii sale cu Kimberly Quinn. Un editorialist, Stephen Moss, scria cu sarcasm despre afacerea Kelly, în *Guardian:* „Totul a început la restaurantul Wheelers din Strada St James din Londra, unde susţinătoarea mişcării Opus Dei, Petronella Wyatt, i-a prezentat-o pe Quinn (nume de cod «Bimberly») nevinovatului Blunkett. Astfel a început torida aventură care – după cum plănuise celula de vest a organizaţiei Opus Dei din Londra – avea să ducă la demisia secretarului de stat şi la promovarea lui Kelly. Cherie Blair, prietenă şi simpatizantă a Opus Dei, a făcut publice cererile lui Kelly, iar acum organizaţia crede că Ruth Kelly poate deveni prim-ministru la alegerile din 2009".

O idee amuzantă, dar gândul că simpatizanta Opus Dei, Kelly, poate ajunge prim-ministru îngrijorează pe foarte mulţi, dar mai ales pe aceia care văd în Opus Dei un factor de decizie politică pe măsură ce cucereşte Europa. Alţii pun la îndoială această teorie şi cred organizaţia Opus Dei când aceasta continuă să susţină

că pledează pentru libertatea individuală.

„Opus Dei oferă numai principiile", explică Soane, „care sunt aceleaşi cu cele pe care le propovăduieşte Biserica Catolică. Dar laicii trebuie să aibă libertate completă, de pe urma căreia vor profita sau nu, după caz. De exemplu, cercetarea cu celule stem, care implică moartea copiilor nenăscuţi, este văzută de Biserica Catolică drept un lucru imoral. Dar Opus Dei nu le spune membrilor cum să se folosească sau nu de acest lucru: este o chestiune de conştiinţă personală. Libertatea este foarte importantă în Opus Dei."

În ciuda explicaţiilor lui Soane, pentru mulţi observatori britanici ai fenomenului Opus Dei, mişcarea este o ameninţare reală. Un fost membru, John Roche, scria în *Mail on Sunday* din ianuarie 2005 despre temerile sale faţă de atitudinea şi activităţile Opus Dei în Europa, când el încă era implicat în organizaţie: „Am ţinut un jurnal al evenimentelor şi am studiat cu atenţie documentele interne ale Opus Dei aflate în posesia mea. Treptat, am realizat că etosul Opus Dei era egocentric, dogmatic şi totalitar şi inducea în eroare Biserica asupra unor aspecte ale caracterului său. În vara anului 1973... [mi] s-a cerut să plec din Opus Dei, ceea ce, de altfel, am şi făcut, în noiembrie 1973".

În pofida suspiciunilor lui Roche, atât în privinţa

„cuceririi" Marii Britanii, cât şi a câştigării de noi adepţi „egocentrici, dogmatici şi totalitari", Opus Dei ar mai trebui, dacă s-ar pune problema, să parcurgă un drum lung. Numărul actual de membri din Marea Britanie este, prin comparaţie, mic. În momentul de faţă, Marea Britanie dispune de numai 500 de membri şi de un număr similar de susţinători, cu două colegii în Londra, patru în Manchester şi trei în Glasgow. Având în vedere că, în 2003, populaţia britanică era de 59, 6 milioane de locuitori, numărul membrilor Opus Dei reprezintă un procent infim.

Oricum, mişcarea începe să facă valuri. La începutul lui 2005, Opus Dei a primit prima parohie în Marea Britanie de la sosirea sa pe acest teritoriu, în 1946. Cardinalul Cormac Murphy-O'Connor, arhiepiscopul de Westminster, a înmânat părintelui Gérard Sheehan, preot al Opus Dei, prerogativele pastorale ale bisericii Sf. Thomas More, în *Swiss Cottage* din Londra.

Din 2005, părintele este unul dintre cei 17 preoţi din Marea Britanie care lucrează pentru organizaţie şi, în timp ce ceilalţi 16 sunt preoţi de parohie, Sheehan este secretar local al bisericii anglicane din arhiepiscopia Westminster şi participă în mod regulat la spovedaniile din catedrala Westminster.

„Numirea părintelui Sheehan este un nou semn al angajamentului şi o consecinţă firească a implicării sale

de durată în viaţa parohiei", le declara Murphy-O'Connor jurnaliştilor. „Acest lucru reflectă, de asemenea, angajamentul nostru, al tuturor, în diocezǎ, pentru a păstra viaţa spirituală şi pastorală viguroasă a parohiilor noastre."

Într-un interviu acordat publicaţiei londoneze *The Times,* Sheehan a negat că ar fi un mijloc de recrutare al Opus Dei, însă preciza; „Cu siguranţă, doresc prin intermediul ministeriatului preotului de parohie – propovăduirea Evangheliei şi oficierea împărtăşaniei – să-i încurajez pe laicii din parohie să adopte decizii mature în privinţa căilor pe care Domnul îi conduce. Dacă pentru câţiva dintre aceştia calea se numeşte Opus Dei, nu-i voi opri. De asemenea, sper că vom avea chemări la preoţie şi viaţă religioasă".

„Decizia cardinalului Murphy-O'Connor de a încredinţa organizaţiei Opus Dei parohia de 500 de suflete şi biserica din cărămizi roşii, din 1968, indică în parte faptul că organizaţia «a ajuns la majorat» şi la respectabilitatea tradiţională din cadrul Bisericii Catolice din Marea Britanie", scria Ruth Gledhill în *The Times.*

Până în acel moment, Marea Britanie era singura ţară din lume în care un episcop, respectiv răposatul cardinal Basil Hume, emisese un set de principii pentru reglementarea activităţii Opus Dei (vezi Capitolul IX).

Aceste principii erau şi încă mai sunt urmate de către Opus Dei.

După moartea lui Hume, în 1999, cardinalul Murphy-O'Connor a avut o viziune mult mai relaxată asupra organizaţiei. Într-un interviu acordat lui John L. Allen Jr. În *The Naţional Catholic Reporter,* cardinalul afirma: „Sunt foarte mulţumit să îi am în diocezǎ pe cei de la Opus Dei. Catolicii pe care i-am întâlnit în Opus Dei sunt, în mod cert, foarte dedicaţi şi implicaţi să urmeze calea recomandată de Escrivá, care este misiunea laicilor în profesiile lor".

La sfârşitul anilor 1990, Opus Dei s-a stabilit la Belfast. Conduce un club pentru tineret intitulat Citywise şi are legături cu şcolile din Irlanda de Nord. Un club similar există în Dublin; ambele şi-au asigurat sprijinul Uniunii Europene, în cadrul programului Tineri pentru Europa. În privinţa Marii Britanii, odată cu binecuvântarea primită de organizaţie din partea lui Murphy-O'Connor, este de aşteptat ca numărul membrilor să crească în mod spectaculos în noul mileniu.

În pofida sprijinului acordat de Murphy-O'Connor, şi alţi europeni apreciază atitudinea lui Hume în privinţa Opus Dei. În 1997, o comisie parlamentară belgiană a plasat organizaţia pe lista sectelor religioase, periculoase, alături de alte 188 de grupări religioase

care merg de la obscura „Cavalerii Lotusului de Aur” la mult mai faimoasa mişcare a „Martorilor lui Iehova”, propunând, totodată, o legislaţie prin care toate aceste 189 de grupări să fie păstrate sub un control mai strict.

Una dintre ţările europene în care Opus Dei a înflorit este Irlanda. Organizaţia a fost constituită pentru prima oară în Irlanda în 1947, fiind condusă de un tânăr inginer spaniol, José Ramón Madurga Lacalle, care a găsit o proprietate chiar lângă St. Stephen’s Green din Dublin şi a pornit o acţiune conjugată de recrutare la Colegiul Universitar din Dublin (UCD), la Colegiul Chirurgilor, precum şi în alte instituţii faimoase din jurul oraşului Dublin.

José Ramón Madurga s-a născut la Zaragoza, în Spania, pe 10 noiembrie 1922, şi a studiat ingineria la Şcoala Specială de Inginerie Industrială din Madrid şi Bilbao, înainte de a deveni membru al Opus Dei, în 1940. În 1947, a început munca apostolică a Opus Dei în Irlanda, înainte de a fi hirotonisit preot, în 1951. La vremea respectivă, Opus Dei era o organizaţie populară, ai cărei membri erau atraşi de idealismul mişcării şi de ceea ce părea a fi un mesaj nou şi pertinent cu privire la rolul catolicilor în societatea şi activitatea de zi cu zi.

Potrivit ziarului irlandez *Sunday Business Post,* primul membru irlandez al Opus Dei a fost Cormac Burke, din

oraşul Sligo. Absolvent de Limbi Moderne la UCD, Burke avea să fie numit mai târziu în barou şi hirotonisit în 1955, devenind primul preot irlandez al Opus Dei. Printre primii membri se numără părintele Dick Mulcahy (fiul lui Patrick Mulcahy, fost general de stat major) şi profesorul Seamus Timoney, de la Timoney Technology. Nora, sora lui Burke şi studentă la limbi moderne, a fost prima femeie irlandeză care s-a alăturat Opus Dei.

Conform lui Paul Harmon, purtătorul de cuvânt al Opus Dei, „Una dintre primele misiuni apostolice ale Opus Dei în Irlanda a fost Reşedinţa Universităţii Nullamore din Dartry, Dublin. La inaugurarea oficială, în 1954, au participat Taoiseach (prim-ministrul de la momentul respectiv), John A. Costello, liderul opoziţiei, Eamon de Valera, preşedintele UCD, profesorul Michael Tierney, Lordul Primar al oraşului Dublin, Alfie Byrne, şi arhiepiscopul de Dublin, dr. John Charles McQuaid".

Harmon scoate în evidenţă, de asemenea, dragostea lui Escrivá pentru Irlanda: „El [Escrivá] obişnuia să evoce modul în care, tânăr fiind, se ruga în mod special pentru libertatea religioasă a catolicilor irlandezi, în timp ce citea despre Revolta de Paşte şi Războiul de Independenţă. În 1956, el a petrecut câteva zile în Dublin şi Galway, încurajând dezvoltarea activităţilor

apostolice. În timp ce se afla în Dublin, el a stat la Centrul Universităţii Ely, din strada Hume, chiar lângă St Stephen's Green".

După exemplul Nullamore, au fost înfiinţate noi edificii studenţeşti. Cele pentru bărbaţi erau: Gort Ard (Salthill, Galway), în 1958; Ely (Strada Hume, Dublin), în 1959; Cleraun (Mount Merrion), în 1982; Castleville (Castletroy, Limerick), în 1985. Cele pentru femei erau: Glenard (Clonskeagh, Dublin), în 1962 şi Ros Geal (University Road, Galway), în 1972. Activităţi pentru studenţii din Dublin au loc, de asemenea, în centre de studiu precum Carraigburn (Donnybrook).

Peste ani, cu ajutorul altora, membrii Opus Dei au înfiinţat o serie de cluburi de tineret. Printre acestea, se numără, în Dublin, Clubul pentru Tineret Glenbeag pentru fete şi, pentru băieţi, Clubul pentru Tineret Nullamore, în Milltown şi Centrul pentru Tineret Anchor (înfiinţat în 1966), în Artane, în partea de nord a oraşului. Aceste cluburi oferă o gamă largă de activităţi pentru tineri. Centrele educaţionale, precum Central pentru Servicii Ospitaliere Lismullin (Navan), oferă cursuri de alimentaţie publică şi administraţia gospodăriei.

Sunday Business Post relata în 2002: „Astăzi există aproximativ 700 de membri Opus Dei în Irlanda, jumătate dintre aceştia fiind bărbaţi, iar jumătate,

femei. De asemenea, există 1000 de cooperatori, care susţin organizaţia prin rugăciuni, muncă şi sprijin financiar". Mai mult, membrii Opus Dei au înfiinţat, totodată, o serie de cluburi pentru tineret în întreaga Irlandă şi au pus bazele a două şcoli elementare în Dublin – Rosemont Park School (pentru fete), în Blackrock şi Rockbrook Park School (pentru băieţi), în Rathfiarnham.

Până la începutul anilor 1970, Opus Dei începuse să se implice în educaţia elementară din Irlanda şi a pus bazele Fondului pentru Dezvoltarea Educaţională, în vederea înfiinţării de şcoli elementare pentru fete şi băieţi în întreaga ţară. În Dublin a apărut un alt aspect important al Opus Dei, nu doar în Irlanda, ci în întreaga lume. Scepter Publishers Ltd a fost fondată în Irlanda, în 1959, şi între directorii fondatori s-au numărat Henry Cabanna, un preot spaniol din Opus Dei care trăia în Dublin, şi Wilfrid Cantwell, un arhitect din Dublin (de asemenea, membru al Opus Dei). Principalul scop al Scepter era publicarea şi distribuirea în Irlanda a literaturii despre activitatea Opus Dei. Deşi nu a mai publicat în Irlanda din 1978, editura încă mai există şi cel mai mare dintre. Centrele sale se află în New York.

Aşa cum se întâmplă în fiecare ţară unde Opus Dei are influenţă, organizaţia a primit reacţii diferite din

partea clerului irlandez. Răposatul arhiepiscop de Galway, dr. Michael Browne, i-a acordat un sprijin plin de entuziasm, în timp ce răposatul episcop de Cork, dr. Cornelius Lucey, i-a făcut o opoziţie extremă. Cu toate acestea, există în Cork refugii pentru membrii Opus Dei.

O teorie perpetuată de către Robert Hutchison, în cartea sa *Their Kingdom Come* (*Vie împărăţia lor*), este aceea potrivit căreia Opus Dei a realizat cea mai mare breşă în eşaloanele superioare ale societăţii europene în Belgia, când fosta regină (Fabiola) a prezentat Opus Dei aristocraţiei catolice europene. Se pare că atunci când vine vorba despre conspiraţii politice, Hutchison plasează Opus Dei la vârful iniţiativelor europene. El îi pune pe membrii organizaţiei atât în sectoare extrem de importante din domeniile bancar şi comercial, cât şi în birocraţia guvernamentală europeană. Din nou, Opus Dei neagă afirmaţiile lui Hutchison.

„Catholics For Choice (Catolici pentru Dreptul de a Alege)", organizaţie fondată în 1972, care se exprimă în favoarea avortului şi susţine că numără 8000 de membri, sprijină afirmaţiile lui Hutchison. Obiectivul acestora este de a apăra dreptul femeilor de a alege în privinţa naşterii şi creşterii copiilor. Organizaţia susţine, de asemenea, programele sociale şi economice pentru femei, familie şi copii, prin implicarea în

educaţia publică de pe poziţiile unei mişcări catolice care admite dreptul la alegere şi nu a unei ramuri a Bisericii Catolice ce s-ar înţelege foarte bine cu Opus Dei. Organizaţia afirmă despre Opus Dei: „Influenţa Opus Dei a depăşit proporţia numărului de membri, datorită strategiei sale de recrutare şi a activităţii în cercurile academice, pentru formarea unei elite cu o educaţie înaltă. Prin intermediul membrilor şi simpatizanţilor săi, Opus Dei este foarte puternică în mass-media, medicină, sistemul judiciar, educaţie universitară, finanţe şi politică. Puterea sa cea mai mare este exercitată în Europa şi America de Sud".

„În Europa", continuă „Catolici pentru Dreptul de a Alege", „Opus Dei s-a concentrat cu o precizie strategică asupra unor activităţi vitale: formarea de opinie în mediul academic, prin organizarea frecventă de conferinţe şi administrarea de instituţii de învăţământ superior; domeniul bioeticii şi în alte instituţii de cercetare pe întreg continentul; implicarea în activitatea comunităţii medicale, inclusiv prin construirea a două spitale; activităţi în comunitate împotriva legalizării avorturilor; prezenţa politică la cel mai înalt nivel în guvernele şi instituţiile politice europene, trasând o linie directă între Vatican şi inima seculară a Europei".

În întreaga Europă, criticii şi susţinătorii teoriilor

conspiraţiilor continuă să afirme că membrii Opus Dei lucrează atât la nivel individual, cât şi împreună în vederea obţinerii puterii politice, pentru a păstra cu sfinţenie viziunea organizaţiei în legislaţie şi politicile publice. Opus Dei continuă să respingă afirmaţiile privind chestiunea libertăţii şi a individualităţii, care revine în atenţie. Cu toate acestea, criticii susţin că membrii şi susţinătorii acţionează în parlamente naţionale – inclusiv în cele ale Austriei, Germaniei şi Portugaliei – având probabil „bastioane" în Franţa şi în Italia. Se spune că între membrii şi parlamentarii Opus Dei se numără parlamentarii francezi Raymond Barre, Christine Boutin (consultant al Consiliului Pontifical pentru Familie, care are frecvent iniţiative legislative împotriva legalizării avortului), Hervé Gaymard şi prinţul Michel Poniatowski; parlamentarii italieni Adriana Poli Bortoni, Ombretta Fumagalli Carulli şi Alberto Michelini. Cu toate acestea, cu excepţia lui Michelini, care este membru al Opus Dei, pentru niciunul dintre cei menţionaţi mai sus nu există dovezi că ar face parte din organizaţie. Acest lucru pare a deschide un nou front de atac împotriva organizaţiei, în vederea perpetuării teoriei potrivit căreia Opus Dei este o forţă ce acţionează din umbră pentru a prelua controlul asupra lumii.

Potrivit unei relatări din *Guardian:* „Vaticanul şi

aliaţii săi politici s-au opus în mod implacabil mişcărilor pentru legalizarea relaţiilor homosexuale în Europa. În Franţa, lupta împotriva unei legi care să admită parteneriatele civile între homosexuali a fost condusă de deputatul Christine Boutin, membră a Consiliului pentru Familie al Vaticanului, care a fost desemnată personal de Ioan Paul al II-lea să recreştineze Franţa. Eforturile ei au fost sprijinite de ramura din Franţa a Opus Dei, însă toate eforturile s-au dovedit zadarnice în momentul în care Adunarea Naţională a adoptat, la începutul anului, o lege care permite parteneriatele civile".

Convins încă de faptul că Opus Dei duce o revoluţie politică, Hutchison continuă să dea nume de presupuşi membri sau simpatizanţi ai Opus Dei, care încearcă să „ajute" organizaţia să ajungă la putere. În consecinţă, se presupune că soţia preşedintelui Chirac, Bernadette Chodron de Courcel, este simpatizantă a „cauzei" Opus Dei, la fel ca şi avocatul italian Carlo Casini, preşedintele Comitetului pentru Afaceri Juridice şi Drepturi Cetăţeneşti al Parlamentului Europa, poziţie care îi permite să promoveze o campanie împotriva avorturilor. Numele lui Rocco Buttiglione, catolic ce a deţinut poziţia de comisar european pentru Justiţie şi Afaceri Interne, a fost, de asemenea, asociat cu Opus Dei. Din nou, nu s-a dovedit că vreunul dintre cei

menţionaţi mai sus este membru Opus Dei, dar mitul „puterii” continuă.

Acuzaţiile formulate la adresa Opus Dei susţin că membrii săi sunt capabili să-şi promoveze ideologiile şi crezurile prin intermediul unor diferite organizaţii internaţionale de dezvoltare, conduse de membrii Opus Dei. Aceste grupări permit membrilor Opus Dei să participe la dezbateri în cadrul conferinţelor interguvernamentale şi oferă organizaţiei Opus Dei şansa să-şi exprime opiniile şi să facă lobby în instituţii internaţionale, precum Uniunea Europeană şi chiar şi Naţiunile Unite.

Potrivit jurnalistului Gordon Urquhart, cele mai semnificative organizaţii cu legături în Opus Dei, implicate în dezvoltare internaţională sunt: Instituto per la Cooperazione Universitaria (ICU), cu birouri în Roma şi Bruxelles şi un buget de 4,8 milioane de dolari în 1993, dintre care 85% proveneau din fonduri publice; Asociaţia pentru Cooperare Culturală, Tehnică şi Educaţională, o organizaţie din Belgia, care, în 1993, avea un buget de 867 000 de dolari, dintre care 70% veneau din fonduri publice; Fundaţia Limmat, o organizaţie din Elveţia acreditată de Uniunea Europeană, Fundaţia Hanns-Seidel, cu sediul central în Germania, dar cu filiale în UE şi alte finanţări pentru operaţiuni extinse în Filipine, printre care şi Centrul

pentru Cercetare şi Dezvoltare, al cărui scop este de a forma o elită politică şi economică a ţării în cazurile enumerate, ICU desfăşoară într-adevăr activităţi pentru dezvoltare socială, la fel cum face şi Fundaţia Limmat, în timp ce organizaţia belgiană derulează programe pentru tineret. În privinţa Fundaţiei Hanns-Seidel, este posibil ca preşedintele sau unul dintre angajaţi să fie membru Opus Dei, dar acest lucru înseamnă că acolo au loc activităţi necurate? În mod normal, acţiunile caritabile sunt destinate cauzelor nobile, au număr de înregistrare şi apar în actele contabile – aşa că nu ar exista niciun motiv să se creadă că se ascund lucruri dubioase în spatele acestor acte de caritate? Totuşi, dacă un membru Opus Dei are vreo legătură cu actele de caritate, de obicei, se presupune că se întâmplă cel mai grav lucru.

Excepţia de pe această listă este o lucrare corporatistă veritabilă – dar aceasta nu oferă fonduri. Centrul pentru Cercetare şi Comunicare este fosta denumire a Universităţii din Asia de Sud-Est şi Pacific, o universitate în Manila, care este o lucrare corporatistă a Opus Dei (apropiată de cea de la Universitatea din Navarra, Spania). Să spui că scopul ei este de a forma o elită politică şi economică a ţării pare un motiv exagerat: dar o afirmaţie care se poate aplica fiecărei universităţi în parte.

Şi Soane subliniază că „Opus Dei *nu* se ocupă de bani, de fapt. Totuşi, unele dintre numeroasele acţiuni caritabile din lumea întreagă au (sau sunt pe punctul de a avea, de fapt), membri ai Opus Dei care lucrează pentru ele". În circumstanţe „normale", nimeni nu ar cunoaşte apartenenţa religioasă a celor implicaţi în activitatea caritabilă, dar în cazul Opus Dei şi atunci când se porneşte pe un culoar al teoriei conspiraţiei, este imediat etichetată ca fiind „sinistră", când, de fapt, îndeplineşte o activitate caritabilă într-o comunitate.

Criticii Opus Dei se tem că organizaţia creşte atât în activitate, cât şi în influenţă, datorită faptului că au resurse materiale şi îşi pot pune în aplicare planurile. Temerea care stă la baza lucrării Opus Dei este aceea că nu se dezvăluie numele membrilor organizaţiei. În consecinţă, nimeni nu poate confirma cu certitudine cine este şi cine nu este membru sau simpatizant Opus Dei. Astfel, există teama că datorită numărului tot mai mare de academicieni, parlamentari, miniştri, judecători şi jurnalişti care deţin funcţii importante, organizaţia va deveni în curând destul de mare pentru a ajunge o forţă puternică şi ascunsă, care să poată influenţa evenimentele din întreaga lume.

Opus Dei continuă să respingă aceste teorii ale conspiraţiei – a ajuns să fie singurul lucru pe care Opus Dei îl îndeplineşte. Pentru Opus Dei, libertatea

reprezintă punctul-cheie: fără ea, teoriile conspiraţiei s-ar înmulţi şi mai mult. Membrii Opus Dei sunt liberi şi se reprezintă pe ei înşişi. Acest lucru este punctul forte al organizaţiei Opus Dei şi, fără această credinţă în ţelurile sale, poveştile despre puterea de dominaţie asupra întregii lumi şi „conduceri din umbră" vor continua să fie perpetuate.

Capitolul XIII
Făcându-şi simţită prezenţa acasă

Situaţia din Spania, în legătură cu apostolatele noastre corporatiste, nu a fost nici ea favorabilă. Guvernele ţărilor în care catolicii sunt o minoritate au ajutat la activităţile educaţionale şi de bunăstare, fondate de membri ai Opus Dei, mult mai mult decât guvernul spaniol. Ajutorul pe care l-au oferit acele guverne activităţilor corporatiste ale Opus Dei, ca şi acela oferit altor centre similare, nu este un privilegiu, ci o recunoaştere a funcţiei lor sociale şi a banilor pe care îi economisesc de la contribuabili... Nu mi-ar plăcea să credeţi că nu îmi iubesc ţara sau că nu sunt extrem de mulţumit de activitatea pe care Lucrarea o îndeplineşte acolo. Dar este păcat că se propagă, din când în când, lucruri neadevărate despre Opus Dei şi despre Spania.

În timp ce „Octopus Dei” continuă să se întindă în toată lumea, Spania, locul natal al Opus Dei, este în continuare una dintre bazele organizaţiei. De la începutul său umil, din 1928, membrii Opus Dei au muncit alături de lideri ai lumii, la înalt nivel împreună cu Vaticanul, în universităţi, bănci, curţi de justiţie şi guverne. Succesul lor se datorează abilităţii de a-şi fortifica poziţia din Spania, din moment ce Opus Dei a fost o prezenţă constantă în politica Spaniei, chiar şi după ce nu a mai existat Republica lui Franco.

Acesta este „succesul” care a condus la tot mai multe speculaţii la adresa organizaţiei. Se pare că dacă un scandal, de obicei în lumea afacerilor, implică un membru al Opus Dei, atunci teoriile conspiraţiei aleg să implice întreaga organizaţie Opus Dei. Acest lucru se întâmplă rar altor organizaţii – de exemplu, dacă un catolic este arestat pentru fraudă, acest lucru nu invocă viziuni despre atacuri papale la economia mondială, cu Papa trăgând sforile unor marionete catolice. Totuşi, în cazul membrilor Opus Dei, orice scandal se răsfrânge asupra întregii organizaţii – de exemplu, în Spania, unde unii membri ai Opus Dei au fost implicaţi în scandaluri financiare de mari proporţii.

Pentru mulţi spanioli, Opus Dei a devenit un model

de viaţă bine înrădăcinat. Aşa cum intenţionase Josemaría Escrivá, practicile lui fuseseră puse în aplicare în mediul afacerilor de către discipolii săi. În octombrie 2004, Luis Valls, preşedintele executiv, în vârstă de 78 de ani, al Băncii Populare, care se află pe locul patru între cele mai mari bănci comerciale din Spania, s-a pensionat. Valls, care era de foarte mulţi ani membru al Opus Dei, impusese stilul de muncă monastic în toată Banca Populară, care se mândreşte acum că este una dintre cele mai profitabile şi eficiente bănci din Europa. Salariile directorilor sunt modeste, şi banca se fereşte de mari campanii de marketing. Datorită stilului său cinstit de muncă, banca are o bază de clienţi fideli din rândul afacerilor mici şi mijlocii din Spania.

Banca Populară are o istorie lungă în legătură cu Opus Dei – a fost prima bază financiară importantă a organizaţiei. Fondată în 1926, doar cu doi ani înainte de Opus Dei, fondatorul şi primul ei preşedinte a fost Emilio Gonzáles. Până în 1947, o schimbare în administraţie a transferat puterea în mâinile adepţilor Opus Dei, Fanyul Sedeno şi Félix Millet Maristany. Cu aceşti doi membri Opus Dei la cârmă, au venit şi alţi adepţi ai Opus Dei la bancă. Deşi Banca Populară nu a fost implicată în niciun scandal financiar, s-a vorbit numai despre legătura sa cu Opus Dei şi despre

scandaluri şi nu despre activitatea eficientă pe care a realizat-o Opus Dei acolo.

Ca şi în cazul incidentului cu Banca Ambrosiano din Italia (vezi Capitolul VIII), s-a spus că Opus Dei a fost implicată într-un imens scandal bancar în Spania, cu firma de textile Matesa. Din nou, şi aceasta este una dintre poveştile care se nasc în jurul organizaţiei Opus Dei – dar ce s-a întâmplat cu adevărat, de fapt? Separe că au existat unele dezbateri cu privire la evenimentele în discuţie. Unii comentatori (printre care şi Robert Hutchison) pretind cu insistenţă că Opus Dei a fost direct implicată, în timp ce alţii cred că implicarea organizaţiei Opus Dei în scandal face parte dintr-o campanie de defăimare a grupării.

Iată cum a avut loc povestea. În 1969, unii membri Opus Dei erau implicaţi financiar într-o companie importantă, Matesa, care producea utilaje pentru industria textilelor. S-a descoperit că firma folosise 150 de milioane de dolari la credite oficiale pentru a finanţa exporturi fictive şi, pe baza acestor returnări frauduloase de pe vânzările la export, Matesa a primit mari credite de la Banco de Credito Industrial. Principala sumă de bani era investită, ulterior, în sectorul privat din străinătate.

Directorul general al companiei Matesa era membru al Opus Dei, Juan Vilá Reyes, care a fost găsit vinovat

de infracţiuni financiare şi de obţinerea de credite pentru finanţarea exporturilor fictive. Totuşi, el nu a fost singur, a avut complici – l-au ajutat membri ai cabinetului lui Franco, care erau, de asemenea, membri ai Opus Dei.

Frauda a fost descoperită în 1969, de către inspectorii vamali, şi făcută publică de jurnaliştii liberali şi de cei falangişti, care criticau oamenii din posturile din Ministerul Economiei, ce aveau legătură cu Opus Dei. Printre cei ale căror nume au apărut în aceste scandal s-au numărat Garciá Moncó, ministrul spaniol al comerţului; prietenul apropiat al lui Vilá Reyes, Laureano Lopez Rodó (alt membru cunoscut al Opus Dei); ministrul finanţelor, Espinosa San Martin; ca şi ministrul industriilor, Lopez Bravo. Vilá Reyes nu era numai membru al Opus Dei, dar se spune că era unul dintre cei mai generoşi finanţatori. În privinţa miniştrilor din cabinet, aceştia au fost scutiţi de ruşine de către însuşi Franco, după ce acesta a declarat amnistie în 1971. Totuşi, Vilá Reyes a trebuit să facă faţă unui proces umilitor.

Una dintre criticile împotriva lui Vilá Reyes se referea la faptul că acesta luase din bani pentru a sponsoriza Opus Dei. Organizaţia Opus Dei a răspuns acestor provocări şi a subliniat faptul că donaţiile lui Vilá Reyes către Universitatea din Navarra şi Institutul

IESE din Barcelona (Instituto de Estudios Superiores de la Emresa) au însumat, în total, 2.450.000 pesetas (aproximativ 12.000 de lire sterline), timp de şase ani Acesta era adesea plafonul de contribuţie pe care mulţi oameni de afaceri catalani îl dădeau ca să ajute la construirea unei şcoli de afaceri în capitală. În mai multe interviuri, Vilá Reyes a vorbit despre acest subiect şi a declarat că acuzaţia conform căreia el ar fi donat suma de 2400 milioane de pesetas este total nefondată; însă acuzaţiile au continuat.

Lui Vilá Reyes i s-a intentat proces în aprilie 1975 şi a fost apărat de Gil Robles, un vechi politician catolic şi conservator, în cele din urmă, Vilă Reyes a fost amendat şi condamnat la trei ani de închisoare fiindcă fusese implicat în scandal De fapt, lucrurile ar fi putut să iasă şi mai rău – ar fi putut fi închis pentru 1290 de ani, dacă judecătorul ar fi susţinut toate acuzaţiile împotriva lui. Pe 2 decembrie 1975, regele Juan Carlos I l-a graţiat pe Vilá Reyes.

Totuşi, acest „scandal" nu a afectat imaginea organizaţiei Opus Dei în Spania, pentru că, în acele momente, nu a dat nimeni vina pe Opus Dei pentru problemele de la Matesa şi membrii organizaţiei au continuat să aibă poziţii importante în guvernul spaniol. În ciuda acestui lucru, mitul care se perpetuează acum susţine că Opus Dei a fost în

mijlocul acestei afaceri din cauza statutului de membru Opus Dei al lui Vilá Reyes – s-a dovedit a fi o conspiraţie folositoare pentru cei care căutau să discrediteze Opus Dei, chiar dacă instanţele judecătoreşti nu s-au referit la organizaţie.

La ceva timp după afacerea Vilá Reyes, comentatorii au căutat să implice Opus Dei în alt scandal financiar, în care apărea şi José María Ruiz Mateos, membru al Opus Dei şi unul dintre cei mai bogaţi spanioli. Ruiz Mateos era, de asemenea, fondatorul companiei Rumasa, unul dintre cele mai mari concerne, a cărei umbrelă corporatistă adăposteşte în jur de 245 de companii, printre care 18 bănci şi un număr de lanţuri de magazine.

S-a zvonit că Ruiz Mateos a grăbit falimentul companiei Rumasa pentru că a donat zeci de milioane de dolari organizaţiei Opus Dei. Compania se bucura de succes de peste 20 de ani, dar, în 1983, temându-se de faliment, noul guvern socialist a naţionalizat, separat şi fragmentat micul imperiu. Rumasa era un concern diversificat, care se extinsese datorită achiziţionării unor mici bănci regionale ce fuseseră absorbite în structura Rumasa şi era condusă de o familie (sau prieteni de familie). Multe dintre bănci împrumutaseră Rumasa cu peste 70% din totalul sumei de risc de creditare către companiile grupului Rumasa

(aproape 300 de filiale) – acest împrumut substanţial de la bancă a condus la naţionalizarea companiei într-o încercare menită să evite falimentul. Când a izbucnit scandalul, Ruiz Mateos s-a simţit abandonat. Nimeni nu mai voia să ştie de el şi chiar s-a plâns că a pierdut şi susţinerea celor din reţeaua Opus Dei. Credea că merită mai mult – la urma urmelor, îşi plătise toate datoriile. Ulterior, Ruiz Mateos a pretins că, pe durata existenţei companiei Rumasa, plătise contribuţii în valoare de aproape 30 de milioane de dolari (la cursul de astăzi) pentru Opus Dei. În timp ce părăsea ţara ca să nu fie arestat, acesta şi-a exprimat dezamăgirea amară faţă de Opus Dei. În plus, după cum pretinde David Yallop „o sumă considerabilă de bani provenea din afaceri ilegale cu [Roberto] Calvi" (vezi Capitolul VIII).

Din 1985, de când a părăsit Opus Dei, Ruiz Mateos critică mereu organizaţia (pentru că nu l-a ajutat în lupta împotriva duşmanilor) şi, astfel, au continuat conspiraţiile conform cărora Opus Dei ar fi extras în mod ilegal capital din Rumasa pentru a-l folosi la lucrările corporatiste, rezultând gaura financiară care a dus la falimentul companiei. Dar această acuzaţie este destul de subţire, din moment ce registrele companiei fuseseră deschise pentru guvernul spaniol după expropriere şi nu se descoperise niciun transfer ilegal – deşi Rumasa fusese declarată falimentară.

În plus, în mărturia lui, Ruiz Mateos neagă faptul că Rumasa era falimentară – în cartea sa, Hutchison modifică această teorie şi este de acord că Rumasa *nu* era falimentară, dar motivul pentru care aceasta a refuzat să prezinte informaţii financiare guvernului (cauzele care au declanşat preluarea ei) se referă la faptul că Opus Dei nu i-a dat voie, fiindcă se temea că vor fi descoperite transferurile ilegale ale acesteia. Astfel, Rumasa a protejat organizaţia Opus Dei. Bineînţeles că teoria nu a avut succes din exact acelaşi motiv ca şi în cazul primei supoziţii; nu există dovezi.

În acest moment, merită să se sublinieze faptul că scandaluri ca acelea în care au fost implicate Banca Ambrosiano, Rumasa ori Matesa au fost investigate oficial de autorităţile judiciare, dar şi de agenţii guvernamentale responsabile în cazuri foarte mediatizate şi discutate, care dau amploare acuzaţiilor, proceselor şi condamnărilor. Opus Dei nu a fost implicată şi nici măcar menţionată, în niciun moment al acestor investigaţii publice. Nici prelatura şi niciun director nu au fost vreodată acuzaţi, învinuiţi sau aduşi la tribunal, neexistând motive pentru a se face aceste lucruri. În loc să se concentreze asupra investigaţiilor oficiale serioase şi a procedurilor legale, criticii continuă să învăluiască Opus Dei într-un noian de scenarii şi speculaţii. În ciuda acestor zvonuri şi

presupuse scandaluri, Opus Dei continuă să fie acceptată în Spania.

În iulie 1969, Franco l-a numit pe prinţul Juan Carlos de Burbón moştenitorul său, în speranţa că acesta va continua administraţia autoritară; în circumstanţele pe care le ofereau luptele interne pentru putere, Opus Dei înflorea. Erau membri ai Opus Dei care deţineau poziţii în guvern, dar erau puţini membri ai Opus Dei care deţineau poziţii în cabinet (vezi Capitolul III). În ciuda faptului că erau puţini la număr (lucru care s-a întâmplat pe parcursul unei perioade de 20 de ani), încă se credea că Opus Dei îşi dorea putere politică. Drept rezultat, a început să circule o poveste conform căreia unul dintre membrii Opus Dei ar urma să fie numit în poziţia cea mai importantă.

În 1972, dorind să acopere în eventualitatea unei morţi ulterioare sau a unei incapacităţi neaşteptate, Franco a dat un decret prin care amiralul Luis Carrero Blanco, un presupus aliat şi protector al Opus Dei, devenea prim-ministru. Niciunul dintre teoreticieni nu a declarat că acesta ar fi fost membru al Opus Dei, dar era adesea citat ca fiind un membru-cheie, susţinător total al organizaţiei, atât din punct de vedere politic, cât şi spiritual. Cu Luis Carrero Blanco la conducere, mulţi şi-au dat seama că acest lucru înseamnă că Opus Dei sosise cu adevărat în Spania – ar fi avut un om-cheie la

putere, care să conducă ţara şi să fie capabil să conducă reforme, să implementeze politici educaţionale, iar Opus Dei să îşi pună amprenta pe Spania – dacă, din nou, lumea crede teoria conform căreia Opus Dei vrea putere. Însă, acest lucru nu s-a întâmplat, fiindcă Luis Carrero Blanco a fost asasinat, în decembrie 1973.

Carrero Blanco era un franchist de frunte şi era văzut drept candidatul principal care să ducă mai departe politica lui Franco – însă el a fost asasinat de Euskadi Ta Askatasuna (sau ETA), o grupare paramilitară bască, ce dorea să formeze un stat independent socialist pentru populaţia bască.

„Luis Carrero Blanco, un bărbat dur, violent în atitudinea sa represivă, era omul-cheie care să garanteze continuitatea şi stabilitatea sistemului franchist", menţiona ETA într-o declaraţie oficială după asasinat. „Este sigur că, fără el, tensiunile dintre diferitele mişcări loiale regimului fascist al generalului Franco – Opus Dei, Falanga – se vor acutiza în mod periculos. Noi considerăm acţiunea noastră împotriva şefului guvernului spaniol ca una premergătoare luptei împotriva opresiunii naţionale şi, totodată, o luptă pentru cauza socialismului în Euskadi şi pentru libertatea tuturor celor care sunt exploataţi şi asupriţi de statul spaniol." Asasinarea lui Carrero Blanco a precipitat cea mai serioasă criză guvernamentală şi a

fost văzută de critici ca un început pentru declinul influenţei Opus Dei în Spania. Ar fi de notat faptul că, în declaraţia sa, ETA a făcut legătura între amiral şi cei doi inamici politici ai ei, Opus Dei şi Mişcarea Falangistă.

În comparaţie cu situaţia din anii 1950 şi 1960, s-a considerat că, ulterior asasinării lui Carrero Blanco, Opus Dei ajunsese, dintr-o prezenţă politică principală în cabinetul ţării, una dintre grupările care lupta pentru putere într-o societate deschisă şi pluralistă.

După asasinarea lui Carrero Blanco, Carlos Arias Navarro a fost numit succesor, proclamând o politică de orientării a ţării spre democraţia totală; Franco era prea bolnav ca să mai intervină. Noul premier i-a îndepărtat cu promptitudine pe toţi membrii Opus Dei din cabinet, înlocuindu-i cu bărbaţi puternici care să instaureze „legea şi ordinea", mulţi dintre ei fiind falangişti. Ministrul de externe, Laureano López Rodó, a fost înlocuit de Pedro Cortina y Mauri, în timp ce printre nou-veniţi mai erau Torcuato Fernández Miranda şi Gonzalo de la Mora. Între timp, bine-cunoscuţii rivali ai Opus Dei, cum ar fi José Garda Hernández, au fost promovaţi în poziţii înalte în cabinet – Hernández a ajuns vicepremier.

Conştienţi că era în joc prosperitatea Spaniei, Navarro şi noul său guvern au continuat să grăbească

lucrurile în vederea strângerii legăturilor cu Vestul, având drept ţintă eventualitatea de a fi membru cu drepturi depline al Pieţei Comune. Însă politica Spaniei a rămas neclară, în special din cauza faptului că cei din cabinet păreau să se fi unit, datorită fidelităţii faţă de Franco şi a fostelor principii autoritare. După moartea lui Franco, la mijlocul anilor 1970, ţara era divizată şi, în acea perioadă, Spania nu avea un partid de extremă dreaptă. Drept rezultat, s-a dovedit foarte greu să se determine câţi dintre membrii Cortesului aveau înclinaţii extremiste. În acel moment, s-a spus despre Opus Dei că ar avea legătură cu tentativa de lovitură de stat împotriva parlamentului, din 1981.

Pe 23 februarie 1981, la ora 18.21, un grup de 200 de ofiţeri înarmaţi din Garda Civilă, conduşi de locotenent-colonelul Antonio Tejero şi însoţiţi de maiorul Ricardo Saenz Ynestrillas, a intrat ca o furtună în Congresul Deputaţilor Spanioli, camera inferioară a Cortesului. Când au intrat ei, Congresul era pe punctul de a-l confirma pe noul prim-ministru, Leopoldo Calvo Sotelo, care îl înlocuia pe Adolfo Suárez. Militarii au încercat să preia cabinetul şi Adunarea Deputaţilor şi le-au spus celor 350 de deputaţi că sunt în aşteptarea instalării unui guvern militar.

În acelaşi timp, mulţi lideri militari, apropiaţi ai lui Tejero, conduşi de generalul Miláns del Bosch, au

declarat stare de urgenţă şi au adus tancuri pe străzile din Valencia.

Regele (Juan Carlos) a analizat dacă avea destulă susţinere militară care să îi garanteze că poate face faţă insurgenţilor. Apoi, la ora 1.15, îmbrăcatul uniformă de general-căpitan, s-a dus la televiziune să facă apel la calm şi încredere publică. Regele Juan Carlos a spus că dăduse ordine conform cărora să se ia toate măsurile necesare pentru a se menţine ordinea constituţională: „Coroana nu poate tolera, sub nicio formă, niciun act care încearcă să modifice Constituţia aprobată de poporul spaniol".

Cu puţin timp înainte să apară la televizor, şeful adjunct al armatei, generalul Alfonso Armada, a intrat în parlamentul ocupat, însoţit de şeful Gărzii Civile şi de şeful Poliţiei Naţionale, în aparenţă pentru a încerca să negocieze o soluţie împotriva asediului. Ocupanţii Congresului s-au predat dimineaţa următoare fără ca nimeni să fi fost rănit, după ce îi ţinuseră, timp de 18 ore, ca ostatici, pe membrii parlamentului şi ai cabinetului spaniol.

Tejero a fost arestat în afara clădirii Congresului, şi atât el, cât şi Miláns del Bosch au fost condamnaţi la 30 de ani de închisoare, dar Bosch a fost eliberat pe 24 decembrie 1988, după ce a insistat că fusese victima unei conspiraţii puse la cale de Tejero. Armada a fost

arestat pe 28 februarie 1981. În total, 30 din cei 33 de suspecţi judecaţi pentru tentativa de lovitură de stat au fost condamnaţi.

Armada a fost eliberat la 1 iulie 1990, pretinzând că el nu făcuse nimic ilegal Tejero, ultimul dintre liderii loviturii, a fost eliberat pe 2 decembrie 1996, după 15 ani de detenţie într-o închisoare militară. Mai târziu, a fost făcut cunoscut faptul că planurile originale ale *loviturii de stat* fuseseră întocmite de Bosch. Conform acestor planuri, generalul Alfonso Armada urma să fie numit prim-ministru, dacă lovitura de stat reuşea.

După cum indică rapoarte ulterioare, acesta a fost momentul în care organizaţia Opus Dei a fost introdusă în ecuaţie. Se spune că Armada, văzut adesea drept creierul puciului, avea legături cu Opus Dei. Armada fusese tutorele regelui Juan Carlos şi rămăsese secretar al Casei Regale până în 1978, când prim-ministrul Adolfo Suárez a cerut demisia acestuia, din cauza comportamentului său revoluţionar. În Spania, încă mai continuă dezbaterile cu privire la faptul că Armada şi regele Juan Carlos şi-au unit forţele pentru lovitura de stat, ţinând cont de numărul de convorbiri telefonice purtate între cei doi. Oricare ar fi fost natura implicării lui Armada în încercarea de lovitură de stat, Opus Dei neagă faptul că aceasta a fost membru al organizaţiei.

Dar acest lucru nu a reuşit să oprească apariţia noilor

teorii ale conspiraţiei. Presupunând şi chiar crezând cu tărie că Armada nu era membru al Opus Dei, tot au existat acuzaţii că era un tutore al Opus Dei – şi, bineînţeles, că l-a influenţat pe rege să gândească potrivit mentalităţii Opus Dei. Apoi, în continuarea ideii că Opus Dei caută putere politică, s-a spus că, în urma unei tentative de lovitură de stat, ar fi fost pus un om al Opus Dei (Armada) într-o poziţie politică importantă. A fost aceasta una dintre situaţiile în care Opus Dei a încercat să îşi forţeze ascensiunea spre vârful democraţiei de unde să preia puterea? Aceasta a fost o alegaţie apărută mai târziu. Din nou, Opus Dei neagă în totalitate aceste presupuneri; şi, încă o dată, se găsesc persoane care să creadă că Opus Dei este orientată spre „puterea politică" şi nu spre „libertatea politică", pe care organizaţia afirmă insistent că o urmează.

Deşi a negat presupunerile referitoare la puterea politică, este adevărat să se spună că Opus Dei îşi continuă munca în domeniul educaţiei, care este văzută ca sursa-cheie a organizaţiei în privinţa recrutărilor şi a influenţei. Potrivit unui comentator, „[Opus Dei] are noroc cu faptul că sistemul naţional universitar este restricţionat cu severitate în Spania. Într-un efort de a limita discuţiile despre locaţii, fostul guvern socialist spaniol a emis un decret în 1991 şi a stabilit reguli

pentru crearea unei «noi generaţii de universităţi particulare»”.

Cele patru HEI (Instituţii de Educaţie Superioară) care existau în 1991 erau toate conduse de Biserica Catolică (trei de către iezuiţi şi una de către Opus Dei) şi numărau sub trei procente din numărul total de studenţi. Ideea era ca orice iniţiativă privind educaţia să fie una laică, precum la Universitatea Ramón Llúll din Barcelona. Totuşi, când partidul politic al lui José Mariá Aznar, Partidul Popular, a fost ales în 1996, s-a presupus că noul ministru al educaţiei, Esperanza Aguirre y Biedma, are legături cu Opus Dei. Deşi ministra nu a fost nominalizată niciodată ca membră a Opus Dei, s-a afirmat, o dată în plus, că oricine are legătură cu educaţia are legătură şi cu Opus Dei. S-a crezut că nu există speranţe pentru a fructifica o educaţie laică, atât timp cât institutele religioase vor beneficia de un tratament preferenţial, datorită puternicei credinţe religioase a lui Aznar.

Partidului lui Aznar i-a luat ceva timp până a ajuns să aibă majoritate în parlamentul spaniol, dar, îndată ce Partidul Popular a intrat în parlament, s-a vehiculat ideea că directorii Opus Dei ar putea să devină iar importanţi în Spania, deşi acest fapt porneşte de la supoziţia că organizaţia Opus Dei este o forţă politică.

Aznar s-a născut la Madrid în 1953 şi, în 1989, a

devenit candidatul la preşedinţie din partea Partidului Popular, înainte de a ajunge prim-ministrul Spaniei. Se presupune că doi dintre cei trei copii ai lui Aznar mergeau la şcoli conduse de Opus Dei, iar despre soţia sa, o catolică fervent, s-a spus, de asemenea, că avea legătură cu Opus Dei. Din nou, aceste presupuse legături sunt tendenţioase – Aznar şi familia sa nu au pretins niciodată că ar fi membri ai Opus Dei. De asemenea, în ciuda acestor teorii ale conspiraţiei, ar trebui notat faptul că nici măcar un singur membru al Opus Dei nu a fost numit în vreun minister considerat important. Comentatorii politici au notat că „unii lideri ai Partidului Popular devin neliniştiţi când sunt acuzaţi că se află sub influenţa Opus Dei... Organizaţia a moştenit şi reputaţia proastă de a face manevre politice aşa cum făceau iezuiţii pe vremuri".

Teoriile despre conspiraţii religioase există de secole, dar se pare că Opus Dei a devenit cea mai nouă religie „nefastă" în politica europeană. În trecut, iezuiţii au fost acuzaţi că s-au aflat în spatele Revoluţiei Franceze sau că au făcut parte dintr-un complot catolic secret (catolici deghizaţi în protestanţi), care a luat proporţii de mit. În lumea vorbitoare de limbă germană, circula zvonul conform căruia, în 1780, iezuiţii şi complicii lor, criptocatolicii, s-au infiltrat printre masoni şi au complotat să distrugă preceptele Iluminismului şi să

reinstaureze dominaţia papală în nordul Europei. În septembrie 1678, Titus Oates a declanşat un val de teroare care a cuprins şi Londra, când a mărturisit că exista o conspiraţie iezuită de mare amploare, care plănuia să îl asasineze pe Carol al II-lea şi să îl pună pe tron pe fratele acestuia, Iacob, duce de York, care era romano-catolic.

Europa nu este singura care a trecut prin febra antiiezuită. Se presupune că John Wilkes Booth, după ce s-a convertit în secret la romano-catolicism, l-a ucis pe preşedintele Abraham Lincoln din ordinul iezuiţilor, care doreau să slăbească instituţiile americane, pentru ca acestea să fie preluate de catolici. Se pare că există o tradiţie, de-a lungul întregii istorii, ca grupările religioase să fie satirizate şi denigrate şi să se presupună că aceste „puteri" caută sprijin pentru a-şi propaga credinţele.

Un articol scris de Robert Hutchison, în septembrie 1997, în ziarul *Guardian,* continuă să perpetueze teoria conspiraţiei din jurul Opus Dei. Hutchison scria: „Guvernul prim-ministrului Aznar este împânzit de demnitari ai Opus Dei". Continua spunând că: „Ideologia politică a Opus Dei s-a schimbat foarte puţin din anii 1950, când doi dintre strategii lor de frunte, Rafael Calvo Serer, fostul director al Institutului Spaniol din Londra, şi Florentino Pérez-Embid, şi-au

publicat tratatele despre Opus Dei, prezentând organizaţia ca un regenerator care are adepţi în lumea întreagă. Calvo Serer şi Pérez-Embid argumentau că, împotriva laicităţii galopante care cucerea lumea occidentală, singurul mod de a revitaliza creştinismul era să reluăm cruciada catolică a lui Carol al V-lea – dar, de data aceasta, nu numai cu forţe dintr-o singură ţară, ci printr-o mişcare catolică transnaţională, puternică şi vitală, care să fie condusă de Opus Dei. Ca şi vechiul Imperiu Spaniol, noul aspect al Ligii Sfinte a Opus Dei urma să aibă un spectru larg de acoperire în America Latină şi în Statele Unite". Opus Dei a respins şi aceste declaraţii.

Până în 2000, succesul organizaţiei Opus Dei se poate datora şi faptului că fiecare oraş din Spania sau fiecare capitală din America Latină avea cel puţin o şcoală Opus Dei pentru băieţi şi o alta pentru fete – educaţia mixtă nu este încurajată. Unele oraşe au trei sau mai multe – un lucru important pentru o organizaţie care a început pe străzile mărginaşe ale Madridului, într-o perioadă din istoria Spaniei când catolicii erau persecutaţi pentru credinţa lor.

În cadrul acestor şcoli, Opus Dei este responsabilă de „tot ce are legătură cu orientarea creştină" şi, în afară de şcolile generale şi universităţi, Opus Dei se ocupă, printre alte lucrări corporatiste, de pregătire

vocaţională, şcoli pentru fermieri, institute pentru educaţie profesională şi cămine studenţeşti. Mulţi au considerat aceste activităţi ca fiind periculoase şi le-au perceput ca pe mijloace prin care organizaţia recrutează posibili candidaţi tineri, vulnerabili şi impresionabili, iar apoi le spală creierele. Opus Dei chiar a reacţionat când a auzit aceste teorii, deoarece membrii organizaţiei simt că ei chiar fac un lucru util în lume, prin faptul că oferă educaţie celor care nu şi-o permit.

„În fiecare ţară în care îşi desfăşoară activitatea, Opus Dei îndeplineşte proiecte educaţionale şi caritabile", spunea Escrivá „Activităţile lor corporatiste sunt toate lucrări apostolice: centre de perfecţionare pentru lucrătorii de la ferme, clinici medicale în ţările în curs de dezvoltare, şcoli pentru copiii din familii defavorizate."

Referindu-se la activităţile ei corporatiste şi apostolice, Opus Dei susţine că principala activitate este de a oferi oamenilor formaţie spirituală prin izolare, exerciţii de memorie, rugăciuni, grupuri de studiu, ateliere de lucru, cursuri şi călăuzire spirituală în această muncă spirituală, una dintre lucrările pe care Opus Dei le subliniază se referă la importanţa de a răspunde nevoilor sociale. În consecinţă, membrii Opus Dei au iniţiative sociale. În cazul activităţilor

corporatiste, organizatorii unei iniţiative se adresează adesea mişcării Opus Dei pentru elementele spirituale ale iniţiativei, iar organizaţia, la rândul ei, asigură călăuzire creştină.

„Activitatea apostolică nu se limitează la domenii specifice precum educaţia, îngrijirea bolnavilor sau alte forme de ajutor social", spune Opus Dei pe website-ul ei oficial. „Prelatura caută să le explice oamenilor că sunt toţi creştini, indiferent de mediul din care provin sau de situaţia lor, şi că trebuie să coopereze creştineşte pentru rezolvarea problemelor societăţii şi să fie mereu atenţi la credinţa lor."

Una dintre lucrările apostolice majore ale Opus Dei se găseşte la Universitatea din Navarra, pe care Escrivá a fondat-o în 1952, ca şi la campusul ei principal din Pamplona. Potrivit unui reportaj al *The Guardian* (Londra), „aproape toată lumea din Spania este de acord că Universitatea din Navarra oferă una dintre cele mai bune educaţii din sistemul universitar spaniol. Totuşi, taxele care se percep sunt de două ori mai mici decât cele din sistemul public. Universitatea de Stat din Pamplona are studenţi doar pe jumătate faţă de câţi are Universitatea din Navarra, în schimb are acelaşi buget". Drept rezultat, Opus Dei oferă o finanţare generoasă universităţii pentru a-i asigura o reputaţie academică şi pentru a o menţine ca pe o propunere

financiară atractivă pentru viitorii studenţi.

„Scopul organizaţiei Opus Dei este să facă lucrurile bine", explică Luis Gordon, purtătorul de cuvânt al Opus Dei din Spania. „Aşa că, dacă Opus Dei înfiinţează o universitate, cel mai important lucru pentru ea este să se asigure că este o universitate bună. Dacă, în cele din urmă, oamenii se apropie de Opus Dei, este foarte bine. Dar nu acesta ar trebui să fie scopul principal."

Se spune că aproape 20% din lectorii şi profesorii de la universitate sunt membri ai Opus Dei – permanenţii, sau asociaţii deopotrivă. Numai 10% din studenţi provin din familii Opus Dei. Mulţi spanioli cred că Universitatea din Navarra oferă o soluţie pentru părinţii care vor pentru copiii lor nu numai o educaţie bună, ci şi să îi ţină departe de pericolele şi tentaţiile din universităţile obişnuite.

Succesul Opus Dei la Universitatea din Navarra se poate observa şi în lumea jurnalismului din Spania. Facultatea de Jurnalism a Universităţii este recunoscută drept cea mai bună din ţară. Printre absolvenţii ei se numără editori de la *El País, El Mundo* (la un moment dat, erau 17 foşti absolvenţi de la Navarra care lucrau la ziar) şi cel puţin un fost editor al *Diario 16,* la fel ca şi prezentatori la două dintre cele trei programe matinale de la radio.

În 1958, IESE (Instituto de Estudios Superiores de la Emresa) care a devenit una dintre cele mai bune şcoli de afaceri ale Spaniei, a fost înfiinţată în Barcelona ca şcoală de afaceri pentru absolvenţii Universităţii din Navarra. Şcoala a fost creată datorită unor impresionante susţineri şi sfaturi din partea profesorilor de la Harvard University Graduate School of Business Administration. Datorită implicării Universităţii Harvard, IESE a fost creată după modelul universităţii americane. Un alt succes al Opus Dei s-a dovedit a fi şcoala unde s-au pregătit mulţi dintre tehnocraţii Opus Dei, care au făcut parte din cele mai bune generaţii de la sfârşitul anilor 1960 şi începutul anilor 1970. Cu filiale în America Latină, IESE a perfecţionat cu multă atenţie studenţi în tehnicile de management ale SUA, pentru a deveni manageri şi directori.

„Dovada succesului nostru sunt cei 23.000 de absolvenţi ai programelor IESE, care lucrează în peste 91 de ţări din întreaga lume", spune Jordi Canals, decan al IESE din 2004. „Aceştia sunt cunoscuţi pentru calitatea lor profesională, integritate şi viziunea largă asupra lumii. Mai mult, IESE este cotată printre cele mai renumite şcoli de studii economice din lume."

În 1999, aproape 90 la sută din studenţii IESE aveau cel puţin doi ani de experienţă în muncă, comparativ cu

10 ani în urmă, când 70 de procente munceau de mai puţin de un an. De asemenea, şi repartizarea geografică se schimbă rapid. Obiectivul IESE este un procent de 60 la sută de studenţi de altă cetăţenie decât cea spaniolă şi de 40 la sută spanioli. În momentul de faţă, raportul este de unu la una Cererile de înscriere pentru toamna anului 1999 au fost cu 48 la sută mai mari decât în perioada similară a anului precedent. După Spania, statele de origine ale studenţilor sunt Statele Unite, Germania, Marea Britanie, Mexic şi Olanda. În pofida modificărilor profilului, IESE nu şi-a schimbat perspectiva asupra studiilor politice. „Din acest punct de vedere, afilierea la Opus Dei probabil ajută", declara Carlos Cavalle, decan al IESE în 1999, pentru *Wall Street Journal.* „Ne menţine concentraţi."

Poate, pe bună dreptate, IESE şi Navarra simt că bazele puse de Opus Dei sunt un motiv de mândrie, din moment ce pe website-ul oficial al universităţii se scrie:

IESE este o iniţiativă a Opus Dei, prelatura personală a Bisericii Romano-Catolice, cu activităţi pe fiecare continent IESE consideră că toate companiile sunt comunităţi de oameni şi managementul trebuie centrat în jurul acestora, prin soluţionarea problemelor lor, crearea unui context pentru dezvoltarea profesională şi

personală, crearea unor echipe puternice şi prin dezvoltarea şi menţinerea încrederii în relaţiile personale. Valorile etice şi morale ale şcolii îşi au rădăcinile în tradiţia creştină şi această perspectivă se află la baza progresului uman şi social din întreaga lume. Aceste valori accentuează drepturile intrinseci şi demnitatea fiecărei persoane şi constituie pivotul oricărei organizări de succes şi al societăţii în ansamblu.

Ca dovadă a succesului IESE, câteva bănci internaţionale şi companii industriale vizitează, în mod regulat, secţia postuniversitară pentru doctoranzi, pentru a recruta studenţi străluciţi. Potrivit lui Juan Antonio Pérez López, care a lucrat la IESE în perioada respectivă, în anul 1982, ofertele de lucru au depăşit numărul absolvenţilor într-o proporţie de trei la unu şi asta într-o ţară cu una dintre cele mai ridicate rate de şomaj din vestul Europei. Privind în urmă, la lista primilor absolvenţi MBA din 1966, observăm că majoritatea absolvenţilor IESE din anul respectiv au devenit oameni de afaceri importanţi în companiile lor, iar alţii, oameni politici. La un moment dat, se aflau cinci absolvenţi IESE în Cortes.

Mândri de rădăcinile Opus Dei, IESE şi Navarra au continuat să înflorească şi, după schimbarea

mileniului, membrii Opus Dei au început, de asemenea, să se reîntoarcă în poziţii-cheie în guvern. În 2002, articolul de deschidere al revistei spaniole *Tempo,* cu titlul „Adevărata putere a Opus", identifica membri marcanţi ai guvernului spaniol drept membri ai Opus Dei. Articolul îi nominaliza pe Luis Valls, copreşedinte al Băncii Populare, pe Jesús Cardenal, procuror general, pe Frederico Trillo, ministrul apărării, pe Juan Cotino, fostul şef al poliţiei naţionale, şi pe Isabel Tocino, fost ministru şi, la vremea respectivă, membru al camerei legislative spaniole. Din nou, acestea sunt supoziţii nedovedite şi nu toate persoanele de pe această listă au fost nominalizate, în mod oficial, ca membri ai Opus Dei.

Prelatul-şef al Opus Dei în Spania, monseniorul Tomás Gutiérrez, a răspuns criticilor aduse mişcării într-un interviu pentru *Associated Press,* respingând toate acuzaţiile potrivit cărora membrii conspiră, având ca scop influenţarea guvernului sau pe cea a comunităţii profesionale mondiale. Cei aflaţi în funcţii publice „se conformează exclusiv normelor şi liniilor trasate" de guvernul lor, spunea el, cu toate că Opus Dei respectă opiniile Vaticanului cu privire la avort sau contracepţie, care sunt legale în Spania. De asemenea, menţiona că activele financiare ale organizaţiei sunt „puţine" – nimic în plus decât ce este necesar pentru a

acoperi educaţia, salariile celor 1800 de preoţi şi sponsorizările. A refuzat să dea cifre.

Relaţiile dintre guvernul din Spania şi membrii clerului au luat o întorsătură ostilă în septembrie 2004. Iată ce relata Emma Ross-Thomas pentru *Reuters:* „La începutul anului, socialiştii au venit la putere cu o agendă care favoriza homosexualitatea şi feminismul, iar Biserica a început lupta. Conform Constituţiei sale din 1978, Spania este o ţară laică, însă statul încă dă fonduri pentru Biserica Romano-Catolică. În septembrie, guvernul, care preluase puterea după o victorie surprinzătoare la alegerile din martie, s-a hotărât să înceapă procesul de legalizare a căsătoriilor între persoane de acelaşi sex. De asemenea, s-a hotărât să facă mai simple procedurile în cazul unui divorţ sau al unui avort. Liderii Bisericii şi-au petrecut vara antrenându-se pentru luptă. Episcopii de frunte ai Spaniei au emis un comunicat în care spuneau că mariajele între parteneri de acelaşi sex sunt periculoase".

Clericii au replicat, afirmând că nu pot asista la „degradarea morală a legislaţiei" şi nici la „apostazia generală" la nivelul ţării. Oricum, potrivit unui recent sondaj de opinie, aproximativ 70 la sută din spanioli sunt în favoarea legii pentru legalizarea căsătoriilor între persoane de acelaşi sex, iar 12 procente se opun

categoric acestora.

„Fostul guvern de centru-dreapta", continuă Ross-Thomas, „care cuprindea cel puţin un membra al grupării conservatoare catolice Opus Dei, a adoptat o lege care făcea ca educaţia religioasă, sau materia alternativă – etica, să conteze din punct de vedere academic la fel de mult ca matematica. Educaţia religioasă în şcolile publice se axează pe catolicism, cu excepţia cazurilor în care într-o şcoală există cel puţin cinci elevi de altă religie sau confesiune, care solicită cursuri separate".

Noul guvern a anulat rapid tentativa de a face obligatorie educaţia religioasă.

În 2003, membrii Opus Dei erau consideraţi încă ţinte pentru teroriştii basci. După cum relata Jonathan Luxmoore, în *Naţional Catholic Reporter,* „teroriştii basci au ameninţat cu atacarea membrilor mişcării catolice Opus Dei, în timpul actualei campanii electorale din Spania, din cauza legăturilor acestora cu sistemul politic".

Deşi această ameninţare a fost respinsă iniţial de o purtătoare de cuvânt a episcopilor spanioli, care a insistat asupra faptului că Biserica Catolică spaniolă „nu s-a aflat niciodată într-o anumită tabără" în chestiuni politice, dezbaterea demonstrează că membrii Opus Dei sunt priviţi ca ţinte legitime. Teroriştii

credeau că printre membrii Opus Dei din Spania, al căror număr era estimat la 28.000, se află şi membri ai guvernului Aznar.

Astăzi, Opus Dei este mai mult sau mai puţin acceptată ca făcând parte din peisajul cultural spaniol, iar faptul că tot mai mulţi absolvenţi ai universităţilor sale obţin poziţii-cheie în Spania nu poate însemna decât o consolidare a mişcării. Cu toate acestea, percepţia generală asupra Opus Dei şi a activităţii sale pare una confuză. În pofida activităţilor sale corporatiste din întreaga Spanie, este considerată o puternică forţă politică. Organizaţiile teroriste o consideră o ţintă, iar Opus Dei este văzută în continuare ca o putere diabolică atunci când se invocă teoriile conspiraţiei. Această percepţie ar putea fi schimbată în timp.

Capitolul XIV
Dei în prezent

Romanul trece rapid de la un clişeu la altul, este plin de improbabilităţi logice şi psihologice şi culminează cu un deznodământ siropos. Partea cu codurile este chiar dezamăgitoare... Se pare că motivul succesului acestei cărţi nu constă nici în ghicitorile sale sofisticate şi nici în calitatea foarte modestă a scriiturii. Ceea ce-i

entuziasmează pe mulţi cititori este pretenţia unei dezvăluiri şi a unei interpretări îndrăzneţe a unor materiale autentice din istoria creştinismului şi a religiei creştine. *Codul lui da Vinci* pretinde că dezvăluie o conspiraţie catolică şi că ne arată dedesubturile acesteia. Bineînţeles, autorul nu spune că romanul său nu ar fi o ficţiune, însă afirmă că se bazează pe materiale autentice, care, cel puţin, ridică semne de întrebare.

Aviad Kleinberg, cotidianul Haaretz *(Ierusalim), 7 noiembrie 2003*

La pragul între milenii, foarte puţini auziseră de Opus Dei, cu excepţia celor care ştiau câte ceva despre politica din America Latină sau despre politica economică din Spania ori despre intrigile de la Vatican. Organizaţia menţinea anonimatul într-o asemenea măsură, încât mulţi creştini militanţi şi chiar catolici nu ştiau de existenţa mişcării romano-catolice ultraconservatoare. Dar asta se întâmpla înaintea apariţiei *Codului lui da Vinci,* al lui Dan Brown. Publicat în martie 2003, *Codul lui da Vinci* s-a vândut în peste 20 de milioane de exemplare (până în aprilie 2005), în întreaga lume, aflându-se în fruntea listei celor mai bine vândute cărţi, întocmită de *New York Times,* şi cucerind, totodată, Europa. De asemenea, a cucerit

premiul „Cartea Anului” în Marea Britanie, în 2005.

Acţiunea antrenantă a romanului de mare succes al lui Brown are drept personaj central un călugăr fără scrupule din Opus Dei, care comite crime pentru a proteja secretele Sfântului Graal. Cartea consolidează veşnicele teorii ale conspiraţiei, potrivit cărora mişcarea este o puternică elită din umbră, care-şi întinde tentaculele până la cele mai înalte eşaloane ale societăţii.

Cât de mult adevăr se află în carte? Foarte puţin, susţin mulţi membri importanţi ai mediului academic. Experţii continuă să respingă o mare parte a cercetărilor prezentate în carte, care leagă, în mod inteligent, poveşti cu cavalerii templieri, Leonardo da Vinci, Prioria din Sion, Sfântul Graal şi cu Maria Magdalena, într-un roman poliţist. Romanul dezvoltă teza potrivit căreia Maria Magdalena l-ar fi născut pe copilul lui Isus, după căsătoria lor, teză care împinge graniţele credinţei mult prea departe.

Senzaţia este aceea că principalele aserţiuni făcute de Brown provin dintr-o serie de plăsmuiri, inventate în Franţa, în timpul anilor 1930 şi 1940, de către un grup de adepţi ai doctrinelor ezoterice antisemite, precum şi de suporteri ai lui Henri-Philippe Petain, liderul francez colaborator al naziştilor pe durata regimului de la Vichy, între 1940 şi 1944. Teoriile prezentate în aceste

denaturări au fost preluate apoi şi utilizate într-o serie de romane, inclusiv într-o carte premergătoare (şi extrem de examinată în momentul de faţă), *Holy Blood, Holy Grail* (*Sfântul Sânge, Sfântul Graal*), publicată în anii 1980 şi care a fost un mare succes. Aceste plăsmuiri (inclusiv Prioria din Sion şi falsa sa listă de lideri) au fost demascate, însă legenda există în continuare, mulţumită lui Brown.

Prioria din Sion era un club fondat în 1956, de patru tineri francezi. Doi dintre membrii săi au fost André Bonhomme (preşedintele clubului în momentul fondării acestuia) şi Pierre Plantard. Numele grupului vine de la numele unui munte din Franţa, Col du Mont Sion, şi nu de la muntele Sion din Ierusalim. Nu are nicio legătură cu cruciaţii, templierii sau cu organizaţiile precedente care conţineau numele de „Sion". Organizaţia s-a destrămat după scurt timp, însă, mai târziu, a fost reactivată de Pierre Plantard, care a pretins că este, „marele maestru" sau liderul acesteia, făcând afirmaţii scandaloase în privinţa vechimii, a membrilor, precum şi a adevăratelor sale scopuri. Plantard a pretins că organizaţia datează de pe vremea cruciaţilor, că el (împreună cu asociaţi ulteriori) a compilat şi plasat *Dosarele Secrete* în Biblioteca Naţională şi că tot el a creat povestea conform căreia organizaţia păzeşte o linie genealogică regală secretă,

ce ar putea ajunge într-o zi la puterea politică – un material improbabil pentru o legendă biblică.

În timp ce în mediul academic au apărut controverse asupra teoriilor teologice şi istorice ale lui Brown, cartea lasă în urmă o moştenire mult mai importantă: aceea a încercării de a distruge reputaţia Opus Dei. În timp ce se consideră adevărat faptul că Opus Dei are o putere şi o influenţă considerabilă în toată lumea (sau, cel puţin, că mulţi dintre membrii săi au deţinut roluri politice şi religioase proeminente în anumite state), imaginea unei organizaţii care are călugări criminali, gata să ucidă pentru a proteja „Sfântul Graal", este una care nu numai că dăunează Opus Dei, dar prezintă şi un scenariu total fictiv. Poate că sunt anumite aspecte de criticat, aşa cum există în orice grupare catolică ultrareligioasă în special atunci când sunt dezbătute chestiuni precum homosexualitatea şi avortul. În ceea ce priveşte Opus Dei, Brown a mers însă cu descrierea mult mai departe.

Sandra Miesel, autoare a cărţii *Dismantling the da Vinci Code* (*Demontând Codul lui da Vinci*), scria: „Manipulând publicul prin intermediul convenţiilor unui text romanţat, Brown invită cititorii să se identifice cu personajele sale inteligente şi încântătoare, care îşi dau seama de impostura clericilor ce ascund adevărul despre Isus şi soţia lui. Blasfemia este oferită

pe o voce moale, cu un zâmbet de cunoscător: «Fiecare credinţă din lumea aceasta se bazează pe un fals»”.

În cartea scrisă de Miesel, autoarea demontează istoria „ieftină” a lui Brown şi cercetează sursele citate de scriitor, examinând alegerea principiilor utilizate de acesta. Într-o lectură academică fascinantă, ea parcurge versiunea lui Brown asupra creştinătăţii, luată din texte gnostice extracanonice, înainte de a analiza interpretarea lui greşită în privinţa cavalerilor templieri şi a lui Leonardo da Vinci.

Evident, Brown e dornic să-şi apere opera şi susţine că există „mii de surse pentru adunarea informaţiilor”. Cu toate acestea, în deschiderea cărţii sale, o pagină cu titlul „Date” oferă această descriere a organizaţiei Opus Dei: o sectă catolică profund religioasă, aflată în centrul unei recente controverse, din cauza unor relatări privind îndoctrinarea forţată, constrângerea şi o practică periculoasă cunoscută sub denumirea de „mortificare corporală”.

Brown nu oferă nicio justificare pentru pagina cu titlul „Date”, argumentând că toate documentele, ritualurile, modurile de organizare, operele de artă şi arhitectură descrise în cartea sa există în realitate. Brian Finnerty, directorul de comunicare al Opus Dei în SUA, declara că a fost trimisă o scrisoare editurii Doubleday, care a publicat cartea, prin care se cerea scoaterea

paginii intitulate „Date” şi rectificarea unor afirmaţii precum aceea că Opus Dei a drogat studenţi pentru a-i recruta.

„Cred că oamenii care citesc cartea vor confunda realitatea cu ficţiunea”, declara Finnerty într-un interviu pentru revista americană *Newsday,* adăugând că Opus Dei este doar o organizaţie devotată ideii de a-i ajuta pe laici să ducă o viaţă evlavioasă. Finnerty afirmă că Doubleday a refuzat solicitarea Opus Dei. El nu a comentat dacă scrisoarea este premergătoare unei acţiuni în instanţă. „Sperăm că vor opera totuşi modificările. Vom vedea ce se va întâmpla în viitor.”

Prelatura Opus Dei în Statele Unite a făcut câteva declaraţii despre cartea lui Brown, în eforturile sale de a pune lucrurile la punct. În primul rând, prelatura precizează: „Mulţi cititori sunt intrigaţi de afirmaţiile despre istoria creştinismului şi teologie, prezentate în *Codul lui da Vinci.* Vrem să le reamintim că romanul *Codul lui da Vinci* este o lucrare de ficţiune, nu o sursă de informaţie demnă de încredere în privinţa acestor subiecte... De asemenea, am dori să scoatem în evidenţă că descrierea Opus Dei din *Codul lui da Vinci* este inexactă, atât ca impresie generală, cât şi în detalii, şi ar fi irresponsabilă formarea unei păreri asupra Opus Dei pe baza lecturării acestui roman”.

În mod firesc, Brown vrea să sublinieze că

nemulţumirea Opus Dei faţă de descrierea din carte este doar o consecinţă a faptului că a „expus" organizaţia la ceea ce el simte că reprezintă aceasta. Brown îşi apără cartea, declarând că a muncit din greu pentru „a crea o descriere echitabilă şi echilibrată" a organizaţiei.

Un jurnalist, Johann Hari, sprijină, fără îndoială, afirmaţiile lui Brown. Hari scrie în *The Independent:* „Brown a îndeplinit un serviciu valoros. El a reamintit publicului de existenţa unui cult autoritar, ultraconservator, care va juca un rol-cheie în alegerea următorului papă – unul dintre cei mai puternici oameni ai planetei – şi care a avut relaţii strânse cu unul dintre cele mai detestabile regimuri fasciste de după al Doilea Război Mondial. Ei vor să facă din Vatican o forţă chiar şi mai dură în campania contra «demonilor» contracepţiei, ai homosexualităţii şi ai divorţului. În ţările în curs de dezvoltare, influenţa lor va însemna diferenţa dintre viaţă şi moarte pentru mii de oameni săraci". Este o critică dură adusă Opus Dei, însă, din carte, cititorilor le va fi foarte greu să facă diferenţa între fapte şi ficţiune.

În *Codul lui da Vinci,* membrii Opus Dei sunt călugări. Nu există călugări în Opus Dei. Mişcarea nu este un ordin monastic, ci „o instituţie catolică pentru laici şi preoţi de diocezã". După cum susţine Opus Dei,

„membrii permanenţi din Opus Dei – o minoritate – aleg vocaţia celibatului pentru a putea să organizeze activităţile Opus Dei. Ei nu fac însă jurăminte, nu poartă sutane, nu dorm pe saltele din paie, nu îşi petrec tot timpul în rugăciune şi în mortificări corporale sau în alte moduri descrise în *Codul lui da Vinci.* În contrast cu cei chemaţi la o viaţă monastică, membrii permanenţi au o activitate profesională seculară normală". În interiorul organizaţiei, cuplurile căsătorite trăiesc în casele lor şi vin la parohie pentru a se ruga, la fel ca şi ceilalţi catolici. În *Codul lui da Vinci,* centrele Opus Dei sunt descrise drept mănăstiri, ai căror membri se roagă toată ziua în chiliile lor. În realitate, membrii Opus Dei, fie burlaci, fie căsătoriţi, au locuri de muncă obişnuite şi se îmbracă precum laicii.

În *Codul lui da Vinci* şi în mass-media sunt făcute declaraţii repetate despre faptul că membrii Opus Dei practică mortificări sângeroase. Descrierile detaliate făcute de Brown în cartea sa prezintă mortificările corporale disciplinare ale lui Silas, acesta lovindu-se cu biciul, până când simte că sângele i se prelinge pe spate.

Biciul cu mai multe capete este ca un cordon din sfoară, care seamănă cu un macrame şi se foloseşte la mortificare pe fese sau pe spate, o dată pe săptămână. Membrii Opus Dei trebuie să ceară permisiunea de a-l

folosi mai des, iar unii dintre ei chiar fac acest lucru. Există o poveste care spune că Josemaría Escrivá era atât de zelos în folosirea biciului cu mai multe capete, încât stropea pereţii băii cu dâre de sânge. Ca parte a procesului de mortificare, majoritatea membrilor permanenţi fac un duş cu apă rece în fiecare zi şi îşi oferă acţiunile prelatului în exerciţiu.

În acelaşi timp, cilicele este un lanţ prevăzut cu ţepe, purtat în fiecare zi pe coapsa superioară, timp de două ore, cu excepţia zilelor de sărbătoare, a duminicilor, precum şi a anumitor perioade ale anului. Aceasta este poate cea mai incomodă dintre mortificările corporale, iar membrii Opus Dei devin extrem de ezitanţi atunci când sunt puşi în situaţia de a accepta acest adevăr. Cilicele este o mortificare dureroasă, care lasă în carne găuri mici. Având în vedere aceste acte masochiste din interiorul organizaţiei, poate atrage Opus Dei membri cu tendinţe sexuale deviante? După lecturarea romanului *Codul lui da Vinci,* aceasta ar putea fi singura concluzie sau singurul punct de atracţie al organizaţiei.

Brown umple constant *Codul lui da Vinci* cu poveşti despre mortificare, utilizând cilicele şi biciul cu mai multe capete drept argumente principale. Silas, ticălosul călugăr albinos, pare să folosească în mod regulat cilicele său, „ca o evocare perpetuă a suferinţei lui Hristos". De asemenea, acesta face parte din

„ritualul purificator al suferinţei sale”. Descrierea „practicilor” Opus Dei în materie de mortificare corporală, făcută prin intermediul ritualurilor sângeroase de purificare ale lui Silas, este, în cel mai bun caz, profund deformată şi, în cel mai rău, o invenţie. După apariţia cărţii, Opus Dei a dat publicităţii o declaraţie, precizând:

Biserica Catolică îi sfătuieşte pe oameni să practice mortificarea. Taina Patimilor lui Isus Hristos arată că sacrificiul voluntar are o valoare transcendentă şi poate aduce beneficiu spiritual celorlalţi. Sacrificiul voluntar aduce, de asemenea, beneficii spirituale personale şi îl ajută pe om să nu cadă în păcat... În privinţa mortificării, Opus Dei pune accent mai degrabă pe sacrificii mici decât pe cele extraordinare, în sensul în care credinţa se împleteşte cu viaţa laică... unii membri Opus Dei folosesc cu limită cilicele şi biciul cu mai multe capete, aceste metode de mortificare ce au existat dintotdeauna în tradiţia catolică, datorită raportării simbolice la patimile lui Hristos. Învăţăturile Bisericii arată că oamenii ar trebui să aibă grijă de sănătatea fizică şi oricine are experienţă în acest domeniu ştie că aceste practici nu dăunează, în niciun fel, sănătăţii. Descrierea cilicelor sau a biciului din *Codul lui da Vinci* este foarte exagerată: nimeni nu poate să se rănească cu

ele aşa cum se descrie în carte.

Sharon Clasen, fostă membră a Opus Dei, care este acum unul dintre cei mai înverşunaţi critici ai organizaţiei, spune că biciuirea până la sânge pe care şi-o aplică Silas în *Codul lui da Vinci* este exagerată, deşi este mai puţin severă decât cea pe care se spune că şi-o aplica Escrivá.

Clasen povesteşte cum „călăuza sa spirituală" i-a indicat un pasaj din cartea secretă Opus Dei, care descrie cum Escrivá lega la capetele biciului cioburi de geam spart, lame şi alte obiecte ascuţite pentru a se pedepsi şi „se bătea până când făcea o murdărie de nedescris pe podeaua din baie, pe care asistentul său, Don Álvaro del Portillo, trebuia să o cureţe după aceea. Se pare că Escrivá făcea penitenţă pentru preoţii care fuseseră ucişi în timpul Războiului Civil din Spania. Chiar şi eu [Clasen] am ales obiecte ascuţite pentru biciul meu, cum ar fi nişte ace de siguranţă, dar nu am putut să mă pedepsesc şi să îmi provoc prea multă durere".

Andrew Soane, ofiţerul de Relaţii Publice al Opus Dei din Marea Britanie, spune că această practică nu este importantă. „Este un lucru minor. Nu este ceva ameninţător pentru viaţa membrilor Opus Dei. Este opţional. Puteţi să îl comparaţi cu antrenamentul

pentru o cursă de vâslit sau un maraton sau cu una dintre cele mai severe cure de slăbire. Sună dramatic, dar nu este". În prima zi ca membră permanentă, lui Clasen i s-a dat o traistă cusută de mână în care erau cilicele şi un mic bici. „Înainte să fiu membră permanentă", spune Clasen, „într-o zi, foarte curând după ce am scris «scrisoarea», am primit un sac mic de pânză, care se închidea cu o sfoară. Directoarea a deschis sacul, le-a scos de acolo şi mi le-a arătat. Mi-a spus să folosesc cilicele timp de două ore în fiecare zi, cu excepţia duminicii, şi să folosesc biciul o dată pe săptămână şi să spun rugăciuni în timp ce mă lovesc cu ele. Mi-a făcut şi un fel de demonstraţie şi, ca să îmi arate cum să le folosesc, a început să se lovească peste umeri şi pe spate. Întâlnirea a fost cu uşile închise şi a durat mai puţin de două minute, apoi m-a lăsat singură să îmi dau seama cum să folosesc acele lucruri şi să raportez săptămânal directorului meu spiritual dacă le folosesc sau nu."

Supoziţii de acest fel au condus la speculaţii – presupuneri care sunt predominante în *Codul lui da Vinci.* După cum continuă Opus Dei să afirme, organizaţia este parte total integrată în Biserica Catolică şi nu are practici sau doctrine diferite de cele ale Bisericii. Totodată, cartea lui Brown defăimează legătura strânsă dintre organizaţie şi Vatican. În

romanul său, Brown descrie un nou pontif care nu are încredere în Opus Dei şi care îi anulează statutul de prelatură personală. Pentru a clarifica acest punct de vedere, *Codul lui da Vinci* se referă la organizaţie ca la „prelatura personală a Papei". De fapt, Opus Dei este o prelatură personală a Bisericii Catolice. Termenul de „personal" nu înseamnă că Opus Dei aparţine „personal" Papei sau oricui altcuiva, ci se referă la faptul că această prelatură este diferită de cea „teritorială".

În mod normal, afirmaţiile maliţioase ale cărţii cu privire la poziţia precară a Opus Dei în lumea ficţională a Vaticanului lui Dan Brown au supărat organizaţia Opus Dei. Brown a sugerat că, atunci când a murit Papa Ioan Paul al II-lea, a dispărut şi Opus Dei. Însă, odată cu alegerea Papei Benedict al XVI-lea (care continuă munca Papei Ioan Paul al II-lea), pare foarte puţin probabil ca Opus Dei să fie ostracizată. În plus, membrii Opus Dei cred că romanul *Codul lui da Vinci* face nişte „afirmaţii melodramatice" privitoare la faptul că organizaţia practică „spălarea de creiere", „forţează oamenii" şi „îi recrutează brutal" – în carte, lui Silasi s-a cerut să fie „soldatul" Domnului.

Răspunsul Opus Dei este simplu: „Ca o manifestare a crezurilor ei despre importanţa libertăţii, Opus Dei are gărzi speciale pentru a se asigura că deciziile sunt

libere şi total informate. De exemplu, nimeni nu poate să dea o declaraţie de membru permanent al Opus Dei fără să facă, timp de şase luni, o instrucţie completă, sistematică şi comprehensivă, despre ceea ce înseamnă statutul de membru".

În ciuda acestor declaraţii din partea Opus Dei, există un grup din ce în ce mai mare de foşti membri care combat ceea ce afirmă organizaţia: „Mi-am dat seama, pe măsură ce mergeam, că organizaţia este un fel de cult", spunea Dennis Dubro, fost membru Opus Dei care trăieşte în California. „Conducerea era internă şi secretă".

Însă este firesc să existe destui care să vrea să apere organizaţia: „Sunt catolici devotaţi care au fost acuzaţi că sunt un pic cam demodaţi", spunea Terrence Tilley, teolog la Universitatea Dayton din Ohio, care nu este membru al Opus Dei. Totuşi, reclamaţiile împotriva organizaţiei continuă.

„Când pleci, ai un sentiment de ameţeală, pentru că eşti obişnuit să ţi se spună cum să te comporţi în orice circumstanţe sau cum să îţi umpli fiecare minut al zilei", spune Clasen. „Când am plecat, mi-a fost teamă că nu o să ştiu să mai gândesc şi mi-a luat câţiva ani până să îmi recapăt abilităţile de gândire şi puterea de concentrare. Este o reconstrucţie a sinelui care a fost distrus aproape în întregime, de-a lungul anilor. Pentru

prima dată, trebuie să îţi alegi haine pe care să le îmbraci, să-ţi alegi un stil, să alegi unde să locuieşti, să-ţi găseşti o slujbă, un iubit, să descoperi muzica (am pierdut toată muzica anilor 1980). Cea mai mare bucurie a libertăţii mele este faptul că mă pot uita la filme. Îmi plac filmele care tratează teme ca lipsa libertăţii şi dragostea de viaţă. Îmi plac filmele iraniene, *Viaţa e minunată, Butterfly, Osama, Cameră cu vedere.* De asemenea, m-am vindecat citind multe cărţi de-a lungul anilor. În Opus Dei, există o cenzură în privinţa cărţilor – ai voie să citeşti numai cărţile care sunt aprobate de călăuza ta spirituală – cele care se presupun că îţi fac bine la suflet. Isabel Allende m-a ajutat foarte mult să mă vindec".

Potrivit ODAN, „membrii Opus Dei formează «echipe» şi dezvoltă strategii de a atrage noi membri. De exemplu, dacă potenţialul recrut este un schior împătimit, atunci membrii permanenţi organizează o excursie la schi, la sfârşit de săptămână, timp în care «prietenul permanent» este influenţat să îi spună recrutului că s-ar putea să aibă vocaţie, după care, la întoarcere, membrul permanent trebuie să îi raporteze directorului. Dacă recrutul este receptiv, atunci directorul îi poate vorbi mai în amănunt despre vocaţie. Ei discută despre «recruţi promiţători» la întâlnirile zilnice (numai pentru membri) şi în timpul

călăuzirii spirituale cu membrii Opus Dei şi membrii laici. Membrii Opus Dei ştiu deseori care recruţi sunt pe punctul de a se înscrie, chiar dacă persoana este la sute de kilometri depărtare. Membrii Opus Dei sunt învăţaţi cum să aibă în permanenţă 12–15 «prieteni», dintre care trei sau patru sunt pe cale de a se înscrie. Acest lucru demonstrează folosirea prieteniei ca pe «o momeală». Adesea, membrii Opus Dei încheie prietenia cu aceia care nu urmează să se înscrie în Opus Dei".

Dianne Dinicola, din Pittsfield, Massachusetts, SUA, a început să aibă legătură cu ODAN după ce fiica sa, Tammi, s-a înscris în Opus Dei şi a fost forţată să recurgă la intervenţia unui expert pentru a-şi determina fiica să părăsească organizaţia. „Controlează mediul persoanei", spunea Dinicola, „le este citită corespondenţa şi sunt monitorizaţi atunci când se uită la televizor".

După publicarea romanului *Codul lui da Vinci,* mărturii precum cele oferite de Clasen, Dinicola şi Dubro pot fi auzite şi, mult mai important, pot fi investigate. Se poate să se fi făcut greşeli în trecut, dar Opus Dei încearcă să fie mult mai deschisă. Au ofiţeri de Relaţii cu Publicul pe tot globul, care au datoria de a răspunde criticilor şi numeroaselor teorii despre presupusul comportament al organizaţiei, faţă de

portretul prezentat de cartea lui Dan Brown. În plus, Opus Dei obiectează la afirmaţia care i se atribuie mereu, conform căreia „nu vrea ca restul lumii să ştie ce face ea". Oricine este cu adevărat interesat poate afla misiunea pe care Biserica i-a încredinţat-o organizaţiei Opus Dei. Statutul Opus Dei, care este document public, vorbeşte foarte clar despre cum funcţionează organizaţia.

Cu aproape 20 de ani înainte de publicarea romanului *Codul lui da Vinci,* prelatura a dat în judecată o tipografie din cauza unei cărţi pe care organizaţia o cataloga drept calomnioasă. Un tribunal din München a pronunţat verdictul în favoarea prelaturii şi a decretat că unele afirmaţii nu mai trebuie menţionate, de exemplu:

- Că Opus Dei este o societate financiară.
- Că Opus Dei s-a implicat în activităţi financiare ilegale şi a folosit bani în scopuri speculative.
- Că filialele Opus Dei au fost implicate în trafic cu arme.
- Că Opus Dei a amestecat chestiunile religioase cu interese financiare.

În ciuda a ceea ce a hotărât tribunalul, cele mai multe dintre acuzaţiile împotriva Opus Dei par să conducă la

ideea că cel puţin una dintre afirmaţiile de mai sus este adevărată.

Acesta este cu siguranţă cazul cărţii lui Brown, care face aluzie la faptul că Opus Dei a fost implicată în activităţi financiare ilicite (şi nu numai), însă, deoarece este considerată „ficţiune" (în ciuda afirmaţiilor lui Brown), nu se poate face mare lucru.

Codul lui da Vinci descrie Opus Dei ca având păreri pline de prejudecăţi despre femei şi rolul lor în Biserică şi în societate. În 1997, secţiunea din Opus Dei dedicată femeilor reprezenta jumătate din numărul membrilor şi jumătate din conducere – o situaţie complet ignorată de Brown în cartea sa într-un interviu apărut în ziarul chilian *El Mercurio,* din 1996, prelatul Opus Dei, episcopul Javier Echevarría, spunea: „Îi mulţumesc deseori lui Dumnezeu când văd cum muncesc femeile din Opus Dei în fiecare sector al societăţii: conducând corporaţii şi spitale, lucrând pe câmp sau în fabrici, prezidând universităţi şi predând în şcoli; ele sunt judecătoare, politiciene, jurnaliste, artiste; altele s-au dedicat exclusiv şi cu aceeaşi pasiune şi profesionalism muncii casnice. Fiecare îşi urmează propriul destin, cu demnitate, mândre de a fi femei şi câştigând, pe zi ce trece, tot mai mult respect".

Elizabeth Fox-Genovese, profesor de istorie la Universitatea Emory şi director fondator al Institutului

pentru Studii Feministe, declara, în ianuarie 2004: „Opus Dei deţine un record de invidiat în educaţia celor săraci şi sprijinirea femeilor, căsătorite sau singure, în orice meserie şi-au ales. În consecinţă, Opus Dei există pentru a oferi demnitate şi respect, sfinţenie şi scop, pentru a le ajuta să se împlinească – sub toate înfăţişările pe care le au, de la cea mai umilă până la cea mai prestigioasă – pe femeile de care depinde toată lumea noastră".

Unul dintre foştii membri, reverendul Álvaro de Silva, un preot din Boston care a părăsit Opus Dei după 35 de ani, în 1999, spunea că membrii Opus Dei sunt în mod justificat deranjaţi de cum este portretizată organizaţia în *Codul lui da Vinci.* Declara însă ziarului *Newsday* că speră ca următorul Papă să fie sceptic în ceea ce priveşte Opus Dei. „Sper că Opus Dei se va schimba şi va accepta modernitatea şi Biserica Catolică modernă", spunea el. „Poate că viitorul Papă o să aibă o atitudine diferită şi, atunci, Opus Dei va trebui să se schimbe".

Organizaţia a trebuit într-adevăr să facă unele schimbări în ultimii 20 de ani. În martie 1994, episcopul Álvaro del Portillo, conducătorul spaniol al Opus Dei şi discipol al lui Josemaría Escrivá, a murit în urma unui atac de cord. Fusese liderul Opus Dei aproape 20 de ani, iar succesorul său, monseniorul Javier Echevarría,

fusese vicar general înainte de preluarea rolului de lider spiritual.

Echevarría fusese secretarul personal al lui Escrivá din 1953 şi până în 1975. Această succesiune lentă – un lider pe viaţă – ajută la păstrarea unui presupus cult al personalităţii fondatorului şi apără etosul organizaţiei în viitor.

Moartea câtorva dintre primii credincioşi ai prelaturii, care îl cunoscuseră pe Escrivá, la începutul anilor 1930, a însemnat sfârşitul unei epoci, spune Opus Dei. „Exemplul vieţii lor, alături de exemplul multor altora care şi-au închinat, la rândul lor, sufletul lui Dumnezeu, urmând calea sfântă, rămâne ca un foc mocnit, dar viu, pentru cei care încă duc lupta aici, pe pământ. Astfel, un alt motiv de bucurie de la ultimul congres a fost deschiderea pregătirilor pentru beatificare a unui număr de credincioşi din prelatură." Cine va prelua organizaţia în continuare? Când Echevarría va muri, nu va exista nimeni care să-l fi cunoscut sau să fi lucrat cu Escrivá şi, mai ales, să fi cunoscut dorinţele fondatorului în ceea ce priveşte mişcarea Opus Dei: Organizaţia ar putea la fel de bine să se modernizeze, lucru aşteptat de foştii membri.

O altă problemă cu care se confruntă mişcarea este prezenţa masivă a publicului său. Începând cu anul 2003, sute de americani au vizitat celebrul, de acum,

sediu al Opus Dei din New York, în timp ce alţii s-au dus în Anglia să vadă Netherhall, colegiul Opus Dei situat în Hampstead Heath, Londra. Această reşedinţă interuniversitară destinată bărbaţilor a devenit acum parte a turneului european „The Da Vinci Tour", pe urmele paşilor lui Robert Langdon (eroul lui Brown) – Muzeul Luvru din Paris a pus la dispoziţia turiştilor chiar un tur „Codul lui da Vinci".

Membrul permanent Jack Valero, şeful Relaţiilor cu Publicul al Opus Dei din Marea Britanie, povestea pentru ziarul *Sunday Times:* „Ei (n. b. *Turiştii)* vin cu autobuzele având asupra lor copii ale romanului *Codul lui da Vinci.* Se uită în sus la ferestre, sperând să-l surprindă pe Silas. Dar aici nu se află nici albinoşi, şi nici călugări. Niciun Sfânt Graal nu e ascuns în spatele cărţilor de pe rafturi... Transparenţa este cea mai bună politică. Îi invit înăuntru şi le spun că noi suntem doar un grup laic catolic, care îl aducem pe Hristos în viaţa şi munca noastră de zi cu zi".

„Probabil că [romanul] ne-a afectat într-un fel", spune Andrew Soane, „dar ne-a făcut şi bine în unele privinţe. În mod sigur a crescut interesul pentru Opus Dei. Niciodată nu este atât de rău pe cât se crede. Am ştiut că am reuşit atunci când cineva a luat plăcuţa cu numele străzii noastre."

În anumite privinţe, Opus Dei a însemnat cu

siguranţă o „reuşită”. Continuă să se răspândească peste tot în lume. După ce a cucerit America Latină, Statele Unite şi Europa, Opus Dei s-a îndreptat către Africa şi Asia, înregistrând progrese pe ambele continente.

Vicarul regional al Opus Dei din Filipine, monseniorul Joseph Duran, subliniază faptul că, numai în Filipine, există aproximativ 3000 de membri, „cei mai mulţi aflându-se în Metro Manila, Metro Cebu, Laguna, Iloilo, Bacolod şi Davao. Aproape 70 la sută din aceştia sunt căsătoriţi şi se numesc membri asociaţi. Printre ei se află politicieni, bancheri, şefi de corporaţii, oameni de afaceri, avocaţi şi alţi profesionişti de notorietate publică. Marea majoritate a credincioşilor sunt relativ necunoscuţi publicului. Ei fac parte din rândul angajaţilor, casnicelor, al lucrătorilor din domeniul public, al muncitorilor, fermierilor şi al oamenilor cu profesii obişnuite, care fac eforturi să atingă cele mai înalte standarde în ceea ce fac”.

Şi numărul preoţilor filipinezi a crescut de când Opus Dei a ajuns acolo, în 1964. Primul preot a fost hirotonisit în 1975; acum există peste 40 de preoţi filipinezi ai prelaturii, atât în insulele Filipine, cât şi în ţările învecinate din sud-estul Asiei. Cifrele sunt impresionante, dar ce va urma? Va pune stăpânire Opus Dei pe întreaga lume? Poate Opus Dei să pună

stăpânire pe întreaga lume? Vrea Opus Dei să pună stăpânire pe întreaga lume? Nu există nicio îndoială că organizaţia are o mulţime de membri importanţi plasaţi în poziţii-cheie şi că, acum, datorită popularităţii romanului *Codul lui da Vinci,* oamenii au aflat de existenţa grupului şi încep să pună întrebări.

Una dintre posibilele motivaţii aflate în spatele suspiciunii care planează asupra Opus Dei este poziţia sa doctrinară faţă de Biserică. În cadrul Opus Dei, principala preocupare a Bisericii, mai mult decât orice altceva, este aceea de a ajuta oamenii să atingă şi să obţină mântuirea veşnică. Este o viziune conservatoare (dar nu neapărat „de dreapta", cum este deseori etichetată Opus Dei), pe câtă vreme un punct de vedere mai liberal ar însemna ca preocuparea Bisericii să fie aceea de a face viaţa oamenilor mai bună sau de a-i ajuta pe săraci. Cu un asemenea spectru de viziuni diferite, este de presupus să ne aşteptăm ca Opus Dei, ca orice altă facţiune a Bisericii, să fie supusă criticii – însă nu la nivelul experienţelor prin care a trecut.

Organizaţia neagă în continuare orice implicare în politica globală. Cu toate acestea, de-a lungul istoriei, membri Opus Dei au făcut parte din diferite guverne şi, conform criticilor, au încercat să promoveze propuneri aflate pe agenda Opus Dei (problemele recente legate de avort şi căsătoriile între persoane de acelaşi sex au

fost ridicate de membrii organizaţiei).

Aşa cum s-a afirmat mai înainte, libertatea individuală rămâne, totuşi, cel mai important subiect de care trebuie să ţinem cont atunci când îi avem în vedere pe membrii Opus Dei care activează în politică. Nu există nicio lege Opus Dei de urmat sau vreo forţă călăuzitoare, membrii săi sunt catolici şi au libertatea de alege singuri când vine vorba despre acceptarea sau respingerea declaraţiilor sau a legilor date de stat. Opus Dei nu se laudă cu politicieni buni şi nici nu-şi asumă responsabilitatea pentru vreunul rău. Acesta este unul dintre principalele rezultate ale libertăţii de care se bucură membrii săi.

Aşadar, dacă Opus Dei nu caută să pună stăpânire pe lume, care este atunci misiunea sa? Are ca ţintă elita? „Nu cred că ţintim elita", spune Soane, „dar nici nu renunţăm la ea. Acordăm o mare atenţie instituţiilor academice şi avem universităţi conduse de Opus Dei. Cred că provocarea şi dificultatea vin din lepădarea de credinţă a intelectualilor, de aceea atenţia este îndreptată în această direcţie. Nu este o atenţie copleşitoare, dar, cu siguranţă, o accentuare există. Acest lucru cred că este adevărat. Şi mai cred că motivul este acela că, dacă lucrezi cu intelectuali, ai un cuvânt greu de spus despre felul în care se dezvoltă cultura".

Acest lucru poate fi interpretat ca o „preluare”, dacă se face referire la direcţionarea culturii. Evanghelizarea culturii ar putea fi considerată o ameninţare la viaţa de zi cu zi, dar este un subiect despre care Papa Ioan Paul al II-lea a vorbit în trecut. Acum, ideea este de a transforma modul de gândire al oamenilor şi de a crea un mediu mai favorabil creştinismului. Dacă aşa stau lucrurile, poate fi Opus Dei etichetată drept „cult”? Teoretic vorbind, răspunsul este categoric „nu”: rămâne o ramură oficial recunoscută a Bisericii Romano-Catolice. Totuşi, câţiva dintre foştii membri pledează pentru ideea că există anumite caracteristici, de vreme ce cultele adaptează frecvent „realitatea” psihologică şi spirituală a individului.

„Cred că dacă nu se înţelege sau nu se acceptă faptul că membrii Opus Dei acţionează independent unii faţă de alţii şi că sunt liberi să-şi rezolve singuri problemele, atunci cu siguranţă totul apare ca fiind o mare conspiraţie”, spune Soane. „Astfel, puteţi considera că politicienii acţionează conjugat, că bancherii acţionează conjugat şi în cârdăşie cu aceştia, şi că toţi laolaltă acţionează conjugat, cu scopul unei dominaţii finale. Lucrurile *nu* stau aşa în niciun caz. Problema constă în insuficienta înţelegere a ideii de libertate, pe care fondatorul lui Opus Dei a avut-o foarte clar în vedere.” Acestea fiind spuse, răspunsul la întrebarea dacă Opus

Dei este sau nu cu adevărat o organizaţie care caută să stăpânească lumea se reduce la problema credinţei – credinţa că Opus Dei este foarte categorică atunci când afirmă *neîncetat* că nu urmăreşte puterea. Poate că, pe măsură ce misiunea Opus Dei va fi din ce în ce mai cunoscută şi mai bine înţeleasă, îngrijorarea generală care planează asupra ei, legată în special de frica de necunoscut, se va risipi.

Cronologia organizaţiei Opus Dei şi a lui Josemaría Escrivá

1902 ian. 9: Josemaría Escrivá se naşte în Barbastro.

ian. 13: Escrivá este botezat în parohia bisericii Adormirea Maicii Domnului, în Barbastro.

1904 Escrivá se îmbolnăveşte grav şi se vindecă pe neaşteptate la intervenţia Fecioarei din Torreciudad.

1912 apr. 23: Escrivá primeşte prima sfântă comuniune.

1915 Afacerea tatălui lui Escrivá dă faliment şi familia se mută la Logroño.

1917 Escrivá primeşte semne ale vocaţiei sale. La sfârşitul anului 1917 / începutul lui 1918, urmele lăsate de picioarele desculţe ale unui călugăr carmelit îi trezesc o dorinţă intensă de a-l iubi pe Dumnezeu. Escrivá decide să devină preot.

1918 Escrivá îşi începe studiile ecleziastice ca student la cursurile de zi ale seminarului din Logroño.

1920 Escrivá se mută la Zaragoza să îşi termine studiile, pentru a deveni preot la universitatea pontificală a arhidiocezei.

1923 Escrivá începe să studieze pentru a-şi obţine licenţa în Drept la Universitatea din Zaragoza.

1925 mar. 28: Escrivá este hirotonisit preot în biserica Seminarului Sfântul Carol.

mar. 30: Celebrează prima sa liturghie în biserica Virgen del Pilar, pe care o dedică sufletului tatălui său. A doua zi este desemnat să îl înlocuiască pe preotul paroh din Perdiguera, un sat lângă Zaragoza.

1927 ian.: Escrivá obţine licenţa în Drept.

apr. 19: Escrivá se mută la Madrid ca să studieze pentru obţinerea unui doctorat în Drept Civil.

1928 oct. 2: În timpul unei izolări spirituale la Madrid, Josemaría Escrivá, sub impulsul unei inspiraţii divine, fondează Opus Dei, ca un mijloc de sfinţenie pentru oameni de toate categoriile, în viaţa lor de zi cu zi şi în îndeplinirea datoriilor obişnuite de creştini. (Numele de „Opus Dei" nu s-a folosit până la începutul anilor 1930. Oricum, chiar de la început, în scrierile sale şi în conversaţiile despre rugăciunile făcute lui Dumnezeu, el obişnuia să vorbească despre „Lucrarea Domnului".).

1930 febr. 14: În timp ce oficia liturghia la Madrid, Escrivá înţelege că Opus Dei se poate adresa şi femeilor.

1933 Se deschide în Madrid primul centru Opus Dei – Academia DYA, în special pentru studenţi la Arhitectură şi Drept.

1934 DYA devine reşedinţă pentru studenţii de la colegiu, Escrivá şi primii membri le predau educaţie creştină şi propovăduiesc mesajul organizaţiei Opus Dei printre tineri. Cartea *Consideraciones Espirituales,* predecesoarea lui *Camino,* se publică în Cuenca, Spania.

1936 Începe Războiul Civil în Spania: se dezlănţuie persecuţiile religioase, iar Escrivá este obligat să se ascundă în diferite locuri şi să îşi amâne temporar planurile de extindere a lucrării apostolice a Opus Dei în alte ţări.

1937 Escrivá şi câţiva membri din Opus Dei reuşesc o evadare riscantă peste Pirinei, în Andorra, şi îşi croiesc drum spre Burgos, Spania, unde Escrivá îşi reîncepe munca apostolică.

1939 Escrivá se întoarce la Madrid. Opus Dei se extinde în alte oraşe spaniole. Începutul celui de-al Doilea Război Mondial opreşte expansiunea către alte ţări. Prima ediţie din *Calea* se publică în Valencia.

1941 mar. 19: Episcopul Madridului, Leopoldo Eijo y Garay, acordă prima aprobare de diocezan pentru

Opus Dei.

1943 febr. 14: În timpul liturghiei, Dumnezeu îi arată lui Escrivá soluţia juridică care să le permită preoţilor să se hirotonisească pentru Opus Dei: Societatea Preoţilor Sfintei Cruci.

1944 iun. 25: Episcopul Madridului hirotoniseşte ca preoţi trei membri ai Opus Dei: Álvaro del Portillo, José María Hernández de Garnica şi José Luis Múzquiz.

1946 Escrivá se mută la Roma.

1947 febr. 24: Sfântul Scaun acordă prima aprobare pontificală.

1948 Escrivá înfiinţează Colegiul Roman al Sfintei Cruci (pentru bărbaţi).

1950 iun. 16: Papa Pius al XII-lea acordă aprobate definitivă pentru Opus Dei, permiţând şi persoanelor căsătorite să se înscrie în Opus Dei şi clerului să fie admis în Societatea Preoţilor Sfintei Cruci.

1952 Este fondată Universitatea din Navarra în Pamplona, Spania.

1953 dec. 12: Opus Dei înfiinţează Colegiul Roman Fecioara Maria (pentru femei).

1957 Sfântul Scaun încredinţează lui Opus Dei prelatura din Yauyos, o regiune muntoasă din Peru. Escrivá este numit membru al Academiei Pontificale de Teologie şi Consultor al Congregaţiei Seminariilor.

1960 oct. 21: Escrivá obţine doctoratul onorific la

Universitatea din Zaragoza.

oct. 25: Escrivá inaugurează Universitatea din Navarra.

1961 Papa Ioan al XXIII-lea îl numeşte pe Escrivá Consultor al Comisiei Pontificale pentru Interpretare Autentică a Codului Legii Canonice.

1962 oct. 11: Începe Vatican II. Escrivá îi roagă pe toţi „copiii" din Opus Dei să se roage pentru eficacitatea supranaturală a Consiliului.

1965 nov. 21: Papa Paul al VI-lea inaugurează Centrul ELIS, un centru de educaţie vocaţională pentru tineri în Roma, împreună cu o parohie încredinţată lui Opus Dei de Sfântul Scaun.

1967 Este publicată *Conversaţii cu monseniorul Escrivá de Balaguer.*

1969 Un congres special al Opus Dei are loc la Roma pentru a schimba statutul legal al lui Opus Dei din Biserică în cel de prelatură personală, o structură juridică introdusă de Conciliul Vatican II şi care se potrivea perfect caracteristicilor pastorale al lui Opus Dei.

1970 Escrivá călătoreşte prin Mexic. Se roagă nouă zile la altarul Fecioarei Maria din Guadalupe şi se adresează unor grupuri mari de oameni pe teme legate de viaţa creştină – prima din ceea ce el numeşte călătoriile sale catehistice.

1972 Escrivá călătoreşte prin Spania şi Portugalia, într-o călătorie care durează două luni.

1973 mart.: se publică *Hristos trece pe aici* [un alt volum de predici, *Prietenii lui Dumnezeu, Făgaşul, Cercetarea* şi *Drumul Crucii* sunt publicate mai târziu, după moartea sa].

1974 Călătoria lui Escrivá prin şase ţări din America de Sud: Brazilia, Argentina, Chile, Peru, Ecuador şi Venezuela.

1975 Călătorii prin Venezuela şi Guatemala.

mai 25: Escrivá vizitează Barbastro şi Torreciudad.

iun. 26: Josemaría Escrivá moare la Roma. (Opus Dei număra atunci 60 000 de membri.).

iul. 7: Inaugurarea Altarului Sfintei Maria din Torreciudad, lângă Barbastro, locul în care s-a născut Escrivá. Sept. 15: Álvaro del Portillo îi succede lui Escrivá la conducerea lui Opus Dei.

1981 mai 12: Se deschide la Roma cazul canonizării lui Josemaría Escrivá.

1982 nov. 28: Ioan Paul al II-lea hotărăşte că Opus Dei este o prelatură personală şi îl numeşte pe monseniorul Álvaro del Portillo ca episcop al acesteia.

1983 mart. 19: Oficializarea Constituţiei apostolice care stabilea că Opus Dei este o prelatură personală.

1985 Inaugurarea Centrului Academic Roman al Sfintei Cruci (care va deveni, în 1998, Univesitatea

Pontificală a Sfintei Cruci).

1990 apr. 9: Publicarea Decretului despre virtuţile eroice ale venerabilului slujitor al Domnului, Josemaría Escrivá.

1991 ian. 6: Papa Ioan Paul al II-lea îl hirotoniseşte pe monseniorul Álvaro del Portillo ca episcop.

iul. 6: Publicarea Decretului despre vindecarea miraculoasă atribuită intervenţiei lui Escrivá.

1992 mai 17: Canonizarea lui Josemaría Escrivá în Piaţa Sfântul Petru din Roma.

1994 mart. 23: Moartea episcopului Álvaro del Portillo la Roma. Apr. 20: Monseniorul Javier Echevarría este numit prelat/episcop al Opus Dei de către Papa Ioan Paul al II-lea, confirmând alegerea lui printr-un congres electiv în Roma.

1995 Monseniorul Javier Echevarría este hirotonisit episcop de către Papa Ioan Paul al II-lea.

2001 Publicarea Decretului despre o a doua vindecare miraculoasă atribuită intervenţiei lui Escrivá.

2002 Canonizarea lui Josemaría Escrivá.

Datele la care Opus Dei şi-a început activitatea în lume

1946 Portugalia, Italia, Marea1980 Congo, Câte d'Ivoire, Honduras Britanie

1947 Franţa, Irlanda
1949 Mexic, Statele Unite
1950 Chile, Argentina
1951 Columbia, Venezuela
1952 Germania
1953 Guatemala, Peru
1954 Ecuador
1956 Uruguay, Elveţia
1957 Brazilia, Austria, Canada
1958 Japonia, Kenya, El Salvador
1959 Costa Rica
1960 Olanda
1962 Paraguay
1963 Australia
1964 Filipine
1965 Belgia, Nigeria
1969 Puerto Rico
1978 Bolivia
1981 Hong Kong
1982 Singapore
1983 Trinidad Tobago
1984 Suedia
1985 Taiwan
1987 Finlanda
1988 Camerun, Republica Dominicană
1989 Macao, Noua Zeelandă, Polonia
1990 Ungaria, Republica Cehă
1992 Nicaragua
1993 India, Israel
1994 Lituania
1996 Estonia, Slovacia, Liban, Panama, Uganda
1997 Kazahstan
1998 Africa de Sud[3]

Bibliografie

Aarons, Mark: Loftus, John, *Unholy Trinity: How the Vatican's Nazi Networks Betrayed Western Intelligence to the Soviets,* St. Martin's Press, 1992.

Bolano, Roberto, *By Night in Chile,* traducere în engleză de Chris Andrews, New Directions Publishing Corporations, 2003.

Bowers, Fergal, *The Work: An Investigation into the*

[3] 2003: Slovenia şi Croaţia, 2004: Letonia - conform lui John L. Allen, Jr., *Opus Dei* (n. tr.).

History of Opus Dei and How it Operates in Ireland Today, Proolbeg Press, 1989.

Bramley, William, *The Gods of Eden,* Avon, 1993.

Brenan, Gerarid, *The Spanish Labyrinth: An Account of the Social and Political Background of the Spanish Civil War,* Cambridge University Press, 1943.

Bristo, Father Peter, *Opus Dei: Christians in the Midst of the World,* Catholic Truth Society, 2001.

Brown, Dan, *Angels and Demons,* Atria, 2003.

Brown, Dan, *The Da Vinci Code,* Bantam Press, 2003.

del Carmen Tapia, Maria, *Beyond the Threshold: A Life în Opus Dei,* Continuum Internaţional Publishing Company, 1997.

Carr, Raymond, *Spain, 1808–1975,* ed. a doua, Oxford University Press, 1982.

Carr, Raymond, *The Civil War în Spain, 1936–1939,* Putnam, 1962.

Clark, Michael, *Reason to Believe,* Avon Books, 1997.

Cornwell, Rupert, *God's Banker,* Dodd, Med & Co., 1983.

Coverdale, John F., *Uncommon Faith: The Early Years of Opus Dei (1928–1943),* Scepter Publishing, 2002.

Crozier, Brian, *Franco: A Biographical History,* Eyre & Spottiswoode, 1967.

Escrivá, Josemaría, *Conversations with Monsignor Escrivá de Balaguer,* Ecclesia Press, 1972.

Escrivá, Josemaría, *The Way,* Scepter Publishing, 2001.

Estruch, Joan, *Saints and Schemers: Opus Dei and Its Paradoxes,* trad. În engleză de Élisabeth Ladd Glick, Oxford, 1995.

Follain, John, *City of Secrets: The Truth Behind the Murders at the Vatican,* William Morrow, 2003.

García, Ismael, *Justice in Latin American Theology of Liberation,* John Knox Press, 1987.

Gilmour, David, *The Transformation of Spain: From Franco to the Constitutional Monarchy,* Quartet Books, 1985.

Girola, Pier Michele; Mazzini, Gian Luca, *Soprawiverá la Chiesa nel terzo millennio?,* Paoline Editoriale Libri, 2002.

Goni, Uki, *The Real Odessa,* Granta Books, 2002.

Gurwin, Larry, *The Calvi Affair,* ed. rev., Macmillan, 1984.

Havill, Adrian, *The Spy Who Stayed Out in the Cold,* St Martin's Press, 2001.

Herman, Edward S.; Chomsky, Noam, *Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media,* Seven Stories Press, 2001.

Hitchcock, James, „Condoms, Coercion, and Christianity: A Princeton Tale*", Academic Questions,* 1990–1991; vol. 4, nr. I.

Hutchison, Robert A., *Their Kingdom Come: Inside the Secret World of Opus Dei,* St Martin's Press, 1999.

Ibanez Langlois, José Miguel, *Josemaría Escrivá como escritor,* Ediciones Rialp, 2002.

King, Francis, *Satan and Swastika,* Mayflower, 1976.

Lernoux, Penny, *People of God*, Viking Books, 1989.

Miesel, Sandra; Olson, Carl E., *The Da Vinci Hoax: Exposing the Errors in „The Da Vinci Code",* Ignatius Press, 2004.

Mitchel, David, *The Spanish Civil War,* Granada Publishing, 1982.

Moncada, Alberto, „Catholic Sects: Opus Dei" (trans.), *Revista Internacional de Sociologia,* Madrid, 1992.

Payne, Stanley G., *The Franco Regime, 1936–1975,* University of Wisconsin Press, 1987.

Preston, Paul, *Franco,* Basic Books/Harper Collins, 1994.

Preston, Paul, *The Spanish Civil War, 1936–1939,* Weidenfeld & Nicholson, 1986.

Rocha, Jan; Branford, Sue, *Cutting the Wire: The Story of the Landless Movement in Brazil,* Latin America Bureau, 2002.

Royal, Robert, *The Catholic Martyrs of the Twentieth Century. A Comprehensive World History,* Crossroad Publishing Co, 2000.

Schwartzwaller, Wulf, *The Unknown Hitler: His Private*

Life and Fortune, National Press Books, 1998.

Simpson, Christopher, *Blowback: America's Recruitment of Nazis, and its Disastrous Effect on Our Domestic and Foreign Policy,* Collier/McMillan, 1988.

Stossel, Scott, *Sarge: The Life and Times of Sargent Shriver,* Smithsonian Books, 2004.

„Third World Congress of Pro-Life Movements, Rome, 2–4 oct. 1995", în *Familia et Vita: Pontificium Consilium Pro Familia,* Vatican City., March 1996.

Urquhart, Gordon, *The Pope's Armanda: Unlocking the Secrets of Mysteries and Powerful New Sects in the Church,* Bantam Press, 1995.

Walsh, Michael, *Opus Dei: An Investigation into the Powerful, Secretive Society Within the Catholic Church,* Harper San Francisco, 2004.

Williamson, Edwin, *The Penguin History of Latin America,* Penguin Books, 1993.

Yallop, David, *În God's Name: An Investigation Into Murder of Pope John Paul I,* Jonathan Cape Ltd, 1984.

TOP SECRET

O serie de cărţi care examinează, pe baza unei documentaţii ample şi a unei analize de mare fineţe, cele mai interesante momente ale istoriei moderne, contemporane şi recente, evenimente care au marcat, uneori decisiv, cursul civilizaţiei umane în ultima sută de ani.

Întemeiată în Spania în 1928, organizaţia catolică cunoscută sub numele de Opus Dei s-a transformat, dintr-o grupare de mici proporţii, într-una dintre cele mai mari organizaţii, cu un sediu de zeci de milioane de dolari în New York şi mai multe reprezentanţe în întreaga lume. Cartea descrie această transformare şi povesteşte viaţa fondatorului Opus Dei, părintele José María Escrivá, recent sanctificat de Biserica Catolică. De asemenea, examinează numeroasele acuzaţii privind legăturile dintre Opus Dei şi mafie, precum şi eventuala implicare a acestei organizaţii religioase în mai multe societăţi secrete, CIA şi Vatican. Nu în ultimul rând, dezvăluie adevărul cu privire la practicile de autoflagelare şi penitenţă urmate de membrii Opus Dei. O poveste cu adevărat fascinantă despre sânge, bani şi credinţă.

ISBN 978-973-54-0073-6

9 789735 400736

www.rao.ro
www.raobooks.com

RAO international publishing company